

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ СУМСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ
АДМІНІСТРАЦІЇ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ
У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» НАПН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИННИ
ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ ГЛУХІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

ПІДГОТОВКА МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ, ВИКЛАДАЧА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

*Матеріали III Всеукраїнського
науково-методичного семінару*

1 листопада 2019 року

Друкується за рішенням ученої ради Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (протокол №3 від 29 жовтня 2019 року)

Відповідальні за випуск:

Ковальчук Василь Іванович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Ігнатенко Ганна Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Самусь Тетяна Володимирівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Опанасенко Віталій Петрович – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Вовк Богдан Іванович – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

- П 32 Підготовка майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних технологій :** матеріали III Всеукраїнського науково-методичного семінару (1 листопада 2019 р.) – Суми: Вінниченко М. Д., 2019. 274 с.

Тексти тез подано в авторській редакції.

У збірнику вміщено матеріали III Всеукраїнського науково-методичного семінару «Підготовка майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних технологій».

Для майстрів виробничого навчання, викладачів професійного навчання студентів, аспірантів, науковців та всіх, хто цікавиться проблемами сучасної професійної освіти України.

УДК 377:005.591.6]:378(07)

© Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, 2019

© Видавець Вінниченко М.Д., 2019

ЗМІСТ

Ковальчук Василь Іванович СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ.....	13
Сергеєва Лариса Миколаївна НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ЯК МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОБІЛЬНОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	18
Грудинін Борис Олександрович ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ АВТОМАТИЗОВАНОГО КОМПЛЕКСУ СПОСТЕРЕЖЕНЬ МЕТЕОРІВ У ГЛУХІВСЬКОМУ НПУ ім. О. ДОВЖЕНА	21
Лаврентьєва Олена Олександрівна УРАХУВАННЯ ОСОБИСТІСНИХ ПОТРЕБ І ЗАПИТІВ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ – ВИМОГА ЧАСУ	26
Опалюк Тетяна Леонідівна ПРОФЕСІЙНА МАЙСТЕРНІСТЬ ФАХІВЦЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ	29
Ігнатенко Ганна Володимирівна ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ОСОБИСТІСНО- РОЗВИВАЛЬНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ.....	34
Дьомін Олександр Анатолійович СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ІЗ АГРОІНЖЕНЕРІЇ.....	37
Купрівич Вікторія Олександрівна РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ	39

Росновський Микола Григорович, Маринченко Євгеній Олегович ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ГАЛУЗЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА	41
Баланюк Наталія Юрївна ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ В ІННОВАЦІЙНОМУ НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	45
Вовк Богдан Іванович ЗАСТОСУВАННЯ ВЕБІНАРІВ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	49
Гермак Ольга Леонідівна УПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ ЯК ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ	52
Дрозіч Ірина Анатоліївна МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	55
Ігнатенко Олександр Володимирович САМОСТІЙНІСТЬ ЯК СКЛАДНИК КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА	59
Масліч Світлана Володимирівна GOOGLE-СЕРВІСИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	62
Опанасенко Віталій Петрович СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МОЛОЧНО-ТОВАРНИХ КОМПЛЕКСІВ В УКРАЇНІ.....	64
Пілевич Оксана Анатоліївна ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФІНАНСИСТІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН	67

Самусь Тетяна Володимирівна ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'Я ЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ.....	70
Турияця Зоя Василівна ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ.....	73
Авраменко Євгеній Володимирович ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ QR КОДІВ У НАВЧАННІ	75
Бага Тетяна Юрївна СПЕЦИФІКА ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТА «ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ».....	77
Баган Людмила Станіславівна, Волошина Наталія Миколаївна ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ	81
Бадьор Ірина Василівна ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКА ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАКЛАДУ	84
Базиль Сергій Михайлович САЙТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	88
Бикова Тетяна Борисівна ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ШВЕЙНОГО ПРОФІЛЮ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗАСОБАМИ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ	90
Буц Людмила Вікторівна ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ГОТОВНОСТІ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	93

Варава Ірина Павлівна

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПТУ «ФАХОВЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ-ПРОГРАМІСТІВ» ЯК ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ДОСЛІДЖЕННЯ..... 96

Войтенко Ірина Олександрівна

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ У НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ 98

Гаврилов Іван Петрович

НАБУТТЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІМИ МАЙСТРАМИ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ЯК ВИМОГА ЧАСУ... 102

Гончар Лариса Васиївна

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ..... 105

Горєлий Руслан Петрович

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ 108

Грицай Алла Войтехівна

ТЕХНОЛОГІЯ ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ ДОШКИ PADLET У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ..... 111

Дворянова Тетяна Олександрівна

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА ЗАНЯТТЯХ ІНОЗЕМНОЇ З МОВИ (ЗА ПРОФСПРЯМУВАННЯМ)..... 115

Деліта Інна Олексіївна, Підгасцька Тетяна Василівна

ООНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ ШЛЯХОМ УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ 118

Демків Анна Миколаївна

ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ ЦЕНТРІВ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ: АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ 122

Денисюк Надія Борисівна СУЧАСНІ МЕТОДИ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ	124
Дехтярєва Світлана Василівна ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ НА ЗАНЯТТЯХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ	127
Добржанська Лариса Михайлівна УПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИГОТОВЛЕННІ РОБОЧИХ ЗОШИТІВ З ПРОФЕСІЇ «ШВАЧКА»	130
Єфіменко Тетяна Вікторівна ГРУПОВА НАВЧАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНОГО РОБІТНИКА У ДЕРЖАВНОМУ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ «КРОЛЕВЕЦЬКЕ ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ»	133
Зайка Артем Олексійович ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ВАГОМА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ	136
Ігнатенко Ксенія Володимирівна, Курок Віра Панасівна ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ.....	140
Капоріна Ольга Вікторівна ВИКОРИСТАННЯ ЛИХОСЛІВ'Я У СПІЛКУВАННІ МОЛОДІ: МОДНИЙ БРЕНД ЧИ ПРОБЛЕМИ КОМУНІКАЦІЇ.....	142
Кацуба Лідія Василівна УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	146
Козупиця Світлана Сергіївна, Чижова Ольга Іллівна СТВОРЕННЯ ЦІЛІСНОГО ОБРАЗУ У СВІТЛІ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ МОДИ ТА Б'ЮТИ-ІНДУСТРІЇ	150

Корзюкова Людмила Петрівна ДІЛОВІ ІГРИ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (ЗА ПРОФСПРЯМУВАННЯМ).....	156
Крицька Валентина Никифорівна ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРИЙОМІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПРЕДМЕТА «ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ».....	159
Крученко Світлана Володимирівна ФОРМИ І МЕТОДИ РОБОТИ З ВИКЛАДАЧАМИ КОЛЕДЖУ ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ	163
Курашова Антоніна Миколаївна РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЄКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ.....	165
Куц Руслан Віталійович ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	168
Личова Тетяна Юріївна, Ковальчук Василь Іванович ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ АГРОІНЖЕНЕРІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ	171
Майстренко Наталія Миколаївна ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ФІЗИКИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ	176
Максимович Олександр Миколайович ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ	179
Малишева Махира Хайдарівна ТУРИСТИЧНА ОСВІТА В ТУРЕЧЧИНІ: ОРІЄНТАЦІЯ НА РИНОК ПРАЦІ	181

Матвейцева Інна Василівна, Хомюк Ганна Іванівна ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ВИМОГИ ЩОДО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ	184
Новиков В'ячеслав Володимирович ДОКУМЕНТОЗНАВЧА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	187
Однорог Галина Володимирівна ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ	189
Приходько Наталія Анатоліївна ПІДГОТОВКА НАВЧАЛЬНИХ ПРОСКТІВ З ГЕОГРАФІЇ ЯК СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ.....	192
Підлісна Юлія Григорівна, Шастун Наталія Миколаївна СУЧАСНІ ПІДХОДИ В ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ У СТРУКТУРІ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ	195
Радько Алла Володимирівна, Осипова Тетяна Миколаївна ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	199
Раковець Іван Іванович ВИКОРИСТАННЯ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ	202
Рогачова Ольга Олександрівна ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.....	205
Середіна Інна Анатоліївна ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ЕКОНОМІКИ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ	208

Сидоренко Оксана Миколаївна ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ІСТОРІЇ ЯК ОДИН ІЗ ЧИННИКІВ ПІДГОТОВКИ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ	211
Синиця Ніна Олексіївна ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ У ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖАХ.....	214
Сілінгін Олена Василівна УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ОСВІТНИМИ ПРОЦЕСАМИ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	216
Сорока Валерій Вікторович ІНФОРМАЦІЙНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК ОДИН ІЗ ЧИННИКІВ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ.....	220
Сорока Оксана Леонідівна ЗАСТОСУВАННЯ ПРИЙОМІВ ЕЙДОТЕХНІКИ НА ЗАНЯТТЯХ СЛОВЕСНОСТІ В АСПЕКТІ ПІДГОТОВКИ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ	224
Скомороха Наталія Петрівна ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ СЕРЕД МОЛОДІ. РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ РОБОТИ ЦЕНТРУ КАР'ЄРИ.....	228
Смирнова Ірина Олександрівна СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ З ПРОФЕСІЇ «МОНТАЖНИК ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНОГО УСТАТКУВАННЯ»	230
Стрілець Олександр Іванович МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	234

Усок Олена В'ячеславівна ОСУЧАСНЕННЯ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ СЛОВЕСНОГО МИСТЕЦТВА ЯК ЗАПОРУКА СТАНОВЛЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ	238
Федотенко Людмила Григорівна ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ	240
Царьова Євеліна Сергіївна ДІЯЛЬНІСТЬ НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНОГО ЦЕНТРУ ЗА ГАЛУЗЕВИМ СПРЯМУВАННЯМ ЯК ЗАСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗАКЛАДІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	243
Цицюра Ксенія Валеріївна ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ТЕНДЕНЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ З БІЗНЕС-ЕКОНОМІКИ В КИТАЇ.....	247
Чорнобай Богдан Володимирович АНАЛІЗ СТАНУ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ АГРОІНЖЕНЕРІВ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	249
Шилко Сергій Олексійович ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН.....	252
Шипарьова Олександра Володимирівна ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНА ОСВІТА СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ В 1959 – 1991 РОКАХ	254
Ященкова Єлизавета Іллівна УПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	260

Ащаулов Владислав Петрович, Маринченко Євгеній Олегович ОРГАНІЗАЦІЙНО МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЗАСВОЄННЯ МАЙБУТНІМИ РОБІТНИКАМИ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ВІВСА	263
Вареник Олександр Михайлович, Росновський Микола Григорович ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ МАЙБУТНІМИ РОБІТНИКАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ ТЕМИ «МЕХАНІЗОВАНА ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ ЛЬОНУ».....	266
Артьоменко Олексій Вікторович, Росновський Микола Григорович МОНІТОРИНГОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ГОТОВНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ	268
Тищенко Володимир Ігорович, Росновський Микола Григорович ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА МЕТОДИКИ ВИВЧЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО	270

Ковальчук Василь Іванович,
*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Реформування системи освіти в Україні спрямовано на підготовку нового покоління фахівців, здатних ефективно працювати в цифровому суспільстві. Наразі актуалізується проблема формування сучасного змісту освіти, впровадження ефективних технологій навчання та створення сприятливого середовища для навчання.

Середовище – це все, що нас оточує, це складна динамічна система, яка здатна змінюватися, перебудовуватися залежно від соціально-педагогічних умов, впливати на актуалізацію творчого потенціалу особистості. Саме тому актуально й доцільно створювати сприятливе освітнє середовище, враховуючи при цьому систему цінностей, ідеалів, потреб, мотивів, установок здобувачів освіти.

Освітнім середовищем вважають природне або штучно створене оточення людини, що включає зміст і різні види засобів освіти, здатних забезпечувати продуктивну діяльність особистості, її освітній розвиток за допомогою створення сприятливих для цього умов [1].

У науковій літературі середовище розглядається як одна з ключових педагогічних проблем. Для адміністрації закладів освіти та педагогів необхідно усвідомити розуміння впливу середовища на формування особистості та враховувати цей вплив у педагогічній практиці, як умову розвитку особистості, як важливий педагогічний засіб, що дає можливість вирішувати складні завдання, здійснювати розробку нового змісту освіти і виховання, шукати й перевіряти на практиці нові форми, методи і технології розвитку особистості [2].

Дослідження проблеми створення освітнього середовища у закладах вищої освіти знаходимо у наукових розвідках закордонних та вітчизняних учених В. Адольф, Н. Анікієва, Б. Баєва, Г. Беєра, М. Братко, М. Волинської, Л. Долинської, І. Зязюна, Н. Ільїна,

Дж. Коулмана, Л. Крамушки, І. Кривонос, Н. Кузьміної, В. Лазарева, Л. Міщик, В. Нечаєва, Д. Ніколенко, Л. Орлової, О. Петровського, Т. Яценко та ін.

В педагогічній літературі близьким, але не синонімічним до поняття «освітнє середовище» є поняття «освітній простір». У роботах науковців їх тлумачит по-різному.

Поняття «середовище» та «простір» співвідносяться як видове і родове, «частина» й «ціле». Середовище може міститися у просторі, оскільки «простір» є багатовимірним, а «середовище» – лише один із його вимірів.

Простір містить одночасно минулий, теперішній та майбутній часи, а середовище – уявлення про події кожного разу в теперішній час [3, с. 20].

Освітній простір є багаторівневим соціокультурним сегментом, у межах якого на певній території реалізуються різні рівні взаємодії людини з оточенням – носіями культури (освітнім середовищем), що створюють потенційні можливості для розвитку особистості [4].

Вітчизняні та зарубіжні науковці й практики трактують освітнє середовище, як частину життєвого, соціального середовища людини, яка виявляється у сукупності всіх освітніх факторів, що безпосередньо або опосередковано впливають на особистість у процесах навчання, виховання та розвитку; є певним виховним простором, в якому здійснюється розвиток особистості [5].

Освітнє середовище – це характеристика життя всередині освітнього закладу, система впливів і умов формування особистості, а також система можливостей для розвитку особистості, які містяться у соціальному та просторово-предметному оточенні [6].

На думку М. Братко, освітнє середовище закладу вищої освіти - це багатосуб'єктне та багатопредметне системне утворення, що має можливості цілеспрямовано впливати на професійно-особистісний розвиток майбутнього фахівця, забезпечуючи його готовність до професійної діяльності та/або продовження навчання, успішного виконання соціальних ролей та самореалізації у процесі життєдіяльності. За своєю природою – це комплекс умов-можливостей та ресурсів (матеріальних, фінансових, особистісних, технологічних,

організаційних, репутаційних) для освіти особистості, що склались цілеспрямовано в установі, яка виконує освітні функції щодо надання вищої фахової освіти, забезпечує можливості для загальнокультурного та особистісного розвитку суб'єктів освітнього процесу [7].

На нашу думку, елементами сприятливого освітнього середовища є:

- сприятливий психологічний клімат;
- безпека;
- сучасний зміст освіти;
- ефективні технології навчання;
- просторове оточення;
- можливості для розвитку.

Г. Клімова [8] виокремлює внутрішні й зовнішні фактори, які забезпечують формування сприятливого освітнього середовища.

Внутрішні фактори формування сприятливого освітнього середовища:

- висока кваліфікація педагогів;
- багаті традиції ЗВО в галузі організації освітнього процесу, спортивні й культурні досягнення;
- наявність потрібних на ринку праці напрямів підготовки кадрів;
- розвинена структура освіти після закінчення ЗВО;
- розгалужена мережа філіалів;
- наявність потенціалу додаткової професійної освіти;
- наявність баз практики студентів;
- надання ЗВО допомоги у працевлаштуванні випускників;
- наукові й методичні напрацювання педагогів;
- тенденції зі зростання обсягів науково-дослідної роботи.

Зовнішні фактори формування сприятливого освітнього середовища:

- нез'ясованість критеріїв відбору змісту освіти; невідповідність наявних педагогічних технологій навчання і контролю сучасним вимогам до освітнього процесу і якості підготовки випускників;
- недостатній ступінь розвитку фундаментальних і прикладних наукових досліджень;
- розрив між теоретичним навчанням і практикою;

- слабка сприйнятливність педагогів до інновацій у різноманітних галузях удосконалення діяльності ЗВО;
- відсутність ефективної системи залучення студентів до науково-дослідної роботи й використання результатів досліджень в освітньому процесі;
- слабка популяризація досягнень ЗВО (наукових шкіл, досягнень випускників);
- дефіцит фінансування діяльності ЗВО, недостатній розвиток матеріально-технічної бази, інформаційного і науково-методичного забезпечення освітнього процесу;
- неефективність наявної системи профорієнтації;
- невідповідність рівня педагогів вимогам, що зростають, до якості підготовки студентів;
- низький рівень зарплатні професорсько-викладацького складу;
- старіння викладацького корпусу;
- непрестижність ЗВО та ін.

Освітнє середовище має бути безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти та задовольняти їхні потреби та інтереси.

У цьому аспекті зростає роль викладачів щодо організації освітнього процесу та створення середовища, сприятливого для успішного навчання здобувачів освіти:

- здійснювати професійний розвиток;
- розвивати техніки запитань, які стимулюють навчання студентів;
- розвивати стратегії відповідей на запитання чи коментарі студентів;
- заохочувати студентів міркувати про своє навчання і майбутню професійну діяльність;
- спостерігати за поведінкою студентів;
- надавати ефективний зворотний зв'язок.

Сучасний педагог націлений на успіх кожного студента, створює сприятливе освітнє середовище, яке базується на принципах і цінностях демократії, застосовує індивідуальний підхід, пов'язує життєвий досвід студента з освітнім процесом [9, с. 144-145].

Література

- 1.Макагон О. Е. Організаційно-педагогічні умови створення сприятливого навчально-виховного середовища в загальноосвітньому навчальному закладі : автореф. дис.... канд. пед. наук : спец. 13.00.01. Харків, 2007.
2. Створення сприятливого навчального середовища. Тренінги / за заг. ред. В. Ковальчука, упорядкування Л. Галіцина. К. Шк. світ, 2011. 128 с.
- 3.Радул В. До уявлень про соціальне середовище вищого навчального закладу. Наукові записки / ред. кол.: В. В. Радул, С. П. Величка та ін. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. Випуск 131. С. 18–22.
- 4.Ярошинська О. О. Теоретичні і методичні засади проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04. Умань, 2015. 544 с.
- 5.Цюман Т. П., Бойчук Н. І. Кодекс безпечного освітнього середовища: метод. посіб. / за заг. ред. Цюман Т. П. К, 2018.
- 6.Ясвин В. А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию. М.: Смысл, 2001. 363 с.
- 7.Братко М. В. Освітнє середовище вищого навчального закладу: функціональний аспект. URL: https://www.researchgate.net/publication/290818574_Osvitne_seredovise_visogo_navcalnogo_zakladu_funkcionalnij_aspekt (дата звернення: 26.10.2019)
- 8.Клімова Г. П. Формування інноваційного клімату у ВНЗ. Право та інновації. 2013. № 4. С. 54–64.
- 9.Як стати майстерним педагогом: навчально-методичний посібник / кол. автор. : В.І Ковальчук, Л.М. Сергєєва та ін. ; за заг. ред. Л. І. Даниленко. К.: Етіс плюс, 2007.184 с.

Сергєєва Лариса Миколаївна,
*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри професійної і вищої освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України*

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ЯК МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОБІЛЬНОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Найважливішим завданням освітньої системи сьогодні є формування нового підходу, в якому виражено такі потреби: активна пізнавальна діяльність тих, кого навчають, партнерські стосунки між викладачами і тими, кого навчають, індивідуальний підхід до навчання – розкриття пізнавальних потенціалів особистості завдяки використанню резервів, закладених природою.

Упровадження ринкових відносин у систему освіти закладає передумови для розвитку маркетингової діяльності в цій сфері, потребує внесення до наукового аналізу ринку освіти поняття соціальної послуги у сфері освіти, або освітньої (науково-освітньої) послуги.

Так, у розділі III «Якість професійної освіти» Концепції реформування професійної освіти України «Сучасна професійна освіта» розкриваються основні концепти, а саме:

3.2. Модернізація освітнього середовища, що забезпечує інноваційність, доступність, прозорість, гнучкість і відкритість освітнього процесу для здобуття професійних кваліфікацій різними категоріями населення із урахуванням гендерної рівності.

3.3. Створення різнорівневої якісної системи підготовки педагогів професійної освіти, залучення до освітнього процесу висококваліфікованих працівників виробництва чи сфери послуг, запровадження мотиваційних механізмів стимулювання професійного розвитку педагогічного персоналу [1].

Пріоритетними напрямками державної політики щодо розвитку освіти в аспекті її доступності є створення ринку освітніх послуг та його науково-методичного забезпечення. Реалізація зазначеного права чи принципу рівного доступу передбачає прозорість, наступність системи освіти всіх рівнів, гнучке врахування демографічних,

соціальних, економічних змін. Принцип рівного доступу до якісної освіти буквально чи/та контекстно закріплено у нормах законодавства України.

Діана Лорільяр підкреслює, «...ми декілька років живемо у новому тисячолітті, але заледве наблизилися до мети – створення вчительської спільноти, здатної до впорядкування досвіду та неймовірно швидкого зростання» [2].

Такою технологією є науково-методичний супровід (далі – НМС). Серед функції НМС виокремлюються навчальна, консультативна, психотерапевтична, адаптаційна та коригувальна. Зокрема, він вважається фактором підвищення якості освіти. Під супроводом розуміється спеціальний вид допомоги суб'єкту, спрямований на подолання проблем його розвитку. Важливим є міркування про те, що предметом супроводу є суб'єкт-суб'єктна взаємодія. Результатом НМС має бути якість професійної діяльності фахівця, вдосконалення його професійної компетентності.

Поняття «супровід» тлумачиться як дія зі значенням «йти поруч». Отже, цей термін підкреслює невтручання одного суб'єкта в діяльність іншого, поки вони не відчують потребу у взаємодії. Важливо, що учасники НМС мають стати рівноправними партнерами цієї взаємодії, хоча можуть мати різний рівень наукової підготовки або опанування практичного досвіду. Методологія НМС ґрунтується на засадах відкритої освіти, яка відповідає стратегії розвитку та європейської орієнтації освіти України в цілому.

НМС варто розглядати багатофункціонально: як процес, як педагогічну систему, як технологію. Він може бути представлений як процес взаємодії суб'єктів щодо впровадження інновацій, які забезпечують новий рівень розвитку особистості. Такий підхід дає підстави для визначення та приведення у відповідність мети, змісту, методів та взаємодії суб'єктів НМС, які не вирішують проблеми один одного, а здійснюють обмін думками, досвідом, інформацією, забезпечують всебічне обговорення проблеми та можливих підходів до її вирішення.

Технологія НМС передбачає використання різноманітних інтерактивних методів роботи (ділова гра, тренінг, квест, воркшоп, кейс-метод, дебати, дискусії тощо). Перевага інтерактивним методам надається з огляду на те, що вони найбільшою мірою створюють передумови для

самовираження, взаємодії всіх учасників, уможливлують реалізацію сильних сторін і тих, хто вчить, і тих, хто вчиться.

У процесі НМС створюється інноваційний методичний продукт, оскільки кожне заняття, кожний етап технології оригінальні в різних аудиторіях, навіть в одного викладача. Зауважимо, що методичний продукт – це методичні нововведення, розроблені під час освітнього процесу, які затребувані теперішніми і потенційними споживачами освітніх послуг. Методичний продукт забезпечує конкурентоспроможність окремого викладача, окремого закладу освіти. До переліку методичних продуктів можна віднести оригінальні варіанти навчальних планів і програм, дидактичне й управлінське забезпечення освітнього процесу, виховні програми, творчі проєкти, комп'ютерні програми і відеоматеріали – все, що створено в ході інноваційної діяльності. Такий продукт може стати товаром, оскільки задовольняє потребу учасників освітнього процесу в більш якійсій освіті. Таким чином, технологія НМС також забезпечує вихід нового товару на ринок, звичайно, з урахуванням специфіки системи освіти.

Отже, технологія НМС сприяє перетворенню перспективної ідеї на конкурентоспроможний продукт завдяки партнерським стосункам, без активного втручання зовні, стимулює професійний і особистісний розвиток, обумовлює раціональне використання наявних ресурсів, забезпечує ефективну систему оцінювання навчальних результатів здобувачів освіти. Складовою системи оцінювання є визначення результатів навчання, які мають оцінюватися як навчальні досягнення здобувачів освіти та формувати в них професійну компетентність, що забезпечує підвищення конкурентоздатності випускників на ринку праці.

Література

1. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/suchasna-profesijna-osvita-yaka-stane-investiciyeyu-v-osobististu-mon-predstavili-viziyu-reformi-ptu> (дата звернення 23.10.2019)
2. Opening up education: the collective advancement of education through open technology, open Content, and open knowledge / edited by Tori Liyoshi and M.S. Vijay Kumar. MIT Press. 2008. p. 256.

Грудинін Борис Олександрович,
доктор педагогічних наук, професор,
декан факультету технологічної і професійної освіти
Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ АВТОМАТИЗОВАНОГО КОМПЛЕКСУ СПОСТЕРЕЖЕНЬ МЕТЕОРІВ У ГЛУХІВСЬКОМУ НПУ ІМ. О. ДОВЖЕНКА

Дослідження метеорних тіл та їх взаємодії з атмосферою Землі для сучасної науки має велике значення при вирішенні цілого ряду астрономічних, геофізичних і прикладних завдань: вивчення походження та еволюції Сонячної системи, оцінка впливу метеоритної речовини на Землю, використання розсіяння радіохвиль на іонізованих метеорних слідах для потреб радіозв'язку, безпека польотів космічних апаратів тощо [1].

Особливістю дослідження метеорної активності у радіодіапазоні є той факт, що реєструється не частина енергії, яка випромінюється під час згорання метеороїда в атмосфері, а частина перевипроміненої енергії від наземних трансляторів телерадіомовлення (так зване розсіяння вперед, від англ. – forward scattering) [3–6].

Сьогодні в Україні реєстрація відлунь радіохвиль від іонізованих слідів метеорів у радіодіапазоні за допомогою методу прийому відлунь сигналів загоризонтних радіостанцій (FM, Frequency Modulation) проводиться з використанням чотирьох радіотрас, створених за ініціативою Науково-дослідного інституту «Миколаївська астрономічна обсерваторія» (далі – НДІ «МАО»): Кельце – Миколаїв, частота 88.2 МГц, довжина 910 км; Стамбул–Миколаїв, частота 88.2 МГц, довжина 700 км; Соннеберг (Німеччина) – Львів, частота 91.7 МГц, довжина 900 км; Будапешт – Рівне, частота 94.8 МГц, довжина 635 км.

У квітні поточного року НДІ «МАО» уклала угоду про співпрацю з Глухівським НПУ імені О. Довженка. У межах цієї угоди організовано роботу автоматизованого комплексу спостережень метеорів, який 5 серпня 2019 р. з успіхом запущено в дію. Складниками комплексу з реєстрації радіовідлунь є програмно керований приймач

Realtek RTL2832U; направлена антена типу Ягі-Уда, розрахована на потрібний діапазон частот (88–108 МГц); програмне забезпечення для управління приймачем та збереження інформації; встановлений інтерпретатор мови програмування Python 3.4 з бібліотеками numpy, matplotlib, wave; програми обробки отриманих з ефіру масивів даних, розроблені мовою програмування Python [2].

Комплекс приймає сигнал потужної загоризонтної FM станції, розташованої в місті Кельце (Польща) на відстані приблизно 940 км від Глухова. FM станцію вибрано з урахуванням як азимутально-частотного розподілу шумів у місці розміщення комплексу, так і місць дислокацій, потужностей та частот випромінювання станцій передавачів і радіочастот.

Відтак в Україні відкрито нову радіотрасу реєстрації відлунь радіохвиль від іонізованих слідів метеорів (траса Кельце – Глухів, частота 88.2 МГц).

Результати роботи комплексу впродовж трьох місяців представлено на рис. 1 – 6.

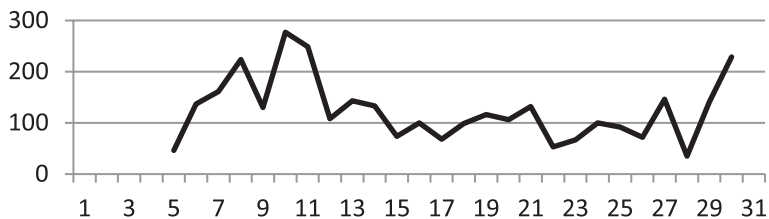

Рис. 1. Діаграма розподілу кількості вторгнень (вісь ординат) за днем місяця (вісь абсцис). Серпень 2019 р.

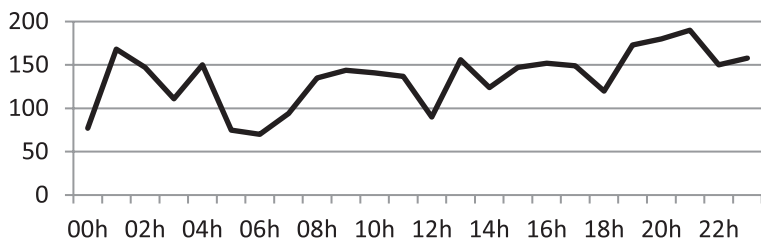

Рис. 2. Погодинна розкадровка кількості вторгнень за місяць. Серпень 2019 р.

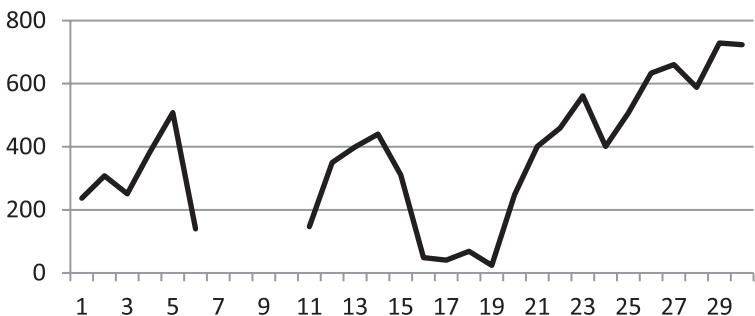

Рис. 3. Діаграма розподілу кількості вторгнень (вісь ординат) за днем місяця (вісь абсцис). Вересень 2019 р. Розрив кривої пов'язаний з налаштуванням комплексу.

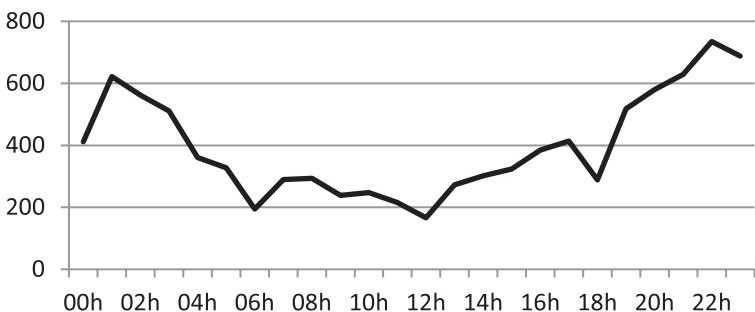

Рис. 4. Погодинна розкадровка кількості вторгнень за місяць. Вересень 2019 р.

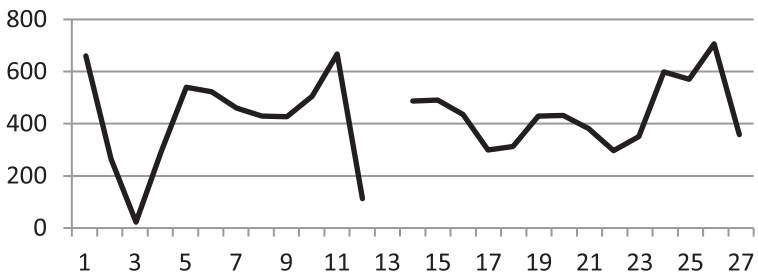

Рис. 5. Діаграма розподілу кількості вторгнень (вісь ординат) за днем місяця (вісь абсцис). Жовтень 2019 р. Розрив кривої пов'язаний з налаштуванням комплексу.

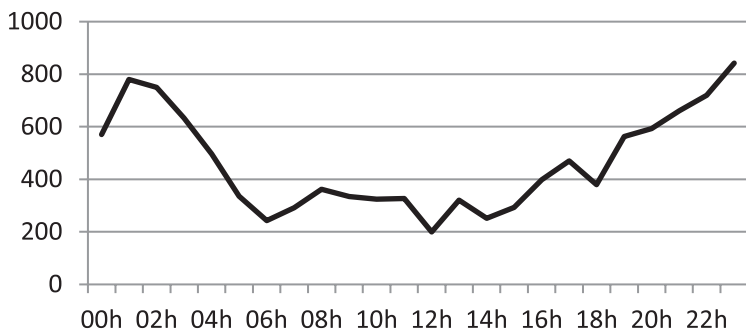

Рис. 6. Погодинна розкадровка кількості вторгнень за місяць. Жовтень 2019 р.

Загальна кількість вторгнень, зафіксованих комплексом за три-місячний термін роботи становить 23949 одиниць (серпень – 3238 од., вересень – 9570 од., жовтень – 11141 од.) Уточнимо, що деякі періоди комплекс не працював (розриви на діаграмах – рис. 1, 3, 5).

Дані представляються як у вигляді таблиць, так і у вигляді діаграм – на рис. 7 представлено кольорові діаграми розподілу інтенсивностей вторгнень за місяць.

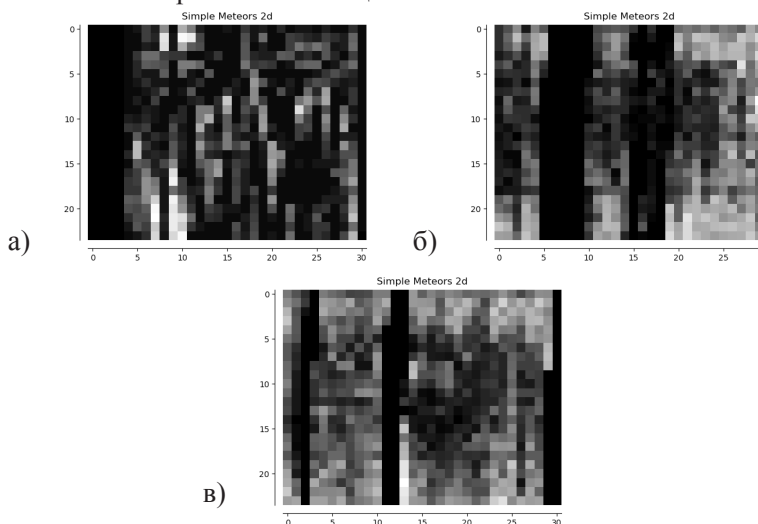

Рис. 7. Кольорові діаграми розподілу інтенсивностей вторгнень (а – серпень, б – вересень, в – жовтень)

Дані фіксування рідіовідлунь автоматично передаються на сайт європейського проекту RMOB (англ. – Radio Meteor Observing Bulletin) – <https://www.rmob.org/index.php>.

Література

1. Вовк В. С., Калужный Н. А., Козырев Е. С., Шульга А. В. Автоматическая обработка сигналов при наблюдении метеоров методом загоризонтного зондирования. Вісник астрономічної школи. 2012. № 2. С. 166–170.

2. Грудинін Б. О. Результати роботи комплексу з фіксації вторгнень метеорів в атмосферу землі. Природнича освіта і наука для сталого розвитку України: проблеми і перспективи: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 10–11 жовтня 2019 р., м. Глухів, Україна / Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка [та ін.]. Глухів, 2019. С. 166–169.

3. Ballinger A. P., Chilson P. B., Palme R. D., Mitchell N. J. On the validity of the ambipolar diffusion assumption in the polar mesopause region. *Annales Geophysicae*. 2008. 26. P. 3439–3443.

4. Hunt S. M., Oppenheim M., Close S., et al. Determination of the meteoroid velocity distribution at the Earth using high-gain radar. *Icarus*. 2004. 168. N 1. P. 34–42.

5. IMO. Radio Observations [Електронний ресурс] / IMO. 2016. URL: <https://www.imo.net/observations/methods/radio-observation/> (дата звернення: 08.09.2019 р.).

6. Rendtel J. 2016 Meteor Shower Calendar [Електронний ресурс] / Jurgen Rendtel. – 2015. URL: www.imo.net/files/meteor-shower/cal2016.pdf (дата звернення: 08.09.2019 р.).

7. Rubin A., Grossman J. Meteorite and meteoroid: New comprehensive definitions. *Meteoritics and Planetary Science*. 2010. № 45. С. 114–122.

Лаврентьєва Олена Олександрівна,
*доктор педагогічний наук, доцент завідувач кафедри
загальнотехнічних дисциплін та професійного навчання
Криворізького державного педагогічного університету*

УРАХУВАННЯ ОСОБИСТІСНИХ ПОТРЕБ І ЗАПИТІВ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ – ВИМОГА ЧАСУ

Студентоцентроване навчання є важливим механізмом внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти в Європейському освітньому просторі. Незважаючи на вдавану достатню прозорість семантичного значення цього терміна, його змістовий аспект усе ще є предметом численних дискусій, невіршеним залишається механізми побудови освітнього процесу на засадах студентоцентрованого підходу.

У глосарії, запропонованому НАЗЯВО, зазначено, що студентоцентрований підхід (від англ. student-centered approach) передбачає розгляд студента як рівноправного суб'єкта, а не об'єкта освітнього процесу з усіма притаманними атрибутами його суб'єктності – наявністю певної мотивації, потреб, досвіду, що вможливує його самостійність і відповідальність за результати навчання у системі «викладач–студент», за створення умов задля досягнення особистісно й професійно важливих компетентностей; реальну участь у формуванні певних освітніх траєкторій (силабусів, курсів за вибором, освітніх маршрутів, індивідуальних профілів здобуття компетентностей), функціонування в системі внутрішнього забезпечення якості освіти в університеті, зокрема, у створенні, перегляді й акредитації освітніх програм на правах партнера [1, с. 3].

Отже, студентоцентрований підхід вимагає фокусування на потреби, інтереси, професійні та особистісні перспективи студентів, побудову освітнього процесу на партнерській взаємодії, тобто створення особливого середовища в університеті, в якому студент визначається його головним суб'єктом, зі своїми правами й обов'язками.

Студентоцентризований підхід охоплює в собі особистісно-центрований, компетентнісний та середовищний підходи.

Особистісно-центризований підхід визначає головною дійовою особою в освітньому процесі особистість студента як унікальну цілісну гуманітарну систему, здатну навчатися й спрямовувати свій розвиток, орієнтуючись на власні змісти, почуття, інтереси, потреби й можливості, якій притаманна відповідальність за власну свободу вияву в життєвому самовизначенні. Цей підхід категорично заперечує доцільність і правомірність нав'язування студентові зовні цілей, шляхів і освітніх маршрутів, авторитарність у стосунках між викладачем і студентом; обмеження прав і свобод студента. Реалізація особистісно-центризованого підходу відбувається на основі створених у ЗВО рівноправних, діалогічних та партнерських міжособистісних взаємин, передбачає індивідуалізацію, інтердисциплінарність та гуманітаризацію освітнього процесу [3, с. 31].

Компетентнісний підхід орієнтує на центрацію в освітньому процесі на результатах навчання, прописаних у термінах компетентностей, що сприятиме набуттю студентами конкурентних переваг на ринку праці, формуватиме здатність до навчання впродовж життя й повноправне входження до сучасного глобалізованого й інформатизованого суспільства.

Середовищний підхід спрямовується на створення певного фізичного й віртуального простору як засобу проектування, управління й діагностики результатів навчання й розвитку особистості студента. Середовищний підхід дає змогу подолати дискретність освітнього процесу, зробити його дійсно безперервним, забезпечити функціональний комфорт і збагатити професійну підготовку новими сенсами й ресурсами [4, с. 104].

Як зазначає А. Павленко, студентоцентризм є сучасною філософією освітньої діяльності; новим сприйняттям і потрактуванням освітніх цінностей, що повинні домінувати в ЗВО як запорука забезпечення якості вищої освіти [2, с. 23].

Реалізація на практиці студентоцентризованого підходу зумовила появу й поширення нових освітніх феноменів. Наприклад, диверсифікація освітніх програм, розширення спектру спеціальнос-

тей і спеціалізацій на всіх трьох рівнях вищої освіти, посилення їх інтердисциплінарності; уведення інституту сертифікаційних програм та їх варіативність, нової системи оцінювання, що ґрунтується на визнанні навчального досвіду студентів; академічна мобільність студентів і викладачів, яка набирає обертів з року в рік; підвищення ролі наукової бібліотеки як середовища формування професійних цінностей студентів; запровадження комп'ютерно зорієнтованих підходів до організації самостійної роботи студентів, що ініціюють в них відчуття автономності та забезпечують фасилітацію навчальної діяльності та інтерактивну взаємодію; створення інституту омбудсмена щодо збереження прав і свобод студентів, плекання взаємоповаги й довіри між викладачами та студентами; розвиток ідей дистанційного навчання, неформальної та інформальної освіти; піднесення на новий рівень студентської науки.

Студентоцентроване навчання є запорукою перетворення ЗВО з інституції для отримання знань на центр творчого й громадського життя студентства.

Література

1. Глосарій. Затверджено рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти протокол від 29 серпня 2019 р. № 9. 4 с.
2. Павленко А. Ф. Вступне слово. Студентоцентризм у системі забезпечення якості освіти в економічному університеті : зб. матеріалів Всеукр. наук.-метод. конф. за міжнар. участю (Київ, 2–3 березня 2016 р.). К.: КНЕУ, 2016. С. 23.
3. Подлиняев О. Л. Личностно-центрированный подход как альтернатива технологизации современного образования. Школьные технологии. 2012. № 4. С. 30-35.
4. Ярошинська О. О. До питання застосування середовищного підходу в педагогічній практиці вищого навчального закладу. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2011. № 4(1). С. 104–109.

Опалюк Тетяна Леонідівна,
*доктор педагогічних наук, доцент кафедри
соціальної педагогіки і соціальної роботи
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка*

ПРОФЕСІЙНА МАЙСТЕРНІСТЬ ФАХІВЦЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Актуальність проблеми модернізації та інтенсифікації процесу розвитку професійної майстерності майбутнього фахівця соціальної сфери зумовлена сучасними тенденціями переорієнтації цільової, змістової, технологічної складових системи професійної освіти, продиктованими, передусім, радикальною зміною соціально-економічних умов у державі. А значить і замовленням на фахівця нового типу, здатного не лише адаптуватись до цих умов, а й стати активним суб'єктом реалізації започаткованих освітніх реформ, швидко реагувати на зміни, що відбуваються в суспільстві на кожному етапі його розвитку. Проблема набуває ще більшої актуальності, коли йдеться про професію майбутнього соціального працівника, головною функцією якого є створення умов, сприятливих для всебічного розвитку молодого покоління, здатного до ефективної соціалізації, жити та творити в умовах ринкової економіки, демократичного соціального устрою.

За експертними прогнозами, у 2020 році найбільш затребуваними на ринку праці будуть уміння навчатись упродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі. Студент закладу вищої освіти має усвідомлювати, що стратегічні напрями розвитку освіти, пов'язані з упровадженням нових стандартів освітньої діяльності, серед яких провідним є забезпечення її особистісної, компетентної спрямованості, важливими механізмами яких є адаптаційна та рефлексійна діяльність. Ідеться про інноваційну модель освітньої діяльності, оптимальну для розвитку професійних компетентностей майбутнього фахівця, здатного до професійного й особистісного саморозвитку та самореалізації, продуктивної діяльності в умовах, що

постійно змінюються. Крім того, Україна взяла орієнтир на розвиток професійної освіти відповідно до європейських освітніх стандартів, програмуючи поетапне впровадження кредитно-модульної системи підготовки спеціаліста, відповідно до яких студент є суб'єктом професійного становлення, який зацікавлений адаптуватися до технологій інноваційної освіти, програмувати та відстежувати ефективність процесу на рефлексивній основі [3].

У контексті зазначеного спрямування модернізації освіти, системи розвитку професійної майстерності студента – майбутнього фахівця соціальної сфери актуалізується проблема розвитку адаптивних, рефлексивних як у професійному, так і соціальному аспектах можливостей студента, що забезпечують його динамічність, гнучкість, здатність до професійного самотворення, оперативного реагування на зміни у професійній діяльності, соціальному середовищі. А це означає, що й концепція та технології професійного розвитку й саморозвитку майбутнього фахівця соціальної сфери мають бути адекватними цим завданням, тобто такими, що в оптимальному режимі могли б забезпечити реалізацію адаптивних, рефлексивних функцій навчання [3].

На сучасному етапі розвитку соціальної роботи в Україні як фахової діяльності підвищився інтерес не тільки до проблем розвитку теорії та практики соціальної роботи, але і до особистості професіонала, його особливостей та якісних характеристик. У цьому контексті особливої актуальності набувають проблеми розвитку професійної майстерності соціальних працівників, розширення кадрового потенціалу соціальних служб та шляхів посилення підготовки та перепідготовки спеціалістів соціальної сфери, саме тому метою нашої статті є теоретичний аналіз професійної майстерності спеціаліста соціальної роботи.

У розмаїтті людських діяльностей особливе місце посідає професійна діяльність. Дефініція «професія» визначається як рід занять, трудової діяльності, що вимагає певних знань і навичок та є для когось джерелом існування; фах, спеціальність, ремесло, кваліфікація, вона потребує певної підготовки і є, зазвичай, джерелом існування, відображає стійкий розподіл праці за основними напрямками виробництва, службової діяльності.

На думку Є. Холостової, професія – це готовність до виконання соціально - доцільної діяльності, що змінює соціальний світ людини та максимально мобілізує потенціал кожної людини для вирішення складних проблем, адекватної реакції на зміни в суспільстві й особистому житті [7].

Простіше кажучи, професія – це рід діяльності, занять людини, що володіє комплексом спеціальних знань і практичних навичок, набутих в результаті поглибленої загальної і спеціальної підготовки та досвіду роботи.

З поняття «професія» витікає таке поняття, як «професійність», а в контексті теми нашої статті нас цікавить саме «професійність у соціальній роботі», яка визначається як постійно підтримувані на високому рівні знання, уміння та навички фахівця, що забезпечують кваліфіковану підтримку та допомогу людям у вирішенні їх життєвих проблем, досягнення високої якості праці та її результатів.

Професійність соціального працівника характеризується наявністю в нього:

- професійного покликання;
- глибокої мотивації до виконання праці в різних її соціальних модифікаціях;
- духовно-етичних якостей та соціально-генетичної схильності до роботи з людиною;
- професійних знань та професійних умінь;
- професійної майстерності;
- об'єктивно-критичного ставлення до своєї діяльності;
- здатності все життя вчитися та досягати самореалізації;
- професійної гордості як соціально-психологічного стану особистості [4].

Професійна майстерність соціального працівника більшою мірою залежить від особистих якостей професіонала, а також від його знань й умінь, що визначається об'єктивними й суб'єктивними факторами. Саме об'єктивними факторами формування професійної майстерності соціального працівника є система знань, умінь, навичок [5].

До елементів професійної майстерності належать:

Гуманістична спрямованість професійної діяльності. Полягає в спрямованості діяльності соціального працівника на особистість іншої людини, утвердження найвищих духовних цінностей, моральних норм поведінки й стосунків. Передбачає гуманістичний вияв його ціннісного ставлення до соціальної роботи, її мети, змісту, засобів, суб'єктів.

Професійна компетентність, професіоналізм. Передбачають наявність професійних знань, умінь та навичок. Особливостями професійних знань є їх комплексність, внутрішня мотивація на їх використання, творчий підхід та здатність до самоосвіти.

Здібності до роботи в соціальній сфері. Сукупність психічних особливостей соціального працівника, необхідних для успішного оволодіння професійною діяльністю, її ефективного здійснення.

Професійна техніка (мистецтво, майстерність, уміння). Є сукупністю раціональних засобів, умінь та особливостей поведінки соціального працівника, спрямованих на ефективну реалізацію обраних ним технологій, методів і прийомів професійної діяльності з клієнтом відповідно до мети соціальної роботи, об'єктивних та суб'єктивних їх передумов. Вона передбачає наявність специфічних засобів, умінь, особливостей поведінки спеціаліста: високу культуру мовлення; здатність володіти мімікою, пантомімікою, жестами; уміння одягатися, стежити за своїм зовнішнім виглядом; уміння керуватися основами психотехніки (розуміння власного психічного стану, уміння керувати собою); здатність до «бачення» внутрішнього стану клієнтів і адекватного впливу на них.

В оволодінні професійною майстерністю можна виокремити кілька рівнів.

Елементарний рівень. У соціального працівника наявні лише окремі якості професійної діяльності. Найчастіше це володіння знаннями для виконання професійної дії. Проте через брак спрямованості на розвиток клієнта, техніки організації діалогу продуктивність його професійної діяльності є невисокою.

Базовий рівень. Соціальний працівник володіє основами професійної майстерності соціальної роботи: гуманістично зорієнтований,

стосунки з клієнтами і колегами розвиваються на позитивній основі. Цього рівня, як правило, досягають наприкінці навчання у вищому навчальному закладі.

Досконалий рівень. Характеризується чіткою спрямованістю дій соціального працівника, їх високою якістю, діалогічною взаємодією в спілкуванні. Фахівець самостійно планує й організовує свою діяльність на тривалий проміжок часу, маючи головним завданням розвиток особистості клієнта.

Творчий рівень. Характеризується ініціативністю та творчим підходом до організації професійної діяльності. Соціальний працівник самостійно конструює оригінальні професійно доцільні прийоми взаємодії. Діяльність будує, спираючись на рефлексивний аналіз. Сформовано індивідуальний стиль професійної діяльності.

Отже, майстерність соціального працівника залежить від його культури, від отриманої ним загальної і професійної освіти. Особливу значущість має теоретична і практична психологічна та педагогічна підготовка. У процесі професійної діяльності людина стає фахівцем, частиною професійного співтовариства. З досвідом приходять професійна зрілість й майстерність, які виявляються не тільки у високих показниках професійної діяльності, але й у динаміці життєвих цілей і мотивації.

Таким чином, підсумовуючи можемо константувати, що без високого рівня професіоналізму та професійної майстерності в соціальній роботі неможливими є здійснення соціального захисту, опіки та піклування, надання соціальних послуг клієнтам на належному рівні з метою вирішення їх складних життєвих ситуацій. Саме тому кожний соціальний працівник повинен урахувати позитивні та негативні фактори, які впливають на формування його професіоналізму та постійно саморозвиватися та самовдосконалюватися на своєму шляху до професійної майстерності.

Література

1. Опалюк Т. Л. Методичні рекомендації щодо підвищення результативності процесів формування адаптивної та соціально-рефлексій-

ної компетентностей майбутніх фахівців соціальної сфери: збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / за ред. Л. П. Мельник, В. І. Співака. Вип. XXXIII. Серія: соціальнопедагогічна. Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2019. С.78-87

2. Опалюк Т. Л. Формування соціально-рефлексійної компетентності особистості. Методичні рекомендації (для викладачів і студентів педагогічних закладів вищої освіти). Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2019. 136 с.

3. Топузов О. М., Малихін О. В., Опалюк Т. Л. Педагогічна майстерність: розвиток професійно-педагогічної адаптивності та соціальної рефлексії майбутнього вчителя: навч. посіб. Київ : Пед. думка, 2018. 292 с.

4. Социальная работа: теория и практика: учебное пособие / отв. ред. д. и. н., проф. Е. И. Холостова, д. и. н., проф. А. С. Сорвина. М.: ИНФРА-М, 2002. 427 с.

5. Яблокова Е. А. Теоретические проблемы профессионализма работников социальных служб / Е. А. Яблокова, Л. И. Катаева // Профессиональное мастерство работников социальных служб. М., 1999. С. 25 - 41.

Ігнатенко Ганна Володимирівна,
*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
професійної освіти та технологій сільськогосподарського
виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ОСОБИСТІСНО-РОЗВИВАЛЬНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

Формування готовності майбутніх педагогів професійного навчання до впровадження в освітній процес особистісно-розвивальних методів навчання є важливим чинником, який впливає на їхню

спроможність щодо організації освітнього процесу відповідно до вимог сьогодення.

Аналіз наукових праць з окресленої проблеми дозволив виділити низку наукових досліджень, зокрема, Р. Гуревича, О. Коваленко, В. Ковальчука, Н. Ничкало, Е. Чеботарьова, Е. Фоміної та інших.

Водночас виявлено, що потребує уваги дослідження проблеми формування готовності майбутніх педагогів професійного навчання до впровадження в освітній процес особистісно-розвивальних методів навчання з урахуванням особливостей освітнього середовища педагогічного вишу та специфіки змісту фахових дисциплін.

На основі проведеного дослідження нами визначені основні шляхи формування готовності майбутніх педагогів професійного навчання до впровадження в освітній процес зазначених методів навчання у рамках дисциплін професійної підготовки.

Насамперед необхідно під час викладання фахових дисциплін формувати у студентів інтерес до освітнього процесу з використанням особистісно-розвивальних методів навчання.

Також вважаємо за доцільне ознайомлювати студентів з передовим педагогічним досвідом майстрів та викладачів, які впроваджують окреслені методи у практику під час підготовки кваліфікованих робітників в освітньому середовищі закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Проведене нами дослідження окреслило важливість методичної підготовки майбутніх освітян щодо їх здатностей проектувати плани-конспекти дисциплін з включенням особистісно-розвивальних методів навчання.

Зазначимо, що вдосконалення підготовки майбутніх педагогів професійного навчання до упровадження особистісно-розвивальних методів неможливе без їх готовності до урахування специфіки кожної навчальної дисципліни. При цьому ми виходимо з того, що кожна навчальна дисципліна це педагогічна система, яка включає специфічні цілі, зміст, засоби з урахуванням спрямованостей на певних здобувачів освіти [2]. А особливостями професійно-педагогічної освіти педагогів професійного навчання є те, що вони мають знати як специфіку цілої галузі, так і окремої спеціальності в ній, мати здатності до педагогічно-інноваційної діяльності.

Основою педагогічної інноватики нами розглядається навчальне спілкування між тими, хто здобуває освіту, і тими, хто їх навчає. Для цього здобувачам освіти необхідно вміти формулювати власну точку зору; з'ясувати точку зору своїх партнерів; аналізувати різницю точок зору; обирати найефективніший варіант розв'язку [3].

Роль педагога – це роль більш досвідченого партнера, точка зору якого сприймається як один з варіантів, який доцільно співвідносити з власними та іншими думками. Тому в українській системі освіти щодо ролі педагога став використовуватися термін «facilitator» – той, хто сприяє, полегшує, допомагає навчатися.

Великий потенціал щодо залучення студентів самостійно міркувати, відстоювати власні думки, бути ініціативними в набутті професійних знань тощо мають різні варіанти групової роботи: колективний проект, конференція, диспут, конкурс тощо [1].

Нами розроблена методика впровадження в освітній процес під час вивчення майбутніми педагогами професійного навчання професійної педагогіки та методик професійного навчання таких інтерактивних методів, як «Мозковий штурм», «Займи позицію», «Навчаючи – вчуся», «Робота в парах», «Ажурна пилка», «Коло ідей», «Акваріум» тощо.

Зазначимо, що необхідно враховувати готовність здобувачів освіти до колективної співпраці. Практика показує доцільність передбачати пропедевтичний етап, мета якого – підготувати учасників освітнього процесу до здобуття фахових знань за тією чи іншою методикою. Наприклад, введення методичних прийомів «Мікрофон», який дає можливість кожному швидко, по черзі висловлювати власну думку, та «Займи позицію», який забезпечує можливість учасникам продемонструвати різні думки з теми, обґрунтувати свою позицію або перейти на іншу позицію в будь-який час, якщо вас переконали, та назвати більш переконливі аргументи, нами розглядаються як підготовка до використання «Мозкового штурму», який передбачає вільне висловлення думок усіх учасників і допомагає знаходити багато ідей та рішень.

Таким чином, окреслені шляхи формування готовності майбутніх педагогів професійного навчання до впровадження в освітній процес

особистісно-розвивальних методів навчання у рамках дисциплін професійної підготовки вимагає інноваційного підходу на основі їх одночасної інтеграції та диференціації в освітньому середовищі педагогічного вишу.

Література

1. Вовк Б. І. Організація самостійної роботи майбутніх викладачів практичного навчання ПТНЗ: методичні рекомендації. Суми, 2017. 122 с.

2. Ігнатенко Г. В., Ігнатенко О. В. Професійна педагогіка: навчальний посібник. Київ, 2013. 352 с.

3. Ковальчук В. І. Педагогічна майстерність викладача – основа його компетентності. Профтехосвіта. 2011. № 6. С. 22–32.

Дьомін Олександр Анатолійович,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри транспортних технологій та засобів у АПК Національного університету біоресурсів та природокористування України

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ІЗ АГРОІНЖЕНЕРІЇ

Використовуючи здобутки вчених в галузі педагогіки вищої школи щодо застосування засобів системного підходу до опису і пояснення дидактичних явищ (В. Бондар [1], А. Вербицький [2], І. Кобиляцький [3], Л. Кондрашова [5], Н. Колесниченко [4] та ін.), ми дійшли висновку, що професійна підготовка бакалаврів із агроінженерії на засадах компетентнісного підходу як цілісна система, повинна мати взаємопов'язані структурні компоненти: цільовий, мотиваційно-стимулювальний, змістово-технологічний і результативний.

Кожний компонент має дидактичне підґрунтя. Зокрема, мотиваційно-стимулювальний компонент ґрунтується на механізмі дидактичної взаємодії майбутніх бакалаврів із агроінженерії з викладачами в контексті забезпечення їхньої професійної підготовки. Так,

згідно з настановами компетентнісного підходу позиція викладача повинна перетворитися з формальної (носії навчальної інформації, передбаченої освітнім стандартом спеціальності «Агроінженерія») і пасивної (транслятор інформації) на дієву (творець технічного мислення, як професійної цінності і фундатор фахових компетентностей) та активну (організатор створення і вирішення завдань майбутньої професійної діяльності студентів).

Відповідно до зміни позиції і ролі викладача у процесі навчання бакалаврів із агроінженерії на засадах компетентнісного підходу, на нашу думку, мають відбутися кардинальні зміни і з боку студентів. Передусім, це зміна об'єктної позиції (пасивне сприймання інформації, формальна участь у групових формах комунікації, заучування навчальної інформації, репродуктивне її відтворення тощо) студентів агроінженерних факультетів на суб'єкту в процесі навчання. Оснтання, як мінімум, передбачає:

- усвідомлення майбутнім бакалавром із агроінженерії особистої значущості, набуття необхідних для майбутньої професійної кар'єри та життєдіяльності ключових, базових, соціальних, предметних і професійних компетентностей під час навчання у вищому навчальному закладі;

- формування в майбутніх бакалаврів із агроінженерії освітньої компетентності такого рівня розвитку особистості, який передбачає постійне якісне вирішення технічних, організаційних та експлуатаційних завдань на сучасному рівні у сфері механізації сільського господарства (мобільні знання, що постійно оновлюються, дієві методи, які дають змогу використовувати ці знання в конкретних задачах діяльності; критичне мислення, що дозволяє оцінювати нові ідеї щодо можливості їх використання у виробничих ситуаціях);

- здійснення бакалаврами із агроінженерії самостійної пошукової, науково-дослідницької та творчої діяльності як менеджерів самоосвітнього процесу (за рахунок опанування провідних функцій самоменеджменту) на ґрунті виявлення пізнавальної ініціативи, інтелектуальної і соціальної активності, демонстрації вмінь з'ясовувати суперечності; виявляти критичне мислення, висловлювати гіпотези, узагальнювати, формулювати висновки.

Література

1. Бондар В. І. Дидактика. К., Либідь, 2005. – 264 с
2. Вербицкий А. А. Компетентностный подход и теория контекстного обучения. М.: Исследоват. центр проблем качества подгот. спец., 2004. 136 с.
3. Кобиляцький І. І. Методи навчально-виховної роботи у вищій школі: монографія. Львів: Вид-во Львівського університету, 1970. 200 с.
4. Колесниченко Н. Концепція модернізації професійної підготовки бакалаврів романо-германської філології на засадах компетентнісного підходу. Педагогіка вищої та середньої школи. 176–183. URL:Retrieved із <https://journal.kdpu.edu.ua/pedag/article/view/2822>
5. Кондрашова Л. В. Высшая педагогическая школа и Болонский процесс: реалии и перспективы: монография. Кривой Рог: КГПУ, ИВИ, 2007. 474 с.

Купрієвич Вікторія Олександрівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної та вищої освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Проблема розвитку професійної компетентності педагогів (з позиції її неперервності) в будь-якій галузі перебуває в полі зору багатьох наук: андрагогіки, філософії, психології, соціології, історії, професійної педагогіки тощо. Особливого значення на сьогодні набуває розвиток професійно-педагогічної компетентності саме викладачів закладів професійної освіти.

Сучасному викладачу закладу професійної освіти необхідні гнучкість і нестандартність мислення, вміння адаптуватися до швидких змін життя, здатність творчо підходити до організації освітнього процесу та досягати високих результатів праці. Важливою умовою інтелектуального й фахового вдосконалення є оволодіння моти-

ваційною, технологічною, методичною, психолого-педагогічною, інтелектуальною й комунікативною компетенціями.

Підвищенню рівня професійно-педагогічної компетентності сприяють участь у майстер-класах, професійних тренінгах; оновлення змісту підвищення кваліфікації і стажування; підвищення методичної компетентності у міжкурсовий період; участь у конкурсах професійної майстерності; оволодіння інформаційно-телекомунікаційними технологіями.

Як показало вивчення, наукові основи професійно-педагогічної діяльності педагогів досліджували в різних аспектах. Так, загально-теоретичні основи підготовки фахівців вивчали С. Архангельський, О. Глузман, О. Дубасенюк, І. Зязюн, В. Луговий та інші; розвиток особистості педагога у процесі професійної підготовки та педагогічної діяльності досліджували Г. Балл, Є. Барбіна, І. Бех, М. Гриньова, Н. Кузьміна, А. Маркова, Л. Мітіна, Г. Нагорна, В. Семиченко, С. Сисоєва, М. Солдатенко; інноваційна діяльність викладачів спеціальних дисциплін і майстрів виробничого навчання знайшла розкриття у працях С. Гончаренка, Р. Гуревича, М. Копельчака, Н. Ничкало, В. Радкевич, В. Скакуна, І. Старікова, А. Хуторського, О. Щербак; проблемі підвищення кваліфікації в системі післядипломної освіти педагогічних працівників присвячені праці В. Олійника, Л. Сергєєвої, Т. Сорочан та ін.

Особливістю освітнього процесу, здійснюваного в післядипломний період, є не просте вивчення істин, а домінування ситуацій відкритого діалогу, прямого й зворотного зв'язку між людиною та різними інформаційними каналами. Моделювання системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів професійної освіти базується на запитах слухачів, передбачає таку структуру, при якій здійснюється науково-проблемний підхід та інтеграція різних розділів конкретної педагогічної професійної освіти.

Головна мета підвищення кваліфікації – поступовий розвиток особистості, яка навчається на основі вдосконалення професійної діяльності. А це можливо за умови, коли педагогічні працівники закладів професійної освіти будуть включені до постійного самоаналізу результатів власної діяльності, а також порівняння цих результатів із вимогами сучасних досягнень науки, соціального та професійного досвіду.

Таким чином, розглядаючи професійно-педагогічну компетентність викладача закладу професійної освіти, треба визначити ті умови, які сприяють її формуванню. Необхідними умовами формування професійної компетентності та ключових компетенцій викладача закладу професійної освіти в системі післядипломної педагогічної освіти є: розроблення методологічної бази, побудова моделі формування компетенцій; індивідуалізація освітньої діяльності на основі діагностичного оцінювання особистісно-професійного потенціалу викладача; психологічний супровід освітньої діяльності; ефективне поєднання теоретичного і практичного у змісті модулів освітніх програм; створення рефлексивного середовища, здатного до розвитку суб'єктів освітнього процесу.

Росновський Микола Григорович,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка

Маринченко Євгеній Олегович,
аспірант кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ГАЛУЗЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

На сучасному етапі розвитку української держави виникає гостра потреба створення системи інноваційного розвитку аграрної галузі на основі єдності освіти, науки і виробництва. Неабияку роль у цьому контексті відіграють педагоги професійного навчання, які мають готувати фахівця, здатного розв'язувати пріоритетні завдання сільського господарства і агропромислової галузі, реалізовувати інноваційні проекти, спрямовані на підвищення ефективності та

результативності наукового забезпечення розвитку виробництва, зберігання, переробки, реалізації продукції сільського господарства на внутрішньому та зовнішньому ринках, розвиток соціальної інфраструктури в сільській місцевості, створення екологічно безпечних умов для життєдіяльності населення, збереження навколишнього природного середовища та раціональне використання природних ресурсів, особливо земель сільськогосподарського призначення.

На нашу думку, у руслі вищевказаного в сучасних умовах також мають місце випадки недооцінювання якості фахової підготовки майбутнього педагога професійного навчання, який є центральною фігурою в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Завдяки його діяльності здійснюється освітній процес, який є основою всебічної фахової підготовки майбутніх молодих робітників для сільськогосподарських підприємств різних форм власності, а висока фахова компетентність педагога професійної освіти – одна з найбільш вагомих вимог до його інноваційної діяльності. Вважаємо, що сільське господарство – це саме та сфера, в якій можуть бути реалізовані інноваційні ідеї сьгоднішніх випускників спеціалізації «015.18 Професійна освіта. Технологія виробництва і переробка продуктів сільського господарства».

Як вказує О.В. Мазуренко [1, с. 181], інноваційні процеси в АПК мають свою специфіку, відрізняються різноманіттям регіональних, галузевих, функціональних, технологічних та організаційних особливостей. Одна з особливостей сільського господарства полягає в тому, що тут поряд з промисловими засобами виробництва є живі організми – тварини і рослини. Розвиток їх підпорядковується дії природних факторів як: клімат, погода, тепло, волога, світло, умови живлення тощо.

На думку В. Білінської, проблема розвитку інноваційної складової аграрної сфери потребує детальних досліджень, і необхідно визначити та розкрити основні переваги використання інноваційних сучасних технологій та можливості їх адаптації, визначити їх вплив на підвищення загального рівня аграрного сектору економіки [2, с. 74].

Готовність до інноваційної педагогічної діяльності – це особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння

ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії, а готовність до інноваційної діяльності є передумовою ефективної діяльності педагога, максимальної реалізації його можливостей, розкриття творчого потенціалу.

Незважаючи на значну кількість наукових публікацій вітчизняних і зарубіжних учених, упровадження інновацій в галузі сільськогосподарського виробництва відбувається досить повільно. Для більшості аграрних підприємств відсутність можливостей упровадження інновацій у виробничу діяльність пояснюється впливом низки негативних факторів, зокрема відсутністю фінансування, обмеженістю інформації щодо новітніх розробок і методик обґрунтування й оцінювання доцільності їх уведення, недосконалістю організаційно-економічного механізму стимулювання введення інновацій, тощо. Беручи до уваги дослідження науковців щодо важливого значення інноваційних технологій у галузі сільськогосподарського виробництва, які характеризуються системним експериментуванням, можна стверджувати актуальність зазначеного й під час підготовки майбутніх педагогів професійного навчання.

Метою публікації є з'ясування ролі та завдань майбутніх педагогів професійного навчання у впровадженні інноваційних технологій у галузь сільськогосподарського виробництва, адже саме майбутні педагоги професійної освіти в перспективі можуть бути активними впроваджувані сучасних інновацій у галузь сільськогосподарського виробництва, тому що згодом вони працюватимуть у системі професійної освіти, де готуватимуть робітничі кадри для аграрної галузі.

Проаналізувавши спеціальну наукову літературу з теми дослідження, виділом три основні напрями впровадження інноваційної діяльності в сільськогосподарське виробництві:

1) інновації у сфері людського фактора — підготовка спеціалістів, здатних експлуатувати нову техніку, устаткування і технології, підвищення їх кваліфікації, перепідготовка;

2) інновації у сфері біологічного фактора – розроблення та освоєння нововведень, які забезпечать підвищення родючості ґрунтів сільськогосподарського призначення, зростання продуктивності тварин та урожайності сільськогосподарських культур;

3) інновації у сфері техногенного фактора — забезпечує вдосконалення техніко-технологічного потенціалу сільськогосподарського підприємства.

На нашу думку, завдання інноваційного енергозберезувального характеру, які стоять перед АПК, можуть бути реалізовані за кількома напрямками:

- упровадження нових енергозберезувальних агротехнологій;
- розвиток нетрадиційної (відновлювальної) енергетики;
- створенням нових енергоекономних і високопродуктивних тракторів і сільськогосподарських машин, які відповідатимуть сучасному науково-технічному рівню розвитку людства.

Гострою проблемою вітчизняного сільського господарства в плані інноваційної підготовки майбутніх педагогів професійної освіти є загальне та технологічне відставання, яке неможливо подолати без упровадження сучасних інформаційних технологій. Завдання ІТ (інформаційних технологій) – не стільки автоматизувати діяльність сільськогосподарського товаровиробника, скільки надати сучасному аграрію такі найновіші інструменти та технології, які дадуть можливість піднести організацію виробництва на якісно новий рівень.

У сучасних умовах оновлення та розвитку професійної освіти важливими складовими інноваційного підходу в процесі підготовки майбутніх педагогів професійної освіти є проведення комплексних навчальних екскурсій. Саме вони передбачають створення найбільш оптимальних умов для наближення змісту окремих навчальних предметів до реального життя, спостереження та дослідження майбутніми педагогами професійного навчання різних виробничих процесів, розширення світогляду, формування у них необхідних компетентностей, посилення практичної та професійно-орієнтаційної спрямованості освітнього процесу.

Важливою складовою інноваційної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання є також ознайомлення їх з принципово новими, екологічно чистими технологіями виробництва продуктів сільського господарства рослинного та тваринного походження. Це надзвичайно важливо для українських реалій, оскільки наша країна суттєво відстає від інших розвинених країн світу у виробництві та споживанні продуктів органічного землеробства.

Література

1. Мазуренко О. В. Специфіка, умови та фактори інноваційного розвитку агропромислового комплексу. Науковий вісник НЛТУ України, 2012. С. 181–284.

2. Білінська В. Сучасні інноваційні технології в сільському господарстві: основна характеристика та перспективи впровадження. Вісник Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія «Економіка». Київ, 2015. С. 74–80.

Баланюк Наталія Юрївна,
*кандидат юридичних наук, викладач
ДПТНЗ «Шосткинське вище професійне
училище»*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ В ІННОВАЦІЙНОМУ НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

XXI століття диктує нам свої умови щодо прискореного переходу до високотехнологічних суспільних формацій, у яких якість сучасного людського потенціалу, рівень освіченості і психологічної культури всього населення набувають більш вираженого забарвлення в економічному й соціальному розвитку нашої держави. Освіта XXI століття – це освіта для людини, її особливість – це розвивальна, культуротвірна домінанта, виховання особистості, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку. В умовах інноваційного навчально-виробничого середовища закладів професійно-технічної освіти психологічна компетентність педагога відіграє важливу роль у якісній професійній підготовці фахівців цієї галузі, більш того – суттєвою передумовою професійного зростання самого педагога є активна участь його в інноваційних та модернізаційних процесах, оскільки останні орієнтовані на ефективну зміну системи освіти, її оптимізацію.

Також варто зробити акцент на психологічних умовах формування професійної компетентності майбутніх фахівців сфери обслуговування у професійно-технічних навчальних закладах (ПТНЗ), тобто здобувачів освіти, внутрішніми чинниками якої (професійної компетентності) є певні індивідуально-психологічні якості та компетенції.

Отже, ми вважаємо, що психологічна компетентність викладача є, насамперед, неодмінним вагомим фактором, який прямо пропорційно впливає на рівень успішності здобувачів освіти під час процесу управління навчально-виховним процесом у закладах професійно-технічної освіти. Водночас якість підготовки учнів ПТНЗ значно підвищиться за умови впровадження в навчально-виховний процес науково обґрунтованої методики формування соціально-психологічних компетентностей з одночасним урахуванням в інноваційному навчально-виробничому середовищі прогресивних психолого-педагогічних концепцій особистісного і професійного розвитку індивіда.

У психолого-педагогічній літературі протягом тривалого часу робились спроби висвітлення певних аспектів проблематики формування професійної компетентності педагога (Ю. Варданян, В. Воронцова, Н. Кузьміна, А. Маркова, А. Міщенко, Е. Павлютенков, О. Попова, В. Сластенін, Т. Шадріна, Т. Шамова, А. Щербаков, Е. Шиянова). Також були виявлені концептуальні основи інноватики, педагогічної зокрема: П. Завлін, В. Загвязинський, І. Ільїн, Г. Казарян, М. Кроз, Є. Ляська, С. Марінчак, О. Лапін, Л. Підлісна та ін.

Вивчення наукових праць із проблем становлення особистості в період оволодіння професією свідчить про недостатнє їх опрацювання з позицій педагогічної та вікової психології, психології особистості, психології праці. Психологічних досліджень розвитку психологічної компетентності викладача ПТНЗ на основі компетентісного підходу, на сьогодні не проводилося.

Психологічна компетентність викладача професійного навчання становить собою інтегративну властивість особистості педагога, що відображається через унікальний для кожного педагога взаємозв'язок компонентів професійної компетентності, що входять до комплексу таких якостей: моральності, ініціативи та майстерності [2, с. 180].

Інноваційні процеси, що відбуваються в системі професійно-технічної освіти (ПТО), зорієнтовані на сприяння розвитку професіона-

лізму викладача за умови цілеспрямованого цілеспрямованого стимулювання учасників інноваційного педагогічного руху; організації керівної та суспільної підтримки викладачів, залучених до інноваційних проєктів; атестації ПТНЗ; розроблення науково-методичних форм підготовки викладача до прийняття, осмислення і поширення інноваційних проєктів та модернізаційних змін.

Встановлено, що розроблення організаційних форм інноваційного навчання забезпечує розвиток психологічної, а значить, і професійної компетентності педагога [1, с. 220].

Однією з провідних детермінант успішності управління педагогічним процесом є психологічна компетентність викладача як відносно самостійне утворення в структурі його професійної підготовки [1, с. 221].

Рівень сформованості психологічної компетентності зумовлює як спосіб застосування педагогом психолого-педагогічних впливів (стиль керування), так і характер міжособистісної взаємодії суб'єктів учіння, модальність домінантного психологічного мікроклімату в групі.

Оптимізація психологічної компетентності вможливується в разі застосування системи формувальних прийомів, зокрема у формі ділових і рольових ігр [4].

У формуванні психолого-педагогічних умов розвитку професійної компетентності здобувачів освіти в процесі оволодіння професією виокремимо такі складові: 1) орієнтація здобувачів освіти на розвиток спеціально-професійних і ключових компетентностей; 2) психолого-педагогічний супровід усіх етапів професійного становлення майбутніх фахівців; 3) наскрізна психологізація освітнього процесу.

Вищезазначені психологічні умови передбачають реалізацію комплексу заходів [3, с. 154]: попередній професійний відбір майбутніх здобувачів освіти на навчання з урахуванням індивідуальних психологічних особливостей і напрямів професійної діяльності; забезпечення становлення професійної компетентності на основі природних здібностей, вікового психологічного визрівання особистості, набуття життєвого та професійного досвіду, розвитку необхідних соціально-психологічних властивостей на основі особистісного усвідомлення їх значущості для професійного успіху; створення

дієвої системи розвитку психологічних складових професійної компетентності майбутніх фахівців; науково обгрунтоване психологічне забезпечення професійного становлення; підвищення компетентності психологів, соціальних працівників.

Також з метою реалізації вищезазначених напрямів в умовах інноваційного навчально-виробничого середовища необхідно зробити акцент на створення сприятливої психологічної атмосфери у навчальному закладі, досягнення взаєморозуміння між учнями і педагогічним колективом; надання змісту, методикам та технологіям професійної підготовки розвивального характеру, широке використання активних та інтерактивних форм навчання, індивідуального підходу; науково обгрунтованого навчально-методичного і психологічного забезпечення навчального процесу; підвищення професійної компетентності викладачів, майстрів виробничого навчання ПТНЗ.

Однією із невід'ємних передумов ефективної педагогічної діяльності викладача в рамках інноваційного навчально-виробничого середовища є рівень його психологічної компетентності.

Психолого-педагогічні умови формування професійної компетентності здобувачів освіти ПТНЗ складаються із трьох компонентів: орієнтації учнів на розвиток спеціально-професійних і ключових компетентностей відповідно до логіки реалізації компетентнісного підходу в професійній підготовці; психологічного супроводу всіх етапів професійного становлення майбутніх фахівців; наскрізної психологізації освітнього процесу.

Література

1. Балл Г. О. Духовність професіонала і педагогічне сприяння її становленню (орієнтири психологічного аналізу). Професійна освіта: Педагогіка і психологія: українсько-польський щорічник. Київ – Ченстохов, 2000. С. 217–231.

2. Богданова І. М. Оновлення професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів на основі застосування інноваційних технологій. Педагогіка і психологія. 1997. № 4 (17). С. 174–185.

3. Матійків І. М. Професійна компетентність майбутнього фахівця професій типу «людина-людина»: психологічний підхід до проблеми. Наукові праці МАУП. К.: МАУП, 2006. Вип. 2 (14). С. 151–155.

4. Міщик Л. І. Актуальні питання підготовки професійних психологів та соціальних педагогів у системі вищої освіти регіону. Практична психологія та соціальна робота. 2001. № 10. С. 10–11.

Вовк Богдан Іванович,
кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ЗАСТОСУВАННЯ ВЕБІНАРІВ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

В сучасних умовах інформатизації суспільства далі більшої актуальності набуває проблема залучення сучасних інформаційно-комунікаційних технологій до підготовки майбутніх педагогів професійного навчання. Від вирішення цього завдання значною мірою залежить розвиток нашої держави. Для забезпечення ефективності системи підготовки майбутніх педагогів професійного навчання необхідно активно спиратися на весь спектр інновацій традиційного навчання (конференції, семінари, майстер-класи, проекти тощо), використовувати телекомунікаційні системи різного рівня та враховувати сучасні потреби ринку освітніх послуг.

Основною тенденцією інформатизації фахової підготовки педагогів професійного навчання є розвиток інноваційних освітніх процесів на основі ІКТ, а саме організація та проведення вебінарів як форми навчання. Успіх у розвитку ІКТ і чітке розуміння академічною громадськістю того, що найбільша ефективність у досягненні високої якості освіти досягається при особистому спілкуванні викладача зі студентами, привели до того, що приблизно з 2011 року почалося активне розроблення, а потім і застосування в навчанні нової освітньої інформаційно-комунікаційної технології – вебінарів [1]. Вебінар (веб + семінар = вебінар) – це сучасна форма навчання, яка проходить з використанням інтернет-технологій [2]. Вебінар – це освітня інформаційно-комунікаційна технологія, організована в

інтернеті за допомогою спеціального програмного забезпечення, за допомогою якого здійснюється очне передання й контроль знань в інтерактивному режимі [1].

З допомогою мережі інтернет студент має можливість навчатися в будь-який зручний для нього час, отримуючи не тільки статичний текст в електронній формі, але й мультимедійні ресурси та сервіси для колективного спілкування як в онлайн, так і в офлайн режимах на кшталт форумів, блогів, вебінарів (он-лайн-семінар) і т.д. Використання вебінарів забезпечує, передусім неперевершено (порівняно з іншими формами навчання) швидкість оновлення знань за підтримки інформаційних ресурсів, дає змогу практично без обмежень розширити навчальну аудиторію лектора, «знімаючи» всі географічні та адміністративні кордони та сприяє забезпеченню рівного доступу до якісної інформації тих, хто здобуває освіту.

На наш погляд, використання вебінарів у підготовці майбутніх педагогів професійного навчання доцільно застосовувати під час позааудиторного консультування студентів. Викладач має можливість проводити консультацію, давати студентам навчальний матеріал, вправи, відповідати на запитання аудиторії, поставлені в чаті, оцінювати рівень засвоєння знань і т. д. через віртуальне спілкування в реальному часі. Під час такої організації консультування студентів, є можливість взаємодіяти з викладачами, тобто виконувати його завдання, відповідати на його запитання і ставити свої. Вебінарні консультації дозволяють проводити онлайн-презентації, синхронно переглядати сайти, зображення і відеофайли і спільно працювати з документами (Word, Excel і ін.), малювати графічні об'єкти, здійснювати перехоплення екрана комп'ютера, розміщувати файли для обміну, проводити опитування студентів.

Переваги вебінару:

- зручність для студентів (сприйняття інформації у зручній обстановці, без сторонніх шумів);
- інтерактивна взаємодія між викладачем та студентами, а також студентами між собою;
- висока доступність для «відвідування»;

- оскільки проблема обговорюється з цілою групою, це може викликати цілий ряд запитань і думок, що дає більш репрезентативний зворотний зв'язок з аудиторією.

У процесі підготовки до проведення вебінарів доцільно звернути увагу на такі моменти:

- завчасна підготовка до участі, оголошення про дату і час проведення (учасники повинні заздалегідь подбати про наявність необхідного обладнання, інтернету, увійти до віртуальної кімнати за 10–15 хвилин до початку вебінару, перевірити звук і можливості ставити запитання в чаті, що дозволить мінімізувати ризики технічних «накладок» під час проведення вебінару;

- вибір теми, педагогічна доцільність постановки цілей і завдань вебінару (необхідно розкрити основні пункти теми, питання для обговорення і головну мету проведення вебінару, яка б дозволила студентам з'ясувати необхідність їх участі у віртуальному семінарі і шляхи подальшого використання отриманих знань);

- відбір матеріалу, який буде розглядатися на вебінарі (необхідно чітко спланувати співвідношення вивченого і нового матеріалу, сформулювати проблеми питання і підготувати опис відповідних кейсів, передбачити обговорення питань у малих групах і парах, розпланувати участь кожного з учасників, запропонувати спеціально розроблені форми взаємооцінювання і самооцінювання);

- методична підготовка викладача і студентів до семінару (викладач повинен розподілити тему на конкретні питання; заздалегідь описати рекомендації з підготовки всіх учасників до їх обговорення; вибрати форми самостійних повідомлень студентів - доповідь, виступ, освоєння, підготовка, розробити показники оцінювання та форми проведення рефлексії);

- сценарій проведення вебінару (доцільно прописати із зазначенням часу основні етапи заходу: повідомлення теми, мети і завдань, надання слова студентам, виконання самостійних завдань, оцінювання участі в роботі вебінару);

- підбиття підсумків (після проведення вебінару викладач повинен провести аналіз, за яким визначити повноту розкриття теми, визначити, які знання отримали студенти, ставлення до заходу, їхня творча активність, досягнення мети заходу.

Можемо підсумувати, що в умовах, коли створюється єдиний інтелектуальний і емоційний простір засобами ІКТ, нагальною проблемою стає поєднання класичних педагогічних технологій з інформаційними. Саме технологія Веб 2.0, зокрема вебінар, містить великий потенціал підвищення ефективності освітнього процесу і вимагає чіткого визначення умов їх використання [3].

Література

1. Вебінари як нова освітня інформаційно-комунікаційна технологія Agronews : веб-сайт. URL: https://osvita.ua/school/lessons_summary/education/46395/ (дата звернення: 05.10.2019).
2. Вебінари: веб-сайт. URL: http://cpk.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=814&Itemid=264 (дата звернення: 05.10.2019).
3. Архангельский Г. А., Работа 2.0: прорыв к свободному времени. Москва, 2010. 192 с.

Гермак Ольга Леонідівна,
*кандидат педагогічних наук, викладач спеціалізації
ДНЗ «Криворізький центр професійної освіти
металургії та машинобудування»*

УПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ ЯК ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Застосування електронних освітніх ресурсів у підготовці кваліфікованих робітників передбачає використання інноваційних педагогічних засобів, прийомів, способів, форм, методів та технологій, тобто відбір оптимального науково-методичного ресурсу професійної підготовки.

Педагог, як наставник, здійснює діяльність засобами електронних освітніх ресурсів (далі ЕОР): показує, пояснює, ставить запи-

тання, перевіряє учнів, відзначає недоліки та помилки, корегує дії, демонструє зразки. У цьому й виявляється необхідність реалізації підготовки таких робітників, які б не просто володіли навичками роботи з ЕОР, а мали б змогу застосовувати їх у всіх видах майбутньої професійної діяльності.

Нагадаємо, що в будь-якій освітній інновації саме викладач відіграє ключову позицію. Дійсно, якщо педагог не здатний реалізувати новітню методику чи технологію, інновація провалюється. Тому до кваліфікації педагогічних працівників нині висуваються нові вимоги [1].

Справді, сучасний педагог має володіти інструментарієм, методичною базою, нормативно-правовою документацією щодо застосування ЕОР у підготовці робітничих кадрів для всіх галузей економіки країни, зокрема для енергетичної. Він має чітко знати класифікаційні ознаки, види та типи електронних засобів навчання. Також сучасний педагог має забезпечити оптимальні педагогічні умови для впровадження інновацій, наприклад, таких ЕОР. У цьому сенсі зауважимо, що ЕОР вважаємо інформаційними джерелами як-от: е-підручники, електронні навчально-методичні комплекси, блоги, сайти та ін. Однак аналіз інформаційних джерел і досвід практичної діяльності показують, що в сучасних умовах підручник є головним і основним носієм наукової інформації. Варто зауважити, що нині розроблено досить багато е-підручників для різних галузей знань.

В ідеалі роль ЕОР має полягати в тому, щоб сприяти руху розумових процесів здобувачів освіти, підкріплюючи їхнє конструктивне мислення. Саме це й розуміється під навчанням «за допомогою технологій» і пізнавальних інструментів. Знання не містяться ані в книгах, ані у свідомості викладача, так само як вони не містяться й у технологіях. Знання потрібно здобувати не через них, а з їх допомогою [3, с. 156–157]. Вважаємо, що нині потрібно не тільки допомагати майбутнім кваліфікованим робітникам отримувати знання, але й навчати здобувати їх засобами ЕОР. На сьогодні це є важливим аспектом педагогічної діяльності у зв'язку з тим, що обсяги неструктурованої інформації в інтернеті нині сягають величезних розмірів. Навчання здобувачів професійної освіти методології

пошуку необхідного знання – це виклик педагогічного сьогодення.

Використання ІКТ, а саме ЕОР, як засобу навчання сприяє: розвитку особистості, яку навчають, підготовці її до життя в умовах інформаційного суспільства, зокрема – розвитку мислення (наприклад, наочно-дієвого, наочно-образного, інтуїтивного, творчого, теоретичного); естетичному вихованню; розвитку комунікативних здібностей; формуванню вмінь приймати оптимальне рішення або пропонувати варіанти розв'язання тих чи інших проблем; розвитку вмінь здійснювати експериментально-дослідницьку діяльність; формуванню інформаційної культури, вмінь здійснювати обробку інформації; реалізації соціального замовлення, обумовленого інформатизацією сучасного суспільства; інтенсифікації всіх рівнів навчально-виховного процесу: підвищення ефективності та якості навчання через реалізацію можливостей засобів ІТ; забезпечення спонукальних мотивів (стимулів), що зумовлюють активізацію пізнавальної діяльності; поглиблення міжпредметних зв'язків [2]. Зауважимо й те, що ЕОР професійного спрямування з елементами штучного інтелекту є найефективнішим електронним засобом навчання, який має своєрідні переваги. Насамперед йдеться про те, що здобувачі освіти мають змогу запропонувати самостійний маршрут у гіпертексті навчальної предметної сфері, встановити питання, отримати на них відповіді, використовувати різні навчальні впливи, контролювати власну якість успішності в навчанні, виконувати деякі інші функції, наприклад, довідкові. Іншими словами, уможливується продуктивний діалог «учень ↔ комп'ютер ↔ педагог».

Відтак, застосування ЕОР під час вивчення фахових дисциплін може здійснюватися у формі комбінованих і комп'ютерних уроків, лекцій, семінарів, тренінгів, консультацій, практичних і лабораторних занять, самостійних, контрольних, курсових і кваліфікаційних робіт та екзаменів.

Отже, впровадження ЕОР у професійну підготовку майбутніх електромонтерів з ремонту та обслуговування електроустаткування викладачами ЗП(ПТ)О є методологічним інструментарієм для інноваційного оновлення процесу їхньої професійної підготовки, що відповідає викликам сьогодення.

Література

1. Романова Г. М. Методичні засади застосування інноваційних технологій навчання у підготовці кваліфікованих робітників. Теорія і практика впровадження інноваційних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників: монографія / Г. М. Романова, П. Г. Лузан, В. М. Манько та ін. Київ: Поліграфсервіс, 2014. С. 72–95.

2. Роберт И. В. Современные информационные и коммуникационные технологии в системе среднего профессионального образования: метод. рек. М.: Науч.-метод. центр сред. проф. образования МОиП РФ, 1999. 144 с.

3. Ткаченко Т. В. Робота в інформаційному освітньому середовищі ЛДУБЖД. Вища освіта України. 2008. Додаток 3, том V (12). С. 586–593.

Дрозіч Ірина Анатоліївна,
*кандидат педагогічних наук,
методист ДНЗ «Хмельницький центр
професійно-технічної освіти сфери послуг»*

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

У сучасному світі, що йде шляхом глобалізації, здатність швидко адаптуватися до умов міжнародної конкуренції стає найважливішим фактором успішного і стійкого розвитку. Прискорення інноваційних процесів охоплює всі вітчизняні галузі економіки і пов'язане з глобальною конкурентоспроможністю. Удосконалення виробничих технологій на підприємствах диктує необхідність упровадження ефективних систем підготовки висококваліфікованих фахівців. Тому сьогодні одним з найважливіших завдань системи професійної (професійно-технічної) освіти є підвищення якості підготовки здобувачів освіти на основі вдосконалення навчально-виробничого процесу, застосування прогресивних форм, методів, засобів навчання. Цю

проблему покликана вирішити інтеграція бізнесу і професійної освіти за допомогою реалізації дуальної освіти, яка є дієвим і гнучким механізмом, що дозволяє забезпечити якісну підготовку висококваліфікованих фахівців, затребуваних на ринку праці.

Дуальна форма здобуття освіти – це спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти (в інших суб'єктів освітньої діяльності) з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі договору [1].

У Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти констатовано, що основне завдання впровадження елементів дуальної форми навчання – це усунення основних недоліків традиційних форм і методів навчання майбутніх кваліфікованих робітників, подолання розриву між теорією і практикою, освітою і виробництвом, підвищення якості підготовки кваліфікованих кадрів з урахуванням вимог роботодавців у рамках нових організаційно-відмінних форм навчання [2].

Дуальна форма професійного навчання розглядається не тільки як педагогічна альтернатива, але і як успішно адаптований до умов ринкової економіки освітній феномен, що забезпечує як прямий, так і опосередкований вплив на розвиток професійної педагогіки різних країн, включаючи Україну.

На відміну від традиційної форми навчання дуальна форма передбачає під час усього періоду навчання чергування теоретичної (відводиться близько 30 % часу) і професійно-практичної підготовки (відводиться біля 70 % часу), що приводить до результативності й ефективності використання отриманих знань і навичок. У результаті такої підготовки підприємства отримують фахівців, які не потребують перепідготовки та адаптації до виробничих умов.

Дуальність як методологічна характеристика професійної (професійно-технічної) освіти передбачає побудовану на єдиних методологічних засадах узгоджену взаємодію освітньої та виробничої сфер з підготовки фахівців певного профілю. Ця взаємодія побудована на єдності трьох методологічних основ: аксіологічної (паритетність освітніх і виробничих цінностей і цілей); онтологічної (компетентнісний підхід); технологічної (організація освітньої та професійної діяльності).

Від правильної підготовки до здійснення дуальної форми навчання залежить успішне навчання учнів. Тому необхідна тісна співпраця (закладів професійної (професійно-технічної) освіти (далі ЗП(ПТ)О) з роботодавцями та соціальними партнерами, а саме: спільна участь ЗП(ПТ)О і роботодавців у розробленні навчально-методичної документації та здійсненні навчально-виробничого процесу; модернізація змісту професій; організація виробничого навчання та практики в умовах виробництва.

Дуальна форма навчання повністю відповідає основним принципам компетентнісного підходу, на якому ґрунтуються сучасні стандарти професійної (професійно-технічної) освіти на модульно-компетентнісній основі: єдність теорії і практики, міждисциплінарний, інтегрований підхід в основі освітнього процесу, акцент на застосуванні знань і умінь у професійній діяльності.

В освітній діяльності ДНЗ «Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг» знайшли відображення показники якості підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, за якими забезпечено: залучення роботодавців до розроблення робочих навчальних планів та робочих навчальних програм, засобів діагностування навчальних досягнень учнів; керівництво процесом професійно-практичної підготовки провідними фахівцями базових підприємств; залучення (за згодою) висококваліфікованих фахівців підприємств керівниками і рецензентами дипломних (творчих) робіт учнів; призначення головами Державних кваліфікаційних комісій представників провідних підприємств; здійснення професійно-практичної підготовки безпосередньо на робочих місцях підприємств.

У рамках професійної підготовки знання, уміння та навички передаються за допомогою різних методів навчання, найпоширенішими з яких є:

1. Чотириступеневий метод, що складається з таких рівнів: підготовка здобувача освіти; показ і роз'яснення педагогом професійного навчання основних етапів роботи; наслідування і пояснення з боку здобувача освіти; самостійне повторення здобувачем освіти (з подальшою оцінкою педагога професійного навчання).

2. Навчальні бесіди. Педагог професійного навчання, починає бесіду з пояснення якої-небудь важливої для навчання теми. Піс-

ля пояснення здобувач освіти може поставити свої запитання, аби з'ясувати незрозумілі моменти. У кінці бесіди педагог професійного навчання підбиває підсумки вивчення теми, а здобувач освіти вносить свої доповнення.

3. Метод проектної роботи. Здобувач освіти самостійно виконує складне завдання. При цьому педагог професійного навчання дає завдання, а здобувач освіти сам вибирає метод його виконання. Часто проектна робота виконується в групі.

4. Метод інструктивних текстів. Концепція інструктивних текстів полягає в спонуканні здобувача освіти за допомогою так званих спонукальних питань до самостійних дій. Цей метод реалізується етапами: інформація – планування – рішення – виконання – перевірка – оцінювання. Він добре придатний для роботи в групі.

Під час проходження професійно-практичної підготовки на робочих місцях підприємств учні демонструють самостійність при виконанні технологічних процесів. Удосконалення навчання на підприємствах – невід'ємна складова всього процесу покращення навчання та виховання майбутніх кваліфікованих робітників. Здобувачі освіти мають можливість засвоїти компетентності з професії та добре підготувати себе до майбутньої професійної діяльності.

Таким чином, дуальна форма навчання як важливий компонент механізму взаємодії ЗП(ПТ)О та підприємств сприяє засвоєнню майбутнім кваліфікованим робітником професійних компетентностей, формуванню активної життєвої позиції та становленню відповідальної особистості, здатної до високопродуктивної праці. Завдяки дуальній формі навчання підвищується якість підготовки кадрів, покращується ситуація з працевлаштуванням і зайнятістю молодих фахівців.

Література

1. Дуальна освіта. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnicna-osvita/dualna-osvita>

2. Концепція підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 року № 660-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/660-2018-%D1%80>

Ігнатенко Олександр Володимирович,
*кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри
теорії і методики початкової освіти
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

САМОСТІЙНІСТЬ ЯК СКЛАДНИК КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Передумовами, що актуалізують тему нашого дослідження, є як соціальні, так і економічні зміни, які відбуваються в Україні, а також окреслене спрямування на реформування професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, зокрема, розроблення стандартів, зорієнтованих на компетентнісний підхід в освіті; переоснащення навчальної, науково-методичної та матеріально-технічної бази професійних закладів через цільове фінансування тощо.

Науково обгрунтовано, що результат якості освітнього процесу залежить від освітянських кадрів, їхньої професійної компетентності.

Педагоги повинні бути підготовленими до використання у своїй діяльності вискоєфективних педагогічних засобів і прийомів, інноваційних технологій; організації дослідної роботи, аналізу її результатів, конструктивних дій у різноманітних педагогічних ситуаціях.

Адаптуватися в умовах освітнього процесу, зробити свій внесок у реформування системи освіти зможе тільки освітянин з високим рівнем розвитку самостійності, із творчим ставленням до праці.

Низка психологічних досліджень доводить, що прагнення людини до самостійності притаманне їй з дитинства. На сучасному етапі таке прагнення збігається з реальною потребою держави у самостійних ініціативних молодих педагогах.

Різнманітним аспектам дослідження самостійності присвячені доробки Н. Бочкіної, П. Гальперін, Є. Голант, Л. Жарової, Г. Ігнатенко, І. Лернера, О. Савченко, В. Тюріна, Т. Шамової, Ю. Янотовської та інших учених.

Розв'язання поставленої проблеми тісно пов'язане зі всебічним розвитком особистості майбутнього педагога, цілісністю підготовки його до професійної діяльності.

Проблема самостійності в освітньому процесі розглядалася ще із часів античності. Однак проведене нами дослідження показує, що у педагогічній теорії не визначені найбільш ефективні шляхи розвитку самостійності здобувачів педагогічної освіти з використанням інноваційних педагогічних технологій.

Самостійність здобувачів освіти проявляється у процесі діяльності, що має ознаки пошукового характеру і спрямована на пізнання нового та розширення сфери уже пізнаного. Г. Ігнатенко наголошує, що практично всіх науковців, які досліджують самостійність, поєднує те, що вони вбачають тісний взаємозв'язок та взаємообумовленість понять «самостійність» та «активність»; самостійність у людини формується в діяльності, певним способом організованої та достатньо важливої для неї [1]. Становлення ж самостійності можливе за умови наявності стійких мотивів та засвоєння способів поведінки, які дають можливість реалізувати ці мотиви в різних життєвих ситуаціях. Необхідною умовою розвитку самостійності майбутніх педагогів є залучення їх до активної навчально-пізнавальної діяльності.

Таким чином, на передній план входить необхідність забезпечення в освітньому процесі педагогічних вишів застосування методів, які відкривають більш широкі можливості для розвитку досліджуваної якості особистості. Це – методи проблемного викладання, частково-пошукові та дослідницькі.

За проблемного викладання знань студенти ознайомлюють зі способами пошукової діяльності, набувають досвіду розв'язання проблемних завдань.

За частково-пошукових методів здобувачі освіти залучаються до самостійного визначення проблеми та шляхів її розв'язання на окремих етапах навчання.

Використання дослідницьких методів вимагає від тих, хто навчається, прояву вищого рівня самостійності, коли перед ними ставиться завдання виділення проблеми та вирішення її в цілому. Сутність дослідницького методу полягає в організації пошукової, творчої

діяльності студентів, спрямованої на розв'язання нових для них проблем. За цих умов пізнавальна діяльність здобувачів освіти за структурою наближається до дослідницької діяльності вчених.

За науковим підходом усі евристичні методи поділяють на дві великі групи: методи ненаправленого пошуку («мозкового штурму», «експертних оцінок», «колективного блокнота», «контрольних питань», «асоціацій та аналогій», ділові ігри та ситуації, кібернетичні наради тощо) та методи направлено пошуку (морфологічний метод, алгоритм розв'язання винахідницьких задач (АРВЗ) тощо). Нами у дослідній роботі апробовані методи, які дозволяють вкраплювати в освітній процес ідеї інтерактивності, тобто коли освітній процес відбувається за умови постійної активної взаємодії всіх учасників (співнавчання, взаємонавчання колективне, групове, навчання у співпраці).

Узагальнювальною ланкою такого підходу вважаємо залучення здобувачів освіти до проєктної діяльності, що спрямована на формування у них творчих здатностей до виконання різного виду пізнавальної діяльності [2].

Розвиток самостійності майбутніх педагогів – одне з основних завдань освітнього процесу в педагогічному закладі вищої освіти, адже компетентний освітянин у першу чергу – самостійний, творчий фахівець.

Література

1. Ihnatenko H., Ihnatenko O. Formation of creative personality of a future teacher in terms of higher education institution. Формування творчої особистості майбутнього педагога в умовах вищого навчального закладу . Transformations in Contemporary Society: Humanitarian Aspects. monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2017. S. 229–241.

2. Ігнатенко Г. В., Ігнатенко О. В. До питання наступності в побудові моделі проєктної компетентності майбутніх педагогів. збірник наукових праць. Педагогічні науки. Випуск LXXXI Том 3. Херсон, 2018. С. 152–156.

Масліч Світлана Володимирівна,
*кандидат педагогічних наук,
методист ДПТНЗ «Вінницьке вище
професійне училище сфери послуг»*

GOOGLE-СЕРВІСИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Однією з особливостей сучасного суспільства є його інформатизація. Сьогодні важко уявити хоча б якусь галузь людської діяльності, в якій би не були задіяні інформаційні технології. Цифрові пристрої, інтернет-ресурси стали незамінним помічником людини. Не є винятком і освіта. Вагомим чинником, що впливає на рівень навчальних досягнень учнів, є вибір форм і методів організації занять. Наразі традиційна система не повною мірою забезпечує якість надання освітніх послуг. Учні третього тисячоліття впевнено користуються цифровими пристроями, багато часу проводять в інтернеті, є активними користувачами соціальних мереж. Усе це необхідно враховувати у ході організації освітнього процесу, планування навчальних занять, вибору засобів комунікації.

Завдання педагога нової формації – знайти інструменти, які б, з одного боку, дозволили оптимізувати процес взаємодії викладачів та учнів, а з іншого, максимально зацікавили б учнів до навчання та стимулювали б їх до отримання нових знань. Одним з таких інструментів є Google-сервіси. Розглянемо деякі з них.

На наш погляд на особливу увагу заслуговує віртуальне середовище Google-Classroom, яке є повним «відображенням» класної кімнати з можливістю публікувати навчальні матеріали, надавати окремі завдання учням з мінімальними затратами часу на їх перевірку. Для роботи з Google-Classroom необхідний обліковий запис Google. Цей сервіс вміщує вкладки «Потік», «Люди», «Завдання», «Оцінки», за допомогою яких викладач має можливість координувати діяльність усіх учасників освітнього процесу. Перевагами Google-Classroom є:

- зручне формування навчальної групи (класу) в режимі онлайн;

- спільне викладання (до викладацького курсу можна запросити до 20 викладачів);
- диференційований підхід до навчання (можливість розроблення та призначення індивідуальних завдань учасникам курсу);
- попередня підготовка та налаштування завдань (режим «чернетки», створення завдань, налаштування теми курсу, дати публікації та дати здачі завдань);
- відстеження виконання завдань учнями;
- можливість доступу до Classroom через комп'ютери та мобільні пристрої [2].

Наступним популярним інструментом Google-сервісів є Google-форми. З їх допомогою можна проводити реєстрацію, контроль знань учнів, організувати спільну роботу учасників освітнього процесу, виконувати самоконтроль. Google-форми дозволяють автоматично виставляти оцінки учням, надсилаючи їх на електронну пошту.

Загалом, якщо говорити про використання Google-сервісів в освітній діяльності, то серед них необхідно виділити найбільш популярні: Google Images, Gmail, Google Maps, Google Docs, YouTube, Blogger, Google Sites, Google Keep тощо. Ці сервіси є повноцінним інструментом навчальної діяльності, який дозволяє створити власний освітній простір [1].

Використання Google-середовища сприяє підвищенню зацікавленості учнів до навчання, мотивує їх до розвитку аналітичного мислення, активізує пізнавальну діяльність. Отже, описані нами сервіси є ефективним інструментом педагогічної взаємодії всіх учасників освітнього процесу.

Література

1. Войтович Н. В., Найдьонова А. В. Використання хмарних технологій Google та сервісів web 2.0 в освітньому процесі. Методичні рекомендації. – Дніпро: ДПТНЗ «Дніпровський центр ПТОТС», 2017. 113 с.
2. Использование Google Classroom на уроках информатики URL: <http://it-school.pw/ispolzovanie-sistemy-do-google-classroom/>

Опанасенко Віталій Петрович,
*кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри
професійної освіти та технологій сільськогосподарського
виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МОЛОЧНО-ТОВАРНИХ КОМПЛЕКСІВ В УКРАЇНІ

Тваринницька галузь сільськогосподарського виробництва займає вагомую позицію в структурі харчової індустрії України, оскільки забезпечує виробництво м'ясної та молочної продукції, що є одним з основних продуктів харчування, важливими і часто незамінними складовими при виробництві різноманітних товарів харчової промисловості. Тваринництво, як галузь сільськогосподарського виробництва є традиційною для багатьох регіонів України. Саме тому дослідження сучасного стану та тенденцій розвитку цієї галузі є необхідним напрямом, що викреслює вектори вирішення актуальних проблем галузі.

Однак за весь період незалежності діяльність вищезазначеної галузі визначається рядом кризових тенденцій, пов'язаних, насамперед, із наростанням дефіциту сировини, зростанням цін на м'ясу та молочну продукцію з одночасним зниженням платоспроможності та як наслідок попиту населення, формуванням несприятливої кон'юнктури на вітчизняному та європейському ринках.

Розвиток молочно-товарних комплексів безпосередньо залежить від сучасного стану молочного скотарства, поголів'я якого останні 28 років тільки скорочувалось. За даними Держкомстату України [1], у 1990 році у господарствах усіх категорій утримувалося 25194,8 тис. голів великої рогатої худоби, у тому числі корів 8527,6 тис. голів, у сільгосппідприємствах було 6191 тис. голів корів (74 % від загальної кількості), а в господарствах населення лише 2187 тис. голів (26 %). Станом на перше півріччя 2019 року в господарствах усіх категорій утримувалося вже тільки 3332,9 тис. голів великої рогатої худоби у тому числі 1919,4 тис. голів корів, що на 4,9 % менше, ніж на початок 2018 року та на 77,5 % менше ніж у 1990 році. Господар-

ствами населення утримувалось 76,5% загальної чисельності корів (на рівні показника 1 жовтня 2019 року). У сільськогосподарських підприємствах порівняно з 1 жовтня 2018 року відбулося скорочення чисельності великої рогатої худоби на 6,6 % (у тому числі корів – на 5,9 %). Зниження кількості молочного стада спостерігається як у приватному секторі, так й в сільськогосподарських підприємствах, де нині зосереджено менше 24 % корів. Зазначені тенденції є наслідком втрати інтересу до утримання молочних тварин усіма категоріями господарств через щорічне подорожчання кормів, паливно-мастильних матеріалів та електроенергії, недосконалий механізм датування сільськогосподарських товаровиробників за рахунок повернення ПДВ та недостатню державну підтримку молочного тваринництва.

Скорочення поголів'я молочної худоби, незважаючи на зростаючу динаміку показника продуктивності корів, призводить до постійного зменшення обсягів виробництва молочної сировини всіма категоріями господарств. Так, у 2018 році в Україні вироблено молока в обсязі 41,1 % від рівня 1990 року. Зменшення обсягів виробництва молока-сировини спричиняє посилення конкуренції серед молокопереробних підприємств на ринку основних видів продукції тваринництва (молоко) та підвищення закупівельної ціни.

Але, необхідно звернути увагу на зауваження експертів та науковців [2, 3, 4] які наголошують, що обсяги виробництва тваринної продукції, зокрема молока не забезпечують продуктової безпеки країни.

Як свідчить світовий досвід, розвиток галузі безпосередньо пов'язаний з виробництвом сільськогосподарської продукції в великих фермерських господарствах. В Україні до 2010 року спостерігалась протилежна ситуація, коли зростало виробництво м'яса та молока в дрібних господарствах, приватному секторі та зменшувалась кількість молока, що вироблялось сільськогосподарськими підприємствами. Існуючий перерозподіл виробництва між різними категоріями господарств створив передумови до незначного загострення конкуренції між виробниками з низьким рівнем інтенсивності. Так, на ринку молочної сировини фактичними монополістами продовж 2000-2019 років є невеликі господарства та приватні подвір'я. У

2019 році частка приватного сектору в загальному обсязі виробництва молока становила 72,4 % (у 1990 р. – 24,1 %, 2000 р. – 70,9 %, 2005 р. – 81 %, 2009 р. – 80,7 % [1; 4], 2014 р. – 76,7 %).

Така тенденція свідчить передусім про кризу в м'ясному та молочному тваринництві та створює проблеми для розвитку цих галузей, оскільки виникає питання забезпечення переробних підприємств якісною сировинною. Забезпечити необхідну якість виробленого продукту сьогодні можуть лише сільськогосподарські підприємства, у яких при зниженні затрат на одиницю продукції зростає її якість. Наприклад, здійснюється автоматизовано механічне доїння, очищення та охолодження молока. Це можливо досягти тільки крупним виробникам, а селянин не має ні умов, ні можливостей забезпечити необхідні технологічні процеси виробництва. Саме тому за словами віце-президент Асоціації виробників молока Г. Лавренюк, «молочно-товарні ферми взяли курс на інтенсифікацію та укрупнення, модернізацію та впровадження провідних світових підходів до технологій та управління молочним скотарством» [2]. Так, за останні роки спостерігається будівництво або реконструкція молочно-товарних комплексів з поголів'ям корів не менше 1000–2000 голів замість 200–400 як у попередні роки. Молочний напрям господарства почали трактувати як окремий бізнес, а не як придаток рослинництва.

За умови збереження зазначеного напрямку розвитку молочного тваринництва шляхом стійкого зменшення поголів'я дійного стада та незадовільної якості молока актуалізується питання пошуку альтернативних джерел забезпечення молочної галузі сировиною. Такими джерелами можуть бути: зростання імпорту молочної сировини, консолідація з постачальниками сировини, інвестування в розвиток власної сировинної бази, зміни технології виробництва молочних продуктів тощо.

Найбільш оптимальним напрямом вирішення проблеми отримання сировини в достатній кількості та належній якості вітчизняні експерти та виробники вважають інвестування в розвиток власної сировинної бази шляхом створення сучасних молочних ферм, де прерогатива належатиме крупним холдингам, або консолідацію з постачальниками сировини [3].

Література

1. Державний комітет статистики України. Офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 24.09.2019).
2. Брикімова М. Українські молочно-товарні ферми взяли курс на укрупнення. URL: <https://landlord.ua/news/finansi/ukrayinski-molochno-tovarni-fermi-vzyali-kurs-na-ukrupnennya/> (дата звернення: 24.09.2019).
3. Лихолоб С. Как с эмбарго молока. Информационно-аналитический журнал «Food & Drinks». Київ. 2008, № 4–5. С. 8–21.
4. Скопенко Н. С., Бовкун А. О. Сучасний стан та тенденції розвитку молочної галузі України. URL: http://ipdo.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=259 (дата звернення: 28.09.2019).

Пілевич Оксана Анатоліївна,
*кандидат педагогічних наук,
директор Ірпінського державного
коледжу економіки та права*

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФІНАНСИСТІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Актуальність підготовки фахівців-фінансистів обґрунтована динамічними процесами у політичному та економічному житті країни. Заснування нових підприємств, фінансово-кредитних установ, страхових, інвестиційних компаній, недержавних пенсійних фондів, реформування та вдосконалення механізму функціонування державних фінансових органів створює об'єктивні передумови для стійкого попиту на висококваліфікованих фахівців з фінансів. Формування молодших фахівців з фінансів, банківської справи і страхування здійснюється у закладах фахової передвищої освіти. Результатами науково-дослідної роботи та практикою доведено, що на якість професійної підготовки впливають обрані викладачами методи навчання і технології, які б мотивували до здобуття обраної спеціальності.

Сьогодні широко використовуються такі методи, як: метод плано-мірного формування знань і умінь; метод кейсів; метод постановки питань з наданням відповіді; «картки пам'яті»; когнітивні схеми – «дерево» та «будинок», опорні конспекти до теми, інтелектуальні картки, в тому числі Mind-map, створені в програмі Google у безкоштовному онлайн-додатку; круглі столи, час запитань і відповідей, екскурсії, інтерв'ю з фахівцями фінансової сфери тощо.

Навчальним планом професійної підготовки майбутніх фахівців у коледжі передбачені лекції (різних видів), семінарські, лабораторні, практичні заняття. Вважаємо, що їх ресурсний і змістовий потенціал має бути використаний ефективно для формування професійної культури у майбутніх фінансистів. Проблеми стимулювання студентів до активного навчання неодноразово виносились нами на розгляд педагогічної ради і циклових комісій. За результатами цих дискусій та з урахуванням думки самих студентів було обрано такі напрями активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів: 1) конкретизувати функції викладача і студента відповідно до модифікованої таксономії Б. Блума; 2) використовувати методику визначення завдань; 3) запровадити дієві способи активізації лекції.

Серед найбільш використовуваних методів навчання педагогами і студентами, крім традиційних (лекції різних видів, семінарські заняття з використанням елементів тренінгу, дискусії, дебатів тощо, а також практичні і лабораторні заняття), був обраний метод кейсів (англ. Case method, кейс-метод, метод конкретних ситуацій, метод ситуаційного аналізу) – техніка навчання, яка використовує опис реальних економічних, соціальних і бізнес-ситуацій. Студентам пропонувалось дослідити ситуацію, розібратися в суті проблеми, запропонувати можливі варіанти її розв'язання і вибрати кращі з них. Існують інші дефініції цього поняття: метод активного проблемно-ситуаційного аналізу, оснований на навчанні шляхом розв'язання конкретних задач-ситуацій (рішення кейсів; інтенсивний аналіз індивідуального випадку, що ставить акцент на факторах розвитку відносно навколишнього середовища; стратегія емпіричного дослідження, вивчення деякого феномену в його реально існуючому контексті, коли межі між феноменом і контекстом не є чіткими і

коли використовується множина різнопланових джерел інформації тощо [1, с.17-42].

Безумовно, це стимулює студентів самостійно аналізувати дані, факти, відомості, викладені в конкретному завданні; «розрізнити істотні, першочергові та незначні, другорядні факти; знаходити, у чому полягає сутність проблеми, і виробляти тактику, стратегію та рекомендації щодо певних рішень і дій».

Отже, використання методу Case Study сприяє: 1) отриманню знань з навчальних дисциплін, істина яких плюралістична, тобто не має однозначної відповіді на поставлене питання, а є декілька відповідей, які можуть змагатися за ступенем істинності; 2) перенесенню акценту навчання з опанування готових знань на їх створення, на співпрацю і співтворчість студентів і викладача; 3) отриманню не тільки знання, але й формуванню навичок професійної діяльності; 4) розробленню моделі конкретної ситуації, яка має або мала місце в реальному житті і відображає той комплекс знань і практичних навичок, які студентам належить отримати (викладач виконує роль організатора, який генерує питання, фіксує відповіді, підтримує дискусію – виконує роль диспетчера процесу співтворчості); 5) не тільки одержанню знань і формуванню практичних професійних навичок, але й розвитку системи цінностей студентів, професійних позицій, життєвих установок, своєрідного професійного світосприйняття і світоперетворення; 6) подоланню класичного дефекту традиційного навчання, відсутності емоційного забарвлення при викладанні теоретичних знань; 7) створенню умов творчої конкуренції і навіть боротьби за висловлення кращої ідеї розв'язання запропонованої проблеми обговорення кейсу, що нагадує театральний спектакль.

Актуальність використання методу кейсів у формуванні професійної культури майбутніх фінансистів зумовлена передусім орієнтацією освітнього процесу на формування у студентів мотиваційно-особистісного, ментально-ціннісного, діяльнісно-креативного та комунікативно-організаційного компонентів професійної культури, здатності до неперервного навчання і самовдосконалення, розвитку самостійного мислення, уміння вислуховувати і враховувати альтернативну точку зору, аргументовано висловлювати власну, вести дискусію. За допомогою цього методу студенти мають можливість

проявити і вдосконалити аналітичні й оцінювальні навички, навчитися працювати в команді, знаходити найбільш раціональне рішення поставленої проблеми. Крім цього, варто зауважити, що контекстне (професійно–спрямоване) використання кейсів у процесі викладання навчальних дисциплін, починаючи з першого курсу, сприяє ранньому входженню студентів у професію, формуванню в них професійної ідентичності, формує пізнавальний інтерес і позитивну мотивацію до навчання [2, с.162].

Література

1.Fuller, S. What Makes Universities Unique? Updating the Ideal for an Entrepreneurial Age. Higher Education Management and Policy. 2005. Vol. 17, No. 3. P. 17–42.

2.Пілевич О.А. Формування професійної культури майбутніх фахівців з фінансів і кредиту. 2018. С. 162-166

Самусь Тетяна Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ

Інтерес до проблеми формування здоров'язбережувальних пріоритетів викликаний насамперед спрямуванням на вдосконалення вищої школи, що передбачає не тільки набуття майбутніми фахівцями сукупності загальнонаукових і професійних знань, навичок і вмінь, але й становлення їх як суб'єктів професійної та особистої життєдіяльності. За зазначених умов особливої актуальності в усіх сферах діяльності людини, і особливо в освітній галузі, набуває проблема збереження і зміцнення здоров'я молодого покоління. Саме

тому майбутні педагоги професійного навчання повинні дотримуватись ідей культивування загальнолюдських цінностей, збереження й зміцнення здоров'я, здорового способу життя; здійснювати пошук нових механізмів і форм здоров'язбереження учнів та впроваджувати здоров'язбережувальні технології під час професійної підготовки кваліфікованих робітників.

Проблема формування здоров'язбережувальної культури студентської молоді належить до найактуальніших проблем, вирішення якої обумовлює майбутнє держави та подальше існування здорової нації [1, с. 14].

Особливості професійної діяльності майбутніх педагогів професійного навчання стали основою для виявлення педагогічних умов формування у них здоров'язбережувальної культури у фаховій підготовці [2, с. 238].

Перша педагогічна умова – створення і реалізація цілісного навчально-методичного супроводу шляхом доповнення змісту дисциплін циклу професійної підготовки й практики здоров'язбережувальним компонентом – передбачає доповнення й розширення змісту дисциплін циклу професійної підготовки, а саме: введення змістового модуля «Основи здоров'я та здоров'язбереження» до програми дисципліни «Основи охорони праці», змістового модуля «Організація освітнього процесу із застосуванням здоров'язбережувальних технологій навчання» до програми дисципліни «Методика професійного навчання», доповнення програми педагогічної практики завданнями здоров'язбережувального спрямування.

Друга педагогічна умова – формування потреби в самоосвіті, самовихованні, розвиток здатності до самоконтролю та професійного самооцінювання здоров'язбережувальної культури – реалізується через органічне поєднання виконання індивідуальних та самостійних завдань здоров'язбережувального змісту, активну творчу роботу студентів із застосуванням самостійно набутих знань, оволодіння ними практичними вміннями у процесі розв'язання професійних ситуацій, спрямованих на реалізацію здоров'язбережувальних технологій та самооцінювання.

Третя педагогічна умова – створення здоров'язбережувального освітнього середовища, що містить екологічний, емоційно-пове-

дінковий, вербальний, культурологічний компоненти – передбачає залучення до освітнього процесу органічно поєднаних частин: екологічної (гігієнічна, ароматична, екологічна складові), емоційно-поведінкової (комунікативна культура, психологічний клімат, стиль і характер поведінки), вербальної (культура мовлення, чіткість формулювань, зменшення авторитарної тональності у спілкуванні, відсутність слів-паразитів та ненормативної лексики), культурологічної (арттерапія, бібліотерапія, музикотерапія, ізотерапія). Наявність названих компонентів у освітньому середовищі сприяє підвищенню продуктивності навчальної роботи студентів, створює сприятливі умови для формування гармонійної, всебічно розвиненої особистості, забезпечує можливість реалізації суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників освітнього процесу. Створення здоров'язбережувального середовища передбачає наявність відповідної інфраструктури у ЗВО, що забезпечує нормативні санітарно-гігієнічні умови проживання, харчування, виховання і навчання студентів, а також умови для їхнього активного навчання, відпочинку та гармонійного розвитку. Для реалізації цієї умови необхідна злагоджена діяльність усіх служб і підрозділів ЗВО.

Таким чином, створення названих умов є фундаментом для ефективного формування здоров'язбережувальної культури майбутніх педагогів професійного навчання у фаховій підготовці, а також можливості для оволодіння новими шляхами набуття знань.

Література

1. Даниленко Г. М., Пономарьова Л. І., Межибецька І. В., Клігіна І. А., Куракса О. Ю. Формування здоров'язберігаючої поведінки серед учнів професійно-технічних навчальних закладів. Освіта і здоров'я: екологія дитинства: матеріали VI Всеукр. наук.-метод. конф. Євпаторія, 2011. 234 с.

2. Самусь Т. В. Теоретико-методичні засади формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх викладачів професійного навчання у процесі професійної підготовки. Сучасні здоров'язбережувальні технології: монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків, 2018. С. 283–288.

Турянниця Зоя Василівна,
*кандидат педагогічних наук, заступник директора
з НВР Професійно-педагогічного коледжу
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

На сучасному етапі розвитку суспільства для закладів вищої освіти актуальним є питання формування власного освітнього середовища для забезпечення якості підготовки майбутніх фахівців згідно з компетентнісним підходом, спрямованим на формування компетентностей особистості, необхідних для майбутньої професійної діяльності. Це може забезпечити запровадження в освітній процес інноваційних педагогічних технологій.

Науковці розглядають педагогічну інновацію як особливу форму педагогічної діяльності і мислення, спрямовану на організацію нововведень в освітньому просторі, або як процес створення, запровадження і поширення нового в освіті.

Професійну компетентність розуміють як «інтегративну характеристику ділових і особистісних якостей фахівця, що відображає рівень знань, умінь, досвіду, достатніх для досягнення мети з певного виду професійної діяльності, а також моральну позицію» [1, с. 722].

Компетентна в певній сфері людина має відповідні здібності, знання, вміння та навички, що дозволяють їй ефективно діяти.

Динамічні зміни, що відбуваються останнім часом у професійній (професійно-технічній) освіті, спрямовані на те, щоб допомогти випускникам закладу професійної (професійно-технічної) освіти у професійному самовизначенні. У них повинні бути сформовані та розвинуті такі якості, як творчий пошук, високі професійні знання, вміння та навички, професійна компетентність. Зрозуміло, що без якісної підготовки педагога (майстра виробничого навчання) немож-

ливо розв'язати завдання щодо результативної підготовки майбутнього кваліфікованого робітника, який би був конкурентоспроможний на ринку праці. Усе це вимагає нових підходів до підготовки майстра виробничого навчання.

На думку Д. Тхоржевського, педагогам закладів професійної (професійно-технічної) освіти повинні бути властиві такі риси, як висока фахова кваліфікація, висока психолого-педагогічна та методична підготовка [3, с. 15].

Професійна діяльність майбутніх майстрів виробничого навчання в закладі професійної (професійно-технічної) освіти містить професійно-технічну та професійно-педагогічну складові. Тому підготовка майбутніх майстрів виробничого навчання, що здійснюється за спеціальностями: 015.17 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості), 015.20 Професійна освіта (Транспорт), 015.18 Професійна освіта (Технологія виробництва і переробки продуктів сільського господарства), вимагає від закладу вищої освіти створення такого освітнього середовища, яке б забезпечувало формування цих складових їхньої професійної компетентності.

Професійна компетентність майбутнього майстра виробничого навчання виражає єдність його теоретичної й практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності, характеризує його професіоналізм, педагогічну майстерність та володіння сучасними технологіями виробництва.

Професійну компетентність фахівця нині вивчають С. Сисоєва, О. Гура, Л. Зеленська, І. Козич, А. Шишко та інші.

Професійно-педагогічна компетентність майбутнього майстра виробничого навчання передбачає здатність до формування особистості учня в умовах навчально-виховного процесу закладу професійної (професійно-технічної) освіти. С. Скворцова визначає професійну компетентність педагога як властивість особистості, що виявляється в здатності до педагогічної діяльності; єдність теоретичної і практичної готовності до педагогічної діяльності; спроможність результативно діяти, ефективно вирішувати стандартні та проблемні ситуації, що виникають у педагогічній діяльності [2].

При формуванні педагогічної складової професійної компетентності майбутніх майстрів виробничого навчання викладачі Профе-

сійно-педагогічного коледжу використовують: індивідуалізоване навчання (здобувачі вищої освіти виявляють власні знання, вміння, навички тощо), кооперативне навчання (робота у групах формує відповідальність за навчання один одного, при цьому кожен особисто підзвітний за власне навчання), критичне мислення (вміння сформулювати самостійні твердження або думки та їх ґрунтовно аргументування) та інші.

Отже, формування педагогічної складової професійної компетентності майбутніх майстрів виробничого навчання шляхом використання інноваційних технологій навчання є важливим елементом їхнього професійного розвитку.

Література

1. Енциклопедія освіти. Акад. пед. наук України / відповід. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
2. Сворцова С. О. Професійна компетентність вчителя: зміст поняття. Наука і освіта. 2009. № 4. С. 93–96.
3. Тхоржевський Д. Методика трудового та професійного навчання. В 3-х ч. Ч.1. Київ: РНЦ «ДНІТ», 2000. 248 с.

Авраменко Євгеній Володимирович,
*викладач спецдисциплін Глухівського агротехнічного
інституту ім. С. А. Ковпака СНАУ*

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ QR КОДІВ У НАВЧАННІ

Становлення України як аграрної держави кардинально впливає на роль фахівців із вищою освітою, які мають забезпечити соціальні потреби суспільства. Найважливішим складником їхньої професійної підготовленості наразі стає готовність до діяльності за фахом.

З огляду на це методика викладання дисциплін фахової підготовки є важливою в навчанні майбутнього фахівця аграрної галузі. З метою творчого розвитку та активізації освітньої діяльності студентів на базі Глухівського агротехнічного інституту імені С. А. Ковпака

Сумського НАУ створено демонстраційний майданчик сучасної сільськогосподарської техніки. Для цього майданчика використана техніка ТОВ «КУН-Україна» безпосередньо їхнього виробництва, що розташоване у Франції.

Сільськогосподарська техніка, представлена на демонстраційному майданчику використовується під час вивчення дисциплін професійного циклу спеціальності 208 «Агроінженерія».

Завдяки майданчику вивчення дисципліни «Сільськогосподарські машини» є більш ґрунтовним і практично орієнтованим. Вся техніка має QR код, що дозволяє більш мобільно використовувати технічні характеристики та іншу інформацію з даної техніки, перебувають безпосередньо біля неї.

З теми «Машини для підготовки та внесення добрив» отримані знання студенти практично закріплюють та набувають навичок обслуговування на сільськогосподарській машині фірми KUHN Axis 30.2 (рис. 1.)

Рис. 1. Розкидач мінеральних добрив фірми KUHN Axis 30.2

На ньому розташований QR код (рис. 2), що допомагає студентам здійснити доступ до технічних даних та особливостей цього розкидача мінеральних добрив зі своїх гаджетів, зісканувавши його із самої машини.

Рис. 2. QR код, розміщений на розкидачі мінеральних добрив

Після цього необхідно встановити додаток, у якому студенти створюють профіль розкидача. Потім згідно з уведеними даними програма видає відповідні вихідні дані з налаштування машини. Згідно з ними відбувається налаштування розкидача.

Отже, розглянута можливість використання QR кодів вирішить проблему наочності у навчанні, усунення перевантаження навчальним матеріалом, стимулювання творчої діяльності студентів та позитивно позначиться на організації освітнього процесу.

Бага Тетяна Юрївна,
*учитель трудового навчання вищої категорії,
старший вчитель комунальної установи
«Сумська ЗОШ І–ІІІ ступенів № 6»*

СПЕЦИФІКА ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТА «ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ»

Зазначимо, що сучасний розвиток освіти визначається низкою нормативних документів: Національною доктриною розвитку освіти, Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період

до 2021 року, Концепцією «Нова українська школа» та ін., у яких до основних принципів і завдань реалізації державної політики в освітній галузі віднесено запровадження інноваційних навчальних технологій у діяльність навчальних закладів різних типів і рівнів. Це зумовило необхідність застосовувати найновіші досягнення педагогічної теорії та практики для здійснення ефективного навчального процесу.

Загальні положення інтерактивного навчання представлені у працях С. Гончарова, О. Пометун, Г. П'ятакової, В. Терещенко. Теоретичні аспекти, пов'язані з визначенням сутності інтерактивних методів, їх класифікацією, визначенням найбільш поширених і придатних їх видів для розв'язання навчальних завдань, набули висвітлення у дослідженнях А. Мартинець, М. Скрипник, Л. Пироженко, О. Пометун та ін.

Проблема застосування інтерактиву в навчальному процесі була у центрі уваги О. Єльникової, Г. Коберник, О. Коберника, Т. Кравченко, Г. Кривчикової, В. Мельник, Л. Пироженко, Н. Побірченко, О. Пометун та ін., які обґрунтовують доцільність застосування інтерактиву для посилення ефективності процесу навчання.

Проблема використання інтерактивного навчання у процесі викладання дисципліни «Трудове навчання» у загальній середній школі є активно досліджуваною. Тому серед вчителів постійно триває пошук ефективних інтерактивних прийомів навчання у процесі викладання зазначеної дисципліни.

Запровадження у шкільну освіту інтерактивного навчання вможливає такі зміни, за яких учень стає співавтором і активним учасником навчальних занять. Такий підхід до організації навчання базується на повазі до потреб і можливостей учнів, на вмотивуванні їх до активної діяльності та набуття досвіду, на заохоченні до творчості та ініціативності [1, с. 86].

Учитель трудового навчання у сучасному навчальному процесі, в контексті реалізації ідеї реформи шкільної освіти, стикається з необхідністю урізноманітнення форм, методів і засобів навчання з дисципліни «Трудове навчання», насамперед щодо використання форм інтерактивного навчання; методичного забезпечення організації та здійснення інтерактивного навчання, власної підготовленості

до ефективного впровадження такого навчання у загальноосвітніх навчальних закладах.

Інтерактивне навчання, за розумінням І. Тягай [3, с.7], – це процес активної взаємодії та співпраці всіх суб'єктів навчально-виховного процесу, за якої кожен учень має можливість самореалізуватися, набутти потрібного досвіду і професійної спроможності. Упровадження інтерактивного навчання змінює спосіб набуття нових знань і формування фахових компетентностей, створює сприятливі умови для саморозвитку, сприяє розвитку креативності.

Сучасна школа зорієнтована виробити в кожного учня звичку активно залучатися до вирішення важливих питань життя колективу, висловлювати і відстоювати свою думку, поважати думку інших, працювати в команді, виявляти креативність і критичність мислення. Вагомим засобом належного вирішення цих завдань, на думку науковців (І. Бех, Л. Куликова, М. Левітов, А. Люблинська, А. Матвеева, Д. Ольшанський, О. Скрипченко та ін.), є набуття учнями низки компетентностей, що найбільш ефективно формуються за допомогою інтерактивних методів навчання.

Педагогічною теорією і практикою накопичено багатий досвід щодо розкриття сутності інтерактиву, розроблення різних видів такої діяльності. Однак відзначаємо недостатню увагу щодо застосування інтерактивних методів у процесі навчання з дисципліни «Трудове навчання» учнів 5–9 класів.

Інтерактивні технології використовують з метою створення на занятті ситуації, яка дає змогу учням працювати разом, засвоювати, повторювати, систематизувати навчальний матеріал, виконувати практичні та лабораторні роботи, створюють атмосферу співпраці, творчої взаємодії в навчанні: кращого сприйняття та засвоєння матеріалу, створення мікроклімату, який стимулює учнів до вільного висловлювання своїх думок та вражень. Особливістю інтерактивних методик є те, що вони є найбільш природними, створюють сприятливі умови для формування вмінь і навичок, дають можливість виявити свої інтелектуальні якості, дають змогу впливати не тільки на свідомість людини, а й на її почуття, емоції, вольові якості [2].

У своїй роботі використовуємо такі інтерактивні методи навчання як «Робота в парах», «Робота в малих групах», «Коло ідей»,

«Мікрофон», «Мозковий штурм», «Фналіз дилеми (проблеми)», «Асоціативний куш», «Незакінчене речення», «Мозаїка», «Навчачись–учись», інтерактивні ігри.

Наприклад, інтерактивні ігри (брей-ринги, ділові ігри, рольові ігри, конкурси тощо) підвищують зацікавленість предметом, сприяють ефективності набуття знань та вмінь. На уроках з різних тем використовуємо такі ігри, як «Впізнай професію», «Хто швидше», «Зроби краще», «Господиня», «Асоціації», «Знайди помилку», «Намалюй за описом», «Домалюй фасон», «Символ професії» та ін. Наприклад, гру «Чарівна скринька» використовуємо при вивченні інструментів та матеріалів, необхідних для виконання будь-яких робіт (шиття, в'язання, вишивки, приготування їжі та ін.). Учням потрібно знайти серед запропонованих інструментів та матеріалів необхідні та пояснити їх призначення.

Цікавим для учнів у процесі вивчення особливостей матеріалів та інструментів може стати інтерактивний прийом «сенкан». Це короткий вірш, який учні складають за відповідним алгоритмом. Робота над створенням віршів може бути як індивідуальною, так і груповою. Такий прийом розвиває пам'ять, творчість, логічне мислення, вміння працювати в команді.

Наприклад, при вивченні теми «Вишивка мережкою» доречним стало використання інтерактивного прийому «Розминка». За правилами, необхідно було знайти знайомі слова у таблиці переплутаних слів. Команда, яка перша знайде знайоме слово, піднімає паперову долоньку, учениці розповідають про правила техніки безпеки з цим інструментом, а якщо слово «виворіт» – розповідають про види мережок, а якщо слово «робота» – розповідають правила виконання мережок і їх застосування.

На всіх етапах уроків доречно застосовувати роботу в парах: для перевірки домашнього завдання, для закріплення і повторення навчального матеріалу, інколи для його вивчення.

Інтерактивні технології дають можливість для зміни і фахового зростання вчителя, для навчання разом з учнями. Такі технології впливають на розвиток творчих здібностей учнів, креативності, нестандартності, підвищують зацікавленість до предмету та стимулюють до саморозвитку. Крім того, вони формують естетич-

ний смак, виховують свідоме, творче ставлення до праці, дають можливість майбутнім фахівцям оволодіти технічними знаннями.

Література

1. Коломієць Н. А. Інтерактивне навчання: сутність, основні засоби реалізації. Наукові записки: зб. наук. ст. НПУ імені М.П.Драгоманова. Педагогічні та історичні науки. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. Вип. LXII (62). С. 82–91.

2. Маркова І. С. Інтерактивні технології на уроках математики: навч.-метод. посібник . Х. : Основа, 2007. 127 с.

3. Тягай І. М. Форми інтерактивного навчання математичних дисциплін майбутніх вчителів математики : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Нац. пед. ун-т. ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2017.

Баган Людмила Станіславівна,
майстер виробничого навчання ДНЗ «Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг»

Волошина Наталія Миколаївна,
майстер виробничого навчання ДНЗ «Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг»

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Якісна підготовка кваліфікованих робітників потребує творчого підходу викладачів та майстрів виробничого навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О) до вибору змісту, форм, методів та засобів навчання, максимального використання досягнень сучасної педагогічної науки, нових педагогічних і виробничих технологій. Вони мають бути орієнтованими не лише на передачу готових знань, а й відображати ідеї розуміння та визнання чужої точки зору, повагу до особистості, організації співпраці та самовираження в діяльності, у творчості, тобто на формування комплексу особистісних якостей учнів [1, с. 32].

Професійний компонент педагогічної майстерності об'єднує такі ознаки:

- уміння виконувати виробничі операції, що виявляється як досвідченість майстра в/н у виконанні професійних дій та операцій у реальних умовах виробництва;

- обізнаність у питаннях теорії та сучасних технологій, що полягає у знанні майстром в/н цілей, принципів, методів і засобів своєї предметної діяльності, а також його обізнаності про тенденції розвитку своєї галузі;

- володіння понятєво-категоріальним фондом своєї спеціальності, що виявляється у знанні майстром в/н специфічного професійного словника, а також ефективному володінні цим словником в професійному спілкуванні;

- сформованість професійно-технічного мислення, що виявляється в здатності до вирішення теоретичних і практичних технічних завдань з використанням алгоритмів, традиційних для тієї чи іншої професійної діяльності.

Процесуальний компонент об'єднує такі ознаки:

- організаційно-комунікативні вміння, що мають прояв у здатності майстра до встановлення дружніх, ділових зв'язків між суб'єктами навчального процесу, умінні налагоджувати контакти, бути здатним до конструктивного спілкування з іншими людьми;

- володіння вербальною і невербальною педагогічною технікою, що виявляється в умінні майстра в/н використовувати свій психофізичний апарат як інструмент педагогічного впливу на учнів;

- педагогічний артистизм, який проявляється у здібностях майстра в/н усвідомлено приймати на себе нові ролі в тих чи інших ситуаціях навчального процесу, що дозволяють переконливо передати ту чи іншу думку чи ідею, емоційно впливаючи на учня за рахунок високого рівня розвитку свого образного мислення, уяви, а також естетики мови, пластичної культури та інших якостей;

- володіння дидактичними схемами навчання, яке проявляється у володінні майстром прийомами навчання вихованців основ дій, необхідних для успішності в тій, чи іншій професійній діяльності. Ця ознака також виявляється в знанні майстром в/н алгоритмів навчання професії, вмінні планування навчально-вироб-

ничого процесу, а також його вмінні виправляти помилки своїх учнів.

Ціннісний компонент інтегрує такі ознаки:

- толерантність до фізичного або психічного дискомфорту, який створюють учні, що розуміється як здатність до підтримки спільності з людьми, які відрізняються в деякому відношенні від загальноприйнятих стереотипів або не дотримуються загальноприйнятих поглядів. При цьому майстер повинен бути здатним поводити себе з цими людьми відповідно до прийнятих етичних норм і не допускати в спілкуванні з вихованцями та колегами неприємних для них ситуацій;

- справедливість як адекватне сприйняття майстром в/н відповідності прав і обов'язків, праці та винагороди, заслуг і їх визнання, злочину і покарання та ін.;

- вимогливість, яка проявляється у високому рівні вимог майстра в/н до якостей поведінки і проявів оточуючих людей, а також вимог до самого себе;

- здатність до професійно-педагогічної рефлексії, яка виявляється у здатності майстра до самоаналізу професійних дій, а також своїх помилок з подальшим коректуванням їх наслідків.

У психофізіологічному компоненті інтегровані такі ознаки:

- психічна стійкість, яка виявляється у «витривалості» нервової системи при організації суб'єктивної професійної поведінки в несприятливих умовах, незалежно від зовнішніх впливів і оцінок;

- адекватність емоційних реакцій, яка виявляється у вигляді контрольованого прояву емоцій у тій чи іншій педагогічній ситуації таким чином, щоб найбільш раціонально досягти мети педагогічного дії;

- здатність до вольової саморегуляції професійно обумовлених дій, яка виявляється у здатності майстра до оптимізації діяльності свого організму, настрою, мови, уваги та уяви на основі встановлення параметрів свого психосоматичного стану;

- знання та вміння зі здоров'язбереження, які забезпечують високий рівень здоров'я майстра в/н, а також зумовлюють відповідний спосіб його життя.

Найбільш вагомими результативними параметрами професійної майстерності майстра в/н є:

- успішність учнів, показником якої є середній бал з професійно-практичної підготовки;

- задоволеність учнів процесом навчання, а також їхнє ставлення до навчання, показником якого є результат анкетування. Крім теоретичного значення, ці результативні параметри становлять і значний практичний інтерес, оскільки вони можуть розглядатися як зовнішні критерії педагогічної майстерності майстра в/н [2, с. 46].

Таким чином, педагогічна майстерність майстра в/н постає як інтегративна професійна якість, що формується і розвивається в процесі професійної освіти та педагогічної практики, безпосередньої педагогічної діяльності, структура якої утворюється технологічним, професійним, ціннісним, психофізіологічним і інтенціональним компонентами, що дозволяє з мінімальними зусиллями і в мінімальні терміни досягати запланованих результатів професійного навчання учнів ЗП(ПТ)О.

Література

1. Гура О. І. Психолого-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: теоретико-методологічний аспект: монографія. Запоріжжя: ГУ «ЗІДМУ», 2006. 332 с.

2. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність у закладах професійної освіти: Монографія. К., 2003. 246 с.

Бадьор Ірина Василівна,
*викладач Індустріально-педагогічного технікуму
Конотопського інституту Сумського державного
університету*

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКА ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАКЛАДУ

У сучасних ринкових умовах розвитку економіки, коли конкурентоспроможність і затребуваність кваліфікованих робітників і фахівців багато в чому залежить від їхніх здібностей гнучко адаптуватися до

зміни вимог ринку праці, можливостей оперативно освоювати нові профілі трудової діяльності, а нерідко і професію, на передній план виходить завдання формування в учнів професійної компетентності, що включає, крім професіоналізму, технологічної підготовленості, вміння у широкому його розумінні, такі якості особистості, як самостійність, здатність приймати відповідальні рішення, творчий підхід до будь-якої справи, професійну мобільність [1].

На жаль, в останні роки в Україні спостерігається погіршення якості трудового потенціалу, постійно зростає ступінь старіння робочої сили, що створює певні перешкоди для нормалізації процесів її відтворення. Це зумовлено падінням престижу робітничих професій, неефективним інформуванням населення щодо попиту на професії, недостатньою участю підприємств-роботодавців у вирішенні проблем професійної освіти і навчання. При цьому якість підготовленості робочої сили часто не задовольняє роботодавців та не відповідає сучасним вимогам щодо її професійно-освітньої спрямованості [2].

Педагогічний колектив ДПТНЗ «Конотопське ВПУ» працює над підвищенням якості підготовки кваліфікованих робітників, покращеннями їх конкурентоспроможності. В основу моделі компетентного випускника закладу покладено п'ятикомпонентну систему якостей особистості: повинен знати і вміти (виходячи із кваліфікаційних характеристик), характеристику інтелектуальних та особистісних якостей, ціннісний потенціал, ключові кваліфікації, життєві компетенції. Така модель акцентує увагу на основних компетентностях майбутнього кваліфікованого робітника:

Життєздатні компетентності – це сукупність здібностей особистості, пов'язаних із їх спроможністю розвивати і відтворювати на якісно вищому рівні свій життєвий потенціал, застосовувати його для творчого розв'язання життєвих завдань.

Соціальні компетентності – це здатність і готовність особистості до соціальної дії, активності, мобільності, гуманне ставлення до людей.

Інформаційні компетентності – це сукупність здібностей, які визначають успішність участі особистості в різноманітних інформаційних процесах.

Професійна компетентності випускника ДПТНЗ – це сукупність якостей його особистості, які забезпечують самостійне виконання діяльності в конкретних умовах [3].

Формування професійної компетентності випускника ДПТНЗ потребує:

Формування педагогів нового типу, тому що саме від них залежить, чи отримають учні необхідні знання, чи зможуть їх творчо використовувати.

Зміни технології освітнього процесу, адже специфікою компетентнісного підходу є те, що учні повинні засвоїти не готові знання, а вчитися самостійно їх здобувати.

Міжпредметної інтеграції, спрямованої на алгоритм «знання – навички – ставлення – компетентність», суть якої полягає в тому, що це справа не лише викладача загальноосвітньої підготовки, а й викладачів загальнотехнічних предметів і предметів професійно-теоретичної підготовки. Під час вивчення цих дисциплін учні не повторюють те, що їм уже відомо, а вдосконалюють раніше здобуті знання. Інтеграція знань здійснюється на стадії складання навчальних планів, а це дає змогу модифікувати освітній процес, уникнути дублювання навчальних матеріалів, вивільнити навчальний час для вивчення навчальної дисципліни:

- через розроблення структури навчальних знань на основі зв'язків предметів професійно-теоретичної підготовки з предметами загальноосвітньої підготовки, тобто рекомендується відкрита система для викладача із зорієнтованою діяльністю викладача і передбачуваною діяльністю учня, що дає змогу викладачу вносити власні корективи щодо проблемних ситуацій на основі зв'язку загальної та професійної освіти;

- через розроблення творчих завдань на основі структури зв'язків загальноосвітніх предметів із предметами професійно-технічного циклу, які відображають ці зв'язки;

- через розроблення електронних навчально-методичних посібників, глосарію основних понять із предметів професійно-теоретичної підготовки й загальноосвітньої підготовки, розробку текстів із предметів гуманітарного профілю професійної спрямованості, словників професійної лексики [4].

Практична спрямованість загальноосвітньої підготовки на основі принципу предметної діяльності є дидактичною основою, що забезпечує формування професійно важливих якостей особистості майбутнього робітника. Кожна людина повинна вміти застосовувати нові знання у власній практичній діяльності. Саме для цього потрібен перехід від кваліфікації до компетентності, що дає змогу знаходити рішення у будь-яких професійних і життєвих ситуаціях.

У моделі компетентного випускника ДПТНЗ висвітлено основні шляхи розвитку ключових компетентностей, адже саме технологічний підхід до їх розвитку розкриває специфіку роботи навчального закладу. Це природно, оскільки кожний навчальний заклад обирає свої шляхи розвитку. Так, самобутність моделі випускника визначається не лише сукупністю основних компетентностей, а й специфікою їх формування шляхом упровадження різноманітних технологій, програм, методик.

Отже, упровадження моделі випускника, яка базується на формуванні професійних компетентностей шляхом міжпредметної інтеграції, дає змогу майбутньому випускнику професійно-технічного навчального закладу діяти незалежно від локального чи глобального контексту, ринку праці, вільно адаптуватися в умовах постійних змін. Провідним показником компетентності кваліфікованого робітника за таких умов підготовки стає професійна майстерність, яка виявляється в якості виконання навчально-виробничих робіт, високій продуктивності праці, професійній самостійності, культурі праці та творчому підході до професійної діяльності.

Література

1. Ковальчук В. І. Організація роботи майстра виробничого навчання». Київ: Бібліотека «Шкільного світу», 2012. С. 42–43.
2. Лавренко Т. Роль і місце ПТО у процесі реформування системи освіти. *Профтехосвіта*, 2013. № 6 (54). С. 12-14.
3. Глуходід О. «Розвиток професійної компетентності учнів ПТНЗ. *Профтехосвіта*. 2015. № 5 (77). С. 9–13.
4. Петренко Л. «Сучасні підходи до підготовки конкурентоспроможного робітника. *Профтехосвіта*, 2009. №1. С. 7.

САЙТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Глобальні зміни в суспільстві, що відбуваються на сучасному етапі розвитку, вимагають від освітніх закладів концептуальних змін в освіті, а також упровадження інформаційно-комунікаційних технологій до освітнього процесу (ІКТ).

Для підтримки якості освітнього процесу паралельно з існуючими формами навчання впроваджується багато інноваційних методів навчання, які передбачають використання електронних освітніх ресурсів (ЕОР). Відповідно до «Положення про електронні освітні ресурси України» поняття «електронний освітній ресурс» (ЕОР) – це навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби, розроблені в електронній формі та представлені на носіях будь-якого типу або розміщені в комп'ютерних мережах, які відтворюються за допомогою електронних цифрових технічних засобів і необхідні для ефективної організації освітнього процесу в частині, що стосується його наповнення якісними навчально-методичними матеріалами. До основних видів ЕОР належать:

- електронний документ,
- електронне видання,
- електронний аналог друкованого видання,
- електронні дидактичні демонстраційні матеріали,
- комп'ютерний тест, електронний словник,
- електронний довідник,
- електронна бібліотека цифрових об'єктів,
- електронний навчальний посібник,
- електронний підручник, електронні методичні матеріали,
- курс дистанційного навчання,
- електронний лабораторний практикум [2].

Зараз педагоги в освітній діяльності використовують більшість перерахованих вище видів ЕОР, а також упроваджують їх у віртуальне середовище глобальної мережі інтернет, як освітній веб-сайт.

На думку Г. Стеценко, ОВР – «це освітні електронні ресурси, що розміщені у веб-просторі локальної чи глобальної мережі у вигляді різних форматів (текстового, графічного, архівного, аудіо- та відеоформатів)». Автор зазначає що за функціональним призначенням вони поділяються на: навчальні, навчально методичні; довідкові; нормативні; наукові; педагогічні; програмні засоби [3].

О. Литвиненко вважає, що поняття «освітній веб-сайт» має вужче значення ніж попереднє. У цілому поняття «веб-сайт» (від англ. web – «мережа» і site – «місце») – це сукупність веб-сторінок, доступних в інтернеті через протоколи http/https, об'єднані загальною адресою, а також темою, логічною структурою, оформленням і/або авторством. До освітніх веб-сайтів належать такі групи сайтів, як:

- сайти, які забезпечують доступ до наявних освітніх продуктів;
- сайти, що стимулюють процес створення інноваційних освітніх продуктів;
- сайти, які сприяють упровадженню нових форм організації освітнього процесу;
- сайти для забезпечення навчально-методичного супроводу освітнього процесу [1].

Отже, беручи до уваги проаналізований вище матеріал, можна зазначити, що на сучасному етапі розвитку й реформ в освіті традиційні методи та форми навчання повинні бути доповнені інноваційними з використанням ЕОР. Основою для таких перетворень в освітньому процесі є освітній веб-сайт педагога, за допомогою якого він може створювати освітні мінісередовища для розміщення навчальних матеріалів (програм, планів, контрольних запитань до заліку та/або екзамену), теоретичних матеріалів та зразків робіт, електронних версій посібників. Метою впровадження освітніх веб-сайтів в освітній процес є поширення педагогічного досвіду; комп'ютерна візуалізація навчального матеріалу; підтримка процесу безперервного підвищення рівня знань з дисциплін шляхом використання ІКТ; управління освітнім процесом і контроль за його якістю; миттєвий зворотний зв'язок між учнем та педагогом, а також допомога в самостійній роботі й підготовці до освітнього процесу. З огляду на це використання освітніх веб сайтів є доцільним у повсякденній освітній діяльності будь якого педагога.

Література

1. Литвиненко О. В. Освітні веб-ресурси як складова навчально-виховного процесу. URL: <http://timso.koippo.kr.ua/hmura11/osvitni-veb-resursy-yak-skladova-navcha/> (дата звернення: 14.10.2019).

2. Положення про електронні освітні ресурси: наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України №1060 від 01.10.2012 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12> (дата звернення: 15.10.2019).

3. Стеценко Г. В. Методика використання освітніх веб-ресурсів у процесі підготовки майбутніх вчителів інформатики : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2010. 17 с.

Бикова Тетяна Борисівна,
*викладач Професійно-педагогічного коледжу
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ШВЕЙНОГО ПРОФІЛЮ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗАСОБАМИ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Якість підготовки робітничих кадрів для швейної галузі залежить від якості організації освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти швейного профілю. Безумовно, результативність діяльності закладів професійної (професійно-технічної) освіти визначається сукупністю факторів: державна підтримка, стиль управління, стан нормативно-правового, матеріально-технічного, науково та навчально-методичного, фінансового, кадрового забезпечення, результативність професійного добору тощо. Проте, на нашу думку, визначальна роль належить педагогічним працівникам, зокрема, майстрам виробничого навчання, які здійснюють професійно-практичну підготовку. Вагомість цієї складової органі-

зації навчального процесу доводять результати аналізу Державних стандартів професійно-технічної освіти для підготовки (підвищення кваліфікації) робітників з професій швейного профілю: 8263 Оператор швацького устаткування, 7436 Швачка, 7433 Кравець, 7435 Закрійник [2]. Відсоткові значення частки годин, відведених на професійно-практичну підготовку від загального фонду навчального часу, варіюють від 33,3 % до 79,9 %.

Підготовка майстрів виробничого навчання здійснюється у закладах вищої освіти та на їх спеціалізованих факультетах, а також в індустріально-педагогічних технікумах, коледжах, інженерно-педагогічних закладах вищої освіти (відповідно до ст. 46 Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» [4]. Основні категорії студентоцентрованого навчання – компетентності та результати навчання – є показниками якості професійної підготовки. Їх формування у майбутніх майстрів виробничого навчання реалізується шляхом поєднання різних форм організації освітнього процесу, однією з яких є самостійна робота. Зазвичай, вона базується на принципах розвивального навчання, відбувається без безпосередньої участі викладача, але під його керівництвом. У процесі самостійної роботи реалізується одержання студентом максимального обсягу знань, їх закріплення і перетворення на стійкі вміння і навички [3, с. 5].

Педагогічний супровід самостійної роботи, як правило, віщує організаційну (створення керуючих посібників та інструкцій, що відображають логіку пізнавальної діяльності, мотивують студентів на досягнення результатів), методичну (забезпечення реалізації дидактичного потенціалу різних організаційних форм) та педагогічну (організація та мотивація співробітництва, самостійності, творчої активності, рефлексії) складові.

Сучасні вимоги до організації освітнього процесу передбачають використання переваг електронного навчання (доступність, гнучкість, можливість вибору часу та місця, усунення бар'єрів комунікації, відображення прогресу навчальних досягнень). Доцільним за цих умов є запровадження змішаного навчання як варіанта гнучкого поєднання елементів он-лайн, традиційного та самостійного навчання [1, с. 80].

Розглянемо можливості реалізації педагогічного супроводу самостійної роботи студентів засобами змішаного навчання. Основним

засобом реалізації дистанційної складової змішаного навчання є середовище дистанційного курсу-ресурсу, що може бути розроблене на платформі модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle. Середовище курсу-ресурсу дозволяє розміщувати навчальні, довідкові, інструкційні матеріали як у текстовій формі, так і у формі інфографіки, презентацій, відео-, звукових файлів, посилань на зовнішні ресурси інтернету. Для цього використовують такі елементи середовища Moodle: глосарій, завдання, зовнішній засіб, урок, форум, книга, сторінка, тека, файл, URL (веб-посилання). Методична складова педагогічного супроводу може реалізовуватись за допомогою таких діяльностей або ресурсів: база даних, завдання, зворотний зв'язок, обстеження, семінар, тест, урок, форум, чат, вебінар BigBlueButton BN. Педагогічна складова реалізується за допомогою всіх перелічених засобів, до яких необхідно додати такі елементи, як месенджер, журнал оцінок, відзнаки, компетентності.

Зазначимо, що використання можливостей засобів змішаного навчання передбачає наявність у студентів принаймні комп'ютерної грамотності, а від викладача ще й інформаційної компетентності. Однак опанування елементів діяльності в середовищі дистанційного курсу-ресурсу значно розширює педагогічний потенціал забезпечення інноваційності та результативності самостійної роботи у процесі професійної підготовки майбутніх майстрів виробничого навчання швейного профілю до діяльності в сучасному інформаційному суспільстві.

Література

1. Бикова Т. Б. Забезпечення дистанційної складової змішаного навчання засобами MOODLE. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки*. 2019. Вип. 1 (39). С. 78–86.

2. Затверджені стандарти професійно-технічної освіти 2006-2016. *Міністерство освіти і науки України*: веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnichna-osvita/derzhavni-standarti-navchalni-plani-ta-programi/zatverdzeni-standarti-profesijno-tehnichnoyi-osviti-2006-2016> (дата звернення: 10.10.2019).

3.Методичні вказівки до організації самостійної роботи студентів із вивчення навчальної дисципліни «Історія науки і техніки» для студентів денної форми навчання усіх напрямів підготовки / уклад. С. С. Ткаченко. Харків: НТУ «ХПІ», 2018. 50 с.

4.Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України. Редакція від 01.01.2019р. 103/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80/card2#Card>

Буц Людмила Вікторівна,
*викладач фахових дисциплін Професійно-педагогічного
коледжу Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ГОТОВНОСТІ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розвиток сучасної педагогічної науки характеризується пошуком фундаментальних підходів до побудови освітнього процесу в закладі вищої освіти.

Нова модель освіти повинна відповідати вимогам безперервності, фундаментальності, універсальності, гуманізації та демократизму. Вона повинна мати механізми динамічного саморозвитку, тобто володіти такою якістю, як інноваційність.

Вирішення окреслених завдань значною мірою залежить від інноваційного потенціалу педагога, його готовності до інноваційної професійної діяльності. Тому сучасний майстер виробничого навчання, прагнучи відповідати вимогам сьогодення, повинен усвідомити необхідність знань теорії та методології педагогічної інноватики, її значення у розвитку сучасної освіти.

Інноваційна педагогічна діяльність – це заснована на осмисленні педагогічного досвіду цілеспрямована педагогічна діяльність, зорієнтована на зміну та розвиток навчально-виховного процесу з метою досягнення вищих результатів, одержання нового знання, формування якісно іншої педагогічної практики.

Готовність до інноваційної педагогічної діяльності – це особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами й засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості й рефлексії [3, с. 277].

Готовність до інноваційної діяльності є передумовою ефективною діяльності педагога, максимальної реалізації його можливостей, розкриття творчого потенціалу. Успішність інноваційної діяльності передбачає, що педагог усвідомлює практичну значущість різних інновацій у системі освіти не лише на професійному, а й на особистісному рівні. Готовність педагога до інноваційної діяльності визначають за такими показниками:

- усвідомлення ним потреби запровадження педагогічних інновацій у власну педагогічну практику;
- поінформованість про новітні педагогічні технології, знання новаторських методик роботи;
- зорієнтованість на створення власних творчих завдань, методик, налаштованість на експериментальну діяльність;
- готовність до подолання труднощів, пов'язаних зі змістом та організацією інноваційної діяльності;
- володіння практичними навичками освоєння педагогічних інновацій та розроблення нових [3, с. 280].

Професійна готовність є закономірним результатом спеціальної підготовки, самовизначення, освіти й самоосвіти, виховання й самовиховання. Це психічний, активно-дієвий стан особистості, складна її якість, система інтегрованих властивостей. Така готовність регулює діяльність, забезпечує її ефективність. Однією з важливих якостей педагога, умов успішності його як професіонала є готовність до інноваційної діяльності.

Педагог, що застосовує інноваційні технології, реалізовує у педагогічній діяльності:

- педагогічний гуманізм (довіра до вихованців, повага до їх особистості, гідності, впевненість у своїх здібностях і можливостях);
- емпатійне розуміння вихованців (прагнення і вміння відчувати іншого як себе, розуміти внутрішній світ вихованців, сприймати їхню позицію);

- співробітництво (поступове перетворення вихованців на співтворців педагогічного процесу);
- діалогізм (уміння слухати іншого, цікавитися його думкою, розвивати міжособистісний діалог на основі рівності, взаємного розуміння і співтворчості);
- особистісну позицію (творче самовираження, коли педагог постає перед вихованцями не як позбавлений індивідуальності функціонер, а як особистість, котра має свою думку, відкрита у вираженні своїх почуттів, емоцій).

У структурі професійно спрямованої особистості педагога готовність до інноваційної діяльності є показником його здатності нетрадиційно вирішувати актуальні для особистісно-орієнтованої освіти проблеми.

Отже, у структурі професійно спрямованої особистості педагога готовність до інноваційної діяльності є показником його здатності нетрадиційно вирішувати актуальні для особистісно орієнтованої освіти проблеми. Пошук, оволодіння і застосування відомих педагогічних інновацій, аналіз отриманих результатів і власного індивідуального стилю роботи можуть сприяти створенню педагогом нових інноваційних освітніх технологій.

Література

1. Ващенко Л. М. Інноваційні процеси в системі загальної середньої освіти, особливості управління. *Освіта і управління*. 2003. № 3. Т. 6. С. 97–104.
2. Галіціна Л. В. Інноваційна діяльність ЗНЗ. Київ: Вид. дім «Шкільний світ», 2005. 128 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.

Варава Ірина Павлівна,
*старший викладач кафедри кримінального права і процесу
Національного авіаційного університету, аспірантка Інституту
професійно-технічної освіти НАПН України*

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПТУ «ФАХОВЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ-ПРОГРАМІСТІВ» ЯК ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ДОСЛІДЖЕННЯ

Навчання упродовж всього життя є основним принципом інформаційного суспільства, на ньому будується розвиток економіки. А тому в нових покоління фахівців має бути сформована здатність до самовдосконалення. В основу інноваційності методики формування фахового самовдосконалення необхідно покласти суть концепту «фахове самовдосконалення». Для цього нами здійснено структурно-семантичний аналіз цього поняття.

Серед наукових праць українських дослідників нами виявлено як ті, в яких використовується дефініція «фахове самовдосконалення», так і ті, в яких вживається дефініція «професійне самовдосконалення». У зв'язку з цим ми вважали за необхідне з'ясувати смисл понять «фах» і «професія». У «Словнику української мови» наводиться тлумачення, що «фах» – це, по-перше, вид заняття, трудової діяльності, що вимагає певної підготовки і є основним засобом до існування; професія; по-друге, основна кваліфікація, спеціальність; справа, заняття, в якому хтось виявляє велике вміння, майстерність, хист [2, с. 570]. Поняття «професія» в цьому словнику трактується більш лаконічно, як «рід занять, трудової діяльності, що вимагає певних знань і навичок і є для кого-небудь джерелом існування» [3, с. 332]. Отже, за своїм смисловим значенням ці поняття є ідентичними, водночас суть поняття «фах» є більш широким – передбачає основну кваліфікацію, спеціальність, майстерність і навіть хист до певної справи. У цьому ж словнику термін «самовдосконалення» позначається як «удосконалення самого себе (фізичне, моральне і т. ін.), своєї фахової майстерності тощо» [4, с. 30]. При цьому варто зазначити: тлумачення суті зазначе-

ної категорії здійснюється саме в контексті фахової майстерності.

Суть і структуру наукової категорії «професійне самовдосконалення» досліджували О. Діденко, Л. Дудікова, О. Ігнатюк, Ю. Орлов, О. Прокопова, К. Роджерс, Л. Сущенко, З. Турянця, І. Чемерилова, Т. Шестакова та ін. З результатів аналізу їхніх наукових праць можна побачити, що найбільш наближеним й загальноновживаним конструктом до фахового самовдосконалення є терміни «саморозвиток», «професійний саморозвиток», «самовдосконалення» [1]. На основі здійсненого дослідження нами встановлено смисловий взаємозв'язок між згаданими вище поняттями: саморозвиток (внутрішній процес самопізнання, на основі якого особистість визначає життєві цілі перетворення власного життя на вищий ступінь організації) → професійний саморозвиток (процес формування особистості, орієнтованої на високі професійні досягнення, процес формування професіоналізму фахівця й діяльності) → професійний саморозвиток техника-програміста (незворотній процес формування фахівця, здатного до свідомого досягнення найвищого рівня фахової компетентності за рахунок самоствердження, самоактуалізації, постійної роботи над собою) → професійне самовдосконалення (свідомий, цілеспрямований процес підвищення рівня власної професійної компетенції і розвитку професійно значущих якостей відповідно до соціальних вимог, умов професійної діяльності та власної програми розвитку) → фахове самовдосконалення майбутніх техніків-програмістів (як процес індивідуального управління розвитком системи знань, практичних умінь і навичок фахівця, творчих здібностей, оптимізації способів власного мислення та спеціальних професійних якостей, формування тих морально-етичних цінностей, які сприяють досягненню високих показників професійної діяльності) [1, с.73].

Отже, встановлене коло дефініцій мовних одиниць, які характеризують предмет нашого дослідження, може розглядатися як теоретична основа для подальшого розгортання наукових розвідок і розроблення інноваційних шляхів формування готовності майбутніх техніків-програмістів до фахового самовдосконалення. Передусім актуалізується необхідність з'ясування вимог роботодавців до особистісних якостей цих фахівців, цінностей, які декларує певна соціально-професійна

група суспільства. Це дасть змогу скласти програму дій і визначити найбільш ефективні методи формування здатності випускників коледжу до саморозвитку й постійного фахового зростання. Сформовані особистісні якості і цінності в період отримання професії слугуватимуть тим базисом, на якому усвідомлено будуть розвиватися пізнавально-актуалізувальний, операційно-діяльнісний, управлінський компоненти готовності майбутніх техніків-програмістів до фахового самовдосконалення.

Література

1. Варава І. П. Понятійне поле формування здатності майбутніх техніків-програмістів до фахового самовдосконалення. *Віртус*. 2019. № 6 С. 73.
2. Словник української мови. В 11 т. Т. 10 / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні; І. К. Білодід. Київ: Наукова думка, 1970–1980. 658 с.
3. Словник української мови. В 11 т. Т. 7. / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні; І. К. Білодід. Київ: Наукова думка, 1970–1980. 723 с.
4. Словник української мови: В 11 т. Т. 9. / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні; І. К. Білодід. Київ: Наукова думка, 1970–1980. 916 с.

Войтенко Ірина Олександрівна,
*викладач педагогіки Професійно-педагогічного коледжу
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ У НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Як ми знаємо, процес реформування сучасної освіти в Україні передбачає забезпечення якісної предметної підготовки фахівців в умовах зменшення аудиторного навантаження і збільшення інформації. Процеси реформування національної системи освіти Укра-

їни вимагають оновлення й модернізації навчальних технологій і методів навчання. І одним зі шляхів щодо вирішення цієї проблеми є впровадження нових, більш ефективних методів і технологій навчання.

В умовах розвивального навчання необхідно домогтися максимальної активності студентів, що забезпечується інтерактивними методами навчання. На відміну від активних методів інтерактивні орієнтовані на більш широку взаємодію студентів не тільки з викладачем, а й між собою та на домінуванні активності студентів у процесі навчання.

Отже, для розв'язання навчальних завдань викладач застосовує такі інтерактивні форми: круглий стіл, дебати, ділові ігри, рольові ігри, case-study, тренінги, мозковий штурм, фокус-групи, групові дискусії тощо.

Від сучасного навчального закладу вимагається запровадження нових підходів до навчання, що забезпечують розвиток професійних, комунікативних, творчих компетентностей та стимулюють потребу майбутнього фахівця у самоосвіті на основі змісту та організації навчального процесу.

Однією з можливостей розв'язання цієї проблеми є запровадження в освітній процес технологій інтерактивного навчання. Методи інтерактивного навчання є складовою сучасних інноваційних технологій. Метою застосування інтерактивних методів у процесі вивчення будь-якої дисципліни є створення комфортних умов навчання, де всі студенти взаємодіють.

Теоретичні аспекти, пов'язані з визначенням сутності інтерактивних методів, їх класифікації, визначенням найбільш поширених і придатних видів для розв'язання навчальних завдань, набули висвітлення у працях: О. Коротаєва, Г. Мітіної, Г. Шевченко, М. Скрипник, Л. Пироженко, О. Пометун та інших учених, які обґрунтовують доцільність застосування інтерактивних методів для підвищення ефективності процесу навчання.

Інтерактивне навчання – це специфічна форма організації пізнавальної діяльності, яка має передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність [4, с. 16].

Інтерактивні технології навчання О. Пометун та Л. Пироженко поділили на чотири групи: парне навчання (робота студента з викладачем чи однолітком), фронтальне навчання, навчання у грі, навчання у дискусії [2, с. 46].

У дослівному розумінні інтерактивним може бути названий метод, в якому той, хто навчається, є учасником, тобто здійснює щось: говорить, управляє, моделює, пише, малює тощо. Він не виступає лише слухачем, спостерігачем, а бере активну участь у тому, що відбувається, власне створюючи це явище [1, с. 179-188].

Групова навчальна діяльність – це форма організації навчання студентів у малих групах, об'єднаних спільною навчальною метою. При такій організації навчання викладач керує роботою кожного студента опосередковано, через завдання, якими він спрямовує діяльність групи. Групове навчання відкриває для студентів можливості співпраці зі своїми ровесниками, дає змогу реалізувати природне прагнення кожної людини до спілкування, сприяє досягненню особистостями вищих результатів засвоєння знань і формування вмінь. Така модель легко й ефективно поєднується із традиційними формами та методами навчання і може застосовуватися на різних етапах навчання [2, с. 22].

Перевагами застосування інтерактивного навчання у вищих закладах освіти є: встановлення дружньої атмосфери і взаємозв'язків між учасниками спілкування; отримання учнями можливості бути більш незалежними й упевненими в собі; заохочення їх до співпраці; отримання учнями можливості подолати проблему мовного бар'єру; нівелювання авторитарної позиції педагога; залучення до роботи кожного учня; допомога із відсталими студентами; постійне й активне використання раніше набутого досвіду [2, с. 45].

Залучення студентів до інтерактивної діяльності, а також підвищення мотивації до вивчення педагогічних дисциплін може бути досягнуто завдяки використанню ігрових технологій у навчанні. Вони забезпечують єдність раціонального та емоційного у навчанні. Ігри відповідають природним бажанням студентів і є унікальним засобом навчання без примусу, підвищують зацікавленість до навчальних занять. У грі передбачають-

ся неформальне спілкування, що дозволяє учасникам розкрити свої особисті якості, підвищити їх самооцінку. За допомогою ігор можна зняти психологічну втому та мовний бар'єр. Основною перевагою ігор є колективна форма роботи та створення доброзичливої атмосфери і ситуації успіху для студентів [3, с. 224].

Отже, використання різних інтерактивних форм під час викладання педагогічних дисциплін спонукає викладача до постійної творчості, самовдосконалення, професійного та особистого розвитку. У процесі ознайомлення з тією чи іншою інтерактивною формою викладач стає організатором самостійної, навчально-пізнавальної, комунікативної, творчої діяльності студентів; у нього з'являються можливості для вдосконалення процесу навчання, формування професійної компетентності майбутніх майстрів виробничого навчання та цілісного розвитку їх особистості.

Література

1. Полат Е. С., Бухаркина М. Ю. Современные педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений 3-е изд., стер. Москва: Академия, 2010. С. 179–188.

2. Форми, методи і організація навчального процесу в кредитно-модульній системі: навч.-метод. посібник. С. М. Гончаров, А. А. Білецький, О. М. Губницька, Т. А. Костюкова / за ред. С. М. Гончарова. Рівне: НУВГТТ, 2007. 184 с.

3. Чернилевский Д. В. Дидактические технологии в высшей школе: учеб. пособие для вузов. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. 437 с.

4. Вербицкий А. Активные методы обучения в высшей школе: контекстный поход. Москва, 1989. 127 с.

Гаврилов Іван Петрович,
аспірант Глухівського НПУ ім. О. Довженка, викладач фізики
Професійно-педагогічного коледжу Глухівського НПУ ім. О. Довженка

НАБУТТЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІМИ МАЙСТРАМИ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ЯК ВИМОГА ЧАСУ

У сучасних умовах глобалізації та інформатизації важко бути креативним і конкурентоспроможним, якщо володіти лише репродуктивними методами навчання. Обов'язкове засвоєння необхідної кількості знань і вмінь протягом навчання у закладах вищої освіти не гарантує успіху в подальшій професійній діяльності. Інформація так швидко оновлюється і змінюється, що протягом навчання неможливо озброїти майбутнього фахівця всіма тими знаннями й уміннями, що знадобляться йому в подальшій роботі. Крім того, сучасні реалії вимагають не тільки і не стільки застосування готових знань, скільки постійного опрацювання нової інформації та її трансформації у професійній діяльності.

На сучасному етапі модернізації освіти постають нові вимоги і до підготовки майбутніх майстрів виробничого навчання, здатних організовувати та здійснювати освітній процес відповідно до вимог сьогодення. Тенденції розвитку сучасного суспільства і стану освіти обумовлюють необхідність постійного пошуку нових підходів, принципів, форм і технологій педагогічної діяльності. Одним із таких підходів є компетентнісний, який уже визнано на законодавчому рівні.

Компетентнісний підхід означає поступову переорієнтацію домінуючої освітньої парадигми з переважною трансляцією знань на формування навичок зі створення умов для оволодіння комплексом компетентностей, що означають потенціал, здібності випускника до виживання і стійкої життєдіяльності в умовах сучасного багатфакторного соціально-політичного, ринково-економічного, інформаційно і комунікаційно насиченого простору.

Загалом термін «компетентність/компетенція» було введено у США ще в 1959 р. з метою характеристики індивідуальних рис особистості, які б забезпечували бездоганне виконання роботи і здійснення

професійної діяльності. Поняття «компетентнісна освіта» виникло у США в кінці 80-х – на початку 90-х років ХХ ст. згідно з новими вимогами бізнесу стосовно до випускників закладів вищої освіти у зв'язку з їхньою неспроможністю й неграмотністю щодо застосування професійних знань і вмінь під час конкретних виробничих ситуацій [3, с. 36].

«Компетентність», за визначенням Міжнародного департаменту стандартів для навчання, досягнення та освіти (2001 р., США), – це спроможність кваліфіковано здійснювати діяльність, вирішувати завдання або реалізовувати функції роботи. При цьому поняття компетентності містить у собі визначений набір знань, навичок і ставлень, що дають змогу особистості відповідати або навіть перевершувати певні стандарти в конкретній професійній галузі або певній діяльності. Схоже змістове навантаження має термін «компетентність» за А. Хуторським (2002 р.), який трактує його як поєднання знань, умінь і навичок, здібностей, досвіду, що дозволяє ефективно визначати і розв'язувати проблеми, характерні для певної сфери діяльності [4, с. 62].

Аналіз наукових публікацій останніх років показав, що переважна більшість вітчизняних дослідників (Н. Бібік, С. Бондар, Л. Ващенко, Л. Величко, М. Головань, Н. Матяш, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко, В. Яценко) погоджуються із західними й американськими вченими та вважають поняття «компетентність» більш широким, ніж сукупність знань, умінь і навичок. Вони розглядають «компетентність» як інтегрований результат освіти, набуту характеристику особистості й вважають, що формування компетентності «передбачає зміщення акцентів із накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок до формування й розвитку в учнів здатності практично діяти, застосовавши досвід у проблемних умовах» [1, с. 52].

Необхідно зазначити, що часто в публікаціях терміни «компетентність» і «компетенція» використовуються як синоніми. Ми дотримуємося визначення компетентності, що задекларована в Законі України «Про вищу освіту» (2014 р.), а саме: компетентність – динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати

професійну і подальшу навчальну діяльність, є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Дослідницька компетентність педагога є частиною професійної компетентності і забезпечує її ефективність. Аналіз науково-педагогічної літератури показав, що поняття «дослідницька компетентність» розглядається дослідниками в різних контекстах: як складник професійно-педагогічної компетентності та компонент загальної і професійної освіченості (з позицій системного підходу); як система знань, умінь і навичок, необхідних для реалізації дослідницької діяльності (у контексті знанневої парадигми); як комплекс особистісних якостей, що визначають здатність і готовність спеціаліста до ефективної навчально- та науково-дослідницької діяльності (з позицій функціонально-діяльнісного підходу). М. Головань і В. Яценко вважають, що «дослідницька компетентність – це цілісна, інтегративна якість особистості, що поєднує в собі знання, уміння, навички, досвід діяльності дослідника, ціннісні ставлення та особистісні якості і виявляється в готовності й здатності здійснювати дослідницьку діяльність з метою отримання нових знань шляхом застосування методів наукового пізнання, застосування творчого підходу в цілепокладанні, плануванні, прийнятті рішень, аналізі та оцінюванні результатів дослідницької діяльності» [2, с. 61].

Дослідницька компетентність, як і всі загальні компетентності, характеризується тим, що:

- безпосередньо не прив'язана до певної предметної галузі та може сприяти формуванню інших важливих здатностей;

- є підґрунтям для формування багатьох інших загальних, фахових і спеціальних компетентностей;

- потрібна як для опанування всіх наук, так і в повсякденному житті, незалежно від віку, статі, національності, соціального статусу, фаху та іншого.

Володіючи дослідницькими знаннями, уміннями й навичками, активно й незалежно мислячи, уміючи творчо вирішувати різні завдання, педагог зможе організувати процес навчання на рівні, що відповідає вимогам сучасного суспільства. Зокрема, це стосується і підготовки майбутніх майстрів виробничого навчання, оскільки вони повинні володіти не лише необхідною сумою фундаментальних

і спеціальних знань, але й певними навичками творчого рішення практичних завдань, постійно підвищувати свою кваліфікацію та швидко адаптуватися до умов, що змінюються.

Література

1. Бібік Н. М. Переваги і ризики запровадження компетентнісного підходу в шкільній освіті. *Український педагогічний журнал*. 2015. № 1. С. 47–58.

2. Головань М. С. Сутність та зміст поняття «дослідницька компетентність». *Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі*: зб. наук. пр., Кривий Ріг, 2012. Вип. VII. С. 55–62.

3. Кристопчук Т. С. Компетентнісний підхід: європейський вимір. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*: зб. наук, праць. Мелітополь, 2011. Вип. 6. С. 33–42.

4. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования. *Народное образование*. 2003. № 2. С. 58–64.

Гончар Лариса Василівна,

аспірантка Інституту професійно-технічної освіти НАПН України

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ

У наш час у всьому світі використовуються різні інноваційні методи навчання. Застосування інноваційних методів навчання є надзвичайно важливим, якщо ми хочемо мотивувати та виховувати дух навчання, а також ентузіазм студентів. Роль освіти полягає у тому, щоб те, що викладають, також було зрозумілим учням. Таким чином, викладачі повинні застосовувати інноваційні методи, щоб процес навчання студентів був максимально вільним, а методика, яку вони застосовували, сприяла навчанню.

Існують дві найпоширеніші навчальні моделі, що практикуються у всьому світі, – це гібридне навчання і традиційне навчання яке, як правило, передбачає використання аудиторії, де викладач та студенти

взаємодіють у часі та просторі. Гібридне викладання містить електронне навчання як додаток до навчання віч-на-віч і має такі переваги:

- мотивує процес навчання,
- пропонує гнучкість у часі для роботи за сумісництвом,
- зменшує переповненість аудиторій,
- можна дати більше завдань понаднормово,
- максимізує навчання студентів.

Перевага гібридної моделі навчання для студентів полягає в тому, що вони можуть краще взаємодіяти з викладачами і одногрупниками та спроможні поєднувати навчання та роботу. Перевага для викладачів полягає в тому, що вони краще досягають мети викладання курсу, можуть розширити обсяг навчального матеріалу. Ефективність занять у класі підвищується. Таким чином, викладачі повинні застосовувати інноваційні методи, щоб процес навчання студентів був максимально вільним, а методика, яку вони застосовували, сприяла навчанню.

Викладання за допомогою технологій залучає учнів до різних видів роботи, заохочує позакласне навчання. Технологія робить матеріал цікавішим. Вона є засобом покращення кінцевого результату і стала невід'ємним продовженням навчальної програми на уроці. Розглянемо декілька найбільш поширених технологій навчання.

Ведення блогів – це публічна публікація. Студенти можуть розміщувати тематичні дослідження в блозі групи. Студентів можна попросити розміщувати нотатки в блозі. Ви можете тут аналізувати, оцінювати та створювати матеріал. Блог дає можливість викладачам постійно вести записи про свої дії, рішення й процеси, успіхи та невдачі, проблеми, які вони вирішують. Коли ми пишемо, ми вкладаємо частину себе в суспільне середовище. Використання засобу ведення блогів сприяє складанню та перекомпонуванню ідей, може дати можливість абстрактним думкам стати конкретнішими.

Prezi – це новий спосіб робити презентації. Prezi – це універсальний додаток, що дозволяє робити професійні презентації. Це як безкоштовна, скріплена версія PowerPoint. Prezi дозволяє додавати інформацію до презентації, організувати її логічним чином, прикрасити її аудіо та відео, а потім поділитися нею з людьми, для яких вона буде цікава.

Підкасти – це серійні записи, які регулярно публікуються в інтернеті. В основному, створення підкастів – це технологічний еквівалент усних лекцій. Перевагами підкастів є їх гнучкість, багаторазовість використання вашої лекції [1].

Screencast стали відомим інструментом навчання в Інтернеті. Скрінкасти – це ефективний спосіб ділитися ідеями, передавати вміст та отримувати відгуки учнів. Екранні трансляції можна використовувати для опису поетапного процесу, пояснення конкретної концепції або подання презентації Power Point з елементами розповіді та мультимедіа. Екранна трансляція може використовуватися на будь-якому занятті як частина інструкції в режимі реального часу або як самостійний урок. Створення навчальної екранізації, яка відповідає змістовим цілям, вимагає системного підходу до планування.

Соціальні спільноти, де люди перебувають у групах, які поділяють спільні інтереси. Деякі популярні спільноти: Facebook, MySpace, YouTube, блоги, Twitter. Фейсбук та інші соціальні мережі можна використовувати для створення груп для обміну досвідом, викладанням необхідного, цікавого матеріалу. Недоліки: втрата контролю, витрата часу, непотрібна інформація, перевантаження інформацією, кожен може створити офіційний обліковий запис для вашого курсу [2].

Smart Boards вдосконалюють навчання, допомагаючи студентам відчувати більш глибокий рівень взаємодії та розуміння, роблячи вміст курсу інтерактивним та наочним. Викладачі можуть розпочати виклад матеріалу курсу простим дотиком пальця чи ручки, зберегти коментарі та примітки, зроблені цифровим чорнилом, та розширити збережений вміст безпосередньо студентам.

Moodle – це віртуальне навчальне середовище, яке надає персоналу та студентам доступ до електронних навчальних матеріалів, таких як конспекти лекцій, посилання на корисні веб-сайти та заходи, такі як дискусійні форуми.

Moodle – це також чудовий інструмент для вчителів та студентів для організації всього власного контенту. Вони можуть організувати всі свої замітки та роздатковий матеріал у зошиті Ever, який є портативним, пошуковим та незнищеним. Навіть якщо ви втратите свій телефон, їхні дані надійно захищені у хмарі. Студенти можуть зберігати зображення, PDF-файли та навіть рукописні замітки [1].

Будь-який метод навчання, що не суперечить цілям навчання, може розглядатися як інноваційний. Вважається, що основною метою навчання є передавання інформації чи знань студентам. Існує декілька способів, якими вчителі можуть обійти систему та запропонувати учням інструменти та досвід, що стимулюють інноваційне мислення. Освіта – це світло, яке показує людству правильний напрям, щоб швидко зростати. Інновація освіти – цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог. Коли є бажання змін, є надія на прогрес у будь-якій галузі, а інноваційне викладання та навчання приносить користь і студентам, і викладачам [3, с. 11].

Література

1. Innovative methods of teaching and learning URL: https://www.researchgate.net/publication/325087944_Innovative_methods_of_Teaching_and_Learning.

2. Khairnar. С. М. (2015) Advance Pedagogy: Innovative Methods of Teaching and Learning. *International Journal of Information and Education Technology*, Vol. 5. No. 11, pp. 869–872.

3. Прокопів Л. Інноваційні технології навчання і виховання у ВНЗ: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2017. 166 с.

Горєлий Руслан Петрович,

викладач фахових дисциплін Професійно-педагогічного коледжу Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Система освіти будь-якої країни має сприяти реалізації основних завдань соціально-економічного й культурного розвитку суспільства, оскільки саме заклади вищої освіти готують майстра виробничого навчання до активної професійної діяльності.

Метод проєктів (МП) – це спосіб досягнення дидактичної мети шляхом детального розроблення проблеми, яке має завершитися реальним презентабельним результатом, належним чином оформленим. Цей результат можна побачити, осмислити, застосувати у практичній діяльності. На думку науковців, щоб досягти такої мети, потрібно навчити здобувачів вищої освіти самостійно мислити, окреслювати й розв’язувати проблеми, інтегрувати знання з різних навчальних дисциплін, встановлювати причинно-наслідкові зв’язки, прогнозувати наслідки реалізації різних варіантів розв’язання проблеми.

Однією з форм організації самостійної роботи студента (СРС), на думку Г. Бобровича, є проєктна діяльність, або МП. В основу останнього ним покладено розвиток пізнавальних навичок, умінь самостійно конструювати свої знання й орієнтуватися в інформаційному середовищі, розвиток критичного мислення.

МП завжди орієнтований на самостійну діяльність – індивідуальну, парну, групову, що виконується протягом певного проміжку часу. Він завжди передбачає вирішення якоїсь проблеми, що, у свою чергу, приводить до використання сукупності різноманітних методів та засобів навчання, з одного боку, а з іншого – дає змогу інтегрувати знання та вміння із різноманітних сфер науки, техніки, технології, творчих галузей.

Особливо варто зосередитися на питанні оптимального застосування МП як засобу активізації СРС у процесі вивчення навчальних дисциплін в умовах особистісно зорієнтованої системи навчання.

Проєкт – це спеціально організований педагогом і виконаний студентом (або групою) творчий інтелектуальний продукт, який передбачає реалізацію комплексу дій, виконавець яких самостійно обирає алгоритм та засоби розв’язування поставленого завдання, несе відповідальність за свій вибір і результат праці. Науковці розглядають МП як педагогічну технологію, орієнтовану не на інтеграцію фактичних знань, а на їх застосування й отримання нових.

МП має на меті:

– навчити самостійно досягати поставленої мети, систематизувати отримані знання;

– сформувати вміння й навички орієнтуватися в інформаційному просторі: знаходити джерела інформації та вміти її обробляти.

Формами діяльності творчих груп викладачів і студентів є створення інформаційних навчальних проєктів, в основу яких покладено гіпертекстову технологію (електронні підручники, довідники з навчальних предметів, методичні розробки з теми), демонстраційних (із використанням засобів мультимедійних технологій), контролювальних (тестових) програм у середовищах програмування, розроблення та розміщення у глобальній (локальній) мережі інформаційних (тематичних) Web-сайтів закладів освіти із використанням спеціальних редакторів документів HTML.

Виконання проєктів студентами, на думку Д. Фрайд-Буса, саме по собі є мотивуванням освітньої діяльності здобувачів вищої освіти, тому що останні роблять персональні інтелектуальні інвестиції в проєкт і бачать реальні результати своєї діяльності, а також мотивацією служить і те, що вони постійно працюють над удосконаленням знань, умінь і навичок оперування комп'ютерними програмами й інтернет-ресурсами.

Проєкт як метод навчання – проблемна ситуація, що реально існує, яку обирають майбутні майстри виробничого навчання через зацікавленість самостійно знаходити шляхи повного або часткового її розв'язання. Тематика проєктів визначається практичною значущістю та доступністю їх виконання.

Дослідження засвідчують, що телекомунікаційний проєкт – це певний підсумок, самостійний розвиток набутих умінь і навичок, застосування одержаних знань, але на новому, продуктивному, пошуковому, творчому рівні. МП активізує пізнавальні здібності, розкриває творчі можливості, враховує інтереси здобувачів вищої освіти. Але ним не варто зловживати. Кожне заняття не може бути вільним і враховувати лише інтереси майбутніх майстрів виробничого навчання, тому що це позбавляє процес навчання систематичності і значно знижує рівень освіти. МП – це спеціальна форма навчання, яку, як засвідчують дослідження, бажано застосовувати під час СРС, написання курсових робіт.

Можливими формами й методами організації телекомунікаційної проєктної діяльності під час вивчення навчальних дисциплін можуть бути: виконання проєктів у малих групах або індивідуально (під час виконання завдань практичних робіт); закріплення навчального

матеріалу з конкретних тем у вигляді творчого завдання або підсумкове повторення у вигляді проекту (під час виконання контрольних, написання курсових робіт із фахових дисциплін або методики їх викладання); використання «типових навчальних проектів».

Для оптимальної організації освітнього процесу під час СРС доцільно, щоб більша частина навчальної групи виконувала один «типовий» навчальний проект, а кілька обдарованих студентів працювали над своїми оригінальними проектами. Загальна ідея таких навчальних проектів – цікава задача, для розв’язання якої потрібні знання як із навчальних дисциплін, так і практичні навички використання комп’ютерів. Крім того, виконання й оформлення таких проектів потребує від майбутніх майстрів виробничого навчання умінь працювати з різноманітним програмним забезпеченням: текстовими редакторами, електронними таблицями, системами керування базами даних, системами програмування тощо.

Практика засвідчує, що запропоновану проектну діяльність у малих групах (за бажанням здобувачів вищої освіти) було б доцільно поширити й на виконання курсових робіт із подальшим їхнім груповим захистом.

Використання МП у СРС сприяє розвитку творчого мислення, підвищенню інтелектуального рівня майбутніх майстрів виробничого навчання, ініціює самоорганізацію практичної й дослідницької діяльності, розвиває волюву сферу в досягненні навчально-пізнавальних цілей, дозволяє робити самоконтроль і самокорегування знань, умінь і навичок, сприяє індивідуалізації навчання.

Грицай Алла Войтехівна,
*викладач професійно-теоретичної підготовки ДПТНЗ «Лебединське
вище професійне училище лісового господарства»*

ТЕХНОЛОГІЯ ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ ДОШКИ PADLET У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Одне з головних завдань національної системи освіти на сучасному етапі, на думку С. І. Січкара, – підготувати людину до

активної та плідної життєдіяльності в інформаційному суспільстві. Це передбачає модернізацію змісту і технологій навчання, пошук таких шляхів викладання, які сприятимуть різносторонньому розвитку здібностей особистості, забезпечать розкриття її творчого потенціалу [3]. Дійсно, готуючись до уроку, учитель має добирати такі технології навчання, які не тільки спонукатимуть учнів пасивно засвоювати інформацію, а й розвиватимуть навчально-пізнавальну активність та вміння здобувати знання самостійно.

Реалізовувати нові ефективні методи дозволяє дистанційна форма організації навчально-виховного процесу, яка набуває сьогодні дедалі більшої популярності, адже спирається на сучасні педагогічні, інформаційні та телекомунікаційні технології. Безперечно, поєднання елементів дистанційного навчання з традиційним «відкриває широкі перспективи для візуалізації та інтерактивності навчального процесу» [1].

Так, із можливостями інтерактивної дошки ознайомила мене відносно недавно, але на власному досвіді встигла переконатися в її ефективності. Варто зауважити, що віртуальна онлайн-дошка (стіна) є доступним освітнім інструментом, який органічно синтезує в інтерактивному форматі текст, графічні зображення, відео- та аудіоматеріали, мультимедійні файли, посилання на сторінки в інтернеті, замітки тощо [2]. Використання цієї новітньої технології допомагає репрезентувати навчальну інформацію по-новому, враховуючи комунікаційні потреби сучасної особистості.

На сьогодні в інтернеті для створення онлайн-дошок існують такі ресурси: Glogste (<http://edu.glogster.com/>), Dabbleboard (<http://dabbleboard.com/>), WikiWall (<http://wikiwall.ru/>), Twiddla (<http://www.twiddla.com/>), Scribblla (<http://www.scribblar.com/>), Padlet (<http://ru.padlet.com/>).

Padlet – це зручний та простий у використанні веб-сервіс для зберігання, організації та спільної роботи з різним контентом (документи, матеріали). Ця віртуальна дошка безмежна у кількості створюваних сторінок, а також підтримує кирилицю. У навчальних закладах цей веб-сервіс буде зручним інструментом для організації колективної діяльності [4].

Оскільки Padlet – безкоштовний сервіс, користуватися ним може будь-хто. Користуватись ним легко, а його можливостей для застосування в навчанні більш ніж достатньо.

Розглянемо можливості його використання в навчальному процесі:

1. Знайомство на початку року. Ви можете створити дошку, що розповідає про Вас, а також попросити учнів скласти власні дошки, на які вони можуть додати будь-яку інформацію про себе. У кінці року можна виконати інше завдання: подивитися, що змінилося за минулий рік, і розповісти про зміни.

2. Для проведення опитування після вивчення тієї чи іншої теми. Ви можете не тільки побачити відповіді учнів в Padlet, але і прокоментувати їх, додавши текст, посилання або мультимедійний файл. Таку дошку зручно використовувати в подальшому для повторення матеріалу.

3. Повторення вивченого на попередньому уроці. Для цього потрібно помістити всі необхідні матеріали на дошку і попросити учнів швидко переглянути їх і ставити запитання з даної теми, якщо у них виникне необхідність щось уточнити.

4. Конспектування. Коли учні слухають лекцію або доповідь, попросіть їх спільно додавати на дошку основні ідеї або питання, що виникли в ході уроку.

5. Padlet можна використовувати як список додаткових матеріалів з тієї чи іншої теми. Створіть дошку з посиланнями на статті, фотографії та навчальні відео і поділіться посиланням. Така дошка буде цікава і тим, хто хоче глибше вивчити тему, і тим, хто пропустив заняття.

6. Під час подання певної інформації тощо. Для цього можна попросити учнів передбачити, що трапиться далі, або висловити свої здогадки з приводу певного питання. Вони можуть помістити всі свої ідеї на дошку.

7. Проведення зборів з учнями або викладачами. Попросіть їх додавати на одну дошку всі ідеї та питання, обговоріть їх в кінці зустрічі.

8. Планування заходів. Наприклад, якщо Ви плануєте екскурсію, то можете помістити на дошку всю необхідну інформацію:

місце, маршрут, час виїзду, вартість, список необхідних речей, і так далі.

9. Padlet зручно використовувати як систему зберігання документів, завантаживши на дошку матеріали, які будуть доступні для скачування в будь-який час.

10. Можна використовувати дошку для спільного збору матеріалів по тій чи іншій темі. Учні при цьому можуть працювати як усією групою, так і в малих групах. Усі ресурси будуть зібрані в одному місці, і ніколи не загубляться.

11. Віртуальна дошка також може використовуватись як дошка повідомлень для групи, де Ви можете розміщувати оголошення та важливу інформацію.

Отже, використання інтерактивних засобів навчання в освітньому процесі, а саме віртуальних дошок (зокрема Padlet), сприяє ефективному відбору інформаційного матеріалу та розширенню ілюстративної бази уроку, що впливає на посилення зацікавленості в учнів. Тому віртуальну дошку Padlet можна раціонально і продуктивно використовувати в освітніх закладах для підвищення інтересу учнів до навчання, внаслідок чого зросте результативність їх праці.

Література

1. Гончаренко Л., Костенко О. Використання ІКТ для підвищення якості навчання. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/27861/.

2. Зубахіна Є. Застосування соціального сервісу PADLET у навчально-виховному процесі. URL: http://informatika.udpu.org.ua/?page_id=1175

3. Січкара С. Роль аудіовізуальних засобів навчання у формуванні ціннісних орієнтацій учнів (в контексті ідей сталого розвитку). Черкаси: ЧОППОП, 2012. С. 4–10.

4. Padlet: цифровая стена с вашими документами и мультимедийными файлами. URL: <https://lifehacker.ru/2013/07/29/padlet-cifrovaya-stena-s-vashimi-dokumentami-i-multimedijnymi-fajlami/>.

Дворянова Тетяна Олександрівна,
*викладач англійської мови Професійно-педагогічного коледжу
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (ЗА ПРОФСПРЯМУВАННЯМ)

В освітньому процесі сучасного закладу вищої освіти особлива увага приділяється вивченню іноземної мови, в основі методик викладання якої лежать інтерактивні методи навчання, спрямовані на розвиток не лише творчого потенціалу, але й на вміння мислити та швидко реагувати, покращуючи комунікативні навички.

Слово «інтерактив» означає «взаємодіяти». Інтерактивне навчання можна визначити як взаємодію викладача та студента у процесі спілкування та навчання з метою вирішення лінгвістичних та комунікативних завдань. Інтерактивна діяльність передбачає організацію та розвиток діалогічного мовлення, спрямованого на взаємодію, взаєморозуміння, вирішення проблем, важливих для кожного із учасників освітнього процесу [2, с. 35].

Дидактичний аспект інтерактивних технологій досліджують такі відомі вчені, як Г. Брос, М. Кларен, Л. Пироженко, Н. Фомін, О. Пометун та інші.

Л. Пироженко та О. Пометун визначають умовну робочу класифікацію інтерактивних технологій за формами навчання (моделями), у яких реалізуються інтерактивні методи. Їх розподіляють на чотири групи залежно від мети заняття та форм організації діяльності студентів: інтерактивні технології кооперованого навчання, інтерактивні технології колективно-групового навчання, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань [3, с. 49].

На нашу думку, інтерактивні методи є працюючими методами як у середині групи, так і за її межами. Хоча роль викладача в ході інтерактивних занять є другорядною, проте варто звернути увагу на процес підготовки та розподілення ролей для аудиторії. Найважливішим для студентів є правильно сформоване завдання. Викладач

повинен створити сприятливі умови в групі для висловлення власної думки кожного з учасників, ознайомити студентів з чітко сформульованими правилами інтерактивної гри та направити їх у правильну сторону розвитку подій.

Основними складовими ефективності заняття з іноземної мови (за профспрямуванням) є ґрунтовні теоретичні знання студентів, ретельне планування заняття та творчий підхід викладача.

Структура заняття з іноземної мови (за профспрямуванням) із застосуванням інтерактивних технологій проходить у чотири етапи:

1) підготовка – передбачає організаційні моменти, такі як видача роздаткового матеріалу, вирішення питань місця проведення та необхідних технічних засобів;

2) вступ – на цьому етапі важливі пояснення правил, мети, завдання, поділ на групи, розподіл ролей та нагадування студентам про кількість відведеного на «гру» часу;

3) проведення – обов'язковим є обговорення запропонованих викладачем ситуацій, самостійний або груповий пошук рішень, формування відповідей;

4) рефлексія та результати – елементами цього етапу є обговорення результатів «гри», оцінювання, зворотний зв'язок [4, с. 30].

Розглянемо правила проведення найбільш цікавих для студентів інтерактивних ігор.

Grabamminute – гра, під час якої студенту надається 1 хвилина для представлення терміна, написаного на інтерактивній карті. Учасник має надати найбільше інформації про даний предмет/термін, його значення, використання тощо. Перемагає студент, який надав найбільш повну та зв'язну інформацію про вказаний у картці предмет або термін.

Anitemdescription – гра, під час якої необхідно описати слово чи словосполучення, вказане на інтерактивній картці, не називаючи корінь слова та не застосовуючи жестів. При цьому активну роль відіграє решта групи, яка має вгадати слово.

Chainstory – гра на логіку, прояв фантазії та індивідуальності. Суть гри полягає у продовженні історії попереднього студента.

Вищезазначені ігри можуть проводитися в другій частині заняття для підвищення активності студентів та покращення сприйняття

інформації. Вони не потребують значної підготовки та залежать від теоретичного рівня підготовки студентів.

До цікавих позанавчальних інтерактивних занять відносять екскурсії англійською мовою та зйомку відеорепортажу. Важливим етапом проведення такого заходу є підготовка: розподілення ролей між студентами, затвердження маршрутного листа, самостійний пошук студентами інформації та затвердження її викладачем, який виступає в ролі експерта.

Основною проблемою під час проведення інтерактивних ігор вважають те, що студент часто не має власної думки, а якщо й має, то боїться висловлювати її відкрито, на всю аудиторію.

Постійне проведення інтерактивних занять сприяє значному покращенню комунікативних навичок студентів, у результаті чого зникають внутрішні обмеження. У процесі спілкування студенти навчаються спілкуватися з різними людьми, висловлювати альтернативні думки, приймати виважені рішення, брати участь у дискусіях.

Беручи до уваги вищезазначений матеріал, можемо дійти висновку, що використання інтерактивних технологій у реалізації особистісно орієнтованого підходу та викладанні іноземної мови (за профспрямуванням) дають змогу практично збільшити кількість розмовної практики на занятті, сприяють засвоєнню навчального матеріалу та можливості використовувати його на подальших заняттях, виконують дидактичну та розвивальну функції.

Література

1. Гін А. Безкровна атака: Технологія проведення навчального мозкового штурму. Цікава і проста форма навчальної діяльності. Завуч (Перше вересня). 2000. № 8. С. 7–11.

2. Інноваційні технології навчання від А до Я / упор. В. Волкова. Київ: Шкільний світ, 2011. 96 с.

3. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ: А.С.К., 2005. 192 с.

4. Редько В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови. Рідна школа. 2011. № 8–9. С. 28–36.

Деліта Інна Олексіївна,
*викладач ДНЗ «Хмельницький центр
професійно-технічної освіти сфери послуг»;*

Підгасцька Тетяна Василівна,
*майстер виробничого навчання ДНЗ «Хмельницький центр
професійно-технічної освіти сфери послуг»*

ООНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ ШЛЯХОМ УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Нова парадигма освіти обумовлює оновлення професійної освіти. У цьому контексті особливо актуальним є вирішення проблеми оновлення змісту професійної (професійно-технічної) освіти відповідно до потреб ринку праці в Україні. В умовах глобалізаційних та євроінтеграційних процесів важливе значення надається формуванню трудового потенціалу країни на основі підвищення ролі науки і нових технологічних знань у забезпеченні якості професійної (професійно-технічної) освіти. Це зумовлено істотним відставанням України в технологічному розвитку галузей економіки від розвинутих країн світу, наявністю недостатньої кількості інноваційно-активних підприємств, а також висококваліфікованих робітників, здатних працювати в інноваційних умовах, використовуючи у своїй діяльності сучасні виробничі технології й прийоми виготовлення конкуренто-спроможної продукції, надання високоякісних послуг.

Реалізація державної стратегії і політики в галузі професійної (професійно-технічної) освіти щодо науково-методичного забезпечення змісту професійної (професійно-технічної) освіти спрямовується на:

- оновлення змісту шляхом упровадження державних стандартів на модульно-компетентнісній основі;
- розроблення робочих навчальних планів та навчально-планувальної документації для соціальних партнерів;
- інформаційне і навчально-методичне забезпечення навчально-виробничого процесу;

- координація діяльності методичних та навчальних установ з питань підготовки робітничих кадрів;
- упровадження інноваційних освітніх технологій, нових форм і методів професійної підготовки;
- поширення передового педагогічного досвіду.

Велике значення у поступальному розвитку має взаємодія всіх ланок органів виконавчої влади, соціальних партнерів, органів місцевого самоврядування, громадських організацій тощо [1].

Необхідність оновлення змісту професійної (професійно-технічної освіти), її фундаменталізації зумовлена новими завданнями щодо підготовки професійно мобільних кваліфікованих робітників.

Динамічні зміни в техніці, пов'язані зі збільшенням наукоємності виробничих процесів і систем керування, ведуть до подальшого ускладнення знарядь праці й змісту професійної діяльності. Водночас в умовах глобалізації суспільних проблем, що ведуть до формування сучасного інформаційного суспільства, виникають нові види діяльності, які ставлять людей перед необхідністю мобільно реагувати на зміни, що відбуваються, здебільшого в ситуації невизначеності та ризику. Тоді, як і сама людина поступово дедалі більше усвідомлює свою самоцінність та унікальність, свою роль у трансформації суспільства та його конструюванні [2].

Варто наголосити, що місце професійної (професійно-технічної) освіти, її роль не є чимось сталим, а має корегуватися відповідно до змін, що відбуваються у суспільстві, освіті, науці, на виробництві. Має відбуватися процес взаємодії освіти, науки, виробництва. За словами академіка С. Батишева, «професійна педагогіка – не ізольована система знань, вона має відобразити цей процес, осмислити його і вплинути на нього» [3].

Зміст професійної (професійно-технічної) освіти має охоплювати, крім «готових» знань і досвіду здійснення діяльності за стандартом, за зразком, також і досвід творчої діяльності, й досвід емоційних відносин. За нинішніх умов ЗП(ПТ)О повинні перейти до підготовки такого кваліфікованого робітника, який був би здатний до професійної мобільності та до «вибудовування своєї життєдіяльності». А тому значно зростає роль фундаментальних знань і вмій, що

дають змогу фахівцеві швидко і якісно освоювати нові виробничі й технологічні процеси.

У результаті фундаменталізація професійної (професійно-технічної) освіти стає неодмінною й провідною умовою в системі підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. Саме на її основі найбільш ефективно можуть бути сформовані такі якості майбутнього кваліфікованого робітника сучасного виробництва, як професійна мобільність, здатність до постійного саморозвитку й самоосвіти, до гнучкого мислення тощо [1].

На сучасному етапі, етапі стрімкого розвитку технологій, суспільство зробило великий крок вперед. Освітяни не мають морального права відставати від часу. А отже, їхня робота повинна бути спрямована на дослідження, вивчення і впровадження інноваційних технологій.

З огляду на сучасні світові тенденції Україна проголосила курс на інноваційний розвиток. Він відображений у Концепціях державної інноваційної політики, науково-технологічного та інноваційного розвитку України, Законі України «Про інноваційну діяльність», положенні «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності в системі освіти» тощо [4].

Інноваційна діяльність є процесом унесення нових елементів у традиційну систему, створення та використання інтелектуального продукту, реалізації нових оригінальних ідей у форму готового товару на ринку; інноваційна освітня діяльність, відповідно, є процесом унесення якісно нових елементів в освіту.

Джерелом інновації є цілеспрямований пошук ідеї (зародження) з метою розв'язання шляхом апробації у формі педагогічного експерименту або пілотного впровадження. Розвиток інновації залежить від того, наскільки соціально-педагогічне середовище потребує нової ідеї. Подальше існування інновації пов'язане з переходом у стадію стабільного функціонування. На цьому етапі новація як джерело змін і розвитку вичерпує себе. Елементи такого ланцюга забезпечують рух інновації за логікою «життєвого циклу» [3].

Одним зі шляхів оновлення парадигми професійної освіти є впровадження інновацій, що змінюють різні сторони освітнього

процесу та сприяють конкурентоспроможності випускника закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

Таким чином, теоретичний аналіз педагогічних та науково-методичних джерел зарубіжних та вітчизняних авторів підтвердив доцільність та своєчасність оновлення змісту професійної (професійно-технічної) освіти шляхом упровадження інноваційних виробничих технологій. Вирішення поставлених завдань сприятиме підвищенню якості науково-методичного забезпечення розвитку професійної (професійно-технічної) освіти в сучасних умовах та забезпечить оптимальні умови для виховання гнучкого професійного мислення, різних способів сприйняття дійсності, створення внутрішньої потреби в саморозвитку й самоосвіті майбутніх професійно мобільних кваліфікованих робітників упродовж усього життя.

Література

1. Кузьмінська Л. Д. Соціальне партнерство в управлінні розвитком професійно-технічного навчального закладу: результати емпіричних досліджень. *Модернізація професійної освіти і навчання: проблеми, пошуки і перспективи*: зб. наук. пр. / ред. кол.: В. О. Радкевич (голова) та ін. К.: Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, 2015. Вип. 6. К.: «НВП Поліграфсервіс». С. 80–90.

2. Модернізація змісту професійної освіти і навчання: теорія і практика: монографія / авт. кол. М. А. Вайнтрауб, А. М. Романова, І. А. Мося, Я. Ю. Білоконь та ін.; за наук. ред. М. А. Вайнтрауб. К.: ТОВ «НВП Поліграфсервіс», 2015. 328 с.

3. Щербак О. І. Інновації у професійній освіті: методологічні аспекти впровадження. *Професійно-технічна освіта*. 2012. № 4. С. 3–24.

4. Кучинський М. Професійно-технічна освіта України – вектори розвитку. *Професійно-технічна освіта*. 2016. № 3. С. 5–9.

Демків Анна Миколаївна,
*старший викладач-методист Інституту державного управління
у сфері цивільного захисту, аспірантка ДЗВО «Університет
менеджменту освіти» НАПН України*

ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ ЦЕНТРІВ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ: АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Професійна діяльність фахівців цивільного захисту є складною та багатогранною, що вимагає високого рівня професіоналізму, фахової майстерності, інтелектуальних якостей і здібностей. Наявність функції щодо виконання завдань цивільного захисту в професійній діяльності керівника будь-якого органу влади, суб'єкта господарювання та відсутність у системі післядипломної освіти спеціалізованих програм з їх підготовки до дій у надзвичайних ситуаціях обумовило необхідність створення системи функціонального навчання.

Кожний державний службовець, і особливо це стосується керівних посад, зобов'язаний мати необхідний рівень професійної компетентності у сфері цивільного захисту. Цей рівень компетентності державний службовець може набути у навчально-методичних центрах сфери цивільного захисту, що регламентовано відповідною Постановою Кабінету Міністрів України [1]. Їх основним завданням визначено проведення функціонального навчання, яке згідно з нормативно-правовими документами спрямоване на розвиток різних видів діяльності фахівців у сфері цивільного захисту відповідно до вимог щодо їхньої професійної підготовки, зокрема сформованої компетентності, яка б забезпечувала якісну професійну діяльність та усвідомлене ставлення до своїх обов'язків на високому рівні спеціальної підготовки [2, с. 4].

Водночас згідно з Конституцією України, Кодексом цивільного захисту України (2013), законами України «Про освіту (2017), «Про вищу освіту» (2014), «Про державну службу» (2015) та іншими законодавчими актами має здійснюватися підвищення кваліфікації з питань цивільного захисту педагогічних працівників цієї галузі. На

сьогодні це питання є достатньо актуальним, на що вказують українські та зарубіжні вчені.

Важливими для нашого дослідження є ґрунтовні праці з проблем професійної підготовки фахівців цивільної безпеки у ЗВО ДСНС, які виконали українські вчені О. Бикова, О. Євсюков, М. Коваль, М. Козяр, М. Корольчук, В. Лефтеров, І. Овчарук, Л. Перелигіна, В. Пліско, Ю. Приходько, О. Тімченко, О. Сорокін та ін. Так, формування управлінської компетентності в майбутніх офіцерів пожежної безпеки у процесі професійної підготовки досліджував В. Король. Окремі аспекти управлінської діяльності фахівців оперативно-рятувальної служби цивільного захисту в контексті професійної адаптації вивчали А. Балицька та В. Покалюк. Питання управлінської компетентності фахівців у галузі безпеки людини вивчали такі науковці та практики: В. Безсонов, О. Болотин, В. Брагін, В. Гречка, Т. Данилова, Т. Ілюшина, І. Лаухіна, Е. Лук'янчиков, Ю. Панков, О. Повстин, Р. Ратушний, М. Северін та ін. Слід зазначити, що більшість дослідників увагу приділяють професійній підготовці фахівців галузі безпеки людини в закладах вищої освіти. Наприклад, проблему підвищення кваліфікації педагога розглядають: В. Базуріна, Н. Білик, А. Іванко, Л. Зозуліна, К. Кальницька, В. Кудрявцева та ін. Проте питання професійного розвитку викладача закладів освіти цієї галузі порушуються лише в окремих публікаціях Н. Кулалаєвої, Є. Литвиновського, Ю. Ковровського, В. Михайлова, які наголошують, що для вирішення нагальних проблем підвищення кваліфікації педагогів галузі безпеки людини необхідна модернізація освітнього процесу, розроблення науково-методичного забезпечення, створення необхідних соціально-економічних, кадрових, психолого-педагогічних та інших умов тощо.

Література

1. Постанова КМУ від 23.10.2013р. № 819 «Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту». URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/819-2013-%D0%BF>

2. Практикум для педагогічних працівників навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності з проведення

практичних занять за методом аналізу конкретних навчальних ситуацій. укладачі: Михайлов В.М., Ковровський Ю.Г., Мірко Н. В., Романюк Н. П., 2017. 120 с.

3. Теоретичні та організаційно-методичні засади проектування освітньої діяльності навчально-методичних установ цивільного захисту: монографія. Вид. 2-е, переробл колектив авт: Є. Ю. Литвиновський, В. В. Бегун, С. В. Гелдаш та ін. Львів: Кругозір, 2017. 230 с.

4. Методичний poradnik з основних видів освітньої діяльності навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності. У двох частинах. Частина 1 / Біляєва О. В., Іванов А. В., Гелдаш С. В., Литвиновський Є. Ю., Семінович А. Г., Михайлов В. М., Партальян С. А., Середа Ю. П., Романюк Н. М. Київ. ІДУЦЗ, 2015. 141 с.

Денисюк Надія Борисівна,
майстер виробничого навчання ДНЗ «Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг»

СУЧАСНІ МЕТОДИ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Завданнями сучасної системи освіти, як відомо, є розвиток людини як особистості, розвиток її талантів, розумових та фізичних здібностей, виховання моральності. Освіта покликана формувати громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачувати на цій основі творчий, інтелектуальний та культурний потенціал народу, забезпечувати народне господарство кваліфікованими фахівцями. Завданням же професійної (професійно-технічної) освіти є підготовка конкурентоздатного фахівця, котрий зможе швидко адаптуватися в умовах безперервної модернізації сучасного життя. Підготовка фахівця кулінарного профілю має бути зорієнтована на те, щоб робітник не лише володів базовими знаннями і навичками, а й відстежував новітні тенденції у сфері ресторанного господарства, був здатен до безперервної самоосвіти, вмів працювати в команді, був винятково зібраний і відповідальний, приймав нестандартні рішення.

Основною формою організації навчання був і залишається урок. Не секрет, що окремі уроки є досить ефективними: учні встигають виконати чимало завдань, засвоюють нову інформацію, із захватом підходять до виконання поставлених задач і відкриті до сприйняття нової інформації. А як досягти такої віддачі, як організувати навчальний процес – це вже завдання педагога, котрий має вміло мотивувати вихованців, організувати роботу на уроці, запропонувати завдання, котрі відповідатимуть рівню знань та вмінь учнів. Отож, розглянемо, які фактори можуть мотивувати учня й активізувати й його роботу на уроці: майстер в/н має сприяти тому, що учень вільно висловлював свою думку (учень не має боятися помилятися), приймав рішення, а не тільки виконував алгоритмічну послідовність дій; вчити учня ставити запитання і таким чином сприяти розвитку пізнавального інтересу; вчити роботи в команді: розподіляти обов'язки, досягати компромісу; ставити проблемне завдання і підводити учнів до пошуків шляхів його вирішення.

Успіх виробничого навчання залежить не тільки від правильного визначення його мети і змісту, а й від засобів досягнення цієї мети, тобто від методів виробничого навчання [1, с. 128].

Методи навчання – спосіб досягнення навчальної мети, система послідовних, взаємопов'язаних дій учителя й учнів, які забезпечують засвоєння змісту освіти [2, с. 182].

Таким чином ми підходимо до того, що на уроці має бути своєрідна цікавинка, яка заінтригує учня, активізуватиме його пізнавальну діяльність і сприятиме покращенню ефективності роботи на уроці.

У теорії і практиці виробничого навчання найпоширенішою є класифікація методів за ознакою джерела інформації (словесні, наочні, практичні). До словесних належать розповідь і пояснення, бесіда, інструктаж. До наочних відносять демонстрацію природних об'єктів і наочного приладдя, показ операцій і процесів майстром в/н, спостереження учнів. До практичних методів відносять вправи, розв'язання виробничо-технічних завдань тощо

Досить ефективним є застосування на уроках виробничого навчання мультимедійних засобів, адже використання наочності – дуже ефективний прийом як на уроках теоретичної, так і професійно-практичної підготовки. Мультимедійні засоби навчання дозволять демон-

струвати навчальні фільми, презентації, майстер-класи, фрагменти кулінарних реаліті-шоу та престижних кулінарних конкурсів тощо. Це сприяє більш ефективному сприйняттю значного обсягу матеріалу.

Особлива роль у навчальному процесі відводиться презентаціям. Подання інформації через презентацію дає змогу реалізувати міжпредметні зв'язки на уроці (демонстрація принципу роботи сучасного обладнання та ін.), організувати нестандартний урок, до прикладу урок-подорож (під час вивчення приготування екзотичних страв), урок-віртуальне інтерв'ю, урок-екскурс у минуле (вивчення страв національної кухні) тощо.

Навчальний фільм – не менш дієвий метод викладу інформації. Водночас самостійне створення відеоролика учнем – це дієвий спосіб закріпити і продемонструвати набуті знання і вміння. Ця робота тривала і вимагає окрім професійних знань та вмінь ще й навичок роботи з комп'ютерними програмами і не тільки. Але водночас такі завдання розвивають творчі здібності дитини, вчать її не тільки виконувати, а й коментувати власні дії, а комунікативні компетентності для кухаря дуже важливі, оскільки кухар зазвичай є командним гравцем і йому доведеться працювати в колективі. Процес створення відеосюжетів учень узгоджує з викладачем предметів професійно-теоретичної підготовки, майстром виробничого навчання, котрі на проміжних етапах вносять корективи. З часом це може бути абсолютно самостійна робота учня. Такий метод дуже дієвий під час написання учнем дипломної роботи. Відеоматеріал – найкраще доповнення до письмової теоретичної частини.

На особливу увагу заслуговує майстер-клас. Майстер-клас – це не лише «показовий виступ» перед аудиторією. Процес приготування страв та кулінарних виробів безпосередньо перед учнями дозволяє більш детально (а за потреби й у повторі) показати певні етапи роботи над стравою, а живий коментар кухаря дає можливість глядачам-учням поставити запитання, що у свою чергу, дозволить засвоїти тонкощі певних процесів. Майстер-класи демонструють і етапи роботи і подачу страви. А розповідь кухаря-професіонала дасть додаткову інформацію про історію виникнення страви, про особливості певних видів устаткування, інвентарю, посуду, про комбінаторність компонентів страви тощо. Якщо ж на урок запро-

шений кухар, котрий уже має чималі досягнення в царині кулінарії, це окреслить перед учнями шлях професійного вдосконалення, сприятиме прагненню до кар'єрного зростання. Дієвим прийомом буде запрошення на майстер-клас випускника закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

Усі згадані методи сприятимуть тому, що уроки виробничого навчання будуть більш ефективними та результативними.

Література

1. Іваськів О. Ф. На допомогу майстру виробничого навчання. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2013. 344 с.

2. Професійна освіта: Словник укл. С. У. Гончаренко. За ред. Н. Г. Ничкало. К.: Вища шк., 2000. 380 с.

*Дехтярьова Світлана Василівна,
викладач фахових дисциплін Професійно-педагогічного коледжу
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ НА ЗАНЯТТЯХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Сьогодні навчальні заклади відповідають за формування здорової особистості та розвиток життєвих компетенцій студентів на основі впровадження інноваційних педагогічних технологій. Однією з перспективних технологій навчання стає так звана кейс-технологія (case-study). Кейс-уроки – це інноваційний підхід у навчанні, тому що саме таким чином вирішується головна проблема закладів: як поєднати теорію з практикою і знання з компетенціями.

Сучасна система освіти вимагає як від студента, так і від викладача максимум зусиль щодо оволодіння знаннями, вміннями та навичками. За невеликий проміжок часу необхідно засвоїти багато прийомів та виконання дій, щоб домогтися найбільшої продуктивності праці. Під час виробничого навчання студенти спеціальності 015.17 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості) навчаються та опановують найбільш відомі, загальноприйняті та ма-

лознайомі методи обробки. Вивчають особливості та закономірності сучасних методів та прийомів виконання операцій. Тому необхідність використання кейс-методу в курсі виробничого навчання є актуальною та необхідною для більш якісного та продуктивного навчання здобувачів вищої освіти.

Наочність виконання певних прийомів під час відтворення відповідних вузлів дає можливість побачити та спроектувати подальшу діяльність студента щодо виконання операцій, запобігти можливим помилкам, якісніше засвоїти матеріал. Адже саме зорова пам'ять розвинена в людини більше, ніж будь-яка. Тому застосування кейс-методу сприяє покращенню результатів засвоєння та оволодіння знаннями й навичками в ході виробничого навчання.

В основу кейс-методу покладені концепції розвитку розумових здібностей. Суть методу полягає у використанні конкретних випадків (ситуацій, історій, тексти яких називаються «кейсом») для спільного аналізу, обговорення або вироблення рішень майбутніми майстрами виробничого навчання з певного розділу навчання дисципліни.

У ході виробничого навчання за допомогою кейсів майбутнім майстрам виробничого навчання ставиться проблема, яку вони повинні вирішити та виконати, оволодівши відповідними знаннями з поставленого питання та отримавши навички виконання на основі отриманих знань. Під керівництвом викладача здобувачі вищої освіти самостійно обирають найраціональніші види та методи обробок відповідно до завдання вузлів та розміщують на універсальному стенді обрані варіанти вирішення поставлених задач. За допомогою кейс-методу в студентів активується увага, зацікавленість та ініціативність, а це, у свою чергу, запорука відмінних результатів. Обмеженість у часі та азарт виконати завдання першим стимулюють до найбільшої продуктивності праці в ході виробничого навчання.

З методичного погляду, кейс – це спеціально підготовлений навчальний матеріал, що містить структурований опис ситуацій, запозичених з реальної практики. Індивідуальний аналіз кейсу і його обговорення у групі дають набагато більші можливості для розвитку фахової майстерності, ніж заучування підручника чи конспекту лекцій [1]. Тому створювати кейси для заняття виробничого навчання

необхідно таким чином, щоб майбутні майстри виробничого навчання мали можливість самостійно під керівництвом викладача знаходити оптимальні рішення поставлених перед ними завдань.

Кейси найкращим чином залучають студентів до активного вирішення ситуації, до участі в подіях кейсу. Тому аудиторія має бути активною та уважною [3].

Активність або пасивність студентів залежить від виду та типу виконання робіт. До ручних робіт належать: організація робочого місця, складання звіту або робота зі звітом, це може бути як фінальною роботою (після виконання основних операцій з пошиву), так і початковою (для вирішення оптимальних шляхів обробки виробу); ручні сидячі роботи – зметування, наметування дрібних деталей тощо. Машинні роботи передбачають роботу з універсальним або спеціальним обладнанням [2].

Кейс може містити інструкційні картки, таблицю дефектів та способів їх усунення, варіанти обробок кишень; весь необхідний методичний матеріал, який майбутні майстри виробничого навчання можуть використовувати при вирішенні поставленої задачі. Маючи цей матеріал, здобувачі вищої освіти зможуть самостійно обрати раціональні методи обробки відповідно до наявного обладнання, яке є у швейній майстерні та побачити наочно, як із таким завданням впорались інші підгрупи, адже, кожна підгрупа має можливість керувати ходом виконання завдання та створенням власних універсальних стендів [4].

Тому можна сказати, що група краще впорається з кейсом, коли пасивні та активні студенти будуть збалансовані в підгрупах. Активісти зможуть бути гарними генераторами ідей, а більш пасивні студенти зможуть зосередитися на ефективності виконання певних видів робіт.

Кейс-метод дозволяє зацікавити студентів процесом навчання, формує сталий інтерес до конкретної навчальної дисципліни, сприяє активному засвоєнню знань та навичок. Проте кейс-метод має певні недоліки: недостатньо досліджений у педагогіці; не забезпечує глибоке вивчення педагогічних проблем і завдань; вимагає значних витрат часу; потребує від викладача певного досвіду, глибоких знань у проведенні дискусії та аналізу «кейсової» ситуації.

Література

1. Перспективні освітні технології / за ред. Г. С. Сизоненко. Київ: Гопак, 2000. 560 с.
2. Пометун О. І. Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології. Київ: Вид-во А.С.К., 2004. 192 с.
3. Химинець В. В. Інноваційна освітня діяльність. Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2007. 364 с.

Добжанська Лариса Михайлівна,
майстер виробничого навчання
Прилуцького професійного ліцею Чернігівської області

УПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИГОТОВЛЕННІ РОБОЧИХ ЗОШИТІВ З ПРОФЕСІЇ «ШВАЧКА»

Уже давно інноваційні технології ввійшли в повсякденне життя освітян. За відсутності належного фінансування кожен з майстрів виробничого навчання постав перед проблемою: наповнюваність уроку мультимедійними засобами, системами медіа, електронними підручниками, роздатковим друківаним матеріалом: технологічними картками, робочими зошитами, картками тестами для оцінювання знань і вмінь учнів.

У студентської молоді нашого часу переважає в основному зорова пам'ять, тому доцільно використовувати на уроках виробничого навчання розмаїття наочності у вигляді демонстрацій, презентацій, роликів, фільмів. Для економії часу на уроках доцільно використовувати робочі зошити. Навчання з використанням інноваційних технологій підносить освіту на якісно новий рівень.

Головними напрямками цього процесу мають стати:

- освоєння основних комп'ютерних програм для належної в підготовки до уроків виробничого навчання;
- освоєння засобів комунікації (комп'ютерної мережі, телефонного, телевізійного, супутникового зв'язку для обміну інформацією);

- ефективні способи отримання та засвоєння інформації, які орієнтовані на пошуково-мисленнєву діяльність;
- створення предметно-орієнтованих навчально-інформаційних середовищ, які дозволяють використовувати мультимедійні засоби, системи медіа, електронні підручники, робочі зошити та ін.;
- навчання правил і навичок «навігації» в інформаційному просторі.

Зазначимо, що в контексті таких взаємовідносин, майстер виконує функцію організатора співдружності, посередника, консультанта та керівника пошукової діяльності студентів, водночас студент має активну особистісну позицію, мотив до самовдосконалення та інтерес до навчальної діяльності.

Для того щоб розпочати таку роботу, спочатку необхідно пройти Intel «навчання для майбутнього» [2]. З його допомогою можна навчитись робити презентації та публікації. Навчившись працювати з програмами Microsoft Word [3], Power Point [4] та зберігати інформацію на різних носіях – дисках, флешках, ми можемо якісно проводити уроки виробничого навчання. Але всю інформацію потрібно зберігати не лише в електронному варіанті, а й роздруковувати. Велику допомогу в цьому надають принтери, сканери та ксерокси (БФП–багатофункціональний пристрій).

Лише такий досвід дає можливість майстру самостійно створювати та роздруковувати роздаткові матеріали. Одним із таких матеріалів є робочий зошит. Розглянемо його на прикладі робочого зошита з професії «Швачка».

Щоб зошит мав привабливий зовнішній вигляд, необхідно зробити привабливу титульну сторінку. Копіюємо обрану картинку в інтернеті, вставляємо її у документ Microsoft Word, виділивши картинку починаємо працювати з вікном «робота з малюнками», де його можна малюнок редагувати: зробити необхідний розмір, обрати яскравість та контрастність. Щоб на обкладинці можна було набрати текст, активуємо малюнок, правою клавішею мишки відкриваємо вікно «обтікання текстом», обираємо «за текстом», тобто картинка буде знаходитись за текстом. Лише після цього можна підписувати зошит: робочий зошит, якого розряду, прізвище та ініціали учня, рік друкування. Можна ще попрацювати з кольором та розміром шрифту,

поставивши кожен рядок з вирівнюванням по центру, по правому чи лівому краю. Колір та розмір шрифту необхідно редагувати для того, щоб його добре було видно на фоні картинки.

Коли оформлена титульна сторінка, можна переходити до основного наповнення зошита: змісту, назв тем уроків, технологічних карток, карток - завдань, залишити після кожної теми рядки для нотаток тощо.

Щоб виготовити технологічну картку, спочатку в меню «вставка» натискаємо на таблицю, де обираємо кількість стовпчиків, вставляємо після титулки ,додаємо рядки, натиснувши правою клавішею мишки на поле таблиці, обрати «вставити рядки знизу». У технологічній картці повинні бути такі колонки: номер, назва операції, малюнок або схема, технічні умови виконання операції та обладнання. Одна колонка потребує особливої уваги – це малюнок або схема. Для її заповнення знадобляться знання і вміння роботи зі сканером. За допомогою програми Fine Reader [1] скануємо малюнок чи схему, розпізнаємо його, зберігаємо як малюнок чи текстовий документ, копіюємо та вставляємо у таблицю. Тільки після цього активуємо вставлений об'єкт і починаємо редагувати так само, як оформляли титульну сторінку зошита (рис. 1).

Рис.1. Зразок титульної сторінки робочого зошита

Щоб з документа Microsoft Word отримати зошит, перед друком виконуємо такі операції: заходимо у меню «розмітка сторінки», обираємо «розширені параметри сторінки» (справа внизу стрілочка), в меню обрати «брошура». Програма самостійно розіб'є весь набраний текст на аркуш формату А4 у вигляді брошури, вам залишиться тільки в ручному режимі відкоригувати естетичність і логічність переносів складеного тексту.

Література

1. <https://www.abbyy.com/ru-ru/download/finereader/> пробна версія для сканера на 30 днів.

2. <http://iteach.com.ua/resources/full-time-tuition/> Модуль 9. Створення методичних матеріалів для вчителя. Вправа 1. Презентації.

3. <https://support.office.com/uk-ua/article/Програма-word-для-новачків-cace0fd8-eed9-4aa2-b3c6-07d39895886c> програма Microsoft Word.

4. <https://office-download.net/powerpoint-2010.html> програма Power Point .

Сфіменко Тетяна Вікторівна,

директор ДПТНЗ «Кролевецьке вище професійне училище»

ГРУПОВА НАВЧАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНОГО РОБІТНИКА У ДЕРЖАВНОМУ ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ «КРОЛЕВЕЦЬКЕ ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ»

Аналіз проблеми формування кваліфікованого робітника багато в чому зумовлюється потребою вдосконалювати навички групового мислення та керувати ними, щоб повністю використати можливості процесу творчості. Під творчою особистістю розуміють креативну особистість, яка внаслідок впливу зовнішніх факторів набула необхідних для актуалізації творчого потенціалу людини додаткових мо-

тивів, особистісних утворень, здібностей, що сприяють досягненню творчих результатів у професійній діяльності.

Для педагогічної теорії і практики питання кількості навчальної групи має першочергове значення. Як свідчать публікації у педагогічній літературі (Х. Й. Лійметс, В. В. Котов, І. М. Чередов та інші), кількість навчальних груп коливається в межах від трьох до восьми осіб [2, с. 79]. Реальні умови свідчать, що найбільш раціонально організувати навчальні групи із чотирьох-п'яти осіб. Нечисленні групи сприяють зручному і швидкому розміщенню учнів, активній діяльності кожного члена групи, розподілу обов'язків. Істотним моментом у створенні навчальних груп є їх склад. Групу слід формувати на основі особистісних переваг учнів, обрати керівника та розподілити обов'язки (В. О. Вихрущ, Є. С. Задоя, Х. Й. Лійметс, О. Я. Савченко, І. М. Чередов та інші). При створенні груп потрібно брати до уваги психологічну єдність учнів, їх бажання, потенціал можливостей для успішної групової діяльності. Керівника групи, за товариською згодою, призначає педагог. Це, зазвичай, успішний у професійній діяльності учень. Робота у таких групах базується на принципі рівноправності [2, с. 80].

На сучасному етапі розвитку суспільства при дефіциті професіональних робітничих кадрів актуальним завданням системи професійної (професійно-технічної) освіти стало питання підготовки творчої особистості, здатної самостійно мислити, генерувати ідеї, приймати рішення. Щоб досягти виконання поставленого завдання, необхідно оволодіти суттєвими компонентами співробітництва [1, с. 8].

Співробітництво (кооперація) – це спільна діяльність для досягнення загальних цілей.

Кооперативним навчанням називається такий варіант його організації, за якого учні працюють у невеликих групах, щоб забезпечити найбільш ефективне досягнення мети для себе і своїх товаришів. Спільні зусилля приводять до того, що всі члени групи прагнуть до взаємної вигоди.

Суттєвими компонентами співробітництва є:

- позитивна взаємозалежність;
- особистісна взаємодія, що стимулює діяльність;
- індивідуальна і групова підзвітність;

- розвиток навичок міжособистісного спілкування і спілкування в невеликих групах;
- оброблення (аналіз, опрацювання) даних про роботу групи [3, с. 28].

Для розкриття неповторних індивідуальностей, які характеризуються своїм унікальним набором професійних якостей, викладачі та майстри виробничого навчання ДПТНЗ «Кролевецьке вище професійне училище» застосовують технологію групової навчальної діяльності, в основі якої співробітництво.

В училищі працює група у складі педагогів та учнів ткацького та швейного профілів, які створюють моделі сучасного одягу з кролевецьким орнаментом.

Під час колективної роботи над проектуванням та виготовленням сучасної сукні з кролевецьким орнаментом в оздобленні виробу перед членами групи постають завдання:

- Провести етнографічно-пошукову роботу щодо використання кролевецьких орнаментів у жіночому одязі.
- Вибрати орнаментально-колеристичну композицію.
- Розробити ескіз моделі сучасного одягу із застосуванням кролевецького орнаменту.
- Створити технічний рисунок орнаменту.
- Розробити конструкторсько-технологічну документацію на виріб.
- Виготовити виріб та репрезентувати його.

Результатом праці творчої групи є колекції моделей стилізованого одягу з введенням фольклорних мотивів у сучасне оздоблення. Колекції неодноразово були представлені на Міжнародному літературно-мистецькому фестивалі «Кролевецькі рушники», ярмарку в музеї народної архітектури та побуту НАН України (Київ, Пирогів), фестивалі «Кришталевий силует» (м. Суми).

Представники групи мали змогу поділитися своїми надбаннями з колегами під час подорожі до Польщі. Моделі суконь представлені на розгляд науково-практичної конференції «Збереження й популяризація традиційних ремесел: культурні практики», організованої Українським центром культурних досліджень Міністерства культури України, Комунальним районним закладом «Музей кролевецького ткацтва».

Отже, групова (кооперативна) форма організації діяльності при підготовці кваліфікованого робітника:

- засвідчує позитивну динаміку в професійній підготовці майбутніх фахівців;
- підвищує інтерес до професії;
- удосконалює професійні компетентності, використання в професійно-технічному навчанні народних традицій щодо створення нових композицій сучасного одягу.

Література

1. Зіньковський Ю. Професіоналізм робітничих кадрів – невід’ємна умова економічного успіху держави. *Професійна освіта*. 2019. № 3. С. 8–10.

2. Освітні технології: навч.-метод. посіб. О. М. Пехота, А. З. Кік-тенко, О. М. Любарська та ін.; за ред. О. М. Пехоти. К.: А.С.К., 2004. 256 с.

3. Пометун О. І. та ін. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібн. О. І. Пометун, Л. В. Пироженко; за ред. О. І. Пометун. К.: А.С.К., 2006. 192 с.

4. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості вчителя: навч. посібник. К.: ІСДОУ. 1994. 112 с.

Заїка Артем Олексійович,
*аспірант кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва, викладач інформатики,
викладач педагогіки Професійно-педагогічного коледжу
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ВАГОМА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Розвиток цифрових технологій суттєво впливає на професійну освіту, оскільки успішність розв’язання соціальних та професійних завдань багато в чому залежить від умінь людини користуватися

сучасними технологіями, що дозволяє досягати поставлених цілей, ефективно виконувати завдання та бути конкурентоспроможним на ринку праці. Тому на перше місце висувається не просте опанування студентом предметних знань та навичок, а вміння розв'язувати проблеми, що виникають у професійній діяльності, шляхом використання цифрових технологій. У зв'язку з цим виникає питання про важливість цифрової компетенції майстра виробничого навчання в процесі підготовки високоякісних фахівців для сучасної економіки.

Професія майстра виробничого навчання посідає центральне місце в системі професійної освіти. У ній поєднуються педагогічні, психологічні, виробничі, організаційні й творчі функції.

Професійну компетентність майстра виробничого навчання можна схарактеризувати як відображення рівня знань, умінь, досвіду, що є достатнім задля досягнення мети професійної діяльності, а також моральної позиції фахівця. Компетентність визначається як сукупність знань і умінь, необхідних фахівцю для здійснення ефективної професійної діяльності: вміння аналізувати й прогнозувати результати праці, використовувати сучасну інформацію щодо певної галузі виробництва. Компетентність фахівця охоплює професійні знання, вміння й навички, досвід роботи в певній галузі виробництва, соціально-комунікативні й індивідуальні здібності особистості, що забезпечують самостійність у здійсненні професійної діяльності [2].

Цифрова компетентність майстра виробничого навчання розглядається як здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію й оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства. Цифрова компетентність необхідна й під час проектування навчально-практичних занять, і в ході проведення майстер-класів, і при виборі форм та методів професійного навчання, і для розроблення програмно-методичного забезпечення навчального процесу [1].

При цьому майстер виробничого навчання не тільки навчає, виховує і розвиває майбутнього фахівця, але з упровадженням цифрових технологій він одержує потужний стимул для самоосвіти, професійного зростання і творчого розвитку. Володіючи цифровими

технологіями, упроваджуючи їх у навчальний процес при підготовці майбутніх кваліфікованих робітників, які мають реалізуватися в новому, цифровому суспільстві, майстер виробничого навчання поліпшує якість освіти, рівень підготовки фахівців, підвищуючи при цьому і свою професійну майстерність.

Важливою складовою модернізації професійної освіти України є формування та розвиток цифрової компетентності майстрів виробничого навчання, які мають великий педагогічний досвід, але не мають досвіду роботи із сучасними технологіями. Для розв'язання поставленої задачі застосовуються різні форми й методи роботи: курси підвищення кваліфікації, робота методичних об'єднань, майстер-класи, індивідуальне консультування. Хотілося б відзначити, що ефективність формування цифрової компетентності й подальшого її використання насамперед зумовлена усвідомленням майстром виробничого навчання того факту, що цифрові технології є способом розвитку майбутнього фахівця і його власного професійного розвитку. При цьому важливо, що розвиток цифрової компетентності майстрів виробничого навчання може проходити за допомогою онлайн платформ, використання яких дозволяє педагогам професійної школи як освоювати сучасні стратегії і прийоми організації роботи з освітньою інформацією, так і розвивати власну інформаційну культуру.

Для ефективного використання можливостей цифрового освітнього середовища майстер виробничого навчання повинен володіти основами роботи на комп'ютері, зокрема вміти використовувати інформаційно-освітнє середовище, мультимедійні засоби навчання та їх програмне забезпечення, володіти навичками роботи з дистанційного навчання в інтернеті.

Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року націлена на формування нового іміджу випускника закладу професійної (професійно-технічної) освіти. Тому саме рівень сформованості цифрової компетентності майстра виробничого навчання відіб'ється на рівні готовності майбутнього фахівця бути всебічно розвиненою особистістю, здатною до вибору індивідуальної освітньої траєкторії, навчання

впродовж усього життя, розвитку професійної кар'єри, підприємництва та самозайнятості; конкурентоспроможного та мобільного на ринку праці фахівця, особистості, яка здобула освітні й професійні компетентності відповідно до її інтересів, здібностей, можливостей, потреб національної економіки та суспільства; успішної особистості з активною громадянською позицією, морально-етичними якостями, відповідальної за результати власної діяльності [3].

Саме формування цифрової компетентності є невід'ємною складовою професійної компетентності майстрів виробничого навчання, що безпосередньо впливає на якісну підготовку висококваліфікованого фахівця професійної освіти, а отже, готового до вдосконалення професійної майстерності та самовдосконалення.

Література

1. Ковальчук В. І., Бирка М. Ф. Професійна компетентність викладача інформаційних технологій професійно-технічного навчального закладу. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний університет ім. Григорія Сковороди»*: науково-теоретичний збірник. 2009. Вип. 17. С. 125–129.

2. Ковальчук В. І. Інформаційні ресурси в професійному розвитку викладача вищої школи. *Компетентнісний підхід в освіті: теорія і практика*. 2018. С. 50–57.

3. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року від 12 червня 2019 р. № 419-р. Урядовий портал. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80?lang=en> (дата звернення 22.10.2019).

Ігнатенко Ксенія Володимирівна,
аспірантка Глухівського НПУ ім. О. Довженка

Науковий керівник:
Курок Віра Панасівна,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри технологічної і професійної освіти
Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

Сьогодні в умовах модернізації української освіти одним із напрямів оптимізації освітнього процесу є його спрямування на демократизацію взаємовідносин тих, хто навчає, та тих, хто навчається. Окреслене у першу чергу відображається в оновлених підходах до процесу навчання: створенні відповідного освітнього середовища, сприятливої атмосфери співробітництва, відході від монологічного викладу навчального матеріалу та дублювання інформації, яка може бути отримана з доступних, зокрема в інтернеті джерел і переходу до спілкування із суб'єктами освітнього процесу шляхом упровадження активних методів навчання, які дають набагато ширші можливості для розкриття творчої особистості, розвитку ініціативи, активізації пізнавально-навчальної діяльності тих, хто навчається. Одним із факторів ефективної взаємодії учасників освітнього процесу і є педагогіка партнерства.

За сучасними науковими підходами, педагогіка партнерства – напрям педагогіки, що становить сукупність технологій виховання і навчання на засадах гуманізму та творчого підходу до розвитку особистості. У цьому підході вагоме значення має педагогічний досвід та напрацювання В. О. Сухомлинського, Ш. А. Амонашвілі, І. П. Волкова, І. П. Іванова, А. С. Макаренка, В. А. Караковського, С. М. Лисенкова, В. Ф. Шаталова та інших.

Згідно з педагогікою партнерства учень – добровільний і зацікавлений соратник, одностудець, рівноправний учасник освітнього процесу, турботливий і відповідальний за його результати [1].

На основі аналізу праць науковців можна стверджувати, що сутність педагогіки партнерства полягає в демократичному та гуманному

ставленні до учасників освітнього процесу, забезпеченні їм права на вибір, на власну гідність, на повагу, права бути такими, якими вони є.

Обґрунтованим є твердження, що стосунки партнерства складаються там, де ті, хто навчаються, і ті, хто навчає, об'єднані спільними поглядами і прагненнями до спільно визначеної мети [2].

У педагогіці партнерства учасники освітнього процесу (слухачі, учні, студенти)—добровільно зацікавлені соратники, однодумці на основі рівноправного, відповідального ставлення до процесу професійного навчання і його результатів.

За науковими підходами педагогіка партнерства ґрунтується на таких принципах:

- повага до особистості;
- доброзичливість і позитивне ставлення;
- довіра у відносинах, стосунках;
- діалог – взаємодія – взаємоповага;
- розподілене лідерство (про активність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків);
- принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей) [3].

Для сприяння самореалізації тих, хто залучений до процесу професійного навчання, треба розуміти, що кожен з них – це унікальна й неповторна індивідуальність. Пріоритет вільного розвитку особистості, що будується на її розумінні та вияві до неї поваги, є базовим принципом побудови сучасного освітнього середовища.

Тому завдання педагогів полягає у створенні атмосфери турботи і підтримки учасників освітнього процесу, яка сприяла б розвитку їхніх професійних компетентностей, задовольняла їхні інтелектуальні, емоційні й соціальні потреби.

Для того, щоб освітнє професійне середовище сприяло самореалізації кожного, робота повинна бути спрямована на те, щоб кожен учасник освітнього процесу міг:

- розвивати здібності до критичного мислення й незалежного висловлювання;
- поповнювати знання у професійній сфері;
- розвивати спроможність приймати самостійні обґрунтовані професійні рішення;

- оволодівати необхідними навичками з професійних предметів;
- з гордістю ставитися до майбутнього фаху;
- розвивати власний емоційний інтелект;
- постійно відчувати індивідуальну педагогічну підтримку;
- самоусвідомлювати себе учасником освітнього процесу;
- зберігати і зміцнювати своє моральне, фізичне і психічне здоров'я.

Педагогічний колектив закладів професійної (професійно-технічної) освіти має сприяти взаємоузгодженню зовнішніх потреб та внутрішніх мотивів до саморозвитку та самореалізації всіх учасників навчально-виховного процесу. Робота зі здобувачами освіти має будуватися на використанні у викладацькій діяльності нових підходів, які акцентують увагу не на накопиченні знань, а на формуванні як професійних, так і життєво необхідних компетентностей.

Література

1. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич: Коло, 2006. 326 с.

2. Ігнатенко Г. В., Ігнатенко О. В. Професійна педагогіка: навчальний посібник. Київ, 2013. 352 с.

3. Підласий І. П. Продуктивний педагог. Настільна книга вчителя.. Харків: Вид. група «Основа», 2010. 360 с.

Капоріна Ольга Вікторівна,
*практичний психолог Професійно-педагогічного коледжу
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ВИКОРИСТАННЯ ЛИХОСЛІВ'Я У СПІЛКУВАННІ МОЛОДІ: МОДНИЙ БРЕНД ЧИ ПРОБЛЕМИ КОМУНІКАЦІЇ

Як елемент духовного насилля, механізм примусу лихослів'я супроводжує людство здавна, хоч його постійно засуджують культура, релігія, мораль.

Словник української мови дає таке тлумачення цього поняття: «Лихослів'я – вживання лайливих, соромітних слів // Грубі, недоброчисливі слова і вирази, вживані щодо кого-небудь» [4].

Для визначення цього явища філологи та психологи використовують ще термін «інвектива». У словнику іншомовних слів подано таке визначення: «Інвектива (лат. *Invectiva oratio* – «лайлива мова») – різкий викривальний виступ проти кого-небудь, чого-небудь; образлива промова, лайка, випад».

Часто використовується термін «знижена мова». «Зниженість» – те, що не відповідає уявленням представників певної субкультури про належну і правильну поведінку. Також уживають терміни «некодифікована мова», «ненормативна лексика», «сленг» («жаргон») [3; 4].

Не викликає заперечень і той факт, що в різноманітних ситуаціях міжособистісної взаємодії лихослів'я часто-густо є виявом агресії. Агресивне лихослів'я – це будь-яка форма мовної поведінки, спрямована на образу чи заподіяння шкоди іншій людині, яка не бажає цього [2].

Використання у мовленні лихослів'я завдає шкоди, тому що ці слова зачіпають сутнісні аспекти буття людини. За допомогою лихослів'я людину можна знецінити:

1. Цілком: відповідна лайка у своїй морфологічній будові часто має заперечувальні префікси не-, ні- («нелюд», «нездара», «нікчема» тощо).

2. Частково: висміяти зовнішній вигляд («чорномазий», «потвора», «бруднуля»), поведінку й погані звички («алкаш», «нероба», «брехун», «злодюга»), підкреслити фізичні вади або ж приписати їх (тобто знецінити фізичну та психічну досконалість і привабливість людини): «дебіл», «дегенерат», «ідіот», «каліка», «сліпий», «глухий»; заперечити соціальну цінність людини («бомж», «біч», «смерд»); національну («хохол», «москаль», «кацап», «жид», «бульбаш») тощо [1; 4].

У лоні сім'ї дитина проходить первинну соціалізацію. Умови сімейного виховання відбиваються на всьому житті і є відправним моментом формування особистості. На прикладі стосунків між членами родини дитина вчиться взаємодіяти з іншими людьми, навчається мовленнєвої поведінки й форм ставлення, які зберігаються та найбільше виявляються в підлітковий період.

Лайки дитина може навчитися, взаємодіючи з однолітками, особливо з важковихованими. Мотивом уживання лихих слів може стати бажання закріпитися у значущому гурті, самоствердитись, відчути себе дорослим.

Беручи до уваги сказане вище, зауважимо: серед підлітків і юнаків відсоток із фрустраційною агресією може бути вищим через вікові особливості (загострене почуття дорослості, бажання бути значущим в очах однолітків, надмірну самовпевненість).

Достатньо сильно на особистість впливають засоби масової інформації. Зазначимо, що ЗМІ демонструють не тільки моделі агресивного лихослів'я, але й моделі лихослів'я як своєрідної комунікативної норми. Засвоєння агресивного лихослів'я підкріплюється пропагандою насилля, що спотворює систему духовних цінностей.

Індивідуально-психологічні особливості людини полягають у різному ставленні до себе і до дійсності, залежать від мотивів діяльності, рівня сформованості здібностей, особливостей темпераменту й характеру.

Вербальну агресію (лайку) називають легшою формою агресії, ніж фізичну. Однак, на думку науковців, її профілактика і корекція надзвичайно складні, тому що лихослів'я краще втаїти від вихователя, викладача, а значить, воно небезпечніше за бійку. Проте будь-який афективний розлад значно дезорганізовує поведінку особистості.

Схильність до лихослів'я залежить від вольових рис дитини. Переважання негативних звичок можна пояснити тим, що їх вияв не потребує, як правило, особливих вольових зусиль і тривалих вправ. Навчитися пити, курити, лягтися легше, ніж добре вчитися, працювати і поводитися зразково.

Лихослів'я може бути інструментом, за допомогою якого реалізуються різноманітні механізми психологічного захисту. Із захисних реакцій, що трапляються в дітей і підлітків, найтипівшими є: пасивний протест, опозиція, імітація, емансипація, компенсація та ізоляція. Лихослів'я може бути актуальним для всіх захисних реакцій, крім пасивного протесту.

Коротко зазначимо, як проявляється лихослів'я в рамках кожної захисної реакції. Опозиція – форма активного протесту проти норм і вимог дорослих, що виявляється як фізичними, так і словесни-

ми поведінковими реакціями. Імітація – реакція, що виявляється у намаганні в усьому наслідувати певну особу. Емансипація – це боротьба дітей за самоствердження, свободу. Компенсація – реакція, за допомогою якої дитина намагається завдяки досягненням заповнити й пояснити свої слабкості і невдачі в тій чи іншій галузі. Діти, які вдаються до компенсації, спочатку самі страждають від лихослів'я і знущань. Ізоляція – вид захисту, коли, взявши іграшку, дитина «дозволяє» їй робити те, чого самій не можна: бути жорсткою, лихословити, висміювати інших тощо. Зазвичай, жорстокість проявляється в тих дітей, у яких не вироблена здатність до емпатії, а замість неї бачимо емоційну холодність або пасивність, навіюваність і конформність [4].

Отже, причини лихослів'я надзвичайно складні й різноманітні, вони не є ізольованими одна від одної. Між ними існує зв'язок, як між соціальним і біологічним, успадкованим і набутих, фізіологічним і психічним, індивідуальним і суспільним.

Досягти позитивного психолого-педагогічного ефекту від корекційної роботи, спрямованої на подолання лихослів'я у коледжному середовищі, можна за умови, якщо:

- сформувати у здобувачів вищої освіти, а також у викладачів і батьків морально-психологічну позицію, котра полягатиме в нетерпимості до лихослів'я, усвідомленні того, що брутальна лайка – огидне явище, за яке має бути соромно всім, хто себе поважає;
- навчити студентів, викладачів і батьків висловлювати свої думки і почуття без лайки, сприяти саморегуляції станів і контролю над собою;
- навчити розуміти емоційний стан іншого і не провокувати нервових зривів;
- навчити використовувати «Я»-повідомлення, «Ти»-повідомлення, тобто вербалізувати свій емоційний стан;
- навчити помічати власні грубощі;
- розвинути емпатію і почуття гумору.

Отже, використання ненормативної лексики негативно характеризує поведінку особистості, але починати змінюватися ніколи не пізно. Ми в котрий раз переконалися, що лихослів'я – це не модний бренд, а проблема комунікації.

Література

1. Абрамян Л. А. Оскорбление и наказание: слово и дело. *Этнические стереотипы поведения*. Ленинград : Наука, 1985. С. 27–296.
2. Бютнер К. Жить с агрессивными детьми. Москва: Педагогика, 1991. 144 с.
3. Татенко В. А. Психология в субъектном измерении: монография. Киев: Просвіта, 1996. 404 с.
4. Широкоградюк Л. Лихослів'я у шкільному середовищі: профілактика і корекція. Київ: Шк. світ, 2009. 128 с.

Кацуба Лідія Василівна,
*методист Навчально-методичного центру
професійно-технічної освіти у Сумській області*

УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Сучасна швидкозмінна реальність інформаційного суспільства ставить нові виклики перед освітою та вимоги до успішної самореалізації особистості нового формату. Оптимально якісній та оперативній модифікації освітньої галузі відповідно до нових запитів і норм сприяє активізація інноваційних процесів, адаптація освіти України до європейських стандартів.

Філософське розуміння змісту інновації полягає у створенні нового, суспільно значущого продукту діяльності людини, який узагальнено характеризується двома ознаками: перетворенням явищ, речей, процесів; новизною, оригінальністю. У сучасній освіті терміни «інновація», «інноваційний» означають певне нововведення, що стосується того чи іншого аспекту освітнього процесу. Кінцевим результатом (прямим продуктом) творчого пошуку можуть бути нові технології, оригінальні освітні ідеї, форми та методи навчання та виховання, нестандартні підходи в управлінні.

Інновація освіти – цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікацій мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог. Інновації не виникають самі по собі, а є результатом наукових пошуків, оригінального досвіду окремих особистостей і цілих колективів. Тому цей процес не може бути стихійним, він потребує управління та особливого підходу.

Інноваційність як здатність до оновлення, відкритість до нового розглядають в методичній науці як провідну характеристику не тільки освітянина, а й управлінця. У нашій країні реалізація поступальної інноваційної політики в галузі освіти можлива за умов взаємодії інноваційних процесів з національними традиціями освіти і світовими освітніми тенденціями, що зумовлює необхідність розроблення моделі управління закладом освіти, зокрема професійної (професійно-технічної) освіти, на засадах інноваційних технологій.

Управління інноваційними процесами в закладах освіти розглядається сучасними дослідниками як частина управлінської діяльності, у якій засобами планування, організації, керівництва й контролю процесів розроблення і засвоєння новизни забезпечується цілеспрямованість та організованість діяльності колективу закладу щодо нарощення його освітнього потенціалу, підвищення рівня його використання і, як наслідок, отримання якісно нових результатів освіти, формування конкурентоспроможної, всебічно розвиненої, успішної особистості.

У сучасній освітній сфері реалізують різні підходи до управління інноваційною діяльністю, поділяючи їх на різновиди залежно від суб'єктів управління, орієнтації на процес або на результат. Однак основою всіх підходів є забезпечення умов для інноваційної діяльності. До них, зокрема, належать: кадрові, організаційні, фінансові, інформаційні, технологічні ресурси; дотримання умов, необхідних для ефективного перебігу інноваційних процесів, сприятлива соціально-психологічна атмосфера, готовність освітян до інноваційної діяльності, подолання опору змінам. Однак практика управління інноваційною діяльністю свідчить, що навіть найвищий за певних умов результат ще не є показником його ефективності.

Суттєву роль в успішному управлінні нововведеннями відіграють ціль, засоби управлінського впливу, функціональний склад, організаційні структури, технології та підходи, які визначають характер планування нововведень, їх організацію, керівництво ними та контроль.

Для успішного втілення інноваційних процесів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти вагомим є особистісно-мотиваційне забезпечення, що передбачає: наявність професійних можливостей викладацького колективу, адміністрації закладу та узгодженість інноваційного пошуку з освітніми інтересами учнів та їхніх батьків [3].

Вирішального значення в умовах інноваційного розвитку освітнього середовища набувають управлінські рішення. Ознаками ефективного управлінського рішення є колегіальність у прийнятті важливих рішень щодо інноваційних змін у закладі освіти, гуманність у прийнятті управлінських рішень, їх прогностичність (здатність передбачати результати змін), неупередженість до динаміки змін (розглядати зміни не як загрозу, а як можливий варіант розвитку освітнього процесу закладу тощо), пріоритетність стратегічних рішень щодо запровадження нововведень [4]. Інноваційна складова в діяльності керівника професійно-технічного навчального закладу повинна пронизувати всі управлінські функції, усі напрями роботи.

Заклад професійної (професійно-технічної) освіти з метою якісного надання освітніх послуг та формування конкурентоспроможного, висококваліфікованого фахівця повинен уміло «маневрувати» у своїй діяльності в ринкових умовах. Тому керівник такого закладу має бути особистістю, яка поєднує риси управлінця, менеджера, освітянина. Він повинен прогнозувати результати освітньої діяльності та коригувати її, ураховуючи науково-технічні досягнення й відповідні зміни в технологіях виробництва, здійснюючи аналіз ринку праці, його запиту до випускника, педагога й керівника. Інноваційна складова при цьому стає не окремою частиною діяльності керівника, а власне діяльністю [1].

Уміле використання директором закладу професійної (професійно-технічної) освіти управлінських інструментів організації

та регулювання відносин у педагогічному колективі сприяє виробленню управлінських рішень і бажаної моделі поведінки суб'єктів освітнього процесу, організації педагогічного колективу як єдиної згуртованої команди, у якій кожен виявляє найвищий рівень професіоналізму та творчості і робить максимально важливий внесок у досягнення цілей закладу [2].

Отже, сучасний етап розвитку освіти характеризується глобальними нововведеннями. Освітні реформи вимагають модернізації ролі директора та освітнього менеджменту. В управлінні закладом професійної (професійно-технічної) освіти необхідно враховувати мету інноваційних механізмів розвитку цієї освітньої галузі, забезпечувати створення творчої атмосфери в закладі; культивування інтересу педагогічних працівників до ініціатив та нововведень; ініціювання пошукових освітніх систем і механізмів; інтеграцію перспективних нововведень у реально діючі пошукові та експериментальні освітні системи; створення соціокультурних умов для впровадження і дії різноманітних, доцільних у практиці закладу нововведень.

Література

1. Гаврилук О. О. Розробка перспектив розвитку навчального закладу відповідно до потреб ринку праці та професійно-кваліфікаційних вимог до фахівців: навчально-методичний посібник. Хмельницький, ХНУ: 2005. 46 с.
2. Єльнікова Г. В. Управлінська компетентність. Бібліотека шкільного світу. К.: Ред. загальнопед. газ, 2005. 128 с.
3. Михайлова Л. І., Турчина С. Г. Інноваційний менеджмент: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2007. 248 с.
4. Стадник В. В., Йохна М. А. Інноваційний менеджмент: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2006. 464 с.

Козупиця Світлана Сергіївна,
майстер виробничого навчання з професії «Перукар (перукар)»
ДПТНЗ «Сумське вище професійне училище будівництва і дизайну»

Чижова Ольга Іллівна
майстер виробничого навчання з професії «Кравець; Закрійник»
ДПТНЗ «Сумське вище професійне училище будівництва і дизайну»

СТВОРЕННЯ ЦІЛІСНОГО ОБРАЗУ У СВІТЛІ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ МОДИ ТА Б'ЮТІ-ІНДУСТРІЇ

Сучасна педагогіка (теоретична і практична) характеризується переосмисленням й зміною багатьох поглядів і підходів, відмовою від деяких усталених традицій та стереотипів. Сьогодні потребує від педагога-практика високого професіоналізму, володіння сучасними технологіями навчання і виховання, бажання та вміння постійно вчитися й самовдосконалюватися, творчого підходу з одного боку й деякої прагматичності та раціоналізму – з іншого.

Для сучасної освіти характерним є пошук нових педагогічних можливостей, що пов'язано насамперед з відмовою від традиційного навчання та виховання, з ідеєю цілісності педагогічного процесу як системи, що спирається на теорії загальнолюдських цінностей, гуманізації, особистісно-орієнтованого підходу, пріоритету суб'єкт-суб'єктивних відносин. У педагогіці та психології дедалі частіше вживають поняття «технологія», «педагогічна технологія», «технологія навчання», «технологія виховання», «технологія розвитку особистості», «технологія розвитку колективної творчої особистості» тощо [1].

Потреба підвищення ефективності навчального процесу в професійно-технічних навчальних закладах актуалізує питання про вдосконалення насамперед за все організаційних форм і методів навчання, використання та покращення основних організаційних форм навчально-виховної роботи із застосуванням нових технологій та нестандартних форм у навчальному процесі.

Мета тез полягає саме у висвітленні ідеї використання інноваційного навчання, зокрема методу проєктів, у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників.

Найбільш популярними у педагогів професійної школи є такі педагогічні технології:

1. *Інформаційно-розвивальні*, які передбачають виклад педагогом теоретичних відомостей під час проведення лекції або семінарського заняття; організацію самостійної роботи учнів з вивчення нових знань із теоретичних джерел, інструкцій, комп'ютерних засобів навчання.

2. *Діяльнісні*, спрямовані на підготовку професіонала, здатного кваліфіковано розв'язувати виробничі завдання. Ці технології передбачають аналіз виробничих ситуацій, розв'язання ситуативних виробничих завдань, ділові ігри, моделювання професійної діяльності в навчальному процесі, організацію професійно спрямованої дослідницько-пошукової роботи тощо.

3. *Розвивальні*, спрямовані на професійний розвиток майбутнього фахівця, здатного творчо працювати, самостійно визначати способи і засоби вирішення проблемних виробничих ситуацій тощо. До них належать такі технології: проблемне навчання, проблемні лекції, семінари, навчальні дискусії, лабораторно-практичні роботи з елементами дослідництва, діяльності, ігри.

4. *Особистісно орієнтовані*, метою яких є формування активної, творчої особистості майбутнього фахівця, здатного самостійно будувати і коригувати свою навчально-пізнавальну діяльність. До цих технологій належать аудиторна (незначна) і позааудиторна самостійна діяльність учнів, робота за індивідуальним планом, дослідницька робота, метод проєктів тощо.

Основними принципами інноваційного розвитку освітнього процесу є:

- принцип системності інноваційного розвитку, що передбачає врахування розмірності всього комплексу змін освітнього процесу;
- принцип досягнутого результату, що відображає залежність наступних нововведень від рівня культурного засвоєння попередніх;
- принцип модульної побудови інноваційних структур освітнього процесу.

До основних завдань інноваційного розвитку освітнього процесу П(ПТ)О варто віднести:

а) моделювання інноваційної професійної діяльності майбутніх фахівців;

б) створення єдиної інноваційної системи професійного навчання учнів, адаптованої до динаміки розвитку сучасного виробництва;

в) розроблення інноваційних технологій навчання та їх упровадження в освітній процес П(ПТ)О [3].

Сьогодні стало очевидним, що освіта повинна бути зорієнтована на внесення в процес навчання новизни, обумовленої особливостями динаміки розвитку життя і діяльності, специфікою різних технологій навчання й потребами особи, суспільства й держави.

Провідною фігурою в навчальному процесі системи П(ПТ)О є майстер виробничого навчання. Це передусім наставник-вихователь та педагог-організатор виробничого навчання учнів. Йому мають бути притаманними високий професіоналізм і компетентність, глибокі педагогічні й виробничі знання, володіння найскладнішими вміннями й навичками на рівні останніх досягнень науково-технічного прогресу, любов до вихованців і милосердя, доброта і чуйність та інші загальнолюдські якості.

У нашому багатопрофільному училищі майстри виробничого навчання співпрацюють між різними галузями підготовки кваліфікованих робітників. Галузі швейного та перукарського мистецтва працюють над реалізацією творчих проєктів вже багато років.

Створення цілісного образу людини можливе за умови поєднання сучасних тенденцій моди та б'юті-індустрії. У сучасному світі одяг, зачіска, прикраси виконують не лише утилітарну функцію, а й естетичну, є проявом людської індивідуальності. Це створює основу для плідної співпраці професіоналів, які розробляють та виготовляють одяг, роблять зачіски та створюють макіяж. Зазначені тенденції впливають і на навчальний процес у системі П(ПТ)О, відображаються на продуктах діяльності, виготовлених проєктах.

Сьогодні метод проєктів вважається одним із перспективних видів навчання, тому що він створює умови для творчої самореалізації учнів, підвищує мотивацію для отримання знань, сприяє розвитку в них інтелектуальних здібностей. Учні набувають досвіду вирішення реальних проблем з огляду на майбутнє самостійне життя, яке проєктують у навчанні.

Що ж необхідно для ефективного впровадження методу проєктів у систему ПТО(ПО)? Упровадження методу проєктів – це важка, але цікава робота. Для досягнення результатів потрібна значна кількість часу, а також серйозна самостійна робота кожного члена колективу.

Необхідність застосування цього методу зумовлена тим, що сьогоднішня освіта є сучасником процесу зародження нового світового простору. Ті, хто розпочав застосування цього методу, вважають його однією зі складових освітньої політики майбутнього, тому що це передбачає глобальну освіту особистості й глибоке педагогічне оновлення [2].

Проєктна діяльність активно використовується в професійній діяльності майстрів швейного профілю, перукарів та візажистів, оскільки забезпечує формування основних компетентностей учня. Створення колекції – це тривалий, міжпредметний, творчий, груповий проєкт, який реалізовується у навчальний та позанавчальний час. Координаторами проєкту є майстри виробничого навчання, які планують, організують, мотивують і корегують роботу учасників проєкту, спрямовану на досягнення його мети. Для роботи над проєктом обирають учнів груп кравців, закрійників, перукарів, візажистів.

Результатом проєктної діяльності ДПТНЗ «Сумське вище професійне училище будівництва і дизайну» стало створення колекцій одягу, серед яких: «Калиновий дзвін» (2010 р.), «Український водевіль» (2011 р.), «Доміно» (2011 р.), «Грація» (2012 р.), «Джозефіна» (2012 р.), «Елегант» (2012 р.), «Пори року» (2013 р.), «Квіти під снігом» (2013 р.), «Сучасна україночка» (2012 р.), «Веселка» (2014 р.), «Амазонки» (2015 р.), «Єднання сердець» (2015 р.), «City Style» (2016 р.), «Філіція» (2017 р.), «ROUS» (2017 р.), «Walking like» (2019 р.).

Виготовлені колекції одягу за участю театру мод «Галатя», де моделям для завершеності образу індивідуально добирали макіяж та зачіски, були презентовані та мали успіх на численних внутрішньоучилищних, міських, обласних, всеукраїнських показах, фестивалях, конкурсах («Кришталевий силует», «Феєрія краси і моди», «Мода. Суму. Стиль», «Прорив легкої промисловості України», Регіональний чемпіонат «Битва майстрів з перукарського мистецтва, візажу та манікюру», ESTEL color та ін.), профорієнтаційних заходах.

Перспективним для розвитку та репрезентації швейного напрямку та перукарського мистецтва для учнів ДПТНЗ «Сумське вище професійне училище будівництва і дизайну» є участь у конкурсі WorldSkills Ukraine. Це наймасштабніші змагання з робітничих професій, що проводять для учнів, студентів та молодих працівників. Змагання проводять у формі конкурсу професійної майстерності, де учасник у присутності глядачів, членів журі, журналістів повинен продемонструвати всі свої навички за певний проміжок часу та виконати ряд практичних завдань. У якості журі залучаються відомі експерти та провідні фахівці у своїй професійній галузі від вітчизняних роботодавців. Всеукраїнський конкурс професійної майстерності «WORLD SKILLS UKRAINE» – важливий засіб розвитку державно–громадського партнерства в системі освіти, сприятиме зростанню престижності робітничих професій. Під час проведення конкурсу проходять майстер-класи, ярмарки та інші активності від роботодавців.

Учні П(ПТ)О «Сумське вище професійне училище будівництва і дизайну» тричі брали участь у конкурсі WorldSkills Ukraine з компетенцій «Технології моди» та «Перукарське мистецтво».

Учні та їхні керівники неодноразово були відзначені у різних номінаціях професійних конкурсів, що свідчить про наявний рівень знань і умінь, необхідність у подальшому творчому пошуку, отриманні нових знань і відпрацюванні вмінь.

Для підвищення рівня оволодіння професійною майстерністю майстрів виробничого навчання та учнів з напрямку б'юті–індустрії розроблено і впроваджується проєкт співпраці з компанією ESTEL professional:

Назва проєкту	«Співпраця навчального закладу з компанією ESTEL professional. Підвищення фахової майстерності майстрів та учнів з перукарського і візажного мистецтва»
Період співпраці	з 2010 року
Задіяні учасники	Майстри виробничого навчання та викладачі з професій «Перукар (перукар-модельєр)», «Візажист»; учні, які навчаються з цих професій; керівники закладу; Академія перукарського мистецтва ESTEL м.Київ;

	регіональний представник ESTEL professional Оксентчук Іван Васильович; технологи компанії ESTEL professional; учні та викладачі загальноосвітніх шкіл; Центр зайнятості
Місце реалізації	Майстерні навчального закладу; Академія краси ESTEL та ін.
Впровадження	Навчання 1 етап – навчання викладачів та майстрів навчальних закладів з присвоєнням кваліфікації «Викладач-колорист» (18.10.2010); підвищення кваліфікації «Навчання викладачів» з присвоєнням кваліфікації «Майстер-колорист ESTEL professional» (16.11.2013); підвищення кваліфікації «Навчання викладачів» з присвоєнням кваліфікації «Майстер-колорист ESTEL professional» (05.02.2015) – Козупиця Світлана Сергіївна 2 етап – відвідування навчальних семінарів майстрами виробничого навчання та викладачем 3 етап – проведення технологіями компанії семінарів для учнів навчального закладу (2010–2019 рр)
Результат	Участь у конкурсах: Снігова королева; ESTEL color; Зірка ESTEL; чемпіонати з перукарського мистецтва, манікюру та візажу (регіональні та всеукраїнські), конкурс WorldSkills Ukraine Профорієнтаційні майстер-класи з професій Перший регіональний фестиваль «Мода. Sumy. Стиль» Проходження виробничої практики в перукарнях Працевлаштування учнів навчального закладу

На основі таких підходів ми готуємо учнів до самостійної професійної діяльності та заохочуємо до подальшого творчого та професійного саморозвитку.

Література

1.Наволокова Н. П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Навчально-методичний посібник. Харків, 2011. 176 с.

2.Метод проєктів – ефективна технологія навчання: веб-сайт. URL: <http://ru.osvita.ua/school/method/technol/1415/> (дата звернення: 10.09.2019).

3. Використання інноваційних технологій на уроках виробничого навчання в ПТНЗ : веб-сайт. URL: https://yagotinctpo.ucoz.ua/doc/vikoristannja_innovacijnikh_tekhnologij_na_urokakh.docx (дата звернення: 10.09.2019).

Корзюкова Людмила Петрівна,
*викладач англійської мови Професійно-педагогічного коледжу
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ДІЛОВІ ІГРИ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (ЗА ПРОФСПРЯМУВАННЯМ)

Під «діловою грою» розуміють технологію, засіб і метод фахової підготовки, що реалізується через комплекс ситуацій професійного спілкування та використовується для навчання та контролю групової діяльності. Ділова гра є універсальним методом для підготовки спеціалістів. Також ділова гра є засобом міжпредметних зв'язків між дисциплінами гуманітарного та професійного циклів підготовки фахівців. Проблеми активних методів, до яких належать різні види ігрового навчання, не є новими в методиці навчання іноземних мов. Використання ігор в освітньому процесі досліджували: Л. Ананьєва, Ю. Будас, М. Воровка, Т. Бочарова, Л. Нікуліна, В. Ісаєв, Л. Волкова, М. Доможирова, М. Крюков та ін.

Технологія організації ділової гри передбачає розгляд мети гри, ролей та умов взаємодії, її сценарію, очікуваних результатів, способу реалізації зворотного зв'язку та оцінювання. У навчанні іноземної мови (за профспрямуванням) майбутніх майстрів виробничого навчання основною є екстралінгвістична мета – можливість майбутніх фахівців взаємодіяти у професійному середовищі, де мова є не самоціллю, а інструментом взаємодії. Також елементом ділової гри є розподіл ролей та визначення умов взаємодії учасників та організатора під час гри. У грі це роль «замовника», яку грає викладач, «координатора робочої групи», яку доцільно доручити відповідальному студенту із лідерськими якостями, та «команди розробників», якими є решта студентів групи [2]. Команда розробників повинна

мати важливі для ділової гри характеристики: складатися з фахівців різного профілю, бути здатною до самоорганізації, мати постійний склад, бути готовою до взаємодопомоги.

По-перше, у команді розробників мають бути фахівці різного профілю, щоб можна було діяти без залучення сторонньої допомоги (зовнішніх ресурсів) і виконувати професійне завдання. Ця особливість указує на необхідність ретельного розроблення сценарію гри, аби студенти самі могли впоратися із завданням.

По-друге, команда має бути здатною до самоорганізації, адже технічне завдання виноситься на самостійну роботу, а його обговорення відбувається під час занять, отже, розробники самі визначають завдання відповідно до вимог замовника і розподіляють обов'язки. Важливою для викладача є здатність передати частину своїх повноважень групі, таким чином збільшуючи їх автономію. Тільки на початку навчання викладач здійснює пряме управління, чітко формулюючи завдання, надалі управління стає більш рефлексивним, група стає більш самостійною. Майбутні майстри виробничого навчання стають саморегульованою структурою, що є корисним у майбутній професійній діяльності, адже розвиваються вміння ефективно розподіляти завдання. Найоптимальніша кількість членів команди – 6–9 осіб. Якщо кількість студентів у одній групі становить 15–20 осіб, доцільно розподілити її на 2–3 команди розробників. Викладач іноземної мови не може визначити професійні навички та вміння студентів, тому під час пояснення сутності ділової гри він повинен дати зрозуміти студентам, яка саме робота їх очікує протягом семестру, щоб розподіл на команди був ефективним.

Усвідомлення студентами правил зменшить вірогідність виникнення конфліктних ситуацій під час проведення ділової гри та оцінювання роботи команд. На різних етапах ділової гри необхідно забезпечити: на першому – розуміння студентами ситуації спілкування та забезпечення необхідним мовним та мовленнєвим матеріалом; на другому – дотримання регламенту та досягнення цілей ділової гри; а на третьому – ефективного аналізу ділової гри, яка відбулася.

На етапі підготовки відбувається пояснення сутності ділової гри, виконується низка вправ, спрямованих на покращення розу-

міння ситуації професійного спілкування, роз'яснюються етапи проведення та участі в різних ділових зустрічах, визначаються ролі.

На етапі проведення ділової гри доцільними є такі прийоми: «Прогресивна дискусія», «Круглий стіл», «Акваріум». Метою цих прийомів є обмін думками, спільний пошук рішень [1]. У «Прогресивній дискусії» студенти ознайомлюються з проблемою, далі здійснюється швидкий пошук ідей щодо розв'язання завдань та їх запис на дошці (стікерах) з їх подальшим обговоренням та уточненням. Під час круглого столу студенти займають місця за столом та обмінюються думками із заданої проблеми. Регламент кожного виступу обговорюється з кожною групою.

Після закінчення проєкту відбувається зворотний зв'язок, протягом якого студенти у невимушеній, дружній атмосфері обговорюють, що сподобалося протягом гри в цілому, що краще було б удосконалити, з якими труднощами вони зіткнулися. Це допомагає у систематизації знань і досвіду та отриманні додаткової мотивації до подальшого навчання.

З вищезазначеного можна зробити висновки щодо технології організації ділової гри: по-перше, ділова гра містить у собі елементи методу проєктів та аналізу ситуацій; по-друге, вона може бути використана як метод навчання, який поєднує теми курсу в цілісний сценарій. Як засвідчує досвід проведення ділових ігор, роль викладача весь час змінюється: він виступає й оператором для забезпечення автентичними аудіовізуальними матеріалами, і безпосереднім учасником гри, і координатором та помічником, що сприяє підвищенню самостійності та ініціативності здобувачів вищої освіти на всіх етапах навчання у закладі вищої освіти.

Література

1. Доможирова М. А. Деловая игра в обучении профессионально-ориентированному общению на иностранном языке студентов неязыковых вузов : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Санкт-Петербург, 2002. 212 с.

2. Нікуліна А. С., Паньков Д. В., Єзінова І. І. та ін. Розвиток ділової активності учнів ПТНЗ під час професійної та загальноосвіт-

ньої підготовки: навчально-методичний посібник для педагогічних працівників ПТНЗ. Донецьк: ДІПО ІПП, 2003. 207 с.

3. JamesM. Scrum Reference Card. URL: <http://scrumreferencecard.com/ScrumReferenceCard.pdf>

Крицька Валентина Никифорівна,
учитель трудового навчання вищої категорії
Кіровоградської ЗОШ I–III ступенів № 13

ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРИЙОМІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПРЕДМЕТА «ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ»

Сучасний етап розвитку українського суспільства поставив перед освітою нові завдання, за яких школа повинна орієнтуватися на створення оптимальних умов для розвитку кожної дитини, спрямовуватися не на заучування, а на формування в них здібностей самостійно осмислювати навколишню дійсність. Це передбачає перебудову процесу навчання, розроблення та впровадження інноваційних педагогічних технологій учителями трудового навчання.

В освітніх документах (закони України «Про інноваційну діяльність», «Про середню освіту», Національна доктрина розвитку освіти в Україні, Концепція загальної середньої освіти та ін.) зацентровано на розвитку інноваційних освітніх технологій в навчальному процесі з метою забезпечення реалізації особистісноорієнтованої шкільної освіти.

Вивченням теоретичних та дидактичних питань щодо запровадження педагогічних технологій у навчальний процес шкільної освіти займаються дослідники І. Бех, П. Гусак, М. Кларін, Н. Протасова, О. Савченко, Г. Селевко, М. Скрипник, О. Пехота та ін.

Доречно звернути увагу на дослідження науковців, які займалися вивченням питань технологічної освіти: В. Борисов, А. Грітченко, Р. Гуревич, О. Коберник, М. Корець, В. Сидоренко, В. Стешенко, Г. Терешук, В. Титаренко та ін. Але питання застосування педагогічних технологій при викладанні предмета «Трудове навчання», що

обумовлено низкою чинників і має соціально-економічне й особистісне значення, залишається недостатньо вивченим.

Активні процеси розвитку сучасного суспільства вимагають особистості, яка може брати участь у технологічній, творчій і проектній трудовій діяльності, тобто її праця є творчо-перетворювальною. Високий рівень технологічної культури, здатність до ініціативи, творчості й саморозвитку, професіоналізм і конкурентоспроможність є об'єктивними вимогами до особистості як до суб'єкта трудової діяльності.

Важливе місце в цьому процесі посідає трудове навчання, яке сприяє формуванню в школярів технологічної компетентності на основі системи технологічних знань і вмінь, що є основою для подальшої трудової діяльності; становленню особистості, яка має потребу в різних видах розумової та фізичної праці, технологічно важливих якостях, що забезпечують їх самореалізацію, самоствердження й соціалізацію. Цей навчальний предмет ознайомлює школярів з основами виробничої діяльності, сприяє підготовці їх до життя, формує важливі навички майбутньої трудової діяльності в усіх галузях виробництва.

«Національна доктрина розвитку освіти» передбачає перспективи і можливості модернізації системи трудової підготовки учнів відповідно до сучасного соціально-економічного стану країни і ринку праці. Основною метою школи згідно із зазначеним документом є підготовка освічених, моральних, мобільних, конструктивних і практичних особистостей, які усвідомлюють свою роль у суспільстві.

З огляду на зміст державного стандарту базової й повної середньої освіти основною метою галузі «Технології», яка реалізується через предмет «Трудове навчання», є виховання та становлення технічно, технологічно освіченої особистості, готової здійснювати активну трудову діяльність з урахуванням науково-технічного прогресу, оскільки на основі загальнотрудоких умінь вона зможе оволодіти багатьма конкретними видами технологій для забезпечення здійснення високого рівня трудової діяльності.

Специфіка освітньої галузі «Технології» і насамперед дисципліни «Трудове навчання» полягає в тому, що тут школярі в процесі навчання вперше набувають досвіду інтегрованої перетворювальної діяльності, інваріантними сторонами якої є: пізнавальна, предметно-практична (трудова), проектна, ціннісно-орієнтована,

комунікативна і естетична складові. При цьому діяльність учнів має характер розгорнутої навчальної діяльності, у якій виокремлюють загальнопізнавальні, загальнотрудова, спеціальні розумові й практичні дії [4, с. 113].

Ми поділяємо думку О. Коберника, Г. Коберник [1], які вважають, що вчителям трудового навчання необхідно стимулювати в учнів основної школи саме внутрішню мотивацію до вибору професії. Мотивація сприяє виникненню інтересу до навчання, радості та задоволення. Таким мотиваційним процесом є застосування педагогічних технологій у навчанні.

Упровадження інноваційних технологій учителями трудового навчання у навчанні учнів 5–9 класів змінює репродуктивний характер засвоєння знань, умінь та навичок на проблемне, програмоване та інноваційне викладання. Технологізації навчального процесу (діагностична постановка цілей, наявність критеріальної поточної і підсумкової оцінки, алгоритмізація навчання, гарантований кінцевий результат) сприяє поширенню використання інноваційних технологій у педагогічній практиці вчителів трудового навчання.

Особливо актуальними інноваційними технологіями під час навчання з дисципліни «Трудове навчання» учнів 5–9 класів можна вважати дослідницьку діяльність, проблемне навчання, інформаційно-комунікаційні технології, проектну технологію, технологію скрайбінгу, інтерактивні технології.

Доречно для сучасного вчителя організувати навчальний процес у комп'ютерному середовищі з урахуванням специфіки конкретної навчальної дисципліни, навчальних та практичних цілей, розуміти на засобах ІКТ і можливостях їх використання, яким змістом їх наповнити, як контролювати їх якість. Серед ІКТ технологій використовуємо програму для автоматизованої побудови креслення КОМПАС-3D, інтернет, мультимедійні засоби (презентації), що дають можливість на якісно новому рівні будувати навчальний процес.

Інтернет використовується учнями для пошуку інформації для підготовки до практичних занять, підготовки та виконання лабораторних та самостійних робіт, створення презентацій, розроблення творчих проектів. Дидактичні можливості та методичні варіанти застосування мультимедійних засобів навчання з дисципліни «Трудове

навчання» досить різноманітні. Вони можуть мати різне дидактичне призначення: служити опорою (слуховою, зоровою) для подальшого засвоєння учнями знань, ілюстрацією або засобом повторення та узагальнення навчального матеріалу.

Проектні технології передбачають розв'язання різних проблем із використанням дослідницьких методів, стимулювання інтересу учнів до самостійного здобуття знань, розвиток уміння орієнтуватися в інформаційному просторі, позитивний вплив на розвиток критичного і творчого мислення.

Метод проектів передбачає використання широкого спектра проблемних, дослідницьких, пошукових методів, які чітко орієнтовані на реальний практичний результат, що має значення для учнів. Творче проектування застосовуємо під час вирішення учнями завдань самостійної роботи, де пропонується вибір творчих проектів виробів, які вони, за бажанням, мають вибрати та виконати.

Цікавим для учнів у процесі вивчення дисципліни «Трудове навчання» став і технологічний прийом «скрайбінг».

Технологізація освіти, зокрема розроблення нових програм з метою поліпшення умов, результатів навчання школярів, сприяє максимальному розкриттю індивідуальних можливостей та самоактуалізації особистості кожного школяра у виборі професійних пріоритетів.

Література

1. Коберник О. М., Коберник Г. І. Підготовка майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності. Вісник Житомирського державного ун-ту імені Івана Франка. 2005. №2. С. 23–25.

2. Полат Е. С., Бухаркина М. Ю. Современные педагогические и информационные технологии в системе образования: [учеб. пособ. для студ. вузов]. М.: Академия, 2008. 365с.

3. Помігуєв О. Ю. Творчі групи – вивчення та апробування ідей у практичній діяльності. Трудова підготовка в сучасній школі. 2012. № 5. С. 34–3

4. Шелудько І. В. Підготовка майбутніх учителів технологій до навчання варіативних модулів художнього спрямування учнів 5–9 класів : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Хмельницький нац. ун-т. Хмельницький, 2016.

Крученко Світлана Володимирівна,
*методист Професійно-педагогічного коледжу
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ФОРМИ І МЕТОДИ РОБОТИ З ВИКЛАДАЧАМИ КОЛЕДЖУ ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Сучасний соціально-економічний розвиток суспільства вимагає використання інноваційних методів та технологій навчання студентів у закладах вищої освіти, які дозволять майбутнім фахівцям бути конкурентоспроможними на ринку праці.

Соціальні передумови появи й застосування інноваційних освітніх технологій:

- ускладнення соціального замовлення освітнім установам – підготовка не просто самостійно мислячих громадян, висококваліфікованих фахівців, компетентних у галузі майбутньої професійної діяльності, але і високоморальних, духовно розвинених і готових до інновацій, спільної діяльності, спілкування та співробітництва, роботи в нестабільних і швидко мінливих умовах із проявом ініціативи та творчості;

- потреба розвитку творчого (продуктивного) мислення майстра виробничого навчання, формування його комунікативних умінь та практичної підготовки до активної життєдіяльності у постійно мінливому соціальному середовищі;

- інформатизація суспільства.

У свою чергу, інноваційні технології у закладі вищої освіти характеризують як технології, засновані на нововведеннях: організаційних (пов'язаних із оптимізацією умов освітньої діяльності) та методичних (спрямованих на оновлення змісту освіти та підвищення її якості). Застосування інноваційних технологій у процесі підготовки майбутніх майстрів виробничого навчання дозволяє їм ефективно використовувати навчально-методичну та іншу літературу, засвоювати професійні знання, розвивати проблемно-пошукове

мислення, формувати професійне мислення, активувати науково-дослідницьку роботу, розширювати можливості самоконтролю отриманих знань.

У сучасній педагогіці є багато різноманітних форм та методів інноваційного навчання, спрямованих на якісне засвоєння знань здобувачами освіти, розвиток їхньої розумової діяльності, виявлення вмій та навичок критичного осмислення проблем, набуття досвіду самостійного опрацювання навчального матеріалу, пошукової роботи, набуття якостей, які в подальшому сприятимуть розвитку самоосвіти і самореалізації.

Вибір методів навчання залежить від:

- загальних та конкретних цілей навчання, змісту матеріалу конкретного заняття;

- часу, відведеного на вивчення того чи іншого матеріалу;

- рівня пізнавальних можливостей;

- рівня підготовленості (курсу навчання, освітнього ступеня);

- матеріального оснащення, наявності обладнання, наочних посібників, технічних засобів;

- можливостей та особливостей викладача, рівня його теоретичної та практичної підготовленості;

- методичної майстерності, особистісних якостей тощо.

Під час використання інноваційних технологій у процесі підготовки майбутніх майстрів виробничого навчання необхідно враховувати, що здобувач вищої освіти запам'ятовує:

- 10 % того, що він прочитав;

- 20 % того, що він почув;

- 30 % того, що він побачив;

- 50-70 % при участі у групових дискусіях;

- 80 % – при самостійному знаходженні та формулюванні чи вирішенні проблеми;

- 90 %, коли безпосередньо бере участь у діяльності та самостійній постановці проблеми, прийнятті рішення.

Найбільш відомі форми інтерактивних методів навчання: «Велике коло», «Акваріум», «Займи позицію», «Мозковий штурм», «Вертушка», «Дебати», «Мікрофон», «Брейн-ринг», «Аукціон», «Реклама», «Конференція», «Джиг-соу», рольові імітаційні ігри,

робота в парах та групах з подальшою репрезентацією та захистом проєктів.

Приклади використання різних форм та методів навчання:

Метод «мозковий штурм» («Дерево рішень») – ефективний метод колективного обговорення, пошук рішень у процесі спільного висловлення думок. Цей метод дає можливість за короткий час висловитись великій кількості студентів, що є передумовою вироблення найбільш розумного рішення.

Метод проєктів стимулює інтерес студентів до певних проблем, що передбачають оволодіння певним багажем знань через проєктну діяльність: розв'язання однієї або цілої низки проблем; показ практичного застосування отриманих знань – від теорії до практики.

Випробувати десять методів і обрати свій, переглянути десять підручників і не дотримуватися жодного неухильно – ось єдиний можливий шлях викладання. Адже навчання з використанням інноваційних технологій якісно перевищує класичну освіту. Воно інтегрує процеси, які не можна об'єднувати в межах класичної освіти: навчання, працевлаштування, планування кар'єри, безперервна освіта.

Курашова Антоніна Миколаївна,
майстер виробничого навчання ДНЗ «Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг»

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЄКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Нові підходи до організації діяльності майстра виробничого навчання, вимагають постійного оновлення змісту освіти, гнучкості у доборі форм і методів навчання, врахування потреб особистості та суспільства.

Останнім часом інтерес учнів до навчання різко впав, чому деякою мірою сприяли застарілі форми уроку. Традиційні форми навчання іноді заважають здібному учню повністю проявити себе, тому один зі шляхів подолання цього, використання нетра-

диційних (нестандартних, інноваційних) форм організації навчання.

Сьогодення вимагає від учня високої творчої самостійності, умінь ставити перед собою цілі та знаходити оптимальні методи і засоби їх досягнення. Однією з навчальних технологій, що забезпечує певний баланс між знаннями і вміннями, і є метод проєктів.

В «Українському педагогічному словнику» метод проєктів трактується як організація навчання, за якої учні набувають знань і навичок у процесі планування й виконання практичних завдань-проєктів [1, с. 205].

Р. Гуревич, М. Кадемія, М. Козяр доводять, що метод проєктів ґрунтується на принципі навчання за допомогою діяльності, розглядаючи її як вид творчої роботи, в якій учень виступає активним учасником, в основі його лежить не інформаційний підхід, орієнтований на розвиток пам'яті, а діяльнісний, націлений на формування комплексу розумових здібностей (розуміння, рефлексії, конструкторської уяви, здатності до цілеспрямованості), необхідних для дослідницької діяльності [2, с. 123].

У свою чергу, науковець Є. Полат характеризує проєкти як сукупність навчально-пізнавальних прийомів, за допомогою яких учні набувають знання та навички в процесі планування та самостійного виконання певних практичних завдань з обов'язковою репрезентацією результатів [3, с. 73].

Суть проєктної технології – стимулювати інтерес учнів до певних проблем, що передбачають володіння визначеною сумою знань, та через проєктну діяльність, яка передбачає розв'язання однієї або цілої низки проблем, показати практичне застосування набутих знань.

Під час використання технології вирішується ціла низка дидактичних, виховних і розвивальних завдань: розвиваються пізнавальні навички учнів, формується вміння самостійно конструювати свої знання, вміння орієнтуватися в інформаційному просторі, активно розвивається критичне мислення, сфера комунікації тощо.

Навчальне проєктування орієнтоване передусім на самостійну діяльність учнів – індивідуальну, парну або групову, яку учні виконують упродовж визначеного часу. Технологія проєктування передбачає розв'язання учнем або групою учнів якої-небудь проблеми,

яка передбачає, з одного боку, використання різноманітних методів, засобів навчання, з другого – інтегрування знань, умінь з різних галузей науки, техніки, творчості. Проектна технологія передбачає використання педагогом сукупності дослідницьких, пошукових, творчих за своєю суттю методів, прийомів, засобів.

Таким чином, суть проектної технології – стимулювати інтерес учнів до певних проблем, що передбачають володіння визначеною сумою знань, та через проектну діяльність, яка передбачає розв’язання однієї або цілої низки проблем, показати практичне застосування набутих знань.

Метою навчального проектування є створення педагогом таких умов освітнього процесу, за яких його результати стають індивідуальним досвідом проектної діяльності учня. Під час використання технології вирішується ціла низка різнорівневих дидактичних, виховних і розвивальних завдань, формується вміння самостійно конструювати свої знання, вміння орієнтуватися в інформаційному просторі, активно розвивається критичне мислення.

Основне завдання майстра виробничого навчання – навчити здобувати знання самостійно, вміти застосовувати їх для розв’язання нових пізнавальних і практичних завдань. Наприклад при вивченні теми «Салати і закуски» учні працюють над проектом «Роль кольору в оформленні страв». Учня при оформленні страв треба довести, що на здоров’я і настрій людини впливає не лише вітамінний склад, але і колірна гама. Чим більш різнокольорова веселка на тарілці, тим краще для нашого організму. Цей проект розрахований на 1–1,5 місяця. Учні ведуть пошук через інтернет про значення кольору у страві, і свої страви оформлюють, творчо використовуючи поради психологів, щодо впливу кольорів на оформлення страв.

Творчі проекти передбачають максимально довільний і нетрадиційний підхід до оформлення результатів. Вони є творчістю як діяльністю. Кулінарію часто називають мистецтвом, тому в професії кухаря завжди є місце творчості, винахідливості. Праця кухаря не може ґрунтуватися лише на знання технології приготування їжі, адже кухарі не просто готують їжу, вони проявляють творчість щодо приготування страв, їх оформлення та подачі. Технологія приготування їжі є дотичною до естетики та до видів трудової діяльності, в яких

предмет праці має яскраво виражений відбиток художніх здібностей людини, до прикладного мистецтва. Особливе значення при приготуванні страв належить завершальному етапу – оформленню, тому йому треба приділяти багато уваги. Коли дивитися на тарілку, ще до відчуття смаку, вже складається перше враження від зовнішнього вигляду страв. Доцільними є такі теми проєктів: «Оформлення і подача перших страв», «Оформлення і подача других страв», «Оформлення і подача десертів», «Елементи карвінгу при оформленні страв».

Отже, підвищення якості професійної (професійно–технічної) освіти багато в чому залежить від запровадження педагогами інноваційних технологій навчання, що вможливорює ефективне проєкування навчального процесу, управління ним, одержання результатів відповідно до запланованих цілей.

Література

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 376 с.

2. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті: монографія / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр; за ред. член-кор. НАПН України Гуревича Р.С. Львів, 2012. 506 с.

3. Полат Е. С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособ. / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров. 2-е изд., стереотипное. М.: Академия, 2005. 272 с.

Куц Руслан Віталійович,
магістрант Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Попит на висококваліфікованих робітників існував у всі часи, а тому не дивно що на сьогоднішній день українське сільське господарство потребує професійно компетентних фахівців у всіх галузях.

Для роботи на сільськогосподарських машинах необхідні компетентні, мобільні й конкурентоспроможні кваліфіковані робітники на рівні сучасних і перспективних вимог. Актуальною проблемою П(ПТ)О є оновлення й удосконалення змісту професійної освіти та системи кваліфікацій, оскільки працевластувачі вважають її недосконалою через те, що вона не дає об'єктивної інформації про якість набутих знань, умінь, які б відповідали реальним потребам ринку праці. Сучасний керівник більше зацікавлений у працівникові, який: уміє думати самостійно, грамотно працювати з інформацією, шукати шляхи раціонального подолання поточних виробничих питань, володіти критичним і творчим мисленням, бути комунікабельним.

Основним завданням П(ПТ)О на сучасному етапі розвитку суспільства є досягнення нової якості підготовки фахівців освіти – якості, що відповідає вимогам, які висуваються до особистості сучасними швидкозмінними соціально-економічними умовами. Ці вимоги полягають у досягненні випускниками навчального закладу системи універсальних ключових компетентностей, що дозволяють реалізувати себе в умовах інформаційного суспільства. Нині відбувається переорієнтація оцінки результатів навчання з понять «освіченість», «загальна культура» тощо на поняття «компетентність». Компетентність – сукупність знань і умінь, необхідна для ефективної професійної діяльності: уміти аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію тощо [1]. В. Радкевич розуміє компетентність як результат професійної освіти, її представлення у вигляді норм якості підготовки кваліфікованих робітників.

Компетентність з професій сільськогосподарського профілю залежить від багатьох факторів:

- проведення якісного аналізу ринку праці з професій сільськогосподарського профілю;
- створення обґрунтованої методики збору, систематизації та узагальнення результатів анкетування провідних фахівців галузі;
- розроблення структури формування професійних та ключових компетенцій кваліфікованих робітників на основі модульно-компетентнісної технології.

До 2005 р. в Україні передбачалася підготовка кваліфікованих робітників на основі одержання знань, умінь та навичок (ЗУН), отримання професії. Відтак, виникає потреба в підготовці компетентного кваліфікованого робітника, який був би здатним постійно розширювати коло своїх інтересів і можливостей, пізнання самого себе і навколишнього світу, розуміння потреб суспільства і визначення можливостей професійної самореалізації. Реалізація такої підготовки у П(ПТ)О можлива за умови здійснення компетентнісного підходу, що залежить від двох основних умов: створення в навчальному закладі єдиного інформаційного освітнього середовища, яке сприятиме професійному розвитку і соціалізації учнів, наявності професійно підготовлених педагогічних кадрів, здатних забезпечити формування у учнів необхідних компетентностей.

Важливим для нашого дослідження є поняття «професійна компетентність». Науковий інтерес становить визначення професійної компетентності, запропоноване академіком Н. Ничкало: «професійна компетентність – сукупність знань і вмінь, необхідних для ефективної професійної діяльності, уміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію» [2].

Професійна компетентність фахівця передбачає розв'язання різного роду проблем, задач на основі наявного досвіду, знань і цінностей. Компетентністний підхід не протиставляється традиційному заснованому на знаннях, уміннях і навичках. Поняття компетентності ширше ніж поняття «знання, уміння і навички». Хоча єдиного визначення цього поняття не існує, наведемо його визначення у сфері освіти: специфічна здатність, необхідна для ефективного виконання конкретної дії у конкретній предметній галузі, що включає вузькоспеціальні знання, особливого роду предметні навички, способи мислення, а також розуміння відповідальності за свої дії.

Формування і розвиток професійної компетентності учнів П(ПТ)О вимагає врахування певних чинників: визначення суспільного і соціального сенсу поняття «компетентність» та його необхідності, диференційоване врахування ціннісних орієнтацій, потреб і запитів учнів, осмислення, засвоєння змісту предметів, творче використання наявних знань, доведення до досконалості виконання професійних операцій в умовах сучасної промисловості, розвиток професійних

здібностей і високої кваліфікації робітника, його професійної мобільності, готовності до інноваційної діяльності, творчого зростання. Навчально-виробничий процес здійснюється згідно з робочими навчальними планами і програмами, нормативно-правовими актами, навчально-методичними документами з професійно-технічної та загальної середньої освіти.

Література

1. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування К.: К.І.С., 2004.

2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики під заг. ред. О. В. Овчарук. К.: К.І.С., 2004. 112 с.

Личова Тетяна Юрївна,
аспірантка Глухівського НПУ ім. О. Довженка

Науковий керівник:

Ковальчук Василь Іванович,
доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ АГРОІНЖЕНЕРІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Економічна політика сучасного суспільства, прискорений та інноваційний розвиток освіти і науки в Україні вимагають якісної професійної підготовки майбутніх фахівців–агроінженерів. Сьогодні від фахівців–агроінженерів вимагають не лише суто професійних знань, умінь та навичок, але і здатності до творчого мислення, продуктивної праці, рішучості у виконанні поставлених завдань, самовдосконалення, одним словом, бути конкурентоспроможними на ринку праці.

Проблему компетентнісного підходу та професійної компетентності в освіті досліджували такі науковці, як О. Овчарук, О. Пометун, О. Локшина (розроблення та впровадження компетентнісного підходу в зарубіжних країнах), С. Гончаренко, Н. Ничкало (визначення поняття компетентності), С. Сисоєва (формування професійної компетентності), Дж. Равен, С. Шишов, А. Маркова, (розуміння поняття «професійна компетентність» як складного багатовимірного феномену та змісту цього поняття), І. Зимня, П. Третяков, Т. Шамова, В. Ягупов (визначення основних видів професійної компетентності).

Значна кількість наукових праць зарубіжних і вітчизняних дослідників присвячена розроблення педагогічних умов формування професійної компетентності фахівців. Такі науковці, як І. Бендера, І. Блозва, С. Виговська, Т. Іщенко, І. Колосок, П. Лауш, С. Літвінчук, В. Лозовецька, П. Лузан, В. Манько, Ю. Нагірний, Н. Підбуцька, І. Паламар, В. Рябець, В. Свистун, Л. Сподін, Л. Щербатюк, Л. Шовкун та ін. досліджували різні шляхи формування професійної компетентності фахівців аграрного профілю.

У Законі України «Про вищу освіту» компетентність розглядається як динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти [3].

У наукових дослідженнях європейської системи освіти компетентність трактується науковцями як спроможність особистості сприймати та відповідати на індивідуальні та соціальні потреби, комплекс ставлень, цінностей, знань і навичок [6, с. 7].

На думку А. Кузьмінського, професійна компетентність особистості виявляється у глибоких знаннях, широкій ерудиції в науково-предметній галузі, нестандартному мисленні, креативності, володінні інноваційною тактикою і стратегією, методами вирішення творчих завдань [5, с. 16].

Е. Зеєр під професійною компетентністю розуміє сукупність професійних знань, умінь, а також способи виконання професійної діяльності [4].

«Професійна компетентність – це здатність особистості високоефективно застосовувати сукупність набутих знань, умінь та навичок у практичній професійній діяльності» [7, с. 133].

Професійна компетентність фахівця охоплює не лише обсяг знань, якими він володіє, а також здатність і розуміння того, як ефективно застосовувати ці знання у професійній діяльності.

Формування професійної компетентності майбутніх агроінженерів нині вимагає використання у процесі фахової підготовки інноваційних технологій, які передбачають не тільки новий підхід до її організації, але й новий тип відносин між викладачем і здобувачем освіти, нові технології опанування знань.

Застосування інноваційних технологій на заняттях у процесі підготовки майбутніх фахівців сприяє підвищенню рівня пізнавальної самостійності, високому ступеню наочності й безперервному самоконтролю, засвоєнню знань та вмінь, формуванню необхідних професійних компетентностей [2, с. 217].

Для формування професійної компетентності майбутніх агроінженерів у процесі фахової підготовки варто застосовувати особистісноорієнтовані прийоми, в яких посилений творчо-діяльнісний компонент. За таких умов під керівництвом викладача майбутні фахівці опанують необхідні знання, уміння та навички, а також зможуть застосовувати їх у подальшій професійній діяльності.

Необхідність застосування інноваційних технологій полягає в тому, що на заняттях (лекційних, практичних і лабораторних) здійснюється індивідуальна та групова робота здобувачів освіти, робота з первинними документами, використовується проєктна діяльність, навчальні ігри. Усе це допомагає майбутнім фахівцям отримувати та засвоювати значно більший обсяг інформації, сприяє зростанню їх активності та професійних умінь, дає поштовх до критичного мислення, розвитку здібностей висловлювати та аргументувати свої думки тощо.

Формуванню креативної особистості сприяють такі інноваційні методи, як «Мозковий штурм», дискусії, ділові ігри, аналіз конкретних ситуацій (кейс-метод), тренінги, самостійна робота.

Під час фахової підготовки майбутніх агроінженерів у випадку, коли необхідно розв'язати складну ситуацію за достатньо обмежений

час, доречно застосовувати метод мозкового штурму. Він є одним із методів творчого вирішення проблеми, завдяки чому дозволяє побачити досить ефективні рішення складних проблемних ситуацій. «Мозковий штурм» можна проводити як з групою (командою) людей, так й індивідуально.

Дискусія (як спосіб передачі знань) – це метод зі сталими традиціями, це належать до групи проблемних методів. Метою дискусії є виявлення відмінностей у розумінні питання, встановленні істини у товариській суперечці та знаходженні спільної думки.

Прикладом використання дискусії у процесі фахової підготовки майбутніх агроінженерів є засідання круглого столу та зустрічі з провідними фахівцями з метою ознайомлення із сучасними вимогами виробництва та формування у них практичних навичок.

Одним із найактивніших методів навчання здобувачів освіти є проведення ділової гри. Ділова гра є методом навчання вибору послідовних, оптимальних рішень в умовах, які імітують реальну виробничу ситуацію.

Таким чином, у процесі проведення гри стимулюється інтелектуальна діяльність майбутніх фахівців. Вони вчаться прогнозувати, досліджувати та перевіряти правильність прийнятих рішень і гіпотез, удосконалюють культуру спілкування, формують уміння працювати в колективі та з колективом, що підвищує їхню інтелектуальну активність, пізнавальну самостійність та ініціативність [1, с. 75].

Кейс-метод є одним із методів інноваційних технологій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності майбутніх фахівців-агроінженерів. Він передбачає у процесі вивчення освітнього матеріалу розгляд виробничих та управлінських ситуацій, проблемних ситуацій, складних конфліктних випадків. Навчити майбутніх агроінженерів на прикладі конкретної ситуації (кейса) групового аналізу проблеми і самостійного прийняття рішень є основною метою кейс-методу.

Отже, професійна компетентність майбутнього фахівця-агроінженера повинна формуватися у закладах освіти, але її подальший рівень може зростати у процесі фахової діяльності із застосуванням інноваційних технологій. Зазначмо, що формування професійної

компетентності—тривалий, процес, що продовжується протягом життя і є невід’ємною частиною освітнього процесу.

Таким чином, основна увага при формуванні професійної компетентності майбутніх агроінженерів у процесі фахової підготовки повинна приділятися розвитку особистості, її комунікативній підготовленості, формуванню професійних умінь та навичок, здатності здобувати і розвивати знання, вирішувати складні виробничі ситуації, мислити і працювати по-новому. Це все, у свою чергу, дозволить майбутнім фахівцям-агроінженерам підготуватися до сучасних умов виробництва, бути конкурентоспроможними та затребуваними на ринку праці, досягати великих успіхів у професійній діяльності.

Література

1. Дяченко-Богун М. Активні методи навчання у вищому навчальному закладі. Витоки педагогічної майстерності. 2014. Вип. 14. С. 74–79.
2. Жилиякова О. В., Ставерська Т. О. Застосування інноваційних методик під час підготовки фахівців з економічних спеціальностей. VIII Всеукр. наук.-метод. конф., 23 вересня 2010 р. Харків: ХДУХТ, 2010. С. 217–218.
3. Закон України «Про вищу освіту»: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення 25.10.2019).
4. Зеер Э. Ф., Сыманюк Э. Э. Кризисы профессионального становления личности. Психологический журнал. 2003. № 6. С. 35–44.
5. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ: Знання, 2005. 486 с.
6. Овчарук О. Ключові компетентності: Європейське бачення. Управління освітою. 2004. № 2. С. 6–9.
7. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід : монографія за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 412 с.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ФІЗИКИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Стандарт вищої освіти містить програмні компетентності, що визначають специфіку підготовки молодшого спеціаліста зі спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» та кінцеві, підсумкові та інтегративні результати навчання, що визначають нормативний зміст підготовки. Результати навчання корелюються із визначеним переліком загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетентностей [2].

Формування мотивації навчання студентів фізики без перебільшення можна назвати однією з центральних проблем сучасної освіти. Її актуальність зумовлена оновленням змісту навчання. Заклад освіти покликаний навчити здобувача освіти пізнавальної мобільності, раціонального відбору, ефективного засвоювання необхідної інформації.

Упровадження різноманітних сучасних інноваційних технологій в освітній процес – необхідна реалія сьогодення [1]. До студентів висуваються вимоги не лише діяти, а й мислити по-новому. Тому дедалі частіше при викладанні фізики відходять від переважного використання традиційних методів навчання. Серед основних питань, які стосуються впровадження сучасних технологій навчання, є пошуки можливостей органічного поєднання та взаємоузгодження традиційних методів реалізації навчального процесу з новими методами його інтенсифікації й активізації, що забезпечують формування необхідних якостей майбутнього майстра виробничого навчання.

Однак досі не розроблені ефективні методи вивчення та управління інноваційними процесами, які б посилили практичну користь і підвищили цілеспрямованість, стали б засобом формування позитивної мотивації навчання студентів фізики.

Аналізуючи проблему методичних особливостей вивчення розділу фізики «Електродинаміка» студентами спеціальності 015 «Професійна освіта», вважаємо за доцільне спрямувати дослідження в русло інноваційних тенденцій. Зазначимо, що згідно з робочою програмою підсумковим результатом після вивчення цього розділу є: знання та здатності розв'язувати задачі на закони Кулона, збереження електричного заряду, Фарадея, Ома, Джоуля-Ленца, Кірхгофа, Ампера, Біо-Савара-Лапласа; теорему Остроградського – Гаусса та вміння застосувати її для розрахунків електричних полів; електромагнітної індукції; напруженості електричного поля; електричної ємності; з'єднання конденсаторів у батареї [3].

У навчальному процесі необхідно більш широко застосовувати практико-орієнтовані завдання, за допомогою яких студенти зможуть продемонструвати здатність використовувати фізичні знання в майбутній професії.

Оскільки мотивація студентів до навчання є однією з основних складових освітнього процесу, то спрямованість дій будь-якого викладача визначається його прагненням і життєвою необхідністю підвищити рівень мотивації навчання студентів – від негативного й нейтрального до позитивного, відповідального, дієвого.

Виникає необхідність проектувати педагогічні ситуації, що є передумовою виникнення мотивації, пізнавального інтересу, детермінує пізнавальну активність студентів та сприяє формуванню творчої спрямованості особистості. Одним із джерел розвитку творчих здібностей студентів засобами предмета є використання активних форм і методів роботи: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, абстракція, класифікація.

Наприклад, при вивченні теми «Закони Ома та Кірхгофа. Розрахунок складного електричного ланцюга» із розділу «Електротехніка» можна запропонувати студентам створити в програмі Excel таблицю для розв'язування задач на закони Кірхгофа (див. рис.1).

Завдання 2.

Вхідні дані		
Фізичні величини	Значення	Одиниця вимірювання
ЕРС	\mathcal{E}	В
Опір 1	$R_1 =$	Ом
Опір 2	$R_2 =$	Ом
Опір 3	$R_3 =$	Ом
Опір 4	$R_4 =$	Ом
Опір гальванометра	$R_G =$	Ом

Розв'язання

Враховуючи I-й закон Кірхгофа відповідно до схеми:

$$\begin{cases} I = I_1 + I_3 \\ I_1 = I_2 + I_G \\ I_2 + I_4 = I \\ I_3 + I_G = I_4 \end{cases}$$

Враховуючи II-й закон Кірхгофа відповідно до схеми отримуємо систему:

$$\begin{cases} I_1 R_1 + I_2 R_2 = \mathcal{E}, \\ I_3 R_3 + I_4 R_4 = \mathcal{E}, \\ I_1 R_1 + I_G R_G + I_4 R_4 = \mathcal{E}; \end{cases}$$

Результат

$$I_G = \frac{\mathcal{E} - I_1 R_1 - I_4 R_4}{R_G}$$

Допоміжні фізичні величини:	l ₁	l ₂	l ₃	l ₄

Запишемо II-й закон Кірхгофа відповідно до умови:

$$\begin{aligned} 0 \cdot I_1 &+ 0 \cdot I_2 &= 0 \\ 0 \cdot I_3 &+ 0 \cdot I_4 &= 0 \\ 0 \cdot I_1 &+ 0 \cdot I_G &+ 0 \cdot I_4 &= 0 \end{aligned}$$

	l ₁	l _G	l ₄		
Основна матриця системи A=	10	5	0	0,2	
	0	-2	4	0,2	B=
	6	10	2	0,2	

Рис.1. Завдання на створення в програмі Excel таблиці для розв'язування задач на закони Кірхгофа

Педагогічний досвід засвідчує, що за допомогою таких завдань можна мотивувати вивчення теми в курсі фізики, показати наочно прикладну і практичну спрямованість вивченого матеріалу та міжпредметні зв'язки.

Література

1. Атаманчук П. С. Інноваційні технології управління навчанням фізики. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний педагогічний університет, інформаційно-видавничий відділ, 1999. 174 с.
2. Настільна книга педагога. Посібник для тих, хто хоче бути вчителем-майстром / упорядники: В. М. Андреева, В. В. Григоращ. Харків: Вид. група «Основа»: «Тріада+», 2007. 352 с.
3. Робоча програма ІПТ КІ СумДУ: Фізика. Київ, 2019.

Максимович Олександр Миколайович,
*викладач фахових дисциплін Професійно-педагогічного коледжу
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Сутність діяльності майстра виробничого навчання полягає у формуванні практичних навичок в учнів щодо їхньої майбутньої професії, а також у сприянні всебічному розвитку особистості завдяки загальнопедагогічній функції.

Педагог професійної школи ознайомлює учнів із технікою і технологіями, інструктує, учить користуватися технічною документацією, формує практичні вміння й навички, здійснює контроль за виконанням завдань, оцінює успішність, стимулює до майстерності й розвитку технічної творчості.

У процесі підготовки майбутніх майстрів виробничого навчання викладачі повинні використовувати найновіші й найефективніші методи, що сприятимуть оволодінню знаннями, необхідними студентам для майбутньої професійної діяльності.

Індивідуалізоване навчання – це один з основних методів, що використовується у процесі підготовки майбутнього майстра виробничого навчання під час викладання фахових дисципліни, за якого

до процесу навчання залучається кожен здобувач освіти. Метод ґрунтується на твердженні, що два студенти не можуть іти за одним і тим самим алгоритмом на занятті.

Вивчення дисципліни «Технологія виробництва і переробки продуктів сільського господарства» забезпечує оволодіння майбутніми майстрами виробничого навчання теоретичними і практичними знаннями в галузі сільського господарства щодо технологічних прийомів вирощування культурних сільськогосподарських рослин і технологій утримання й вирощування домашніх тварин.

Метод індивідуалізованого навчання сприяє формуванню в майбутніх майстрів виробничого навчання вміння індивідуально вирішувати технічні завдання, що постають перед ними.

Особливістю методу кооперативного навчання (робота в команді) є те, що його можна застосовувати в ході викладання будь-якої дисципліни. Сам метод вважається застарілим, проте відрізняється високою ефективністю в освітньому процесі, оскільки формує почуття відповідальності не тільки за себе, а й за своїх одногрупників.

Також не можна не згадати про метод критичного мислення, що використовується на практичних заняттях з дисципліни «Машини для виробництва і переробки продуктів сільського господарства» у майбутніх майстрів виробничого навчання спеціальності 015.18 Професійна освіта (Технологія виробництва і переробки продуктів сільського господарства). Викладач ставить бліцзапитання, а здобувачі вищої освіти мають вчасно зреагувати, щоб дати швидку й правильну відповідь.

Кожен з описаних методів, безумовно, має свої переваги й недоліки, проте викладач має постійно вдосконалювати власний професійний рівень, використовуючи на заняттях інноваційні методи навчання, які б забезпечували високий рівень підготовки майбутніх майстрів виробничого навчання.

ТУРИСТИЧНА ОСВІТА В ТУРЕЧЧИНІ: ОРІЄНТАЦІЯ НА РИНОК ПРАЦІ

Туризм як сектор світової економіки є найбільш трудомісткою сферою послуг, що стрімко розвивається завдяки швидкій зміні ринкової структури та посиленню умов конкуренції. Саме тому в туристичному секторі із року в рік зростає конкуренція між готельно-туристичними закладами, успіх розвитку яких безумовно пов'язаний із якістю обслуговування туристів висококваліфікованими працівниками цієї галузі, що актуалізує значення оновлення змісту туристичної освіти відповідно до вимог ринку праці.

На переконання турецьких дослідників, професійна освіта є важливою інституцією, що дає змогу особистості розвиватися відповідно до змін у галузі [6, с. 7] й націлена на всебічний розвиток здібностей особистості, в ході якого вона отримує знання, уміння та навички, необхідні для подальшої професійної діяльності [4, с. 91]; професійна освіта – це система освіти та навчання, що забезпечує отримання громадянами певної професії на основі знань, які розвиваються у навчальному процесі, організованому відповідно до професійних вимог і особливостей ринку [2, с. 45]; це процес розвитку фізичних, емоційних, соціальних та економічних аспектів особистості шляхом надання знань, умінь та практичних навичок, необхідних для отримання професії [1, с. 29]. Таким чином, професійна освіта у розумінні турецьких науковців передбачає організацію навчального процесу та створення оптимальних умов для професійного й особистісного розвитку суб'єктів навчання шляхом опанування знань, навичок та практичних умінь відносно професії.

Конкретизуючи професійну освіту туристичним спрямуванням, турецькі вчені обґрунтовують її сутність як процес ознайомлення із особливостями такого явища, як туризм, вивчення економіки туриз-

му, виховання кваліфікованого персоналу і менеджерів-керівників [7, с. 135]; туристична освіта – це виховання туристичної свідомості в суспільстві, розвиток усвідомлення важливості захисту туристичних природних ресурсів, виховання розуміння важливості надання рівних і чесних послуг без дискримінації відносно релігії, мови, національності, раси, політичної ідеології, економічних можливостей туриста, встановлення системи поведінки на основі поваги та гостинності тощо [5, с. 141]; туристична освіта як дисципліна навчає безпосереднього служіння людям, надає знання, розвиває навички поваги, толерантності та професійної свідомості [3, с. 391]; туристична освіта передбачає формування туристичної свідомості в суспільстві, розуміння важливості захисту туристичних ресурсів, розвиток концепції чесного обслуговування туристів, виховання персоналу, який здійснює свою професійну діяльність на основі принципів доброзичливості та гостинності, прийнятих у Туреччині [8, с. 83].

Метою туристичної освіти в Туреччині є: підвищення продуктивності праці, створення балансу між компетенціями, здібностями та відповідальністю персоналу, виховання свідомого надання послуг у суспільстві, розуміння принципів чесного обслуговування туристів, залучення кваліфікованого персоналу, який пройшов підготовку в галузі туризму, пояснення важливості туризму для економічного розвитку країни, формування позитивного ставлення до туризму у суспільстві, підвищення знань і вмінь людей, які працюють у сфері туризму, привертання уваги населення до туризму, виховання кваліфікованих тренерів з туризму та сприяння розвитку туристичного сектора [9, с. 16].

На основі аналізу наукових праць турецьких учених щодо сутності понять «професійна освіта» та «туристична освіта» уможливорюється розуміння її спрямованості на вимоги ринку праці у соціальному та особистісному значеннях. Соціальна складова професійної підготовки фахівців готельного господарства і туризму передбачає: інформування громади щодо туризму, формування туристично толерантного середовища, розвиток туристичної культури тощо. Особистісна складова орієнтована на навчання і виховання кваліфікованих кадрів для сфери туризму, які отримали професійну

освіту і здатні навчатись упродовж життя задля ефективного здійснення професійної діяльності на благо економіки країни.

Таким чином, швидкі зміни в економіці та туристичній галузі, пов'язані із розвитком нових технологій, упровадженням комунікацій, реструктуруванням управлінських, операційних та виробничих процесів тощо, зумовлюють необхідність формування у випускників закладів туристичної освіти нових компетентностей, які інтегрують інноваційні знання, уміння та навички; комунікаційні та аналітичні навички, гнучкість і адаптивність, творчість та навички роботи в команді; обізнаність із особливостями сучасних технологічних розробок, необхідних для роботи в туристичній сфері; здатність до реалізації професійних функцій з метою всебічного сприяння досягненню задоволеності клієнтами від якості обслуговування.

Література

1. Aymankuy Y. Önlisans ve Lisans Düzeyindeki Turizm Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarının Buldukları Yerlerin Analizi ve Turizm Eğitimi İçin Öneri Bir Model /Y. Aymankuy, Ş. Aymankuy // Turizm Eğitimi Konferansı/Workshop 11-13 Aralık. – 2002. – С. 29–42.

2. Bozok D. Turizm İşletmelerinde Profesyonel Yönetici ve Eğitimi Sorunları / D. Bozok. // Turizm Yıllığı. Ankara: Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Yayınları. – 1992. – С. 40-53.

3. Gürdal M. Türkiye’de Mesleki Turizm Eğitiminin Yapısal Analizi, Okullaşma-Eğitimin Kalitesi- Staj-İstihdam Sorunları ve Çözüm Önerileri / Gürdal. // Turizm Eğitimi Konferansı-Workshop. – 2002. – №11. – С. 391–400.

4. Hacıoğlu N. Dış Tanıtım ve Örgütlenme Modeli / Hacıoğlu. – Ankara: Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Yayınları, 1992. – 124 с.

5. Pelit E. Turizm Alanında Öğretmenlik Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm İşletmelerinde Yaptıkları Stajları Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma / E. Pelit, E. Güçer. // Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi. – 2006. – №1. – С. 139–164.

6. Sarı H. Ortaöğretim Düzeyinde Mesleki Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Staj Sürecine Adaptasyonu Üzerinde Bir Araştırma : дис. докт. / Sarı – Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2007. – 120 с.

7. Sezgin O. Genel Turizm ve Turizm Mevzuatı (Turistik Kavramlar Ekonomi-Pazarlama) / Sezgin. – Ankara: Detay Yayıncılık, 2001. – 311 с.

8. Tolay L. Herşey Dâhil Sistemin Orta Öğretim Seviyesinde Turizm Eğitimine Etkileri / Tolay. // İşletme Araştırmaları Dergisi. – 2012. – №4. – С. 82–96.

9. Ünlüöner K. Türkiye’de Yükseköğretim Düzeyinde Turizm Eğitimindeki Gelişmelerin Değerlendirilmesi / K. Ünlüöner, Y. Boylu. // Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi www.e-sosder.com. – 2005. – №3. – С. 11–32.

Матвейцева Інна Василівна,
викладач ДНЗ «Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг»,
Хомюк Ганна Іванівна,
викладач ДНЗ «Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг»

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ВИМОГИ ЩОДО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

Освіта у глобальному масштабі переходить до нової парадигми. Якщо раніше ми бачили чіткий розділ на предмети, то тепер теми з різних дисциплін об’єднуються навколо певних контекстів. Останнім часом тенденція щодо інтеграції споріднених предметів набирає дедалі більше прихильників в освітньому середовищі, в МОН, що мотивується сучасним синергетичним підходом до освіти [1]. Ураховуючи актуальність та недостатню розробленість макроосвітнього простору на засадах синергетики, ми маємо на меті показати структурування окремих тем несумісних предметів – іноземної мови за професійним спрямуванням та спецпредметів при підготовці робітників ресторанного бізнесу. При більш ширшому погляді на такий тандем, що отримав назву біуроку, стає зрозумілою його си-

нергетика. Вона показує «стирання кордонів» між цими предметами, утворюючи єдиний цілісний предмет та його застосування у професії. Отже, ми будемо універсальну систему, яка допомагає підготувати професійно компетентного робітника, який може вирішувати складні виробничі ситуації і співпрацювати в команді. Ми представляємо сучасні освітні технології, які застосовуємо для підготовки компетентного учня та, відповідно, шляхи досягнення «монолітного біуроку». Ефективність уроку, навчання визначається насамперед швидкістю та результативністю виконання будь-якого запропонованого завдання. Сучасна концепція освіти – здобуття знань без переважання учнів, а викладач є координатор і організатор навчального процесу.

Для швидкого та ефективного виконання завдань необхідно застосовувати у навчальному процесі інноваційні технології. Відповідно до теми та структури уроку, рівня підготовленості учнів викладач вибирає свій вид роботи. Без навчання off-line (офлайн) навчальний процес уявити важко, проте ми його насичуємо такими технологіями, як адаптивне навчання, змішане навчання [2], перевернуте навчання, різнорівневе (диференційоване) навчання, мобільне навчання (Bring your own devices), кейс-метод [3] (case-study), технологія навчання в співпраці, бріколажу в поєднанні з опануванням сучасних виробничих технологій, які вивчаємо при підготовці сучасних робітників з професій ресторанного господарства: sous-vide (су-від) технологія, молекулярна гастрономія, традиційна українська кулінарія в новітньому оранжуванні, молекулярні коктейлі, кухня в стилі ф'южн, концепція бістрономія і фаст-кежуал (fast casual) та ін. Аби не бути голослівними пропонуємо їх огляд і, звісно ж, модель застосування у нашій практиці.

Наприклад, змішане навчання застосовуємо під час вивчення теми: «Кулінарна характеристика страв» (іноземна мова за професійним спрямуванням) та «Сучасні тенденції в приготуванні, оформленні і подачі страв» (спецпредмет) у підготовці майстрів ресторанного обслуговування.

Перевернуте навчання: готуючи учнів з професії «майстер ресторанного господарства», вивчаючи тему спецпредмета «Молекулярні коктейлі, коктейлі Freakshakes (фрікшейки)», ми доповнюємо її

знаннями з іноземної мови за професійним спрямуванням «Коктейлі. Класифікація коктейлів», використовуючи платформу для дистанційного навчання Google Classroom.

Різномірне (диференційоване) навчання, технологія навчання в співпраці, кейс-метод застосовуємо даний метод роботи під час вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням: нова лексика, словосполучення та вирази з подальшим застосуванням на уроках спецдисциплін при вивченні професійної термінології – «Лексика для кухарів», «Лексика для барменів» тощо. Ці технології були представлені під час проведення відкритого біуроку на обласному рівні на тему: «Обслуговування VIP–гостей на банкетах».

Для систематизації навчально-методичної діяльності ми використали інтерактивний плакат thingling «Методичний комплект «Never stop leaning», де систематизовано навчальний та дидактичний матеріал з обох предметів. Адреса інтерактивного плакату: thingling.com

Отже, сучасний фахівець ресторанного господарства – це знавець світових сучасних концепцій, який володіє мистецтвом кулінарії та іноземною мовою. Тому пліч-о-пліч йдуть два предмети разом: спецтехнології та іноземна мова за професійним спрямуванням, це дійсно «монолітні предмети». Застосування сучасної термінології дає право говорити про «рідну» мову англійську, яка допомагає відповідати сучасним вимогам ресторанного бізнесу. Тому ми слідуємо концепції: «Never stop learning, because life never stops teaching» і сподіваємось, що «стерли кордони» між цими предметами, утворили єдиний цілісний предмет та представили його застосування у професії.

Література

1. Синергетичний підхід у системі вищої освіти в сучасному інформаційному суспільстві. URL: <http://sdamzavas.net/3-73836.html>

2. Сучасні освітні технології. URL: <https://www.pedrada.com.ua/news/1124-osvitni-tekhnologiyi>

3. Кейс – метод как педагогическая технология. URL: <http://grp.nashaucheba.ru/docs/index-65077.html>

ДОКУМЕНТОЗНАВЧА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Входження України у світовий освітній простір зумовлює необхідність становлення нової освітньої парадигми, що передбачає нові підходи, відносини, поведінку та інше. Створення сучасної високоефективної системи освіти є однією з найважливіших умов конкурентоздатності держави на світовому ринку. Велика роль при цьому відводиться саме професійній (професійно-технічній) освіті, яка здійснює підготовку кваліфікованих робітничих кадрів. Це та особлива ланка в системі освіти, яка найтісніше інтегрована в економіку, тому її якість повинна відповідати сучасним вимогам. Тільки та країна, яка має кваліфіковану робочу силу, не програє у світовій конкуренції.

У нормативних документах наголошено на необхідності розвитку професійної освіти з метою підготовки кваліфікованих фахівців, конкурентоздатних на ринку праці, таких, що вільно володіють своєю професією, орієнтовані в суміжних сферах діяльності, готових до постійного професійного зростання, соціальної і професійної мобільності. Реалізація цієї мети припускає передусім підвищення якості освіти. Вирішення цієї проблеми багатопланове, оскільки якість освіти визначається сукупністю показників, що характеризують різні аспекти навчальної діяльності: зміст освіти, технології навчання, матеріально-технічне забезпечення, кадровий потенціал.

Професійна діяльність керівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти пов'язана з вимогами ринку праці та ринку освітніх послуг і потребує володіння арсеналом методів аналізу і синтезу одержаної інформації, щоб забезпечити потреби особистості в опануванні сучасних професіями та потреби країни у кваліфікованих робітниках. Особливості професійної діяльності керівників професійної (професійно-технічної) освіти проявляються в одночасному

виконанні багатьох видів професійної діяльності: управлінської, педагогічної, психологічної, методичної, організаційної, дослідницької, господарської, економічної, підприємницької, інформаційної, інноваційної та громадської.

Динамічний розвиток ринку освітніх послуг зумовлює необхідність у керівниках закладів професійної (професійно-технічної) освіти із високим рівнем професійної управлінської компетентності. Процеси, якими керівники професійної (професійно-технічної) освіти управляють, вимагають уміння успішно здійснювати документаційне забезпечення управлінської діяльності, здатність і готовність до якої визначається рівнем сформованості документознавчої компетентності.

Дослідивши складові професійної компетентності керівника закладу професійної (професійно-технічної) освіти, зазначимо: сучасний освітній заклад існує в умовах ринкових відносин, тому керівник його має володіти технологіями менеджменту й маркетингу в освіті. Це лідер-менеджер, який управляє педагогічною системою професійного навчального закладу, її розвитком, організовує й стимулює професійну діяльність педагогічних працівників, сприяє формуванню культури організації, організовує та забезпечує їх діяльність [4, с. 4].

Категорія «управлінська компетентність» визначається головним чином наявним рівнем професійної освіти, досвідом, індивідуально-психічними особливостями (темперамент, характер, соціально-психологічні, професійно-ділові, адміністративно-організаторські, вольові якості), мотивацією професійної діяльності й безперервної освіти, самовдосконаленням і рефлексією, рівнем творчого потенціалу.

Керівнику сучасного навчального закладу доводиться працювати в період оновлення функціональних обов'язків та видів управлінської діяльності, розширення сфери знань та вмінь у галузі менеджменту освіти та іншими об'єктивними обставинами. Документознавча діяльність – одна з найважливіших сфер діяльності кожного керівника.

Отже, у результаті узагальнення та систематизації наукових джерел, аналізу посадових обов'язків керівника закладу професійної (професійно-технічної) освіти і врахування результатів дослідження доведено, що їхня документознавча компетентність – це одна зі складових професійної компетентності. З урахуванням основних положень Закону України «Про професійно-технічну освіту», По-

ложення про професійно-технічний навчальний заклад, професіограми менеджера встановлено, що документознавчу компетентність керівників закладу професійної (професійно-технічної) освіти визначаємо як системну багатофакторну поліфункціональну якість, яка характеризується набором інформаційних, аналітико-синтетичних і комунікаційних знань, умінь, навичок, здатностей, способів мислення і ставлень, що дає змогу володіти технологією сучасного документообігу, працювати з організаційно-розпорядчими, інформаційно-довідковими та кадровими документами.

Література

1. Мармаза О. І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом / Харків: Основа, 2004. 240 с.
2. Нікітчина С. О. Прийняття та реалізація управлінського рішення в діяльності керівника професійнотехнічного училища – інтелектуальний потенціал навчально-виховного процесу: збірник наук. праць Всеукраїнської науково-практичної конференції «Організаційно-педагогічні умови управління виховним процесом у підготовці майбутніх педагогів: інноваційний досвід освіти, проблеми, традиції та перспективи». – Переяслав-Хмельницький, 2009. С. 3–7.
3. Ничкало Н. Г. Підготовка спеціалістів для виробництва: досвід і перспективи. Педагогічна газета. 2003. № 11. С. 1–3.
4. Сергеева Л. М. Сучасні орієнтири змісту управлінської компетентності керівника навчального закладу. Теорія та методика управління освітою. 2010. №3

Однорог Галина Володимирівна,
аспірантка Інституту професійно-технічної освіти НАПН України

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

У сучасному світі завданням професійної освіти стає не лише забезпечення випускників закладів професійної (професійно-тех-

нічної) освіти набором фахових умінь і навичок, пов'язаних із технічною стороною діяльності, а й розвиток соціальних навичок, що дозволяють бути успішним незалежно від специфіки діяльності: вміння переконувати, знаходити підхід до людей, робота в команді, особистісний розвиток, критичне мислення тощо. Тому сьогоднішні призначення закладів освіти – не стільки дати певну кількість знань, скільки навчити учнів мислити, робити усвідомлений вибір, орієнтуватися в потоці інформації, розвивати здатність до самоосвіти. Іншими словами, одним із пріоритетів системи професійної освіти має бути досягнення нового освітнього результату – формування у майбутніх фахівців ключових компетентностей. Розв'язати це актуальне завдання можна, застосовуючи в освітньому процесі інтерактивні технології, що дають змогу не лише набути професійних знань, умінь і навичок, а й формують здатність до саморозвитку, творчого й критичного мислення, вміння обстоювати власну думку, взаємодіяти з людьми, приймати рішення, вести діалог тощо.

Розвиток ключових компетентностей ґрунтується на засадах компетентнісного підходу, суть якого полягає в тому, що увага акцентується на результатах освіти, причому, як результат розглядається не сума засвоєної інформації, а здатність людини ефективно діяти в різних професійних та життєвих ситуаціях. Ці питання розглядаються у працях науковців з реалізації компетентнісного підходу, серед них: І. Зимня (ключові компетентності як результативно-цільова основа компетентнісного підходу в освіті), Н. Бібік (рефлексивний аналіз застосування компетентнісного підходу) [1, с. 45], О. Савченко (уміння вчитися як ключова компетентність загальної середньої освіти), В. Радкевич (значення професійних і ключових компетентностей у професійній освіті) [2, с. 9]. Учені зазначають, що проблема формування компетентностей особистості складна і в якісному, і в структурному аспектах. Проблемі розроблення й використання інтерактивних форм навчання у процесі підготовки майбутніх фахівців приділяли увагу М. Кларін, В. Кремень, Л. Пироженко, Є. Полат, Г. П'ятова, А. Хуторський та ін. Аналіз праць науковців підтверджує необхідність дослідження проблеми формування ключових компетентностей засобами інтерактивних технологій.

У контексті нашого дослідження ключові компетентності пропонуємо розуміти як систему знань, умінь, навичок, а також про-

фесійних компетентностей, що допомагатимуть робітнику здобути позитивні результати в особистому та професійному житті й забезпечити ефективну міжособистісну взаємодію в умовах виробництва. Для формування й розвитку ключових компетентностей потрібно застосовувати такі методи навчання, що дають змогу активно взаємодіяти в освітньому процесі, вести діалог, дискусію, приймати рішення, висловлювати та захищати свою точку зору. Найкраще для цього підходять інтерактивні методи навчання.

Термін «інтерактивний», що означає «взаємодіючий», був запозичений із англійської мови. У сучасній педагогічній науці існують різні підходи до визначення інтерактивного навчання. Дослідники О. Коберник та Г. Терещук трактують його як діалогове навчання, наголошуючи, що «інтерактивний» означає здатність особистості взаємодіяти чи перебувати в режимі бесіди, діалогу з комп'ютером або людиною [3]. За визначенням О. Пометун та Л. Пироженко, сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що освітній процес має відбуватися за умов активної взаємодії всіх його учасників, означаючи «співнавчання», «взаємонавчання», «колективне, групове навчання в співпраці» [4].

Такі інтерактивні методи, як «Робота в малих групах», «Дебати», «Дискусія», сприяють створенню атмосфери співробітництва, взаємодії з людьми, висловленню власних думок, публічним виступам, тобто формують і розвивають ключові комунікативні компетентності. Розвиток таких ключових компетентностей, як комплексне розв'язання проблеми, креативність, критичне мислення, вміння швидко переключатися з однієї думки на іншу забезпечується застосуванням інтерактивного методу «Мозковий штурм». Цей метод ставить учнів в умови, в яких їм необхідно самостійно формулювати проблему, визначати способи її вирішення, пропонувати рекомендації, розробляти поради.

Успішність інтерактивних методів полягає в тому, що в ході їх реалізації в процесі навчання з'являється можливість включити не тільки думки, але й почуття, емоції, вольові якості учнів, а також з'являється можливість залучити їх до активної пізнавальної діяльності та навчання є оптимальними формами розвитку ключових компетентностей.

Література

1. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: кол. моногр. Київ, 2004. 112 с.
2. Радкевич В. О. Компетентнісний підхід до забезпечення якості професійної освіти і навчання. Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали Всеукр. (звіт.) наук.-практ. конф. (23 березня 2012 р., м. Київ) / за заг. ред. В. О. Радкевич. К., 2012. Вип. 1. С. 9–15.
3. Кобернік, О., Терещук, Г. Гетта В., Гуревич Р. та ін. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні: навч.-метод. посібник. Умань, 2008. 212 с.
4. Пометун, О., Пироженко, Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібник. Київ, 2004. 192 с.

Приходько Наталія Анатоліївна,
*викладач географії Професійно-педагогічного
коледжу Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ПІДГОТОВКА НАВЧАЛЬНИХ ПРОЄКТІВ З ГЕОГРАФІЇ ЯК СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТЬОГО МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Розвиток інноваційних процесів у освіті на сучасному етапі є об'єктивною закономірністю, що зумовлюється інтенсивним розвитком інформаційних технологій у всіх сферах людського буття, оновленням змісту сучасної освіти, гуманістично зорієнтованим характером взаємодії учасників освітнього процесу, необхідністю підвищення рівня активності та відповідальності педагога за власну професійну діяльність, спрямовану на формування творчої особистості вихованця, готового до сприйняття та активної діяльності у нових соціально-економічних умовах. У зв'язку з цим виникає необхідність підготовки майстра виробничого навчання, який здатен працювати в інноваційному освітньому середовищі.

У сучасних умовах, коли суспільство висуває високі вимоги не тільки до рівня знань здобувачів вищої освіти, а й до їх уміння працювати самостійно, до здатності розглядати проблему або явище з точки зору різних наук, всі ми стикаємося з необхідністю пошуку нової форми навчальної діяльності. Нам потрібен підхід, який дозволить би навчати майбутніх майстрів виробничого навчання навичок самостійної пошукової та дослідницької роботи, підвищив би мотивацію до навчання і дав можливість сформувати у них цілісну картину світу.

Залучення кожного студента до активного пізнавального процесу на заняттях з географії відбувається через багатогранну систему подання теоретичного матеріалу та виконання практичних завдань. Проте вміння планувати свою діяльність, самостійно використовувати знання для розв'язання виникаючих проблем найкраще формувати через проектну діяльність.

Проектна діяльність – один з можливих способів досягнення зазначених цілей. Метою використання методу проєктів є самостійне осмислення студентами географічних проблем, що мають життєвий сенс для них. Працюючи над проєктом, вони вчаться оволодівати комплексом географічних умінь – пізнавальних, практичних, оціночних, основ взаємодії, набувати нові знання, інтегрувати їх.

Робота над навчальним проєктом здійснюється в декілька етапів, що відповідають головним етапам будь-якої трудової діяльності. Можна виділити п'ять головних етапів реалізації навчального проєкту:

1. Підготовчий: визначення теми проєкту; пошук і аналіз проблеми.

2. Етап планування: пошук оптимального способу досягнення мети проєкту; побудова алгоритму діяльності.

3. Дослідницький: практичне виконання запланованих кроків (студенти здійснюють безпосередній збір інформації та аналізують її, виконують завдання щодо реалізації запланованих дій, при цьому викладач спостерігає і консультує).

4. Репрезентативний: оформлення кінцевого результату і проведення презентації, захист проєктів. Це можна провести в будь-який спосіб: випуск газети, презентація чи публікація за допомогою ІКТ тощо.

5. Оцінно-рефлексивний: аналіз результатів, оцінювання якості проекту. Можна проводити шляхом самооцінювання, колективного обговорення, анкетування, складання індивідуальних звітів тощо.

Метод проектів на заняттях з географії використовується у вигляді самостійної, індивідуальної чи групової роботи впродовж різного за тривалістю часу на різних його етапах. Метод проектів є ефективним тоді, коли в навчальному процесі поставлено певне дослідницьке, творче завдання, для розв'язування якого потрібні інтегровані знання з різних галузей. У сьогоденному суспільстві, коли в усіх сферах людської діяльності відбувається стрімке зростання обсягу наукової та технічної інформації, потреба в постійному набутті нових умінь та навичок має особливе значення, вимагаючи від сучасного фахівця збільшення питомої ваги самостійної діяльності дослідницького характеру [2, с. 114]. Підготовка такого спеціаліста, розпочата в коледжі, пов'язана з роботою над оформленням навчальних проектів з географії. Зміст курсу «Географія: країни та регіони» має багато можливостей для застосування проектної технології. У навчальних програмах ставляться завдання оцінювати та прогнозувати позитивні й негативні зміни природних об'єктів під впливом людини на прикладі зростання населення, зміни співвідношення міського й сільського населення, розвитку господарства окремих регіонів, країн, свого регіону та своєї місцевості. Це дозволяє навчити використовувати у майбутньому знання як інструмент розв'язання життєвих проблем, розвивати навички творчого мислення, вчитися будувати власні судження, опанувати життєві й соціальні ролі, готуватися до проектної роботи, коли саме бездоганне володіння практичними навичками складатиме основну частину успіху як у навчанні, так і в подальшому житті.

Література

1. Задорожний М. Застосування проектних технологій на уроках географії. Географія та економіка в школі. 2010. № 10.

2. Ковальова К. І., Нападовська Г. Ю. Метод проектів як засіб модернізації навчально-виховного процесу з географії. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. Географічні науки. 2015. №2. С. 113-118.

3. Стадник О. Г. Інноваційні технології навчання географії. Харків: Основа, 2010. 128 с.

4. Стадник О. Г. Метод проєктів у навчанні географії. Харків: Основа, 2008. 110 с.

Підлісна Юлія Григорівна,
*методист державного ПТНЗ «Синівський
професійний аграрний ліцей»;*

Шастун Наталія Миколаївна,
*викладач професійно-теоретичної підготовки
ПТНЗ «Синівський професійний аграрний ліцей»*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ В ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ У СТРУКТУРІ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ

Сучасний ринок праці Липоводолинського району у сфері харчових технологій та обслуговування представлений приватними підприємствами малого й середнього бізнесу. Превалюючими факторами в цьому сегменті регіонального ринку праці, що системо впливають на рівень зайнятості, ефективність забезпечення споживача високоякісною послугою, є встановлення оптимального балансу між рівнем підготовки кваліфікованих робітників і вимогами роботодавців щодо компетентнісних характеристик працівника, його адаптивності та вміння постійно вдосконалювати набуті професійні вміння й навички.

У Законі України «Про освіту» зазначено, що метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, формування цінностей, необхідних для успішної реалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству [1]. Система професійної (професійно-технічної) освіти має створювати умови для професійної самореалізації особистості та забезпечити потреби суспільства й держави у кваліфікованих робітниках, сприяти розвитку компетентностей та професіоналізму, вихованню загальної та професійної культури [2].

Креативність, інтелект, компетентність, уміння навчатися впродовж усього життя стали сьогодні найбільш вартісним товаром, попит на який зростає з небаченою швидкістю. Досвід роботи показує, що здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти отримують знання, які мають переважно спеціальний характер і не дають можливості молодій людині в повній мірі реалізувати свої вміння, знання та навички в професійній діяльності. Вони губляться в непередбачуваній ринковій ситуації, яка вимагає не лише вузької спеціалізації, але й знань багатьох дисциплін. Саме юридичні аспекти допоможуть майбутньому робітнику відкрити власну справу, працювати з нормативно-правовими актами, вирішувати складні правові питання й ситуації, фінансова грамотність надасть відповідні вміння роботи з платіжними терміналами, грошима, знання основ економіки – питання формування бюджету фірми, визначення попиту й пропозиції, проведення маркетингового дослідження тощо [3, с. 13].

У 2005 році педагогічний колектив ліцею розпочав діяльність із запровадження й використання інтегративних технологій у підготовці кваліфікованих робітників за професією «Кухар. Кондитер». У цьому контексті проведено анкетування роботодавців Липоводолинського району щодо вимог регіонального (місцевого) ринку праці до робітничих кадрів і визначено організаційно-педагогічні й методичні підходи в змісті освітніх програм, формах і методах взаємодії в структурі «педагог – здобувач освіти – роботодавець».

Так, у системі інтегрування освітніх компонентів з основ правових знань і професійно-теоретичних предметів поставлені завдання щодо формування правової освіченості робітників, підготовки їх до життя й активної трудової діяльності в ринкових умовах, формування життєво необхідних знань, умінь і навичок ведення господарства й сімейної економіки, забезпечення умов для професійного самовизначення, вироблення навичок творчої діяльності, виховання культури праці.

Правова освіта в закладі професійної (професійно-технічної) освіти інтегрує професійну спрямованість та відповідність стандартам підготовки кваліфікованих робітників у світі. За кожним

напрямом підготовки учні мають вивчати правові основи діяльності з професії. Наприклад, учні, які обрали професію «Кухар», повинні засвоїти правила щодо забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення, знати про якість і безпечність харчової продукції. Ці курси запроваджуються протягом всього терміну навчання й орієнтуються на знання та вміння застосовувати їх в умовах виробничої ситуації, ознайомлювати учнів з правовими основами створення й організації підприємницької діяльності у сфері малого й середнього бізнесу; проводити майстер-класи щодо написання бізнес-планів, проектів тощо.

З метою розвитку міжпредметних компетентностей у ліцеї розроблена програма «Правові основи діяльності кухара-кондитера». Програма розрахована на навчання учнів закладу професійної (професійно-технічної) освіти, які здобувають професію «Кухар. Кондитер». Навчальні заняття за програмою проводяться раз на тиждень. У системі цього також розроблені завдання, які дають можливість учням набути навичок щодо застосування одержаних знань на практиці й навчитися вирішувати юридичні ситуації згідно з нормами права. Практичне застосування інтегративних знань з економіки реалізовується в процесі проектної діяльності, зокрема, протягом останніх двох років учні ліцею, викладачі, майстри виробничого навчання працюють над проектами «Учнівське кафе», «Інноваційні підходи до застосування виробничих технологій».

На засадах реалізації міжпредметних зв'язків, у системі підготовки кваліфікованих робітників у ліцеї розроблено цикл уроків, визначені обов'язкові результати навчання.

Сучасна освіта зорієнтована на практичні результати, досвід особистої діяльності, вироблення ставлень, що зумовлює принципові зміни в змісті освітньої діяльності, структурі уроку, який має бути спрямованим як на засвоєння професійних компетентностей, так і на розвиток ключових, життєво необхідних знань та вмінь здобувачів освіти [4].

З метою сприяння учням у роботі з джерелами цивільного, трудового, підприємницького, адміністративного та кримінального права в контексті формування правової компетенції робітника сфери

харчових технологій та обслуговування оформлено збірник витягів з нормативно-правових актів із зазначених галузей, інститутів.

Отже з метою підготовки кваліфікованих робітників у структурі формування професійних і ключових компетентностей необхідно орієнтуватися на вимоги й запити регіонального (місцевого) ринку праці.

Інтегративні, міжпредметні знання, уміння, навички – фундаментальні складові підготовки конкурентоспроможного робітника.

Збагачення змісту підготовки кваліфікованих робітників когнітивними, соціальними, практичними компетентностями, створення креативних освітніх траєкторій розширюють можливості для реалізації випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти в структурі вимог ринку праці.

До створення інтегративних програм, проєктів необхідно залучати роботодавців, представників бізнесу, що здійснюють підприємницьку діяльність та надають робочі місця учням і випускникам закладів професійної (професійно-технічної) освіти в регіоні.

Література

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n2>
2. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-вр>
3. Темченко О., Підлісна Ю. Інноваційні підходи у реалізації міжпредметних зв'язків. Освіта Сумщини, 2016. – № 4. – С. 12-14.
4. Педагогічна книга майстра виробничого навчання: навч.-метод. посіб. Н. Г. Ничкало, В. О. Зайчук, Н. М. Розенберг та ін. К.: Вища школа, 1994. 382 с.

Радько Алла Володимирівна,
*заступник директора ДПТНЗ «Сумський центр
професійно-технічної освіти»*
Осіпова Тетяна Миколаївна,
*викладач професійного навчання ДПТНЗ «Сумський
центр професійно-технічної освіти»*

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

У сучасних умовах становлення і розвитку економіки, ринкових відносин перед системою ПТО поставлене головне завдання: забезпечити економіку держави і регіонів кваліфікованими кадрами, які могли б працювати на новій техніці, самостійно діяти і приймати відповідне рішення в нестандартних умовах, досконало володіти сучасними технологіями виробництва.

Беручи до уваги широке використання молоддю в закладі і поза закладом інформаційних та комунікаційних технологій, надзвичайно важливим у роботі є необхідність їх використання для підвищення рівня якості сучасного уроку. При цьому необхідно враховувати, що ці технології мають доповнювати процес вивчення дисциплін новими ресурсними можливостями, розширювати можливості обміну та діалогу між учнями на різноманітних рівнях. Отже, актуальність цього питання полягає в тому, що XXI століття вимагає від викладача не лише знань, ерудованості, володіння педагогічною майстерністю, а і уміння впроваджувати новітні технології в педагогічну діяльність.

Інноваційне середовище – педагогічно доцільно організований простір життєдіяльності, який сприяє розвитку інноваційного ресурсу особистості; інтегрований засіб накопичення і реалізації інноваційного потенціалу освітнього закладу.

Адже нині кожен педагог повинен намагатися організувати інноваційний процес під час навчальної діяльності таким чином, щоб створити сприятливе освітнє середовище, в якому теорія і практика учнів засвоювались одночасно.

В умовах інформаційного суспільства традиційне навчання поступово втрачає свій сенс. Тому дієвим інструментом поліпшення якості освіти визначають застосування компетентнісного підходу до освіти, який на перше місце ставить не поінформованість учня, а вміння на основі знань розв'язувати проблеми, які виникають у різних ситуаціях. Щоб навчити цього дітей, потрібно змінити технологію навчального процесу.

З метою підвищення якості підготовки робітничих кадрів переважна більшість викладачів професійного навчання працює над запровадженням в освіту нових інноваційних елементів і проєктів. Це реальний крок до підняття престижу робітничих професій, формування позитивної думки щодо професійної освіти [3, с. 67].

Використання комп'ютерної техніки набуло загальнодержавного значення. Одне з найважливіших завдань сучасного закладу – забезпечити використання учнями комп'ютерів та інформаційних технологій із навчальною метою.

Визначено організаційно-педагогічні умови, котрі сприяють формуванню професійних знань майбутніх кваліфікованих робітників засобами мультимедіа:

- побудова освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти з використанням мультимедійних навчальних програм та інтегрованих методик через упровадження в освітній процес сучасних інформаційних технологій;
- створення електронних посібників для забезпечення формування професійних знань учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти на основі диференціації, індивідуалізації навчання;
- організація системи підвищення кваліфікації педагогів у системі інформаційних технологій [5, с. 21].

Використання комп'ютерів під час занять значно підвищує мотивацію навчання, розвиває розумові й пізнавальні здібності учнів. Комп'ютер, все ж таки не може і не повинен замінювати викладача, його необхідно поєднувати з іншими дидактичними засобами. Професійне навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти зазвичай об'єднує традиційні та інноваційні технології навчання, бо тільки добре підготовлене заняття з належно опрацьова-

ною комп'ютерною програмою забезпечує досягнення потрібного освітнього ефекту.

Досвід у створенні мультимедійних презентацій та їх використанні при проведенні уроків та позакласних заходів постійно впроваджується у практику виконання таких освітніх завдань, як оновлення змісту освіти. Порівняно із традиційною формою ведення уроку використання презентацій вивільняє значну кількість часу, яку викладач використовує для додаткового пояснення матеріалу або повторення.

Створені презентації успішно використовуємо при поясненні нового матеріалу, повторенні вивченого, організації поточного контролю знань (презентації-опитування), короткочасних фронтально-групових лабораторних робіт. При цьому на слайдах демонструється план виконання роботи, бланк звіту про виконану роботу і форма висновку, відеосюжет, що ілюструє дослід або експеримент. Презентації-опитування містять завдання, адресовані учням, до них викладач включає матеріали, які відображають ключові етапи вивченої теми. Подібні презентації - опитування розраховані на фронтальне усне опитування учнів або фронтальне індивідуальне письмове опитування (контрольна робота, письмова перевірна робота, самостійна робота).

Так, при освоєнні програми предмета «Технологія приготування борошняних виробів» зосереджується увага на адаптації учнів у віртуальному просторі. Це дозволяє їм самостійно здійснювати пошук необхідної інформації, розробляти власні навчальні мініпроекти та демонструвати досягнення у вигляді презентацій та самостійно створених відеороликів.

Використання мультимедійних технологій на уроках професійного навчання є достатньо ефективним, наповнює діяльність викладача принципово новим змістом, дозволяючи йому зосередити увагу на власних головних функціях.

Стрімке утвердження інформаційної цивілізації ставить перед сучасною освітою завдання забезпечити формування та розвиток інтелектуальної, творчої, ініціативної та успішної особистості здатної мислити нестандартно, швидко та гнучко вирішувати проблеми, здатну до мобільності, швидкої зміни соціальних ролей. Еволюція сучасної освіти, її інтернаціоналізація, зміна пріоритетів і якості

середньої освіти неминуче ведуть до зміни тієї ролі, яку традиційно виконував викладач. Сучасні заклади втрачають монопольне право на освіту, а викладач перестає бути єдиним носієм знань. Безумовно, не тільки викладачі виховують майбутніх громадян, проте їхня роль залишається дуже важливою. Щоб зберегти за собою цю місію, потрібно прийняти виклик часу, удосконалюватися відповідно до його вимог.

Література

1. Ніколаєнко С. М. Інноваційний розвиток професійно-технічної освіти в Україні. К.: Книга, 2007.

2. Ничкало Н. Педагогічна інноватика у профтехосвіті. Професійно-технічна освіта. 2007. №3. С. 69–71.

3. Паржницький В. В. Інноваційні педагогічні технології та шляхи впровадження їх у навчальний процес ПТНЗ. Професійно-технічна освіта: інноваційний досвід, перспективи: науково-методичний збірник. К., 2005. 236 с.

4. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті / С. О. Сисоєва, А. М. Алексюк, П. М. Воловик, О. Е. Кульчицька, Л. Е. Сігаєва, Я. В. Цехмістер та ін.; за ред. С. О. Сисоєвої. – К.: Віпол, 2001. 502 с.

5. Химинець В. В. Інноваційна освітня діяльність Ужгород: Інформаційно видавничий центр ЗІППО, 2007.

Раковець Іван Іванович,

майстер виробничого навчання ДПТНЗ «Конотопський професійний аграрний ліцей»

ВИКОРИСТАННЯ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

На сучасному етапі розвитку професійної (професійно-технічної) освіти важливим чинником якісної підготовки кваліфікованих робітників є творчий підхід майстрів виробничого навчання до вибору

змісту, форм, методів та засобів навчання, максимального використання досягнень сучасної педагогічної науки, нових педагогічних і виробничих технологій, які мають бути орієнтованими на формування комплексу особистісних якостей учнів.

Значна кількість основних методичних інновацій пов'язана сьогодні із застосуванням інтерактивних методів навчання. Інтерактивне навчання – це, передусім, діалогове навчання, у ході якого здійснюється взаємодія викладача й учня [3, с. 145]. Суть його полягає в тому, що навчальний процес організований таким чином, що практично всі учні беруть участь у процесі пізнання, вони мають змогу розуміти й рефлексувати з приводу того, що вони знають і думають. Зокрема, у роботі майстра виробничого навчання ефективним є використання особистісно орієнтованих технологій навчання.

Особистісно орієнтовані технології навчання – це ті, метою яких є формування активної, творчої особистості майбутнього фахівця, здатного самостійно будувати й коригувати свою навчально-пізнавальну діяльність. До цих технологій належать аудиторна (незначна) і позааудиторна самостійна діяльність учнів, робота за індивідуальним планом, дослідницька робота, метод проєктів тощо [2, с. 27].

Мета такого навчання – створення умов для забезпечення власної навчальної діяльності учнів і розвиток індивідуальних особливостей кожного. Організація особистісно орієнтованого уроку полягає не тільки у створенні майстром творчої атмосфери, а й у постійному залученні суб'єктивного досвіду учнів як досвіду їхньої особистої життєдіяльності.

Зважаючи на рівень набутих знань учнів у цілому та кожного окремо, на уроках виробничого навчання деталізуються отримані під час теоретичного навчання знання про роботу й експлуатацію обладнання, механізмів, властивості матеріалів. При цьому найкращий результат досягається тоді, коли зміст відображає зв'язок із загальноосвітніми та спеціальними дисциплінами. Це забезпечує цілеспрямоване вивчення навчальних дисциплін, що є фундаментом успішного оволодіння професією.

Серед інновацій значне місце посідають активні форми навчання й нестандартні підходи до проблем виробничого процесу. Проблема

активізації виробничого процесу, формування знань учнів є актуальним завданням. Щоб вирішувати ці завдання майстри спрямовують свою діяльність на розроблення й застосування таких форм, методів і засобів навчання, які б сприяли підвищенню пізнавального інтересу учнів, активності, творчості. Формування знань відбувається тим успішніше, чим вища активність тих, кого навчають.

На уроках виробничого навчання найбільш ефективними є ділові ігри, які застосовуються з дослідницькою метою, навчальними цілями щодо реальної діяльності на виробництві. Ділова гра дає можливість проілюструвати практично будь-яку конкретну ситуацію. Гра дозволяє з'єднати теоретичні знання та практичні навички.

Ділові ігри, розроблені для конкретних ситуацій, вводять учнів у сферу виробничої діяльності: виховують у них здатність оцінювати виробництво, знаходити шляхи його вдосконалення [1, с. 78]. Успіх ділової гри залежить від ряду факторів: організаційних, методичних, психологічних, технічних тощо.

У цілому існують основні загальні правила, які необхідно врахувати при організації навчального процесу. Майстер виробничого навчання повинен:

- переконатися в тому, що учні розуміють правила командної гри, приймають їх і готові працювати в команді;
- чітко знати, з якою метою він використовує певний метод, уявляти основні етапи його реалізації й прогнозувати результати;
- провести психологічну підготовку учнів: розминку, відзначення за активність, надання можливостей для самореалізації;
- заздалегідь підготувати необхідний дидактичний матеріал;
- провести добровільний поділ учнів на команди.

Характерною рисою цієї педагогічної технології є природна активність учнів: фізична (вони ходять, говорять, пишуть, малюють), соціальна (ставлять запитання, обмінюються думками), пізнавальна (допомагають, корегують, знаходять розв'язання). Усе це тісно пов'язано зі змістом роботи.

Отже, особистісно орієнтоване навчання – це спеціальна форма організації навчально-виховного процесу, що має конкретну мету – створення комфортних умов для пізнавальної діяльності, за яких кожен учень відчуває свою успішність, продуктивність праці, уне-

можливлення домінування однієї думки над іншою, інтелектуальну спроможність.

Література

1. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Шестоपालюк О. В. Теорія і методика професійного навчання. навчальний посібник. Видання друге, доповнене. Вінниця: ТОВ «Компанія «Зорг». 2007. 164 с.

2. Десятов Т. М. Взаємовплив національного і міжнародного досвіду в професійній освіті. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр. Київ–Вінниця: ДОВ Вінниця, 2004. С. 26–28.

3. Ніколаєнко С. М. Інноваційний розвиток професійно-технічної освіти в Україні. К.: Книга, 2007. 225 с.

Рогачова Ольга Олександрівна,
*магістрант Інституту професійно-технічної
освіти НАПН, викладач спеціальних дисциплін
в ДНЗ «Дніпрорудненський професійний ліцей»*

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Сьогодні у підготовці викладачів закладів професійної освіти важливе місце належить використанню інтерактивних методів навчання, оскільки вони забезпечують формування ключових і фахових компетентностей. Інтерактивні методи передбачають співпрацю, взаємодію між викладачем і студентами, та студентів між собою, які є рівноправними та рівнозначними суб'єктами навчання, здобувачі освіти вчаться розв'язувати складні завдання на основі аналізу вихідних даних, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, знаходити нестандартні рішення та їх узгоджувати в сприятливих умовах навчання, в яких кожен учень буде відчувати свою інтелектуальну спроможність та успішність.

Вибір інтерактивної технології обумовлюється спеціальністю, яку здобувають студенти, змістом навчальної дисципліни, досвідом педагога та етапом професійної підготовки учнів Н.Волкова [1, с. 3]

Мета статті полягає у з'ясуванні сутності інтерактивного навчання, дослідженні актуальності та ефективності його застосування у навчальних закладах. Інтерактивні технології навчання базуються на особистісно-діяльнісному підході та включають неситуативні (діалог) та ситуативні (ігрові – імітаційні та неімітаційні, неігрові інтерактивні методи – аналіз та моделювання педагогічних ситуацій тощо) методи навчання. За інтерактивного навчання відбувається взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де і студент, і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання. Викладач під час інтерактивного навчання виступає як організатор процесу навчання, консультант. Головними у процесі навчання є взаємодія між студентами і співпраця. Результати навчання досягаються взаємними зусиллями учасників процесу навчання, студенти беруть на себе відповідальність за його результати.

Інтерактивні технології навчання О. Пометун, Л. Пироженко поділили на чотири групи: парне навчання (робота студента з викладачем чи однолітком), фронтальне навчання, навчання у грі, навчання у дискусії [4, с. 46]. Під час роботи в парах можна виконувати такі вправи: обговорити завдання, короткий текст; взяти інтерв'ю, визначити думку партнера до даного питання, твердження тощо.; зробити критичний аналіз роботи один одного; сформулювати підсумок вивченої теми. Створюючи навчальні групи студентів з певною дидактичною метою, слід брати до уваги сукупність таких чинників [4, с. 58]: психологічну сумісність студентів; навчальні можливості, інтереси, нахили; оптимальне поєднання парно-групової, колективної та індивідуальної форм роботи; орієнтованість інтерактивних технологій на структуру навчально - виховного процесу. Перевагами застосування інтерактивного навчання у навчальних закладах є: встановлення дружньої атмосфери і взаємозв'язків між учасниками спілкування; отримання учнями можливості бути більш незалежними і впевненими в собі; заохочення викладачем студентів до співпраці;

отримання учнями можливості подолати проблему мовного бар'єру; нівелювання авторитарної позиції викладача; залучення до роботи кожного учня; допомога із відсталими студентами; постійне й активне використання раніше набутого досвіду [3, с. 45]. На сьогодні у навчальних закладах переважно використовують такі інтерактивні методи, як: тренінги, ситуаційні задачі, майстер-класи, прес-конференції, тестування, кейс-методи, ігрове навчання, круглі столи, мультимедійні лекції та практичні заняття, електронні навчальні видання. На уроках та практичних заняттях з педагогічних дисциплін переважно використовуються індивідуальні роздаткові матеріали, відео, аудіо-, комп'ютерна техніка (для проведення фокусгрупи). Все це допомагає формуванню професійного потенціалу майбутніх фахівців. Як інтерактивна технологія, у навчанні студентів використовується дидактична гра. Використання інтерактивних методів навчання дозволяє сконцентрувати увагу студентів на навчальній меті заняття, яка сприймається не як щось нав'язане викладачем, а як бажане завдання; перевірити та узагальнити набуті знання; розвивати вміння логічно мислити та творчо переосмислювати, аналізувати вивчене; удосконалювати вміння: працювати з додатковою літературою; розширити можливості співпраці викладача і студентів; спонукати учасників і навчально-виховного процесу до творчого пошуку тощо. Результатом такого процесу формування готовності студентів до застосування інтерактивних методів навчання очікується усвідомлене оволодіння методикою організації інтерактивного навчання. Також така робота сприяє формуванню професійної компетентності майбутнього педагога, наявності у майбутнього вчителя вмінь упровадження інтерактивних методів навчання у практику освітнього процесу закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

Література

1. Волкова Н.П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Дніпро. 2018. 360 с.
2. Гуревич Р. С. Інтерактивні технології навчання у вищому педагогічному навчальному закладі. Вінниця, ТОВ фірма «Планер», 2013. 309 с.

3.Форми, методи і організація навчального процесу в кредитно-модульній системі: навч.-метод. посібник. Рівне: НУВГТТ, 2007. 184 с.

4.Пометун І. О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.- метод. посібник. К.: А.С.К., 2004. 192 с.

Середіна Інна Анатоліївна,
*аспірантка ІТТО НАПН України, завідувач навчальної
лабораторії кафедри філософії та педагогіки
Національного транспортного університету*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ЕКОНОМІКИ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Розвиток освіти потребує використання нових технологій навчання, що дозволяють забезпечити готовність випускників до професійної діяльності, які володіють професійною та економічною культурою, зокрема і підприємницькою компетентністю.

Головним недоліком професійної підготовки майбутніх фахівців в Україні є низька мотивація до вияву підприємницької ініціативи та недостатній рівень формування готовності до підприємницької діяльності та забезпечення підприємницької компетентності майбутніх фахівців.

Однією з дидактичних новацій у контексті реформування системи вітчизняної професійної освіти є компетентнісний підхід до побудови освітніх систем, який у сучасній вітчизняній педагогічній науці є альтернативою радянській інформативно-ілюстративній парадигмі освіти. Компетентнісний підхід інтегральним соціально-особистісно-поведінковим результатом навчання робить не знання, уміння та навички, а компетенцію / компетентність випускника освітнього закладу. Сам факт перенесення уваги суспільної думки зі знань, умінь і навичок на компетенції є свідченням того, що знання перестало бути «символічним капіталом» [1, с. 165]. Сучасні дослідники вважають,

що метою професійної підготовки фахівця є набуття професійної освіти, яка у свою чергу, є результатом засвоєння систематизованих знань, умінь, навичок та необхідних особистісно-професійних якостей [3, с. 10]. У психолого-педагогічній літературі процес підготовки майбутнього фахівця характеризується фаховою підготовкою. Становлення особистості професіонала визначається формуванням складних психічних систем регуляції діяльності та формуванням особливостей поведінки. Кожна професія впливає на розвиток схожих рис особистості, її установок, мотиваційної сфери та відповідної системи цінностей. У своєму розвитку особистість засвоює основні особливості професії, і ці характеристики починають проявлятися в інших сферах життєдіяльності. Це притаманно тим особам, що зацікавлені професійною діяльністю, відчувають задоволення від її освоєння та практичної роботи. Іншими словами, такі фахівці характеризуються високим рівнем ідентифікації зі своєю професією.

Для майбутніх фахівців економістів важливим сьогодні є формування підприємницьких компетентностей, що забезпечать конкурентоспроможність на ринку праці. Дослідження проблеми формування компетентностей у студентів закладів вищої освіти економічного профілю [2, с. 5] виявило, що випускники в процесі навчання повинні сформувані риси підприємницької компетентності, а саме: економічний тип мислення, що формується на основі глибокого розуміння економічних процесів, дає змогу аналізувати факти і явища економічного життя, фактори й способи вирішення економічних завдань, установлювати зв'язки й відношення між ними.

На ефективність процесу формування підприємницької компетентності майбутніх економістів впливає значна кількість різноманітних факторів. До основних можна віднести такі: зміст навчального матеріалу; різноманітні методи, форми та засоби навчально-виховної роботи; особистість викладача та рівень його педагогічної майстерності; стан матеріально-технічної бази; готовність студентів до ефективної навчальної діяльності тощо.

Матеріали наших досліджень, огляд власних спостереження, аналіз робочих програм з дисциплін, науково-методичної літератури дають змогу констатувати, що в реальному освітньому процесі підготовки фахівців економічного профілю існують інші проблеми

щодо впровадження компетентнісного підходу в освіті економістів, зокрема:

- освітній процес не достатньо професійноорієнтований;
- зміст освіти здебільшого орієнтований на вивчення теоретичних проблем без визначення їхньої ролі в практичній діяльності фахівця;
- переважають традиційні форми навчальної діяльності.

Перспективними напрямками удосконалення формування підприємницької компетентності майбутніх економістів вважаємо оновлення галузевих стандартів у контексті компетентнісного підходу; модернізацію технологій різних видів освітньої діяльності, а саме: лекцій, практичних та семінарських занять, самостійної роботи студентів у професійно-орієнтованому контексті.

Наповнення змісту та технологій освітнього процесу в ЗВО економічного профілю різноманітними методами та прийомами діяльності допоможе наблизити процес підготовки студентів до практичної діяльності економіста сучасного підприємства, забезпечити відповідність між фаховою підготовкою студента та потребами ринку праці, створити професійноорієнтоване освітнє середовище як основу формування підприємницької компетентності майбутнього фахівця з економіки підприємства.

Література

1.Сршова Л. Трансформація системи цінностей учнівської і студентської молоді в контексті реформування вітчизняної професійної освіти. Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка. Київ, 2018. № 16. С. 162–168.

2.Ковальчук Г. О. Формування продуктивної компетентності майбутніх економістів під час вивчення економічних дисциплін. Нові технології навчання. Київ, 2007. Вип. 50. С. 26–30.

3.Радкевич В. О. Компетентнісний підхід до забезпечення якості професійної освіти і навчання. Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали Всеукр. (звіт.) наукр.-практ. конф. (23 березня 2012 р., м. Київ) / за заг. ред. В. О. Радкевич. К., 2012. Вип. 1. С. 9–15.

Сидоренко Оксана Миколаївна,
*викладач суспільних дисциплін Професійно-педагогічного
коледжу Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ІСТОРІЇ ЯК ОДИН ІЗ ЧИННИКІВ ПІДГОТОВКИ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

XXI століття – це час переходу до високотехнологічного інформаційного суспільства, у якому якість людського потенціалу, рівень освіченості й культури всього населення набувають вирішального значення для економічного і соціального поступу країни. Освіта XXI століття – це освіта для людини. Її основа – розвивальна складова, виховання відповідальної особистості, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку, особистості, яка вміє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання і вміння для творчого розв'язання проблеми [1, с. 5].

Найважливіша риса сучасного навчання в закладі вищої освіти – його спрямованість на те, щоб навчити студентів не лише пристосовуватися, а й активно діяти в ситуаціях, які зазнали соціальних змін.

Інноваційне навчання – це новий ступінь у процесі навчання, новий погляд на навчальний процес, коли переосмислюються стосунки викладача й студента, коли основною метою навчання стає особистісно-діяльнісний підхід кожного студента до процесу навчання, коли творчість і зацікавленість стають потребою заняття [2, с. 7].

Інноваційна діяльність сучасного педагога в закладі вищої освіти пов'язана з проектуванням і реалізацією інноваційних технологій.

Нетрадиційне викладання історії привертає увагу викладачів можливістю форсованого вивчення великого обсягу історичного матеріалу, підготовкою студентів до зовнішнього незалежного оцінювання.

Саме цій меті служать методи й форми інтерактивного навчання, коли здобувачі вищої освіти залучаються до різноманітних форм роботи на занятті, коли вони думають про те, що роблять.

Головним завданням цих методик є прагнення навчити студента розмірковувати під час отримання знань, застосовувати їх у новій навчальній ситуації.

Одним із пріоритетів інноваційного навчання є групова та індивідуальна форми навчання. Навчання перетворюється на спілкування між людьми в процесі отримання нової інформації. У цьому процесі викладач навчає студента чогось нового. Одночасно він повинен стати посередником між студентом і навчальним матеріалом, а не єдиним джерелом знань. Під час роботи в групі студенти працюють колективно, допомагаючи один одному. У групах виконуються проекти, обговорюються проблемні питання, вирішуються навчальні завдання [3, с. 39].

Важливе місце у розвитку аналітичних здібностей майбутніх майстрів виробничого навчання відіграє вміння порівнювати – встановлювати схожість і відмінності. Процес формування порівняння реалізується через вирішення пізнавально-проблемних завдань різного типу складності.

Сучасний етап розвитку освіти визначається всебічним використанням у навчальному процесі інтерактивних форм і методів навчання та різноманітних технічних засобів.

У системі вітчизняної освіти належне місце посіло розвивальне навчання, що стало основним напрямом розвитку світової педагогіки. У зв'язку з цим змінюється й мета освіти: соціальне замовлення сучасного суспільства безпосередньо залежить від інтелектуального розвитку людини.

Одним зі шляхів досягнення поставленої мети є упровадження в освітній процес методу проєктів, який передбачає навчання через відкриття, розв'язання проблемних ситуацій. Сьогодні технологію проєктів розглядають як систему навчання, за якої студенти можуть набувати знання та уміння у процесі планування та виконання практичних завдань, які поступово ускладнюються [2, с. 213].

Метод проєктів поєднується з індивідуальною і груповою формами організації самостійної діяльності студентів. Він є одним із методів творчого розвитку особистості [1, с. 147].

Величезне значення при вивченні програмового матеріалу мають документальні джерела, таблиці, схеми, карти, тому на заняттях їх потрібно використовувати якомога більше.

Сьогодні ми живемо в інформаційному суспільстві. Використання інформаційних технологій та комп'ютерної техніки значно підвищує ефективність процесу навчання завдяки його інтенсифікації, індивідуалізації, розширенню наочності.

Найбільш зручним є використання на заняттях історії мультимедійних технологій у формі презентацій. Майстерно створена презентація може привернути увагу майбутніх педагогів і викликати інтерес до навчання.

Застосування будь-якої педагогічної технології спрямоване на підвищення ефективності навчального процесу, досягнення запланованих результатів навчання, оскільки сучасна освіта вже не може обмежуватися лише передачею живого обсягу знань. Вона розглядається сьогодні як простір для пізнання самого себе, готує активну, творчу особистість, що розвивається.

За допомогою інноваційних технологій з'являється інтерес до історії як науки, студенти замислюються над перспективами її розвитку. Упровадження інноваційних технологій на заняттях з історії сприяють створенню умов для розвитку особистості студента, а це сприяє формуванню гармонійної особистості в цілому.

Література

1. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: навч.-метод. посіб. Київ, 2004. 192 с.
2. Мокрогуз О. П. Інноваційні технології на уроках історії: навч.-метод. посіб. Харків: Основа, 2007. – 192 с.
3. Сиротенко Г. О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання: навч.-метод. посіб. Харків: Основа, 2003. 80 с.

Синиця Ніна Олексіївна,
*викладач вищої математики Професійно-педагогічного
коледжу Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ У ПРОФЕСІЙНО- ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖАХ

Основне завдання вищої педагогічної освіти України – підготовка фахівців європейського зразка, всебічно розвинених компетентних педагогів із високим рівнем культури праці та здатністю до гнучкого мислення, що дозволяє самостійно оновлювати набуті знання, розширювати професійний кругозір і педагогічну майстерність. Серед пріоритетних напрямів державної політики щодо розвитку вищої освіти в контексті євроінтеграції України визначено проблему постійного підвищення якості освіти, модернізацію її змісту та форм організації освітнього процесу; впровадження освітніх інновацій та інформаційних технологій.

Сучасний рівень державних вимог до отримання здобувачами вищої освіти професійно-педагогічних коледжів знань, навичок та вмій із вищої математики, визначених відповідними нормативними документами (державний стандарт, навчальні програми тощо), спрямований на формування конкурентоспроможного фахівця, потребує впровадження нових методик, пошук нових підходів під час викладання вищої математики, які б допомогли реалізувати системний, праксеологічно-діяльнісний, особистісноорієнтований, компетентісний та семіотичний підходи до навчання природничо-математичних дисциплін, зокрема й вищої математики. Саме тому останнім часом усе активніше впроваджуються в процес навчання вищої математики інноваційні технології [1].

Упровадження інноваційних методик у викладання вищої математики в професійно-педагогічних коледжах дає змогу докорінно змінити ставлення до об'єкта навчання, перетворивши його на суб'єкт. Студент стає співавтором процесу навчання, де його думку поважають, заохочують до активності й творчості. Такий підхід було

запропоновано ще в працях Л. Виготського, П. Гальперіна, В. Шаталова, В. Дяченка, С. Шевченка, Ш. Амонашвілі.

В умовах інтерактивного навчання на заняттях з вищої математики в майбутніх майстрів виробничого навчання формуються такі розумові дії, як аналіз, синтез, порівняння, аналогія, виділення головного, класифікація, систематизація, а також критичне мислення та здатність приймати самостійні рішення в різних життєвих ситуаціях.

Вивчення вищої математики у професійно-педагогічних коледжах дуже тісно пов'язане зі специфікою професій відповідно до профільності закладу. Тому на лекціях з вищезазначеної навчальної дисципліни доречно використовувати такий метод, як «Асоціативний куш» [2, с. 4]. Викладач на початку заняття формулює одним словом тему, над якою здійснюватиметься робота, а студенти пригадують, що формується в їхній пам'яті щодо цього слова. Спочатку виражають найстійкіші асоціації, потім – другорядні. Викладач занотує відповіді у вигляді «куща», який плавно «розростається». Цей метод дозволяє сприймати науку, життя і професію, котру обрали студенти, як одне ціле, що є досить важливим для підвищення зацікавленості здобувачів вищої освіти математикою.

Наступний метод, що, як засвідчує досвід роботи зі студентами, можна впроваджувати у вивчення вищої математики, – це «Ажурна пилка» [1; 2]. Він дозволяє опрацювати велику кількість матеріалу під час вивчення предмета. Ця технологія ефективна й може замінити лекції тоді, коли початкова інформація має бути донесена до студентів напередодні проведення основного заняття. Метод допомагає майбутнім майстрам виробничого навчання вчитися (у ході опрацювання інформації в групі) вибирати основне з теоретичної частини, робити стислі (тезисні) записи та передавати їх іншим учасникам групи.

Для засвоєння невеликої кількості теоретичних відомостей доцільно використовувати метод «Навчаючи – вчуся» [2, с. 4]. Студенти розподіляються на групи для виконання завдання – закріплення нового матеріалу, а своїми отриманими знаннями діляться, здійснюючи перехід один до одного.

Інтерактивні вправи на заняттях з вищої математики у професійно-педагогічних коледжах зорієнтовані на розвиток логічного та абстрактного мислення студентів, самостійних суджень; стимулюван-

ня творчого підходу до формулювання висновків; уміння поважати думку іншого та аргументувати свою. Новітні підходи до організації занять із вищої математики роблять освітній процес різноманітним, цікавим та ефективним.

Література

1. Вища освіта України і Болонський процес: навч. посіб. / М. Ф. Степко та ін. Тернопіль: Навчальна книга, 2004. 242 с.

2. Пометун О. М., Пироженко Л. В. Інтерактивні технології навчання: теорія, досвід: методичний посібник. Запоріжжя: ЗНУ, 2004. 138 с.

Сілінтін Олена Василівна,
*методист ДПТНЗ «Конотопський
професійний аграрний ліцей»*

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ОСВІТНИМИ ПРОЦЕСАМИ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

На сучасному етапі розвитку економіки, в умовах формування ринку праці дуже швидко відбуваються зміни в змісті професійної діяльності кваліфікованого робітника. Професійно-технічна освіта, як система підготовки виробничих кадрів, має також швидко реагувати на ці зміни та забезпечувати потреби як державного сектору економіки, приватного бізнесу, так і запити особистості.

Нині особливо актуальною є потреба в інноваційному управлінні навчальним закладом. Таке управління дає змогу підтримувати конкурентоспроможність нашої освіти, змінювати національну безпеку держави, суспільства й особистості. Таким чином, питання управління інноваційними процесами у закладах освіти є надзвичайно актуальними.

Інноваційне управління навчальним закладом дає змогу підтримувати конкурентоспроможність в освіті. Проблема сьогодення – підготовка конкурентоспроможних фахівців, забезпечення

їхнього високого професійного рівня та мобільності, створення умов для максимального розкриття талантів і творчого потенціалу молодих робітників, що спонукає до розвитку та оновлення всіх сфер соціального й духовного життя суспільства, потребує якісно нового рівня професійної освіти, який відповідав би міжнародним стандартам.

Забезпечення якісного управління процесами функціонування й розвитку навчальних закладів неможливе без необхідного рівня формування готовності керівників до запровадження інновацій в освіті. Керівник закладу, що здійснює інноваційну діяльність і управляє нею, є творчою особистістю, яка характеризується творенням чогось нового на основі перетворення пізнаного: нового результату або оригінальних шляхів і методів його одержання. Такі керівники є інноваційними менеджерами в освіті, конкурентоспроможними, такими, що відповідають стратегії розвитку системи освіти України у XXI столітті [1, с.156].

Метою інноваційної управлінської діяльності керівника ЗП(ПТ) О є визначення перспективних напрямів розвитку закладу освіти, накопичення необхідних ресурсів та його інноваційного потенціалу, розроблення та запровадження нового змісту, форм і засобів освітнього процесу, створення умов для розвитку нового педагогічного мислення та забезпечення конкурентоспроможності закладу. Результатами її здійснення є перехід закладу освіти до якісно нового стану – постійного розвитку, набуття ним статусу інноваційного, здійснення експериментальної та дослідницької діяльності системного характеру.

Діяльність керівника закладу професійної (професійно-технічної) освіти є багатоаспектною. Вона охоплює всі основні сфери функціонування закладу як відкритої системи. Кожен з цих аспектів і сфер віддзеркалюється в діяльності керівника своїми особливостями, своєрідністю змістових, методичних, психологічних характеристик тощо. Попри все, сутнісним в його діяльності є управління не тільки і навіть не стільки структурними підрозділами керованої системи (учнівським, батьківським і педагогічним колективами; виробничим, навчально-виховним процесами; господарсько-фінансовими ресурсами тощо), а управління її розвитком.

Будь-який розвиток – це динамічний процес, якому властива постійна змінюваність. Тому управління ЗП(ПТ)О орієнтоване на нові цілі (результати), структурні перетворення, нормативні зміни, майже завжди передбачає перехід цієї системи, а отже і процесів, що в ній відбуваються, у режим розвитку [2, с.69]. У цьому зв'язку необхідно вести мову про створення інноваційних основ управління ЗП(ПТ)О, широке впровадження в освітню практику нових методів, технологій, організаційних форм, моделей і підходів [3, с. 236]. Кожен керівник ЗП(ПТ)О вирішує безліч складних проблем: підвищення якості освіти, упровадження нових інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес і процес управління, забезпечення матеріальної бази, освоєння нових принципів фінансування і самостійного управління. До того ж сьогодні активно діють нові стратегічні фактори, котрі створюють новий фон для управлінської діяльності керівника ЗП(ПТ)О. Треба відзначити, що й департамент розвитку професійно-технічної освіти, і відділ професійно-технічної освіти Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОН України працюють під гаслом: «Інноваційні технології – як шлях реформування професійно-технічної освіти», організовуючи в цьому напрямі й роботу всієї системи професійної (професійно-технічної) освіти.

Керівництво професійно-технічним навчальним закладом має враховувати мету інноваційних механізмів розвитку професійної (професійно-технічної) освіти, а саме:

- створення творчої атмосфери в ЗП(ПТ)О;
- культивування інтересу педагогічних працівників до ініціатив та нововведень;
- ініціювання пошукових освітніх систем і механізмів;
- інтеграцію перспективних нововведень у реально діючі пошукові та експериментальні освітні системи;
- створення соціокультурних умов для впровадження і дії різноманітних, доцільних у практиці ЗП(ПТ)О нововведень.

Інноваційна складова в діяльності керівника професійно-технічного навчального закладу повинна пронизувати всі управлінські функції та всі напрями роботи.

Уміле використання директором ЗП(ПТ)О управлінських інструментів організації та регулювання відносин у педагогічному

колективі сприяє виробленню управлінських рішень і бажаної моделі поведінки суб'єктів навчально-виховного процесу, організації педагогічного колективу як єдиної згуртованої команди, у якій кожен виявляє найвищий рівень професіоналізму та творчості і робить максимально важливий внесок у досягнення цілей навчального закладу. Освітні реформи вимагають модернізації ролі директора та освітнього менеджменту [4, с.61].

Отже, теоретично і політично ми підготовлені до інновацій. Однак нашу готовність не варто перебільшувати. Прийняття доктрини і низки заходів щодо її реалізації не вирішує всіх освітянських питань. Проблема залишається надзвичайно складною, суперечливою і потребує інтелектуальної і практичної уваги. Дане дослідження не вичерпує себе, а ставить за мету продовжити теоретичне обґрунтування та практичне підтвердження переваг використання інноваційних технологій в управлінні над традиційними формами управління. Складність цієї проблеми є надзвичайно актуальна і вимагає подальшого поглиблення змісту інноваційних управлінських технологій у роботі навчального закладу.

Література

1. Бебик В. М. Менеджмент освіти глобального суспільства. Глобалізація і Болонський процес: проблеми і технології: кол. монографія. К.: Мауп, 2005.
2. Ничкало Н. Педагогічна інноватика у профтехосвіті. Професійно-технічна освіта. 2007. №3.
3. Паржницький В. В. Інноваційні педагогічні технології та шляхи впровадження їх у навчальний процес ПТНЗ. Професійно-технічна освіта: інноваційний досвід, перспективи: наук.-метод. збірник. К., 2005. Вип. 1.
4. Єльнікова Г. В. Управлінська компетентність. Бібліотека шкільного світу. К. : Ред. загальнопед. газ, 2005. 128 с.
5. Ващенко Л. Управління інноваційними процесами. Директор школи. 2007. № 23–24.

Сорока Валерій Вікторович,
*аспірант Глухівського НПУ ім. О. Довженка,
викладач фізики Професійно-педагогічного
коледжу Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ІНФОРМАЦІЙНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК ОДИН ІЗ ЧИННИКІВ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

Аналізуючи наукові освітні джерела, можемо зауважити те, що характерною рисою сучасних освітніх тенденцій є спрямованість на розвиток професійних знань та компетентностей, творчу ініціативу, конкурентоспроможність, мобільність майбутніх фахівців, здатність до самостійної роботи, самовизначення та самоосвіти [4].

Так, компетентнісний підхід в освіті визначається добором цілей та змісту освіти шляхом визначення результатів професійної підготовки у вигляді сукупності компетентностей випускників. Крім того, компетентнісний підхід можна представити як метод моделювання результатів професійної підготовки та їх представлення як норм якості освіти у навчальних закладах різного рівня акредитації.

Підготовка сучасного фахівця на основі компетентнісного підходу зумовлена низкою вимог, а саме: для реформування вітчизняної системи освіти з урахуванням міжнародних норм і стандартів та досягнень національної освіти; створення моделі для сучасного європейського фахівця та умов його розвитку та самореалізації; визначення переліку основних компетенцій, компетенцій для формування фахівця, їх змісту, рівня та показників сформованості з урахуванням вітчизняного та закордонного досвіду [3].

В оновленій редакції ключових компетентностей для навчання впродовж життя 2018 року однією з ключових компетентностей є цифрова. У документі зазначається, що замість «ІСТ» (технології інформаційного суспільства) та «ІСТ» (інформаційно-комунікаційні технології), «цифрові технології» вважаються зараз найбільш відповідним терміном для визначення повного набору пристроїв, програмного забезпечення чи інфраструктури.

Цифрові технології активно впливають на процес навчання, оскільки змінюють схему передачі знань і методи навчання. Їх використання в освітньому процесі стимулює інтерес до навчальної діяльності, сприяє формуванню логічного та творчого мислення, загалом сприяє розвитку учнів та формуванню інформаційної культури [2].

Цифрова компетентність передбачає впевнене, критичне та відповідальне використання та взаємодію з цифровими технологіями для навчання, роботи та участі у суспільстві. Вона охоплює інформаційну грамотність та грамотність даних, комунікацію та співпрацю, створення цифрового контенту (включаючи програмування), безпеку (включаючи цифровий добробут та компетентності, пов'язані з кібербезпекою) та розв'язання проблем [1].

Професійна підготовка майбутніх фахівців різних спеціальностей з необхідністю передбачає формування і подальший розвиток цифрової компетентності базою для розвитку якої є інформаційна грамотність.

На сьогодні не існує єдиного сталого визначення поняття «інформаційна грамотність». Воно має широкий зміст, і для спеціалістів різних сфер людської діяльності його визначення може досить сильно відрізнятися.

Загальне визначення інформаційної грамотності – комплексне поняття, яке має бути проаналізоване і розглянуте різних аспектах: виду вивчення інформації (інформаційна культура); соціальний/навчальний (власне інформаційна грамотність); пізнавальний як вид індивідуальної компетенції (інформаційні вміння). Інформаційна грамотність є основою цифрової компетентності. Слухач добирає інформацію раціонально та ефективно, оцінює інформацію критично і компетентно, використовує її точно і творчо.

На сьогодні освіта повинна бути спрямована на майбутнє, яке вимагає від людини вміння ефективно працювати з великими потоками інформації. При збільшенні обсягів і швидкості надходження інформації особливо актуальними стають уміння, пов'язані зі сприйняттям, обробленням і перетворюванням інформації. Сучасне уявлення про якісну освіту включає вільне володіння інформаційними

технологіями. Відповідно, процес навчання має бути спрямований на створення умов для формування вмінь учнів визначати можливі джерела вибору інформації і стратегію її пошуку.

Інформаційна грамотність передбачає володіння такими навичками:

- виявлення й усвідомлення інформаційних потреб;
- виявлення джерел інформації;
- визначення місця розташування або пошук інформації;
- аналіз і оцінювання якості інформації;
- організація, зберігання або архівування інформації;
- використання інформації відповідно до етичних норм;
- створення та обмін новими знаннями;
- аналіз і оцінювання змісту й обсягу знайденої інформації.

У популярній літературі часто ставиться знак рівності між комп'ютерною та інформаційною грамотністю, що не відповідає дійсності. Комп'ютерна грамотність, тобто вміння працювати з комп'ютером, безумовно, є важливим умінням для сучасної людини, яка бажає стати інформаційно грамотною, але по суті це навіть не є частиною інформаційної грамотності, яка визначається вмінням працювати з інформацією незалежно від використовуваних засобів доступу до неї, її обробки і поширення [5].

Також важливим аспектом інформаційної грамотності є те, що вона сприяє реалізації права людини на вільний доступ до не забороненої інформації, здійснення комунікації і самовираження в інформаційному середовищі.

До критеріїв володіння інформаційною грамотністю можна віднести здібності [5], представлені в чотирьох групах:

1) отримання і перетворення інформації:

- отримувати нову інформацію про навколишній світ,
- розуміти вплив медіа та форми подання інформації в них,
- створювати інформацію,
- продовжувати навчання протягом усього життя;

2) оцінювання інформації і творче самовираження:

- мислити критично,
- приймати поінформовані і незалежні рішення,
- використовувати медіа для самовираження і творчості;

3) здійснення комунікації:

- підтримувати публічний дискурс,
- формувати почуття спільності,
- брати участь у житті суспільства і глобальної інформаційної мережі;

4) етичні норми та безпеку:

- використовувати медіа з урахуванням вимог безпеки,
- використовувати медіа з урахуванням морально-етичних норм.

Із цього випливає, що для формування і подальшого розвитку цифрової компетентності учнів одним з найважливіших умінь є інформаційна грамотність. Розвиток інформаційної грамотності має бути спрямований на вміння обмірковувати, інтерпретувати та застосовувати інформацію.

Література

1. Ключові компетентності для навчання впродовж життя 2018. URL: <http://dystosvita.blogspot.pe/2018/01/2018.html> (дата звернення 01.10.2019).

2. Ковальчук В. І. Використання цифрових технологій в професійній підготовці майбутніх педагогів професійного навчання. Актуальні проблеми вищої професійної освіти: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 22 березня 2019 р.). Київ: НАУ, 2019. С. 71–72.

3. Ковальчук В. І. Впровадження компетентнісно-орієнтованого підходу в професійному навчанні студентів педагогічних спеціальностей. Молодий вчений. 2018. № 11. С. 675–678.

4. Тимченко О. В. Формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх фахівців освіти. Народна освіта. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5548 (дата звернення 02.10.2019).

5. Туоминен С. Педагогические аспекты формирования медийной и информационной грамотности. М.: ИИТО ЮНЕСКО, 2012. URL: <https://iite.unesco.org/pics/publications/ru/files/3214708.pdf> (дата звернення 20.10.2019).

Сорока Оксана Леонідівна,
викладач української мови та літератури Професійно-педагогічного коледжу Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ЗАСТОСУВАННЯ ПРИЙОМІВ ЕЙДОТЕХНІКИ НА ЗАНЯТТЯХ СЛОВЕСНОСТІ В АСПЕКТІ ПІДГОТОВКИ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

У сучасній вищій школі у процесі підготовки майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання здобувачам вищої освіти для запам'ятовування і осмислення пропонується великий обсяг навчального матеріалу. Працюючи з майбутніми майстрами виробничого навчання на заняттях словесності, викладачі, зазвичай, спираються на життєвий досвід молодого покоління, логічне мислення і механічну пам'ять. Дедалі більшої популярності набуває система ейдетики – пам'яті без меж. У перекладі з грецької ейдос означає образ. Таким чином, ейдетизм – це споконвічно властива людині здатність яскраво уявляти предмет, якого немає в полі зору. Методи ейдетики базуються на максимальному використанні образного типу інформації. Викладач «кодує» матеріал заняття в так звані ейдос-конспекти, фрази, символи, схеми, а студенти запам'ятовують інформацію, пропускаючи її через емоції, темперамент. Ейдетика, задіюючи резерви правої півкулі головного мозку, сприяє розвитку образної пам'яті, абстрактного мислення, творчих здібностей.

Вивчення української мови та літератури – це емоційно забарвлені заняття, наповнені однаковою мірою як вербальною, так і образною інформацією, що мають на меті не тільки пізнання, відкриття, засвоєння та вивчення, а й повинні стати поштовхом до розвитку уяви та емоційної сфери.

У всьому світі працюють так звані «школи ейдетики», що вчать ефективно запам'ятовувати інформацію, спираючись на вміння людини уявляти, фантазувати за допомогою зорових уявлень і відчуттів (зорових, слухових, нюхових, тактильних тощо) [1].

Найбільш ефективними на заняттях словесності є такі методи ейдетики:

1. Метод Цицерона (метод місць). Він пов'язаний із тим, що процес пригадування інформації пов'язаний із місцем її виникнення. Так, відомий оратор Цицерон, готуючись до виголошення чергової промови, розвішував окремі її тези на стінах, дверях власного будинку. Згідно з цим методом, слід чітко уявити собі предмет, пов'язавши його образ з образом певного місця, що легко відтвориться в пам'яті (записування інформації на дошці, стенди, таблиці, схеми, що постійно розміщені в аудиторії, на яких подано інформацію про звуковий склад мови, частини мови, види простих і складних речень; портрети письменників, схеми аналізу тощо).

2. Метод Аткінсона. Це метод запам'ятовування іншомовних слів, заснований на використанні ключових слів або фонетичних асоціацій. Засвоюючи іноземні слова, майбутні майстри виробничого навчання уявляють у зв'язку з їх звучанням щось смішне, цікаве, незвичайне. Тому одразу відпадає потреба у зазубрюванні. Так, наприклад, при вивченні орфограм студентам пропонують фрази – фонетичні асоціації, завдяки засвоєнню яких простіше відтворити вивчене раніше орфографічне правило (Ми ВиНиЛи РіЙ – сонорні приголосні; МаВПа БуФ – губні приголосні, після яких може вживатися апостроф; Де Ти З'їСи Цю ЧаШу ЖиРу – приголосні, після яких у словах іншомовного походження пишемо літеру И тощо).

3. Ланцюговий метод, що будується на асоціативних зв'язках. Виклик у свідомості одного уявлення веде за собою цілий ланцюг асоціативних вражень. Так, на занятті із зарубіжної літератури, вивчаючи роман Стендаля «Червоне і чорне», можна дати майбутнім майстрам виробничого навчання завдання записати асоціації до прикметників «червоний» і «чорний», а вже потім від цих асоціацій перейти до характеристики персонажів, аналізу головних тем і символіки назви твору.

4. Метод узгодження фантазії та уяви з умінням чітко висловлювати, промовляти власні думки. Слід навчитися, не зупиняючись, говорити на будь-яку запропоновану викладачем тему протягом певного часового відрізка. Для реалізації цього завдання знадобиться вміння оперувати фактичним матеріалом, необхід-

ність наводити приклади як із суспільного життя, так і з творів мистецтва, фантазія, яскрава уява, уміння грамотно висловлювати власні думки. Цей метод можна ефективно використовувати для підготовки до написання власного висловлення під час складання ЗНО.

5. Метод «зрощення мотивів», або «ефекту присутності» передбачає створення на занятті взаємодії між свідомістю студента та образними картинами твору. Це може бути пов'язано як з актуалізацією певних рецепторів (слухових – музика, інші звуки: море, вітер тощо; зорових – вишивка, відео, живопис; тактильних, нюхових – овочі, фрукти (соковиті яблука як символ осені), так і з особистими спогадами та життєвим враженнями (море, дощ, снігопад тощо).

6. «Бачення-символ». Формування у свідомості майбутніх майстрів виробничого навчання узагальненого, осмисленого образу, тотожного індивідуальній інтерпретації художнього твору (ілюстрація, вірш, мінівір, комп'ютерна презентація). Виконуючи однакові завдання, здобувачі вищої освіти порівнюють свої роботи і мають можливість побачити множинність індивідуальних інтерпретацій одного й того ж твору або образу [2].

7. Метод піктограм. Це малюнкове письмо, де слова замінено символами або спрощеними малюнками. Цей процес письма стає дуже індивідуальним, зрозумілим тільки для того, хто цей малюнок або символ створив. Найяскравіше цей метод можна проілюструвати на прикладі ейдос-конспектів.

Ейдос-конспект – це роздуми, породжені образністю тексту, які супроводжуються створенням власних образів на основі цитат твору. Він поєднує в собі опорний конспект (теоретичні знання) та ілюстрації до твору, задіюючи одночасно логічне та образне мислення [3].

Види ейдос-конспектів (за формою):

- художні: в основі – малюнок, фотографія або колаж («Квіти Зла Ш. Бодлера», Гр.Тютюнник «Вогник далеко в степу» тощо);
- графічні: в основі – схема, діаграма («Світобудова за Данте Аліґ'єрі»); опорні таблиці та схеми для вивчення української мови);

- колірні: в основі – символіка кольору. Малюнок може виконуватися у вигляді кольорограми з поступовою зміною кольорів, їх взаємопроникненням і навіть з виходом за межі обмеженого простору (кола, еліпса тощо). Важливо, щоб студент не шукав тлумачення символіки кольору в довідниках чи енциклопедіях, а керувався своїми емоціями, почуттями, прислухався до голосу внутрішнього «я» (головний колір роману «Злочин і кара» Ф.Достоевського – жовтий; кольори у поезії С. Єсеніна живуть роками: блакитний, рожевий, жовтий, чорно-білий);

- асоціативні: власні образи й асоціації з теми;

- комбіновані: поєднують малюнок і колір, схему і образи, авторські та читацькі образи;

- цифрові: створені на комп'ютері.

За змістом ейдос-конспекти можна розподілити на кілька груп:

- ті, що відображають особливості художнього світу письменника («Природне, соціальне і духовне життя в поезіях В. Вітмена»);

- ті, що розкривають тематику, проблематику, ідейний зміст, композицію твору («Символічний сенс сюжету пошуків Синього птаха за п'єсою М. Метерлінка»);

- ті, що допомагають аналізувати образ-персонаж («Шлях за нападу Доріана Грея», «Кар'єрний зліт Крихітки Цахеса»);

- ті, що передають роль словесного образу або художньої деталі у творі («Три зозулі з поклоном» Гр. Тютюнника);

- ті, що проводять літературні паралелі («Два собори: «Собор Паризької Богоматері» В. Гюго і «Собор» О. Гончара»).

Література

1. Антошук Є. В. Швидка педагогічна допомога від «Української Школи Ейдетики». 8 уроків з техніки ефективного запам'ятовування будь-якої інформації. Вінниця, 2002.

2. Беседіна А. Вплив методів і завдань ейдетики на розвиток особистості учня. Рідна школа. 2009. № 2–3. С. 61–62.

3. Уліщенко В. Метод ейдетики в інтерсуб'єктному навчання української літератури. Рідна школа. 2011. № 7. С. 33–37.

Скомороха Наталія Петрівна,
*заступник директора з навчально-
виховної роботи ДПТНЗ «Шосткинське
вище професійне училище»*

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ СЕРЕД МОЛОДІ. РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ РОБОТИ ЦЕНТРУ КАР'ЄРИ (з досвіду роботи)

Сучасні стрімкі зміни в суспільно-політичному та соціально-економічному житті України і в усьому світі, технологічні досягнення цивілізації зумовлюють необхідність усебічного розвитку особистості, здатної успішно функціонувати в умовах мінливого світу. Система освіти повинна забезпечити суспільство всебічно розвиненими творчими особистостями, фахівцями високого рівня, здатними гідно представляти Україну у світі, сприяти становленню її іміджу як держави з інтелектуальною, культурною, високоосвіченою нацією.

Одним із пріоритетних завдань сучасної системи освіти є організація роботи з молоддю щодо усвідомленого професійного самовизначення.

У доповіді представлена сучасна концепція профорієнтаційної роботи та досвід організації профорієнтаційної роботи закладами ПТНЗ.

Профорієнтація є складовою частиною навчально-виховного процесу, в якому успішно реалізуються її основні завдання: розширення професійного досвіду учнів, формування мотивів вибору професії.

Це зумовило створення дієвого Центру розвитку кар'єри.

Завдання центру:

1. Створення фільмів, відеороликів про заклад, портфоліо професій.
2. Розроблення рекламної продукції (біл-борди, постери, буклети, календарі)
3. Участь у виставках технічної творчості, ярмарках професій.

4. Використання Книги рекордів училища для піднесення престижу закладу і профорієнтаційної агітації.

5. Участь у зборах керівників регіональних підприємств, господарств і фірм із питань працевлаштування учнів та проходження практики.

6. Реклама освітніх послуг, інформаційна підтримка профорієнтаційної роботи.

Для реалізації профорієнтаційної мети в училищі стартував соціальний проект «Будуємо майбутнє разом». Головний меседж проекту: «У сучасних реаліях робітничі професії в тренді. Навчання в професійному училищі – не вирок для невдах, а можливість вибудувати для себе гідне життя і успішна сходинка для кар'єрного зростання». Цікавою частиною проекту став розділ «Успішні випускники «Шосткинського вищого професійного училища» та розділ «Живемо на повну».

У рамках проекту були проведені заходи щодо профорієнтації учнівської молоді: ярмарки-розпродажі виробів, майстер-класи з професій, дні відкритих дверей, тижні професій будівельного та кулінарного відділів, конкурси професійної майстерності із залученням учнівської молоді міста, району, області.

Активно впроваджувалися виїзні консультування для сільської молоді з питань професійного самовизначення та працевлаштування.

Досвід роботи Центру кар'єри дозволяє стверджувати, що саме така організація роботи закладу з професійної орієнтації молоді є на сьогодні найбільш ефективною.

Результатом системного проведення профорієнтаційної роботи у ПТНЗ є 100 % виконання плану регіонального замовлення, якісний склад здобувачів освіти, конкурентоспроможних на ринку праці кваліфікованих робітників, спеціалістів, готових до активної професійної діяльності, переорієнтації на певну професію і подальшого професійного становлення.

Смирнова Ірина Олександрівна,
*методист Навчально-методичного центру
професійно-технічної освіти у Сумській області*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ З ПРОФЕСІЇ «МОНТАЖНИК ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО УСТАТКУВАННЯ»

Монтажники інформаційно-комунікаційного устаткування це технічні фахівці в галузі інформаційних технологій, які також володіють навичками з ремонту ПК та периферійного обладнання тощо.

Досліджено тенденції розвитку ринку із зазначеної професії.

Сфера ІКТ, зокрема, є однією з рушійних сил економічного розвитку країни. Більша частина інвестицій спрямовується саме на сферу інформаційно-комунікаційних технологій. Основна тенденція розвитку професійного сегменту ринку праці полягає у підвищенні кваліфікаційних вимог до монтажників інформаційно-комунікаційного устаткування у зв'язку з постійним розвитком програмного забезпечення, появою нових видів та моделей інформаційно-комунікаційного устаткування, удосконаленням засобів праці.

Сам ринок праці постійно зростає, оскільки спостерігається активний розвиток рівня мережевих технологій та інфраструктури.

Монтажник інформаційно-комунікаційного устаткування може заміщати такі посади:

- у великих компаніях, що надають послуги зі створення комплексних систем захисту інформації, реалізації на замовлення програмних продуктів, забезпечення взаємодії програмних продуктів між собою та апаратними модулями – монтажників інформаційно-комунікаційного устаткування, інженерів телекомунікаційних мереж;

- у компаніях-провайдерів інтернет-послуг та кабельного телебачення – фахівців з підключення інтернету, монтажників інтернет-мережі, адміністраторів мережі, системних адміністраторів, офіс-менеджерів по роботі з клієнтами, монтажників кабельної мережі;

- у майстернях, сервісних центрах з техобслуговування і ремонту комп'ютерної техніки, оргтехніки – електромеханіків з ремонту та обслуговування лічильно-обчислювальних машин, фахівців зі встановлення програмного забезпечення на ПК;

- на підприємствах роздрібно́ї торгівлі комп'ютерною та цифровою технікою – продавців-консультантів, фахівців зі встановлення програмного забезпечення на ПК;

- на інших підприємствах різних форм власності – операторів комп'ютерного набору, електромеханіків електрозв'язку, електромонтерів зв'язку, електромонтерів лінійних споруд електрозв'язку та проводового мовлення, монтажників пожежної автоматики, систем сигналізації, відеоспостереження та контролю доступу.

Визначено, що загальна кількість підприємств в Україні, що працюють у галузі «Інформація та телекомунікації», – 14970. Найбільша кількість зазначених підприємств (1057) функціонує у Харківській області. За минулий рік створено 8,8 % із загальної кількості підприємств в Україні, що працюють у галузі «Інформація та телекомунікації».

Кількість з великих компаній, що надають послуги зі створення комплексних систем захисту інформації, реалізації на замовлення програмних продуктів, забезпечення взаємодії програмних продуктів між собою та з апаратними модулями в Україні, більше 40, вони розташовані у містах Київ, Одеса, Харків, Львів.

Кількість операторів (провайдерів) телекомунікацій, що надають послуги з доступу до інтернету та мають чинні атестати відповідності системи захисту ЗВІД (захищений вузол інтернет-доступу), 24, інших (у т.ч. регіональних) – більше 60.

Кількість майстерень, сервісних центрів з техобслуговування і ремонту комп'ютерної техніки, оргтехніки в Україні – більше 400.

Кількість підприємств роздрібно́ї торгівлі комп'ютерною та цифровою технікою – 998, з них: підприємств-продавців комп'ютерів, периферійного устаткування і програмного забезпечення – 17, телекомунікаційного устаткування – 612, електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування, відтворювання звуку й зображення – 369.

Кількість інших підприємств різних форм власності в Україні, що використовують комп'ютери, – 40327 (95,4 % від загальної кількості), з них кількість підприємств, які мають доступ до мережі Інтернет, – 39582 (98,2%) [2].

Загальна кількість посад на ринку праці – понад 16 тисяч.

На підприємствах існує додаткова можливість заняття керівних посад – менеджерів (управителів) систем з інформаційної безпеки, розробників комп'ютерних програм, професіоналів у інших галузях обчислень (комп'ютеризації) тощо.

В Україні підготовку кваліфікованих робітників та спеціалістів із досліджуваного напрямку здійснюють такі заклади освіти:

– ДНЗ «Сумський хіміко-технологічний центр ПТО», ДПТНЗ «Роменське вище професійне училище», ДПТНЗ «Вінницьке міжрегіональне вище професійне училище», Рівненський центр професійно-технічної освіти державної служби зайнятості (професія «Монтажник інформаційно-комунікаційного устаткування»);

– Державний вищий навчальний заклад «Київський електромеханічний коледж», Васильківський коледж університету «Україна» (професії «Монтажник мереж зв'язку», «Монтажник мереж зв'язку та телекомунікацій будівель і споруд», «Електромонтер з ремонту та монтажу кабельних ліній»);

- Харківський національний університет радіоелектроніки, Сумський державний університет, Вінницький національний технічний університет (спеціальності «Інженерія програмного забезпечення», «Комп'ютерні науки», –«Комп'ютерна інженерія», «Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка», «Телекомунікації та радіотехніка», «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» та ін.) тощо.

До документів, що регламентують цей вид економічної діяльності, відносяться: Закон України «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України», Закон України «Про захист персональних даних», Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», Державні стандарти України у сфері інформаційних технологій: ДСТУ «Системи оброблення інформації», «Захист інформації», «Інформаційні технології», Державні будівельні норми України «Проектування. Технічний захист інформації. Загальні

вимоги до організації проектування і проектної документації для будівництва ДБН А.2.2-2-96» тощо [1].

Міжнародні стандарти ДСТУ ISO/IEC 90003:2006 «Програмна інженерія. Настанови щодо просування ISO 90001:2000 до програмного забезпечення (ISO/IEC 90003:2004, IDT)», ДСТУ ISO/IEC 18014-2:2006 «Інформаційні технології. Методи захисту. Послуги штемпелювання часу. Частина 2. Механізми, що виробляють незалежні токени (ISO/IEC 18014-2:2002, IDT), ДСТУ ISO/IEC 18014-2:2006 «Інформаційні технології. Взаємозв'язок відкритих систем. Специфікація протоколу рівня подання, орієнтованого на з'єднання (ISO/IEC 8823-1:1994, IDT)» [3].

Умови роботи фахівців у галузі інформаційних технологій є типовими для монтажників інформаційно-комунікаційного устаткування. Серед основних факторів виробничого середовища, що впливають на умови праці, можна виділити: мікроклімат та освітлення виробничих приміщень, рівень шуму, електромагнітне поле та випромінювання радіочастотного діапазону, іонізуюче випромінювання тощо [4].

У підсумку варто зазначити, що сьогодні в Сумській області за участю НМЦ ПТО у Сумській області розробляється професійний стандарт з професії «Монтажник інформаційно-комунікаційного устаткування» з метою нормативної регламентації кваліфікаційних вимог до підготовки з даної професії.

Література

- 1.Офіційний сайт Державної служби зв'язку України. URL: <http://www.dsszzi.gov.ua/>
- 2.Офіційний сайт Державної служби. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- 3.Трач Ю. В. Стандартизація та сертифікація інформаційних технологій. Робоча навчальна програма для студентів на пряму підготовки 6.050101 «Комп'ютерні науки». Київський національний університет культури та мистецтв. Київ. 2012. 24 с.
- 4.Охорона праці в галузі інформаційних технологій: навч. посіб. В. І. Голінько, М. Ю. Іконніков, Я. Я. Лебедев ; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. Д.: НГУ, 2015. 246 с.

Стрілець Олександр Іванович,
*аспірант Інституту професійно-технічної
освіти НАПН України, директор ДПТНЗ «Дніпровський
центр професійно-технічної освіти»*

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Нині потреба економіки держави у висококваліфікованих кадрах в галузі машинобудування динамічно зростає і очевидно вказує на необхідність отримання якісно нового рівня освіти в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. У цьому відношенні важливе місце приділяється системі дуальної освіти. Педагогічний колектив Дніпровського центру професійно-технічної освіти на підставі аналізу зарубіжного та вітчизняного досвіду підготовки майбутніх кваліфікованих робітників за дуальною системою навчання, прийшов до колегіального рішення щодо впровадження в освітній процес елементів дуальної системи. Цілі та задачі, які при цьому переслідуються, - удосконалення системи професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації робітничих кадрів, фаховий рівень яких відповідав би вимогам роботодавців та створення ефективного механізму адаптації випускників до сучасного ринку праці. Загальний алгоритм кроків педагогічного колективу щодо впровадження дуальної форми навчання складається з таких кроків:

1. Створення спільної робочої групи, до складу якої належать представники закладу професійної (професійно-технічної) освіти, підприємств-роботодавців.

2. Порівняльний аналіз освітніх, професійних, а можливо, і корпоративних професійних стандартів підприємств-роботодавців, визначення відмінностей розроблення та приведення освітніх програм у відповідність одна до одної.

3. Розроблення процедур і засобів оцінки результатів навчання за освітньою програмою.

4. Розробка навчального плану і графіка освітнього процесу, синхронізованого з діяльністю підприємств-роботодавців та їх можливостями організації виробничого навчання на спеціалізованих учнівських місцях та виробничої практики.

6. Експертиза освітньої програми за участю всіх зацікавлених сторін і можливість залучення до експертизи випускників закладу професійної (професійно-технічної) освіти, оскільки вони відображають думку безпосередніх споживачів освітніх послуг.

Змінюються підходи до ведення самого освітнього процесу. У його основі- особливості бізнес-процесу підприємства-роботодавця. Бізнес-процес включає в себе всі види діяльності, необхідні для виконання освітніх завдань. Він передбачає прийом замовлення, планування, делегування завдань, виконання власного обсягу робіт, документування якості і витрати матеріалів, а також передавання готового продукту замовнику.

Ведення такого процесу – це здатність виконати (спланувати, виконати, проконтролювати) конкретне, типове для даної професії завдання з урахуванням організаційних рамкових умов. Для здобувача освіти створюється ситуація, в якій він використовує і розвиває свої знання і вміння в процесі виконання робочих завдань.

У 2018 та у 2019 роках відповідно до наказу МОН «Про розширення переліку закладів професійної (професійно-технічної) освіти для впровадження елементів дуальної форми навчання» набрано групи на другому ступені навчання з числа осіб, які мають повну загальну середню освіту за професією «Токар», кваліфікація 2,3 розряду. Термін навчання – один рік. Набрано групу у 2018 та у 2019 роках по двадцять п'ять осіб. Середній віковий ценз – вісімнадцять років. Робочий навчальний план та освітня програма розроблені спільно з підприємством-замовником робітничих кадрів Державне підприємство «Виробниче об'єднання південний машинобудівний завод імені О. М. Макарова». Тривалість професійної підготовки за робочим навчальним планом становить 1481 годину. Співвідношення теорії до практики – шістьдесят до сорока. Виробниче навчання проходить в умовах виробництва на робочих місцях. За листопад, грудень у 2018 та у 2019 роках підприємство здійснило оплату за-

робітної плати учням за випуск реальної продукції виробництва. При розробці робочого навчального плану не врахували введення вивчення додаткових компетенцій за рахунок вільнообраних предметів і по ходу експерименту визначились з тематикою та відкоригували зміст освітньої програми.

Є проблема з відпрацюванням лабораторно-практичних робіт в умовах підприємства, тому що учнівські місця не обладнані і немає змоги у певні дні їх проводити. Тому саме з метою якісного проведення лабораторно-практичних уроків за рахунок грантової програми «Бюджет участі м. Дніпро» виділено кошти на створення лабораторії сучасних технологій для підготовки токарів, операторів верстатів з числовим програмним керуванням, як освітнього середовища для опанування основ 3D моделювання, комп'ютерного моделювання деталей; редагування керуючих програм, вибору режиму різання і настройки параметрів обробки деталей; підбір ріжучого інструменту (різці, свердла, ножі) і інших робочих елементів верстата, контрольно-вимірвальні операції: вимірювання і контроль відповідності розмірів оброблених деталей технічним завданням; коригування керуючих програм і налаштування верстата на кожну нову партію деталей. У сучасній лабораторії здобувачі освіти матимуть можливість в умовах, наближених до реальних, виконувати виробничі завдання.

Навчальні досягнення учнів з виробничого навчання оцінюються наставниками з підприємства, і за I семестр вони такі: середній рівень – тринадцять відсотків, достатній рівень – шістдесят дев'ять відсотків, високий рівень – вісімнадцять відсотків. У ході експериментального дослідження учням групи - респондентам було запропоновано відповісти на запитання, що стосується їхніх планів після завершення участі в експерименті з дуального навчання. На запитання «Чи плануєте Ви після закінчення навчання працевлаштуватися на підприємство, де проходили практику?» позитивно відповіли вісімдесят сім відсотків учнів, шість відсотків не змогли відповісти на питання про плани після закінчення навчання.

Отже, дуальна форма навчання – це нова освіта для нової економіки, яка є частиною великого проекту Публічно-Приватного-Парт-

нерства. Я сказав би, що це його перша частина, і вона вже в процесі. Цим ми створюємо правильний посыл для молоді, яка працюватиме на підприємствах, які не тільки прагнуть отримати від них результат, а й хочуть, щоб вони вчилися та розвивалися далі, і при цьому готові допомагати навчальному закладу в підготовці висококваліфікованих робітників. Але для втілення такої мети необхідна масштабна інституційна трансформація регіональних освітніх мереж, спровокована двома причинами: перерозподілом відповідальності у сфері професійної (професійно-технічної) освіти між рівнями державної влади. В таких умовах виникають бар'єри розподілу і узгодження повноважень, міжбюджетних відносин, перешкоди оперативного реагування на виклики регіональної соціально-економічної ситуації і зміни освітньої політики; перерозподіл освітніх потужностей П(ПТ)О через скорочення контингенту на «довгих» освітніх програмах в умовах демографічного спаду і зниження попиту на робітничі професії з боку молоді, і зростання попиту на «короткі» програми з боку дорослого населення і роботодавців для перепідготовки, підвищення кваліфікації свого персоналу. Тим самим буде змінено місію системи П(ПТ)О від «інституту соціального піклування» до позиції «ресурсу розвитку економіки» та переходу системи професійної освіти на парадигму безперервної освіти «через усе життя», що забезпечить спадкоємність усіх форм отримання та підвищення кваліфікацій.

Література

1. Активізація інноваційної діяльності: організаційно-правове та соціально-економічне забезпечення: монографія / О. І. Амоша, В. П. Антонюк, А. І. Землянкін та ін. / НАН України. Ін-т економіки промисловості. Донецьк, 2007. 328 с
2. Дрозач М. І. Соціальне партнерство у професійній підготовці робітничих кадрів. Професійне навчання на виробництві: зб. наук. пр. К.: Наук. світ, 2009. Вип. III. С. 73–79.
3. Шапуров О. Стан і тенденції розвитку машинобудування. Актуальні проблеми економіки. 2009. № 3. С. 57–63.

Усок Олена В'ячеславівна,
викладач української мови та літератури
Професійно-педагогічного коледжу
Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ОСУЧАСНЕННЯ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ СЛОВЕСНОГО МИСТЕЦТВА ЯК ЗАПОРУКА СТАНОВЛЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТЬОГО МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Осучаснення методів навчання гуманітарних дисциплін, зокрема філологічних, має досягатися завдяки інформаційно-комунікаційним технологіям, спроможним донести й відтворити реалії всіх сфер життя українського суспільства в такий спосіб, коли почуте, прочитане схвилює розум, породжує почуття.

Це спонукає заклади вищої освіти до усвідомлення, проектування й упровадження нових підходів до опанування майбутніми майстрами виробничого навчання сучасної української літературної мови, що не тільки служить засобом комунікації, а є генетичним кодом нації, засобом її самовиявлення у світі, способом збереження національної гідності.

Сьогодні викладання мови в педагогічних закладах вищої освіти має ґрунтуватися на світоглядному, антропоцентричному, соціокультурному підходах, що реалізуються в лінгводидактичній площині формування мовної особистості майбутнього майстра виробничого навчання та віртуоза щодо самовираження в різних сферах суспільної діяльності, й освітній зокрема.

Осучаснювати методи навчання словесного мистецтва – це не тільки сприяти розвиткові комунікативних умінь і навичок студентів, їхньої пізнавальної діяльності й активності, а й створювати такі умови навчання, за яких кожен здобувач освіти відчує власну інтелектуальну спроможність.

У ході занять з української літератури, зокрема під час вивчення драматичних творів І. Карпенка-Карого, викладач-словесник може запропонувати студентам визначити, до якого репрезентативного

типу вони належать. Наприклад, для візуала важливі зображення (і в мові, і в тексті мають бути ключі, що допомагають швидко відновлювати картину предмета); аудіал сприймає інформацію на слух; для кінестетика чільне місце займають відчуття, зручність і комфорт [2]. З огляду на це здобувачі освіти самостійно вирішують: читати їм твір чи, можливо, переглянути театральну виставу. Проте варто наголосити, що кращим варіантом буде і прочитання, і перегляд. Доцільно також запитати: «Як твори І. Карпенка-Карого для вас краще сприймалися: з позиції читача чи з позиції глядача? Чому?».

Взагалі озброєність знаннями викладача щодо належності студентів до певних репрезентативних типів допоможе йому здійснювати індивідуальний підхід як на заняттях із літератури, так і з мови.

Можна запропонувати різні технології щодо написання власних висловлень з урахуванням індивідуальних і вікових особливостей студентів. Найдоступнішою з них є метод рерайтингу – обробки вихідних текстових матеріалів із метою їх подальшого використання [1].

Іншими словами, майбутні майстри виробничого навчання під керівництвом викладача здійснюють рерайтинг власних текстових матеріалів, або чужих, уявляючи себе в ролі редакторів і коректорів і діючи за таким алгоритмом:

1. Уважно читаю текст.
2. Пересвідчуюсь у тому, що в тексті відсутня повторюваність (тавтологія).
3. Якщо тавтологія наявна, намагаюся її уникнути.
4. Позбуваюся повторюваності, добираючи слова-синоніми або займенники, якщо це не порушує мовного оформлення.
5. Перебудовую речення, якщо цього вимагає зміст.
6. Знаходжу й виправляю правописні помилки (орфографічні й пунктуаційні).
7. Ще раз перечитую текст, щоб упевнитися в його читабельності й «привабливості».
8. Розумію, що безграмотність не в моді.

Роботу з текстовими матеріалами можна виконувати із застосуванням комп'ютерних технологій, тобто здійснювати рерайтинг тексту в режимі правок, за якого всі виправлені помилки виділяються червоним і виносяться на поле праворуч.

Метод корисний тим, що студенти на практиці пізнають тонкощі мови, коли власноруч знаходять і виправляють правописні (орфографія і пунктуація), лексичні й стилістичні помилки, створюючи абсолютно новий текст – грамотно оформлений, читабельний і, звичайно, конкурентоспроможний.

Отже, формування у майбутніх майстрів виробничого навчання словесного мистецтва засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій зумовлено актуальною потребою суспільства в компетентних, творчих педагогах професійної школи, які характеризуються високим рівнем фахової підготовки, мовно-мовленнєвою культурою, спроможністю реалізувати власний комунікативний задум у професійному дискурсі.

Література

1. Рерайтинг. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.
2. Юсупова Н. И. Репрезентативные системы и психологический тип личности: влияние на мотивацию к обучению. URL: http://lutf.ieee.org/icalt2002/proceedings/t414_icalt103_End.pdf.

Федотенко Людмила Григорівна,

викладач англійської мови Професійно-педагогічного коледжу Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Випускник закладу вищої освіти має володіти відповідними професійними навичками, усвідомлювати, що його професійне становлення і зростання можливе лише за умови постійного збагачення й оновлення власних знань, формування якостей і вмінь, необхідних у майбутній професійній діяльності, роботи над собою в плані оволодіння компетентностями, необхідними для досягнення поставленої мети.

Якість навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, виявлення їх самостійності в розв'язанні складних завдань вимагає володіння іншомовною професійною комунікативною компетентністю, що передбачає не тільки обсяг знань за фахом, але й спроможність здійснювати іншомовне спілкування з фахівцями інших країн, виконувати професійну діяльність в умовах іншомовного професійноорієнтованого середовища.

Формування іншомовної комунікативної компетентності студентів нефілологічних спеціальностей має здійснюватися згідно із Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти. Навчання іншої мови можливе за участі у видах діяльності, що є спонтанними, спланованими з урахуванням відповідних цілей, допоміжних засобів, продуктів діяльності, ролей та дій учасників тощо, і полягають не лише у виконанні завдання, а й у його підготовці, аналізі й оцінюванні, усвідомленні цілей, природи й структури завдань, очікувань (сподівань) щодо розподілу ролей між учасниками [1].

Опановуючи іноземну мову, майбутні майстри виробничого навчання мають розвивати компетенції і стратегії (особливо, якщо вони не робили цього раніше), виконувати завдання, здійснювати види діяльності й операції, необхідні для їх активної участі в актах спілкування. Однак тих, хто навчається активно, виявляючи ініціативу в плануванні, структуруванні та виконанні власних навчальних дій, небагато. Більшість працює згідно з інструкціями в тих видах діяльності, що їм пропонують викладачі й автори підручників. Разом із тим, коли кероване навчання зупиняється, подальший процес оволодіння мовою повинен здійснюватися автономно (самостійно). Самостійне вивчення може бути полегшене та заохочуване в разі, коли «вміння вчитися» розглядається як невід'ємна складова мовного навчання. Отже, ті, хто прагнуть опанувати мову, повинні зіставити власний спосіб вивчення зі способом, що їм пропонується, й обрати той варіант, котрий їх найкраще задовольнить.

У процесі навчання посередником між студентами і навчальним матеріалом є викладач, який відбирає та реалізує стимули, скеровуючи реакції студентів на них. Для ефективного виконання такої ролі йому варто бути готовим до виконання функцій порадики, поміч-

ника, консультанта, комунікатора, партнера у спільному вирішенні навчальних проблем і завдань.

Дослідник Ройвен Фойерстайн виявив дванадцять якостей, наявність та формування яких забезпечує успішне оволодіння іноземною мовою:

1. Розуміння важливості навчальних завдань для себе і свого майбутнього.

2. Оволодіння стратегією подальшого самонавчання.

3. Бажання працювати над розв'язанням навчальних завдань.

4. Почуття компетентності, здатності вирішувати поставлені завдання. Важливо формувати позитивний «Я-образ», упевненість у своїх силах. Викладачу потрібно створювати в аудиторії відповідну атмосферу, підтримувати студентів, розвивати їхню компетентність, що забезпечуватиме успішне оволодіння мовою.

5. Здатність до контролю та управління своєю поведінкою і діяльністю. Необхідно навчити студентів діяти продумано, послідовно, системно.

6. Уміння ставити реальні цілі, планувати шляхи їх досягнення.

7. Потреба і здатність іти назустріч викликам життя, навчання, відповідати на них. Викладач може допомогти в пошуці й вирішенні таких завдань, зорієнтувати студента на подолання відповідних труднощів.

8. Усвідомлення необхідності та наявності змін у своїх якостях, рівні підготовки. Важливо сприяти такому розвитку, оцінювати його, сприяти активізації саморозвитку студента, пам'ятаючи про те, що розвиток – це основне завдання освіти.

9. Упевненість у здатності до позитивних змін, до успішного вирішення проблем. Викладач впливає на розвиток цієї якості переконанням, індивідуалізацією завдань, особистим прикладом.

10. Готовність і здатність до участі у спільній роботі.

11. Індивідуальність студента. Викладач покликаний підтримувати прояви індивідуальності студента в ході вирішення навчальних завдань.

12. Почуття приналежності до групи, групової роботи. Варто всіляко підтримувати прагнення до активної спільної роботи студентів [2].

Викладач іноземної мови має допомогти своїм студентам стати успішними та самостійними у навчанні, житті й майбутній професійній діяльності.

Навчання іноземної мови майбутніх майстрів виробничого навчання повинне перерости в освіту особистості. Для цього необхідно навчати здобувачів освіти вчитися, організовувати навчання в інтересах розвитку. Тільки за таких умов забезпечуватиметься досягнення високих результатів безпосередньо у здобутті іншомовних знань, умінь та навичок, відбуватиметься успішне формування іншомовної професійної компетентності.

Література

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання наук. ред. укр. вид. доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.

2. Впровадження компетентнісного підходу у процесі підготовки майбутніх фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»: матеріали Міжвузівської науково-практичної конференції. / Редкол.: С. І. Михайлов (голова) та ін. Ірпінь, 2018. 148 с.

Царьова Євеліна Сергіївна,
*директор ДНЗ «Хмельницький центр
професійно-технічної освіти сфери послуг»*

ДІЯЛЬНІСТЬ НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНОГО ЦЕНТРУ ЗА ГАЛУЗЕВИМ СПРЯМУВАННЯМ ЯК ЗАСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗАКЛАДІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Розвиток професійної освіти України вимагає її модернізації відповідно до потреб сучасної економіки, орієнтації цієї важливої галузі на досягнення європейського і світового рівнів освітніх стандартів з урахуванням національних особливостей, трансформації у профе-

сійну освіту і навчання. На думку науковців, «проблеми підготовки високоякісної робочої сили актуалізуються динамічними змінами технологій на виробництві та сталим попитом на робітників високої кваліфікації, здатних самостійно виконувати складну науковоємну роботу, які володіють кількома суміжними професіями, можуть нести відповідальність за результати своєї праці» [1, с. 4].

В інформаційно-методичних матеріалах, підготовлених Міністерством освіти і науки України до парламентських слухань на тему: «Професійна освіта як складова забезпечення кваліфікованого кадрового потенціалу України: проблеми та шляхи вирішення», що відбулися 1 червня 2016 року, одним з пріоритетів розвитку професійної освіти є налагодження конструктивного, взаємовигідного соціального партнерства між закладами професійної освіти, органами влади на місцях, роботодавцями та їх об'єднаннями, науковцями, громадськими організаціями, що дозволить залучити додаткові ресурси для розвитку системи професійної освіти. Одним із шляхів реалізації такого партнерства розробники інформаційно-методичних матеріалів називають «створення сучасних Навчально-практичних центрів за галузевим спрямуванням, що мають концентрувати найсучасніші досягнення виробничих та педагогічних технологій для впровадження їх у підготовку кадрів» [2, с. 20].

Один з таких центрів було створено у Державному навчальному закладі «Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг». Головною метою діяльності Навчально-практичного центру сучасних швейних технологій та дизайну є реалізація завдань щодо вдосконалення професійно-практичної та професійно-теоретичної підготовки учнів, слухачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти, підвищення кваліфікації фахівців швейних підприємств, впровадження в освітній процес новітніх виробничих технологій із застосуванням сучасного обладнання, інструментів і матеріалів, комп'ютерних технологій, професійна орієнтація учнів шкіл регіону, здійснення шляхом співробітництва і взаємодії постійного зв'язку між підприємствами та іншими закладами професійної (професійно-технічної) освіти з метою поширення інноваційних педагогічних та виробничих технологій, інформації щодо новітніх матеріалів, інструментів, обладнання тощо.

Основними напрямками діяльності виділено такі: визначення та впровадження передового досвіду з професійно-практичної підготовки робітників швейних професій; вдосконалення організації професійно-практичної підготовки учнів з метою освоєння ними новітніх швейних технологій та матеріалів; організація роботи і підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти регіону, робітників швейних підприємств з вивчення та відпрацювання технологій, набуття вмій та навичок роботи з сучасним обладнанням і матеріалами: внесення (в межах своєї компетенції) пропозицій стосовно покращення підготовки та підвищення кваліфікації робітників швейних професій, майстрів виробничого навчання та викладачів професійно-теоретичної підготовки у закладах професійної (професійно-технічної) освіти; налагодження співпраці із швейними підприємствами, центрами зайнятості, зацікавленими установами.

З моменту створення Навчально-практичного центру сучасних швейних технологій і дизайну як структурного підрозділу Державного навчального закладу «Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг» педагогічний колектив подолав певні труднощі, але можна сказати і про певні здобутки:

- надання закладам професійної (професійно-технічної) освіти регіону консультативної, експериментальної, посередницької допомоги з питань практичного освоєння учнями, слухачами новітніх швейних технологій профілю;

- налагоджено співпрацю з закладами професійної (професійно-технічної) освіти на регіональному та всеукраїнському рівнях (Подільський центр професійно-технічної освіти, ДПТНЗ «Одеський професійний ліцей технологій та дизайну») з метою покращення підготовки та підвищення кваліфікації робітників швейної галузі на основі досягнень передових сучасних вітчизняних та зарубіжних технологій профілю;

- забезпечено відповідний рівень стажування майстрів виробничого навчання та викладачів професійно-теоретичної підготовки з інших закладів професійної (професійно-технічної) освіти швейного профілю;

- надано консультативну, практичну та методичну допомогу закладам професійної (професійно-технічної) освіти з питань впровадження в освітній процес новітніх швейних технологій та дизайну одягу, а саме: впровадження системи автоматизованого проектування одягу САПР «Джуліві»; оздоблення одягу та виготовлення аксесуарів;

- розроблено інформаційно-методичний супровід, спрямований на підвищення якості професійної підготовки, а саме: методичні рекомендації «Алгоритм дій при побудові поясних та плечових виробів легкого одягу у системі автоматизованого проектування одягу САПР «Джуліві»;

- створено умови для організації та проведенні семінарів-практикумів, конференцій, засідань обласних методичних секцій з питань впровадження у освітній процес новітніх швейних матеріалів, технологій виробництва та дизайну одягу при підготовці робітників швейних професій.

Отже, аналіз практичного досвіду роботи Навчально-практичного центру сучасних швейних технологій та дизайну, створеного на базі Державного навчального закладу «Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг», дає можливість пересвідчитися у перспективності такої організації діяльності закладу професійної (професійно-технічної) освіти, яка стає більш ефективною у підготовці та розвитку трудового потенціалу країни.

Література

1. Теоретико-методичні засади організації підготовки робітничих кадрів з професій, що користуються попитом на ринку праці: монографія / Я. Г. Камінецький, М. В. Вачевський, М. П. Копельчак, Б. І. Клим, Л. Я. Криницька, Л. І. Кубська, Л. В. Сліпчишин, Г. В. Субтельна; за ред. Я. Г. Камінецького. К.: Педагогічна думка, 2013. 256 с.

2. Інформаційно-методичні матеріали, підготовлені Міністерством освіти і науки України до парламентських слухань на тему : «Професійна освіта як складова забезпечення кваліфікованого кадрового потенціалу України: проблеми та шляхи вирішення». Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки України. 2016. № 7/2016. С. 3–28.

Цицюра Ксенія Валеріївна,
*аспірантка Інституту професійно-технічної освіти
Національної академії педагогічних наук України*

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ТЕНДЕНЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ З БІЗНЕС-ЕКОНОМІКИ В КИТАЇ

У сучасному світі найважливішою метою системи освіти є підготовка кожного студента до ефективної діяльності та спілкування в полікультурному середовищі, що пов'язане з усвідомленням культурного різноманіття та здатністю до поведінки, що відповідає конкретним культурним умовам. Уміти підтримувати міжкультурну комунікацію – означає мати знання про інші народи та їхні культури, розуміти їхню своєрідність і цінність. Такі уявлення та знання реалізуються через уміння й навички поведінки, які сприяють ефективному міжнаціональному взаєморозумінню та взаємодії. Такі навички дозволяють індивіду знайти адекватні моделі поведінки, які допомагають підтримувати атмосферу злагоди та взаємної довіри, усуненню нетерпимого ставлення до людей, які відрізняються кольором шкіри, мовою, цінностями та культурними особливостями [3, с. 36].

Формування навичок міжкультурної комунікації є однією з найважливіших тенденцій професійної підготовки студентів у Китайській Народній Республіці. Такі навички охоплюють свідомі знання власної культури (культурний самоаналіз), здатність аналізувати взаємодію, прогнозувати непорозуміння й адаптивну поведінку [4, с. 149]. Через те, що Китай активно співпрацює з представниками інших держав у сфері економіки, освіти та науки, а соціально-економічне становище країни стрімко покращується, нагальною проблемою стає необхідність підготовки студентів економічних спеціальностей, зокрема студентів спеціальності «Бізнес-економіка», до активної співпраці з зарубіжними партнерами, використовуючи знання англійської мови на навички міжкультурної комунікації.

Освітньо-професійна програма підготовки бакалаврів зі спеціальності «Бізнес-економіка» є основою для розроблення програм усіх навчальних дисциплін, що викладаються у закладах вищої освіти (ЗВО) Китаю. Основними умовами професійної підготовки, що висуваються до випускника спеціальності «Бізнес-економіка» ЗВО у Китаї, є відкритість для міжкультурної спільної роботи, бажання співпраці в міжкультурних колективах, проведення міжкультурних обмінів та спілкування з питань управління міжнародною бізнес-діяльністю [2, с. 5]. Саме такі навички необхідні студентам для встановлення успішної міжкультурної комунікації в бізнес-сфері.

Ініціатива економічного розвитку Китаю «Один пояс, один шлях», що зазначена в освітній програмі університетів, передбачає навчання студентів у міжкультурному середовищі та їх підготовку до роботи в урядових, фінансових установах, на вітчизняних підприємствах та підприємствах, що фінансуються за кордоном [1]. Тенденції професійної підготовки передбачають адаптування студентів до міжнародних бізнес-стосунків, формування в них умінь прийняття рішень, умінь здійснювати глобальний комерційний менеджмент та національну торгівлю, а також міжнародну торговельну практику, дослідження та планування. Це здійснюється за допомогою залучення іноземних викладачів, семінарів з участю зарубіжних експертів, викладання деяких дисциплін з використанням китайської та англійської мов або тільки англійської мови [2, с. 6].

Отже, формування навичок міжкультурної комунікації у студентів спеціальності «Бізнес-економіка» дозволить їм вільно орієнтуватися в міжкультурному світі, розуміти його цінності та зміст, здійснювати позитивну економічну взаємодію з носіями іншої культури та покращувати соціально-економічний розвиток своєї держави.

Література

1. Довгань В. Один пояс, один шлях: китайські інвестиції в інфраструктуру України. URL: https://cfts.org.ua/blogs/odin_poyas_odin_shlyakh_kitayski_investitsi_v_infrastrukturu_ukrani_449
2. Освітньо-професійна програма підготовки бакалаврів зі спеціальності «Бізнес-економіка». 2018. Jiaxing University, China. 25 с.

3. Поштарева Т. В. Формирование этнокультурной компетентности. Педагогика. 2005. No 3. С. 35–42.

4. Bennett J. M. Developing intercultural sensitivity: An integrative approach to global and domestic diversity. Handbook of intercultural training / ed. by D. Landis (3rd ed.). CA : Sage. 2004. P. 147–165.

Чорнобай Богдан Володимирович,
аспірант Глухівського НПУ ім. О. Довженка

АНАЛІЗ СТАНУ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ АГРОІНЖЕНЕРІВ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Соціально-економічні процеси, які відбуваються в Україні, вимагають стратегічних змін в усіх галузях виробництва. Кардинально це стосується аграрної промисловості, ефективність функціонування якої забезпечує вирішення проблем екології, захисту навколишнього середовища, якісних продуктів харчування, розвитку сільської місцевості. За таких умов підвищення ефективності професійної підготовки фахівців аграрної галузі є одним із пріоритетних завдань системи вищої освіти.

Аграрний бізнес стрімко розвивається, і ця тенденція збережеться впродовж найближчих 15 років. При цьому вже сьогодні сучасні агропідприємства відчувають гостру нестачу висококваліфікованих працівників, зокрема агробізнес потребує великої кількості агроінженерів. Адже організація роботи з впровадженням комплексної механізації, автоматизації, електрифікації і передових методів організації сільськогосподарського виробництва з метою прискорення темпів зростання виробництва продуктивності праці – основне завдання агроінженера.

Впливовим важелем на процес формування системи фахової підготовки агроінженерів є фактори, які управляють розвитком сільського господарства та його галузей, зокрема:

- правила світової торгівлі;
- розвиток сільськогосподарської політики ЄС;

- технічний прогрес та розвиток продуктивності;
- соціально-економічне забезпечення фермерських господарств;
- стан політики з охорони навколишнього середовища [1, с.116].

Перехід до інтелектуально містких технологій, які потребують інформаційного забезпечення в галузі аграрного сектору, передбачає становлення нової освітньої формації.

Вирішення цієї проблеми пов'язане з упровадженням компетентнісного підходу, кінцевим результатом якого є формування компетентностей, необхідних для майбутньої фахової діяльності, удосконаленням змісту освіти, орієнтацією на модернізовані способи, прийоми, технології освітнього процесу. Це зумовлює необхідність пошуку сприятливих педагогічних умов і шляхів формування фахової компетентності майбутніх агроінженерів.

Аналізуючи педагогічну літературу, ми дійшли до висновку, що розроблення педагогічних умов формування професійної компетентності присвячено значну кількість наукових праць як зарубіжних, так і вітчизняних дослідників. Значний внесок у дослідження педагогічних умов формування професійної компетентності агроінженерів сільськогосподарського виробництва зробили вітчизняні науковці І. Бендера, І. Блозва, І. Колосок.

Проте, не зважаючи на вказані праці, проблему обґрунтування педагогічних умов формування фахової компетентності агроінженерів у системі вищої освіти досліджено недостатньо, зокрема достатньою мірою не висвітлено педагогічні умови формування готовності до здійснення інноваційної діяльності майбутніх агроінженерів у процесі фахової підготовки.

Особливість дослідження педагогічних умов формування фахової компетентності агроінженерів полягає у специфіці фахової діяльності та фахової підготовки майбутніх фахівців у системі вищої освіти, а також в економічних проблемах розвитку агропромислового виробництва. Фахова діяльність агроінженерів має інтегративний характер, тобто передбачає наявність знань різних наук і включає в себе різні види професійної діяльності. Специфіка фахової підготовки полягає в тому, що навчання здійснюється на основі міжпредметних зв'язків загальнонаукових, загальнотехнічних і фахових дисциплін та за їх професійної спрямованості [2, с. 112].

Визначаючи педагогічні умови формування фахової підготовки майбутніх агроінженерів у системі вищої освіти, ми пропонуємо посилатись на такі компоненти фахової компетентності:

- мотиваційний (ставлення до фаху, фахові цінності, фахові інтереси, фахові мотиви);
- когнітивний (фахові знання);
- діяльнісний (навички самоосвітньої діяльності, фахова поведінка, фахові вміння, фахові навички, досвід, професійне мислення);
- рефлексивний (професійна свідомість, самоаналіз власних професійних якостей).

Особливість формування когнітивного компонента фахової компетентності агроінженерів полягає у тому, що ефективне засвоєння фахових знань, формування фахових умінь і навичок можливе лише у цілеспрямованій професійно-пізнавальній діяльності. Цьому сприятиме застосування педагогічних технологій, які створюють оптимальні умови для саморозвитку та максимальної реалізації особистих здібностей студентів, гуманістично спрямовані суб'єкт-суб'єктні стосунки між викладачем і студентами [3, с. 20–21].

При виборі педагогічних умов фахової підготовки агроінженерів ми повинні орієнтуватися на формування фахових компетентностей.

Отже, потреба підвищення ефективності освітнього процесу у вищих навчальних закладах України, врахування суспільних, соціально-економічних і культурних змін, що проходять у країні, зміна пріоритетів науки й освіти як головних умов формування майбутніх фахівців переростає в загальнодержавну проблему. Для її розв'язання, як свідчить проведений аналіз освітнього процесу у ЗВО повинен забезпечувати підготовку такого фахівця, який здатний самостійно, творчо мислити, володіти компетентностями і методами впровадження передових технологій, мати організаторські здібності та сформовані особистісні якості, важливі для роботи у сфері аграрного виробництва. Такий підхід дозволить повніше реалізувати інтелектуальний потенціал студентів, задовольнити вимоги особистості і суспільства до освіти, створити умови для ефективної перебудови системи освіти в Україні за умов підвищення якості фахової підготовки майбутніх агроінженерів.

Література

1. Лакатош М. О. Професійна підготовка фахівців агроінженерного профілю як психолого-педагогічна проблема. Мукачево, 2019 URL: <http://orcid.org/0000-0003-2001-4605>
2. Луговська Е.М. Педагогічні умови формування фахової компетентності техніків-механіків агропромислового виробництва. Львів, 2013. 111с. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pippo_2013_6_12
3. Манько В. М. Теоретичні та методичні основи ступеневого навчання майбутніх інженерів-механіків сільськогосподарського виробництва: автореф. дис.... докт. пед. наук. Тернопіль, 2005. 40 с.

Шилко Сергій Олексійович,

завідувач відділення професійної освіти Професійно-педагогічного коледжу Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

Сучасний ринок стрімко наповнюється новітньою технікою, машинами та механізмами, які потребують нових, інколи навіть радикальних підходів до керування, їх обслуговування чи ремонту.

Із метою зацікавлення студентів та переконання їх у правильності вибору майбутньої професії викладачам фахових дисциплін необхідно зосередитися на впровадженні інноваційних методів проведення занять.

Використання інноваційних технологій при викладанні фахових дисциплін значно підсилює у майбутніх майстрів виробничого навчання інтерес до навчання, підвищує якість засвоєння навчального матеріалу, активізує розумову й пізнавальну діяльність, і в цілому дозволяє підготувати майбутніх фахівців, здатних до розв'язання професійних завдань із використанням професійних знань, умінь, навичок у стандартних і нестандартних життєвих ситуаціях.

У сучасних умовах інноваційні методи навчання не відповідають зміненим вимогам до якості підготовки фахівців. Їх педагогічні

можливості зводяться до підготовки так званих виконавців. Вони не забезпечують формування в належну мірою творчої та пізнавальної активності, самостійності в роботі. Але саме ці якості є одними з основних, які характеризують готовність фахівця до професійної діяльності й гарантують її успішність.

Завдання вивчення фахових дисциплін – формування здатності орієнтуватися в сучасному виробництві, уміння вирішувати конкретні виробничі завдання пов'язані з виконанням робіт, типових для відповідних професій або спеціальностей.

Провідними функціями викладання фахових дисциплін можна вважати:

- інтенсивний розвиток особистості студента і викладача;
- демократизацію їхньої спільної діяльності та спілкування;
- гуманізацію навчально-виховного процесу;
- орієнтацію на творче викладання і активне навчання, ініціативу студента у формуванні себе як майбутнього професіонала;
- модернізацію засобів, методів, технологій і матеріальної бази навчання, що сприяють формуванню інноваційного мислення майбутнього професіонала.

Особливий акцент робиться на особистісноорієнтовані технології: навчання у співробітництві, метод проєктів, технології індивідуалізації і диференціації навчання [2]. Для реалізації цих завдань при викладанні дисциплін: «Технологія ремонту та експлуатація транспортних засобів», «Автомобілі і транспортні засоби», «Технічне обслуговування автомобілів і двигунів», «Правила дорожнього руху» використовуються різноманітні сучасні прогресивні форми проведення навчальних занять: лекції з демонстрацією відеоматеріалів, практичні заняття проводяться на виробничому обладнанні з використанням новітніх механізмів та вузлів найсучаснішої техніки.

Велика увага приділяється індивідуальним заняттям, консультаціям, самостійній роботі студентів та їх методичному забезпеченню. Із цією метою розроблено пакет навчально-методичного забезпечення з фахових дисциплін для поточного і підсумкового контролю знань студентів, конспекти лекцій, методичні вказівки до виконання практичних занять. Навчально-методичний комплекс з дисциплін постійно вдосконалюється.

Для більш якісної підготовки студентів до практичних занять з фахових дисциплін було розроблено методичні рекомендації до виконання практичних робіт (робочий зошит). Його використання в навчальному процесі дає можливість студентам заздалегідь підготувати відповіді на контрольні запитання, глибше осмислити теоретичний матеріал і підготуватися до виконання практичної роботи, а також дозволяє впродовж семестру контролювати рівень навчальних досягнень студентів як результат процесу формування професійних умінь і навичок. Це спонукає майбутніх майстрів виробничого навчання підходити до опрацювання теоретичного матеріалу, підготовки до практичних занять більш відповідально і відчувати себе учасниками виробничого процесу.

Література

1. Бойко А. Проблеми розвитку української освіти в умовах євроінтеграції. Вища освіта України. 2009. № 2.
2. Сілютіна І.М. Методика викладання спеціальних дисциплін: проблема змісту. Науковий вісник Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля. 2007. № 11. С. 68–69.

Шипарьова Олександра Володимирівна,
*аспірантка Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка*

ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНА ОСВІТА СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ В 1959 – 1991 РОКАХ

Нові економічні процеси, що відбулися в середині ХХ століття, внесли зміни в зміст та структуру навчання робітничих кадрів. Професійно-технічна освіта Сумської області набула подальшого розвитку з прийняттям Закону СРСР від 24 грудня 1958 року «Про зміцнення зв'язку школи з життям та про подальший розвиток системи народної освіти СРСР», відповідно до якого відбувся перехід від системи державних трудових резервів до професійно-технічної освіти: реорганізувалися всі існуючі типи професійних навчаль-

них закладів у міські професійно-технічні училища з терміном навчання від 1 до 3 років і сільські професійно-технічні училища з терміном навчання 1–2 роки. Перехід до нових типів навчальних закладів мав відбутися протягом 3–5 років з урахуванням особливостей економічних районів [7].

Аналіз документів Державного архіву Сумської області щодо розвитку мережі закладів професійно-технічної освіти (ПТО) дав можливість скласти об'єктивну картину розвитку ПТО на Сумщині [23, с.44–45]. За перші три роки після початку реформування системи професійно-технічної освіти кількість училищ у Сумській області суттєво не змінювалась: у 1958 році було 19 училищ і в 1961 році також 19. Кількість навчальних закладів не змінилася за рахунок розформування шкіл ФЗУ або утворення на їх основі ПТУ. Тільки за два роки (1963 і 1964 роки) було відкрито 9 училищ (4 і 5 відповідно).

Чисельність набору учнів на ті чи інші спеціальності регламентувалася потребами в таких спеціалістах підприємств-замовників і державним планом підготовки кваліфікованих робітників відповідно до економічних потреб регіону.

Наприклад, у 1962 році в Сумській області працювало 6 училищ механізації сільського господарства (УМСГ) – Глухівське сільське професійно-технічне училище № 1 (Глухівський район), Кролевецьке сільське професійно-технічне училище № 2 (с. Реутинці Кролевецького району), Конотопське сільське професійно-технічне училище № 3 (Конотопський район), Лебединське сільське професійно-технічне училище № 4 (Лебединський район), Мало-Ворожбянське сільське професійно-технічне училище № 6 (Лебединський район), Роменське сільське професійно-технічне училище № 7 (Роменський район). Ці навчальні заклади здійснювали підготовку кадрів для сільського господарства області та Казахської РСР відповідно до заявок обласного об'єднання «Сільгосптехніка», обласного тресту радгоспів і обласного управління сільського господарства [4, с. 61–62].

Виконавчим комітетом Сумської обласної Ради депутатів трудящих від 23.03.1962 р. прийнято рішення № 234 «Про прийом учнів до УМСГ в 1962 році», згідно з яким затверджено план прийому

учнів до УМСГ на 1962 р. в кількості 4410 чоловік, у тому числі для підготовки кадрів для сільського господарства Сумської області 2760 чоловік і Казахської РСР 1650 чоловік по районах, радгоспах, професіях, кварталах і училищах.

З метою покращення підготовки кадрів для сільського господарства Сумське обласне управління професійно-технічної освіти при Раді Міністрів УРСР повинне було створити в УМСГ додаткові навчальні кабінети, лабораторії, майстерні, необхідні для підготовки кадрів нових профілів з продовженими строками навчання у відповідності з навчальними програмами.

Відповідно до плану підготовки кадрів у 1962 році УМСГ здійснювали підготовку робітників для колгоспів і радгоспів області за такими професіями: тракторист-машиніст з 1-річним строком навчання, тракторист з 6-місячним строком навчання, механік-комбайнер з 6-місячним строком навчання, електромонтер сільської електрифікації і зв'язку з 1,5-річним строком навчання, механік тваринних ферм з 2-річним строком навчання, слюсар по ремонту тракторів, автомобілів та сільськогосподарських машин з 1,5-річним строком навчання; для об'єднання «Сільгосптехніка» готували електромонтерів сільської електрифікації з 10-місячним строком навчання [20, с. 144-158].

Поступово розширювався перелік професій, які можна було здобути в сільських ПТУ. Відповідно до наказу по Сумському обласному управлінню сільського господарства № 77 від 02.04.1969 року [21, с. 176-193] затверджено план прийому учнів до сільських ПТУ на 1969 рік за такими спеціальностями: тракторист-машиніст з 1-річним строком навчання; механізатор тваринницьких ферм з 2-річним строком навчання; тракторист з 6-місячним строком навчання; майстер-наладчик з технічного нагляду за машинно-тракторним парком з 6-місячним строком навчання; майстер-наладчик з технічного нагляду за машинно-тракторним парком, зайнятий у тваринництві з 6-місячним строком навчання; тракторист-машиніст з 2-річним строком навчання; слюсар з ремонту тракторів, автомобілів та сільгоспмашин з 1,5-річним строком навчання; електромонтер сільської електрифікації і зв'язку з 1,5-річним строком навчання; електромонтер сільської електрифікації з 1-річним строком навчан-

ня. Також у цих закладах здійснювалась підготовка кваліфікованих робітників для водогосподарського будівництва, агролісомеліораторів, лісоводів, трактористів-машиністів агролісомеліоративних робіт [11, с. 193]. Як бачимо, порівняно з 1962 роком зросла кількість спеціальностей, за якими готували кваліфікованих робітників у сільських ПТУ Сумщини.

У міських ПТУ 4353 учні (29,3 % від загальної кількості), у сільських ПТУ – 2196 учень (14,8 % від загальної кількості). Також у зазначений період в області діяло 1 спеціалізоване училище [4, с. 234].

Аналіз архівних джерел дав змогу зробити висновок про те, що відповідно до Постанови ЦК КПРС та Ради Міністрів СРСР від 28.01.1975 року № 82 «Про заходи щодо розширення мережі середніх сільських професійно-технічних училищ і покращення їх роботи» в області зросла кількість спеціальностей, за якими готували кваліфікованих робітників у сільських ПТУ. Відповідно до наказу по Сумському обласному управлінню сільського господарства № 112 від 30.04.1975 року «Про прийом учнів в сільські ПТУ в 1975 році» підготовка механізаторських та інших виробничих кадрів для колгоспів здійснювалась за такими спеціальностями: майстер-наладчик по технічному нагляду за машинами та обладнанням тваринницьких ферм з 6-місячним строком навчання; майстер машинного доїння корів з 3-місячним строком навчання; машиністи холодильних установок з 6-місячним строком навчання; тракторист-машиніст III класу з 8-місячним строком навчання; тракторист-машиніст широкого профілю з кваліфікацією слюсаря по ремонту сільськогосподарської техніки (обладнання тваринницьких ферм) з 2-річним строком навчання; тракторист-машиніст III класу з 1-річним строком навчання; електромонтер сільської електрифікації та зв'язку з 2-річним строком навчання; механізатор тваринницьких ферм з кваліфікацією електромонтера з 2-річним строком навчання; слюсар по монтажу, експлуатації та ремонту обладнання тваринницьких ферм з кваліфікацією електромонтера з 2-річним строком навчання; оператор по вирощуванню курчат на м'ясо з 1-річним строком навчання; оператор з первинної обробки молока з 1-річним строком навчання; слюсар з ремонту тракторів,

автомобілів та сільськогосподарських машин з 2-річним строком навчання; вівчар-механізатор з 1-річним строком навчання; майстер наладчик по технічному нагляду за машинно-тракторним парком з 6-місячним строком навчання; тракторист-машиніст III класу з 1-річним строком навчання [8, с. 46].

Виконавчим комітетом Сумської обласної Ради депутатів трудящих 03.06.1975 року прийнято постанову №331 «Про розширення мережі та покращення роботи середніх сільських ПТУ області» відповідно до постанови ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР від 28.01.1975 року № 82 «Про заходи щодо розширення мережі середніх сільських професійно-технічних училищ і покращення їх роботи» та ЦК КПУ і Ради Міністрів УРСР від 08.04.1975 року № 177 з цього питання. Згідно з постановою обласного виконавчого комітету було дано завдання на будівництво середнього сільського ПТУ в смт. Недригайлів на 720 учнів (строк завершення будівництва – 1979 рік), а також завдання на будівництво навчальних, лабораторно-практичних та суспільно-побутових корпусів з їдальнями в сільських ПТУ на 1976-1980 роки, на будівництво гуртожитків та жилих будинків в сільських ПТУ на 1976–1980 роки. Цією ж постановою затверджено план переходу сільських ПТУ в середні, а також список закріплення сільських ПТУ за колгоспами, радгоспами та іншими сільськогосподарськими організаціями з метою покращення практичної підготовки кваліфікованих кадрів.

За даними Сумського обласного управління професійно-технічної освіти Сумської області, у 1980 році в системі ПТО області існувало два типи навчальних закладів: середні міські й сільські професійно-технічні училища (СМПТУ та ССПТУ) та технічні училища (ТУ). У СМПТУ та ССПТУ вступали учні, які закінчили 8 класів і отримували робітничу професію та середню освіту, а в ТУ здійснювалась підготовка молоді, яка закінчила загальну середню школу.

Отже, аналіз нормативних документів, архівних джерел показав, що протягом 1959 – 1991 років відбувався інтенсивний розвиток мережі закладів професійно-технічної освіти Сумщини: відбувалася реорганізація закладів, відривалися нові професії, значно зросла чисельність учнів у ПТУ. Подальшого розвитку потребують питан-

ня матеріально-технічного забезпечення навчально-виробничого процесу, взаємодія закладів професійно-технічної освіти з базовими підприємствами, що дасть змогу глибокому, об'єктивному аналізу розвитку професійно-технічної освіти Сумщини.

Література

1. Баранов В. И., Гнедин В. Н., Гриневи́ч Н. П. Рабочая смена: О развитии профессионально-технического образования в УССР. Київ: Вища школа, 1976 . 168 с.

2. Батышев С. Я. Актуальные проблемы подготовки рабочих высокой квалификации. М. : Педагогика, 1979. 224 с.

3. Булгаков А.А. Профессионально-техническое образование в СССР на современном этапе. М. : Высшая школа, 1977. 311 с.

4. Веселов А.Н. Профессионально-техническое образование в СССР: Очерки по истории среднего и низшего профтехобразования. М.: Профтехиздат, 1961. 435с.

5. Глазунова Н.И. Подготовка рабочей смены : Развитие системы профессионально-технического образования. 1959-1987 гг. К.: Вища школа, 1987. 197 с.

6. Гринева, Е.А. 150 рабочих профессий: справочник. Х.: Прапор, 1989. 148 с.

7. Закон СССР от 24.12.1958 «Об укреплении связи школы с жизнью и о дальнейшем развитии системы народного образования в СССР» URL: <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=ESU;n=9934>. (Дата звернення: 12.01.2013).

8. Лікарчук І. Л. Професійно-технічна освіта України : історичний шлях і перспективи. К. : Педагогіка, 1999. 287 с.

9. Народна освіта, наука і культура в Українській РСР: Статистичний збірник. К.: Статистика, 1973. 320 с.

10. Осипов А.Н., Королев А.Ф. Организация учебно-производственной работы в сельских профессионально-технических училищах: метод. пособие. М.: Высшая школа, 1979. 270 с.

Ященкова Єлизавета Іллівна,
*методист Навчально-методичного центру
професійно-технічної освіти у Сумській області*

УПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Основні вимоги до трудових ресурсів у XXI столітті – це достатній рівень професійної підготовки, спроможність швидко оволодівати новими технологіями, орієнтуватися у виробництві, що динамічно змінюється, готовність до постійного вдосконалення знань, умінь та навичок. Отже, бути конкурентоспроможними кваліфікованими робітниками на ринку праці.

У Сумській області запроваджено експеримент регіонального рівня з теми «Розвиток освітнього інформаційного середовища ліцею засобами дистанційної форми навчання» на базі Державного професійно-технічного навчального закладу «Синівський професійний аграрний ліцей» на 2017-2020 роки.

Досліджено, що впровадження елементів дистанційної форми навчання у сферу професійної (професійно-технічної) освіти надає можливість:

- оптимізувати освітній процес,
- скорегувати зміст робочих навчальних планів та програм,
- оновити роль викладача і здобувача освіти, методи та форми викладання предметів і розповсюдження знань,
- розвивати здібності критичного мислення, незалежного висловлювання та вміння приймати самостійні рішення здобувачу освіти,
- отримати швидкий зворотній зв'язок про хід і результати навчання,
- навчати без відриву від основної роботи,
- зменшити вартість навчання.

До переваг дистанційної форми навчання належить отримання відповідної робітничої професії для великої кількості людей, вклю-

чаючи тих, хто не може навчатись у закладах професійної (професійно-технічної) освіти за традиційними формами внаслідок браку фінансових або фізичних можливостей, віддаленості від великих міст, престижних закладів освіти.

Проміжним результатом експерименту регіонального рівня є розроблення алгоритму організації дистанційного навчання в закладі професійної (професійно-технічної) освіти:

1. Відкриття ліцензії Міністерства освіти і науки України на відповідну професію.

2. Проведення атестаційної експертизи за відповідною професією.

3. Аналіз сайтів підприємств, установ, організацій щодо впровадження дистанційного навчання.

4. Розроблення концепції з упровадження дистанційного навчання.

5. Засідання педагогічної ради щодо запровадження дистанційного навчання, розгляд концепції з впровадження дистанційного навчання.

6. Погодження на упровадження дистанційного навчання з органом управління освітою, у сфері управління якого перебуває заклад професійної (професійно-технічної) освіти.

7. Закупка відповідного обладнання, відповідних ліцензійних програм. Створення кабінету дистанційного навчання.

8. Створення Центру дистанційного навчання (за потреби).

9. Розроблення положення про організацію дистанційного навчання.

10. Вивчення типових навчальних планів та програм з професії.

11. Розроблення робочих навчальних планів та програм з професії, критеріїв кваліфікаційної атестації випускника.

12. Проходження курсів підвищення кваліфікації педагогічними працівниками щодо організації та володіння технологіями дистанційного навчання.

13. Внесення інформації до Правил прийому до закладу професійної (професійно-технічної) освіти про дистанційну форму навчання з відповідної професії.

14. Створення веб-середовища.

15. Перевірка веб-ресурсів.
 16. Прийняття рішення про кількість здобувачів освіти, що навчатимуться за дистанційною формою навчання.
 17. Надання консультацій щодо запровадження елементів дистанційної форми навчання.
 18. Заява абітурієнта на навчання за дистанційною формою навчання.
 19. Складання наказу по закладу професійної (професійно-технічної) освіти про організацію дистанційного навчання.
- Отже, запровадження елементів дистанційної форми навчання на сучасному етапі в систему професійної (професійно-технічної) освіти необхідне і можливе.

Література

1. Закон України «Про освіту».
2. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту».
3. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні.
4. Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання».
5. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.10.2012 №1060 «Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси».
6. Наказ Міністерства освіти і науки України від 30.05.2006 № 419 «Про затвердження Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах».
7. Капченко Л. М., Рудніцька А. В., Бондіна І. А. Моделювання дистанційного професійного навчання безробітних: інформаційно-комунікаційний аспект. Інноваційні технології навчання у професійно-технічній освіті. Суми, 2014. С. 5–15.

Ащаулов Владислав Петрович,
магістрант Глухівського НПУ ім. О. Довженка

Науковий керівник:

Маринченко Євгеній Олегович,
*викладач кафедри професійної освіти та технологій сільсько-
господарського виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЗАСВОЄННЯ МАЙБУТНІМИ РОБІТНИКАМИ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ВІВСА

Реформування аграрного сектору економіки в нашій країні висуває ряд суттєвих вимог до підготовки робітничих кадрів для новостворених фермерських господарств. Для цих агроформувань потрібні уже зовсім не ті робітничі та управлінські кадри, які готували в умовах радянської системи освіти. Ці зміни стосуються як суб'єктів економічної діяльності, так і всіх учасників освітнього процесу. Для умов сьогодення потрібен не просто працівник, який буде виконувати свої обов'язки за попередньо розробленими інструкціями, а професіонал, який у свою діяльність унесе елементи ініціативи та творчості, які будуть суттєво сприяти підвищенню продуктивності праці в аграрній сфері.

Ми проаналізували основні організаційні та методичні аспекти підготовки кваліфікованих робітників для фермерських господарств у сучасних умовах. Було встановлено, що у даний час основною організаційною формою підготовки в системі професійно-технічної (професійної) освіти кваліфікованих робітників для фермерських господарств є урок.

Уроки теоретичного навчання мають на меті формування в учнів науково-технічних знань, інтелектуальних умінь, які необхідні для здійснення майбутньої трудової діяльності. Залежно від основних дидактичних цілей розрізняють такі основні типи уроків теоретичного навчання в ПТНЗ, як засвоєння нових знань, нових умінь і навичок, закріплення і вдосконалення знань та умінь, пов-

торювально-узагальнюючі, контрольні-перевірочні і комбіновані уроки.

Були детально розглянуті методичні засади підготовки кваліфікованих робітників для фермерських господарств. Серед них розглядалися такі питання, як зміст окремих блоків навчального плану підготовки майбутнього робітника фермерського господарства, компетентності, якими він повинен володіти, переваги модульного навчання, форми контролю знань, правила складання контрольних тестів тощо.

Встановлено, що характерною рисою сучасного аграрного виробництва є його залежність від якісного складу робочої сили та ефективності її використання. Виробництво аграрної продукції дедалі більше потребує як від управлінських, так і від робітничих кадрів якостей, що не формувалися в умовах поточно-масового виробництва, яке давало змогу спростити сільськогосподарську працю і здешевити вартість робочої сили.

Сучасний роботодавець системи агропромислового комплексу зацікавлений у працівникові, який має такі компетентності:

- уміння логічно мислити;
- уміння вирішувати важливі проблеми галузі сільськогосподарського виробництва;
- уміння приймати рішення; уміння одержувати і використовувати інформацію, в тому числі через інтернет;
- уміння планувати свою діяльність;
- уміння вчитися та підвищувати свій фаховий рівень;
- багатокультурні навички;
- комунікативні (уміння слухати і правильно інтерпретувати інформацію);
- уміння співпрацювати, (робота в колективі та взаємонавчання).

Крім того, до професійних компетентностей робітничих кадрів, яких потребує сучасне аграрне виробництво, належать:

- висока професійна майстерність;
- здатність приймати самостійні рішення;
- відповідальність за якість готової продукції;

- знання сучасної сільськогосподарської техніки, технологічних процесів, організації виробництва та ін.

Автором були розглянуті питання народногосподарського значення, біологічних особливостей вівса та розроблена механізована технологія вирощування цієї культури для окремо взятого фермерського господарства (це ТОВ «Яструбщанське» Глухівського району). Для умов вказаного господарства проаналізована технологія вирощування вівса, зроблений вибір енергетичних засобів та сільськогосподарських машин для проведення механізованих робіт з вирощування та підготовлена технологічна карта вирощування культури.

Для системи професійної (професійно-технічної) освіти розроблений план-конспект уроку на тему «Механізована технологія вирощування і збирання вівса» та проведена експериментальна перевірка проблеми засвоєння майбутніми робітниками фермерських господарств технології вирощування цієї культури для умов конкретного господарства.

Література

1. Ігнатенко Г. В. Професійна педагогіка: навчальний посібник /Г. В. Ігнатенко, О. В. Ігнатенко. К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. 352 с.

2. Ковальчук В. І. Розвиток професійної майстерності майстрів виробничого навчання ПТНЗ у післядипломній освіті (теоретико-методичний аспект): монографія. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2014. 396 с.

Вареник Олександр Михайлович,
магістрант Глухівського НПУ ім. О. Довженка

Науковий керівник:
Росновський Микола Григорович,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ МАЙБУТНІМИ РОБІТНИКАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ ТЕМИ «МЕХАНІЗОВАНА ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ ЛЬОНУ»

Льон – одна з основних технічних прядивних культур у нашій державі. Його вирощують для виробництва волокна, яке використовують для виготовлення різних текстильних виробів – полотна, в тому числі тонкого багистового, брезентів, мішковини. Збільшується попит на тканини, виготовлені з одночасним застосуванням лляного і штучного волокон. Цінною сировиною для багатьох галузей народного господарства є також насіння льону, в якому міститься до 40 % цінної олії.

Висококваліфіковані працівники для вирощування високих урожаїв багатьох польових культур можуть бути підготовлені тільки в системі професійної освіти. Давати якісну освіту – значить готувати молодих людей до майбутньої професійної діяльності в галузі сільськогосподарського виробництва. При цьому робота, отримана після здобуття певної освіти, повинна задовольняти як працедавця, так і працівника. У цьому зв'язку в професійній підготовці майбутніх робітників фермерських господарств важливе значення має оволодіння знаннями технології вирощування всіх сільськогосподарських культур, у тому числі такої важливої технічної культури, як льону. Одночасно фахова підготовка майбутнього робітника фермерського господарства значною мірою залежатиме від педагогічної майстерності викладача спецдисциплін, зокрема, від методики викладання спеціальних дисциплін [1, с. 352].

Існує багато публікацій, які стосуються теоретико–методичних основ навчання майбутніх робітників для аграрної галузі. Проте в цих роботах недостатньо висвітлені саме методичні засади вивчення в системі професійно-технічної освіти теми «Механізована технологія вирощування льону» в процесі фахової підготовки майбутніх робітників для сільськогосподарських підприємств.

У контексті вищесказаного заслуговує на увагу для системи ПТНЗ використання в навчальному процесі лекцій –презентацій. На думку відомого фахівця професійної освіти В. І. Ковальчука, така лекція передбачає паралельний виклад інформації в усній та аудіовізуальній формах, а читання такої лекції буде зводитись до розгорнутого коментування заздалегідь підготовлених візуальних матеріалів, які забезпечують систематизацію знань [2, с. 188].

При цьому основним способом подання матеріалу є лінійний виклад. Така структура забезпечує логічність, послідовність та аргументованість. Навчальний матеріал на лекції-візуалізації подається у вигляді великої кількості взаємопов'язаних блоків, що містять структуровану інформацію з найбільш важливих питань теми. Кожен із блоків має свою назву відповідно до плану лекції. Так, наприклад, при вивченні теми «Механізована технологія вирощування льону» доцільно виділяти такі блоки, як «Технічні засоби для підготовки ґрунту та посіву», «Машини для догляду за посівами», «Технічні засоби для збирання льону та післязбиральної доробки урожаю» і т.п.

Порівняно з традиційною лекцією лекція візуалізація сприяє підвищенню інформативності, підвищує виразність та наочність викладу матеріалу, дає змогу викладачу впорядкувати думки, звернути увагу учнів на «вузькі місця» при вивченні теми, звільнити тих, хто навчається, від традиційного запису теоретичного матеріалу тощо.

Література

1.Ігнатенко Г. В. Професійна педагогіка: навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. 352 с.

2.Ковальчук В. І. Розвиток професійної майстерності майстрів виробничого навчання ПТНЗ у післядипломній освіті (теоретико-методичний аспект): монографія. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2014. 396 с.

Артьоменко Олексій Вікторович,
магістрант Глухівського НПУ ім. О. Довженка

Науковий керівник:

Росновський Микола Григорович,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка

МОНІТОРИНГОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ГОТОВНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Трансформаційні та євроінтеграційні процеси, стрімкий науково-технічний прогрес зумовлюють необхідність запровадження інноваційної моделі розвитку економіки, що потребує модернізації вітчизняної системи професійної освіти. У зв'язку з цим важливим завданням закладів П(ПТ) освіти є пошук сучасних підходів до фахової підготовки майбутніх фахівців.

Це зумовлює необхідність підготовки майбутніх фахівців з позицій компетентнісного і контекстного підходів, обґрунтування відповідних педагогічних умов і методики їх реалізації, що забезпечить підвищення результативності формування компетентності майбутніх кваліфікованих робітників із застосуванням сучасних технологій навчання.

Одним із пріоритетів державної політики є оновлення філософії освіти, модернізація, розроблення та впровадження інновацій в освіті. Це актуалізує необхідність змін в управлінні навчальним закладом та підготовки педагогів до здійснення інноваційної діяльності, формування інноваційної культури та компетентності.

Однією з важливих якостей сучасного фахівця, умов успішності його як професіонала є готовність до інноваційної діяльності. Однак включення викладача в інноваційний процес часто відбувається спонтанно, без урахування його професійної та особистісної готовності до інноваційної діяльності. Тому діагностика сформованості інноваційної компетентності викладачів є передумовою ефективної діяльності сучасного навчального закладу.

Результативність реалізації нововведень навчальним закладом залежить від інноваційного потенціалу закладу. Варто зауважити, що рушійною силою діяльності колективу навчального закладу є його керівник, від діяльності котрого залежить цей потенціал.

На сучасному етапі розвитку вищої освіти активно запроваджується проблемно-дослідницький тип навчального процесу, основу якого становлять ідеї проблемності навчання, управління творчою самостійною роботою студентів, їх самоосвіта [1, с. 48]. Адже в основу проблемності навчання покладені мотиви інтелектуального спонукання, індивідуальний пошук учня, який, долаючи пізнавальні труднощі, ставиться у позицію дослідника, творця.

Саме тому з метою перевірки рівня готовності до застосування сучасних технологій у фаховій підготовці майбутніх кваліфікованих робітників нами було проведено моніторингове дослідження професійної компетентності педагогічних працівників 40 викладачів Професійно-педагогічного коледжу Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

На основі проведеного дослідження нами було визначено особливості реалізації сучасних технологій вирощування кукурудзи на силос в освітньому середовищі закладів П(ПТ) освіти. Вважаємо, що в процесі підготовки майбутніх кваліфікованих робітників необхідно враховувати зміни, що відбуваються в суспільстві, у системі професійно-технічної та вищої освіти.

Під час виконання поставлених завдань нами проведено моніторингове дослідження готовності до застосування сучасних технологій у фаховій підготовці майбутніх кваліфікованих робітників. Згідно з результатами дослідження, 72 % викладачі оцінили рівень власної готовності до застосування сучасних технологій навчання як достатній, 3 % – як високий.

Переважна більшість викладачів (83 %) переконані, що основною причиною, яка гальмує упровадження нових ідей і технологій, є надлишок документообігу та звітності, велика завантаженість викладачів та недостатнє матеріально-технічне забезпечення (80 %).

На підставі аналізу анкет виявлено, що більше третини викладачів (37 %) не володіють методикою модульно-блочного навчання, чверть – методикою тренінгового навчання та методикою інтенсифі-

кації навчання на основі опорних схем. Факторами, які найбільше перешкоджають впровадженню інновацій, педагоги назвали недостатню навчально-матеріальну базу та нестачу часу.

Найсуттєвішим внутрішнім бар'єром, що перешкоджає впровадженню інновацій у педагогічну діяльність, на думку викладачів, є велика витрата часу, громіздка підготовка до занять.

Педагоги усвідомлюють сенс і цілі освітньої діяльності в контексті актуальних проблем сучасного навчального закладу, але, безумовно, не кожен викладач може впевнено включитись в інноваційну діяльність. Аналіз анкет виявив, що лише 10 % викладачів мають ідеї, які можуть значно поліпшити навчально-виховний процес. Серед них є такі: використання проектних технологій, модульно-блочна система викладання матеріалу, формування критичного та творчого мислення, розроблення розвивальних занять із поліпшення пам'яті, уваги та мислення.

Література

1. Батышев С. Я. Актуальные проблемы подготовки рабочих высшей квалификации. Москва: Педагогика, 1979. 223 с.

2. Гуревич Р. С. Теория та практика навчання в професійно-технічних закладах: монографія. Вінниця: ТОВ «Планер», 2009. 410 с.

Тищенко Володимир Ігорович,

магістрант Глухівського НПУ ім. О. Довженка

Науковий керівник:

Росновський Микола Григорович,

кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА МЕТОДИКИ ВИВЧЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО

Значущість удосконалення змісту професійної підготовки кадрів для сільського господарства зумовлена важливістю цієї галузі в жит-

ті країни. Під впливом науково-технічного прогресу в сучасному сільськогосподарському виробництві впроваджуються нові технології з використанням сучасних засобів механізації й автоматизації, застосовуються нові матеріали з широким спектром характеристик; організаційно-технічні умови виробництва зумовлюють розширення професійної діяльності фахівців. «Від рівня освіченості, виховання й розвитку кадрів залежить можливість підвищення продуктивності праці, освоєння нової високопродуктивної сільськогосподарської техніки, впровадження нових ефективних матеріалів, прогресивних технологічних процесів.

Сучасні завдання, поставлені перед аграрниками, вимагають пошуку нових, більш ефективних способів підготовки фахівців, тому виникла необхідність збільшити змістовий потенціал навчальних предметів і підвищити якість професійної підготовки випускників агротехнічного інституту без збільшення строків навчання.

Відповідно до завдань, що впливають із необхідності вдосконалення підготовки сучасних фахівців високої кваліфікації, методика викладання аграрних предметів сьогодні вимагає удосконалення, особливо відповідно до особистісно-орієнтованого підходу, який запроваджується в навчальний процес усіх навчальних закладів України.

Практика показує, що для викладачів аграрних дисциплін видано дуже мало навчальних посібників з методики. Це посібник для викладачів, укладений В. Скакуном, і навчальний посібник, підготовлений О. Коваленко [1]. Але, посібник В. Скакуна є дуже застарілим, оскільки виданий аж у 1980 році, а посібник О. Коваленко виявився досить складним і не відповідає навчальній програмі.

Невідповідність між сформованими емпіричними підходами до визначення змісту освіти майбутніх аграрників і необхідністю науково обґрунтованої методики навчання створює протиріччя, для розв'язання якого необхідна розроблення наукових основ комплексного підходу до побудови навчального процесу під час якого враховуються дидактичні особливості його різнохарактерного навчального матеріалу.

Навчальні заклади системи аграрної освіти вже багато років залишаються основними навчальними закладами, де готують робітників

масових професій. Правильний вибір і застосування ефективних методів дидактичних засобів виробничого навчання є вирішальними у здійсненні цього завдання. Необхідно, щоб сучасний робітник був підготовлений, володів глибокими знаннями з професії і вміннями у виробничій діяльності [2].

Наша експериментальна робота проводилася у два етапи. На першому етапі в процесі констатувального експерименту виявлено характерні риси підготовки фахівців у агротехнічному інституті; визначено основні структурні компоненти методичного забезпечення навчально-виховного процесу, необхідні для дотримання однакових вимог до викладання спеціальної технології. На другому етапі проводилася перевірка ефективності навчання на основі закріплення навчального матеріалу зі спецпредметів під час професійної підготовки аграрників.

Результати експериментального дослідження свідчать про позитивний вплив запропонованої методики впровадження сучасних технологій вирощування кукурудзи на зерно у інституті на рівень навчальних досягнень. В студентів експериментальних груп, на відміну від студентів контрольних груп, сталися статистично значущі позитивні зміни: поліпшився рівень сформованості знань, свідченням чого виявилось поліпшення відповідних показників. Тобто мета дослідження досягнута, завдання – розв'язані.

Результати експерименту чітко показали переваги методики, розрахованої на підготовку робітників за групою професій аграрних робіт. Зміна коефіцієнтів засвоєння в експериментальних і контрольних групах відбувалася в напрямі їх збільшення залежно від строків навчання.

У цілому результати проведеного дослідження дають підстави стверджувати, що всі поставлені завдання вирішено. Проведене дослідження, звісно, не вичерпує всіх аспектів проблеми вдосконалення професійної підготовки майбутніх аграрників. До подальших напрямів дослідження відносимо: теоретико-методологічне обґрунтування застосування гнучких модульних технологій у процесі професійної підготовки; застосування інформаційних технологій на заняттях зі спеціальних технологій та виробничого навчання; вплив сучасних технологій виконання сільськогоспо-

дарських робіт на формування змісту професійного навчання тощо.

Література

1.Коваленко О. Е. Методологічні основи технології навчання: теоретико-методичний та практичний аспект викладання дисциплін електроенергетичного циклу. Харків: Основа, 1996. 184 с.

2.Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: монографія / за ред. І. А. Зязюна. Київ: Віпол, 2000. 630 с.

Наукове видання

**ПІДГОТОВКА МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО
НАВЧАННЯ, ВИКЛАДАЧА ПРОФЕСІЙНОГО
НАВЧАННЯ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ
В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ІННОВАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**

**Матеріали
III Всеукраїнського науково-методичного
семінару**

1 листопада 2019 року

Здано до друку 07.11.2019. Підписано до друку 05.12.2019.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 15,84. Обл.-вид. арк. 12,62.
Наклад 300 прим. Замовлення № 267. Ціна договірна.

Видавець: Вінниченко М. Д.
40022, Україна, м. Суми, вул. Бельгійська, 9/10.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 2314 від 14 жовтня 2005 року

Виготівник: ФОП Ткачов О.О.,
sumskya-80@ukr.net.

Усі права застережені.